SONIC YOUTH • IAN BROWN • SUPER FURRY ANIMALS • ÖZLEM TEKİN • BENJAMIN BIOLAY

ROLL

ROLL 99

112480 **temmuz** 2005/07
3.5 YTL (3 500 000 TL)

baba zula

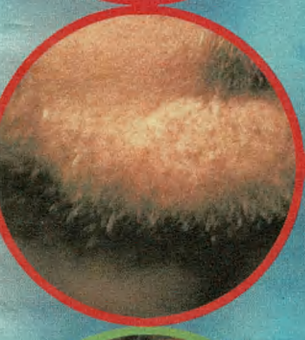

elvis costello

brazzaville

tori amos

ME'SHELL NDEGEOCELLO • ARCADE FIRE • TİKTAK • MOBY • VÜS'AT O. BENER'İN ARDINDAN

smg

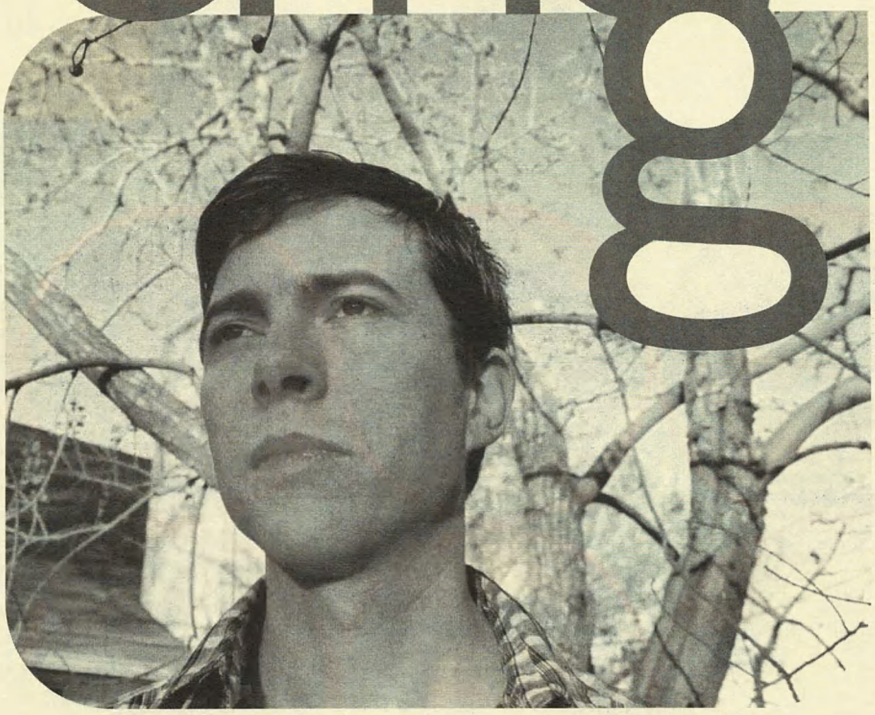

HAKİKAT SERUMU

Birkaç arkadaşımla
Geçirdik geceyi hakikat serumuyla
Yaptığımız hatayı çarçabuk farkedip sonra
Gitti herkes kendi yoluna

Ben çıktım çatıya
Biraz hakikat bulabilirim diye orada
Çatıda yıldızların altında
Sorular da geldi arkamdan ama

Özlüyor musun beni yokluğumda?
Güzelim aşığım sana, bilmen gereken bu yalnızca
İyi de, aşk nedir bu durumda?
Aşk bir nesnedir boş bir kutuda
Bir nesne boş bir kutuda nasıl varolabilir ki acaba?
Neyse, siz verin bana
Şu hakikat serumundan bir doz daha

Aşağıya indim bakmak için arkadaşlara
Hakikat sonun başlangıcıdır ne de olsa
Bizim Koca Ken dolaşıyordu ortalıkta
Erkeklerden hoşlanıyorum diye bağıra çağıra
Müsaade isteyip döndüm tekrar çatıya
Peşimde bir sürü soruyla

Ölüm son mudur hakikaten?
Güzelim sana aşığım, bilmen gereken bu yalnızca
İyi de, hayat nedir hakikaten?
Hoş bir şarkıdır kulağımda
Sen yokken yanımda

Alalım şu serumdan bir doz daha
Hey millet, alınacak basit bir ders var burada
Hakikat sizde değil ki
Hakikat bende değil ki
Hakikat aramızdaki
Hakikat aramızdaki

SEKSÎ GİYİN CENAZEMDE

Benim güzel karıcığım, seksî giyin cenazemde
Benim güzel karıcığım, seksî giyin cenazemde
Hayatında ilk defa
Açık bırak bluzunun birkaç düğmesini
Yırtmacı derin olsun eteğinin

Benim güzel karıcığım, seksî giyin cenazemde
Hayatında ilk defa
Benim güzel karıcığım, seksî giyin cenazemde
Göz kırp papaz efendiye
Öpücük gönder yaslı kardeşlerime
Benim güzel karıcığım, seksî giyin cenazemde
Ve gelince sana konuşma sırası
Anlat onlara yaptıklarımızı
Plajda havai fişeklerin altında
Tren yolunun kıyısında, çakıl taşları batarken sırtına
Tıklım tıkış bir barın arka odasında
Ve şimdi cansız bedenimin uzandığı bu mezarlıkta
Benim güzel karıcığım, seksî giyin cenazemde
Benim güzel karıcığım, seksî giyin cenazemde
Hayatında ilk defa
Anlat onlara hayır işleri de yaptığımı
Ve elimden geldiğince sevmeye çalıştığımı dostlarımı
Ama hepsinden önce, unutma anlatmayı plajda olanları

HALTERCİLER

Kışın tişört giyer halterci
Yazın çıplak gezer halterci
Yazı iple çeker halterci
Haltercinin Playboy oda spreyi
Sallanıyor dikiz aynasında
Bir plan var aklında
Arabası kırmızı, bir su yatağı için
biriktiriyor parasını
Olacak dört dörtlük bir aşk yuvası
Kışın tişört giyer halterci

BAĞLANTILAR

Nefret ediyorum
bağlantıları olan adamlardan
Nefret ediyorum bağlantılardan
Söylemiştim,
hoşlanmıyorum bağlantılardan

Hoşlanmıyorum bağlantılarından
Nefret ediyorum
bağlantılı adamlardan
Söylemiştim,
hoşlanmıyorum bağlantılarından
Nefret ediyorum
bağlantılı adamlardan
Heeeyt ulan!
Hoşlanmıyorum bağlantılarından
Duramıyorum lan

ARABA SÜRERKEN

Ve hiç ücret almadan yıkadı
Yağmur ön camımızı

PRINCE STÜDYODA YALNIZ BAŞINA

Prince stüdyoda yalnız başına
Saat sabahın ikisi, kızların hepsi arazi
Olur a, onunla yatarız belki diye
Bekleşip duran kızlar
En özel iç çamaşırlarını giymişlerdi oysa
Şarkılar tamamlanınca
Prince yasladı sırtını arkasına
Ahududu kulaklıkları kafasında
Ve kulaklarında

Prince stüdyoda tek tabanca
Saat sabahın üçü
Onsekiz saattir yemek yememiş
Akşam yemeği yanmış ocakta
Ve Prince'in ruhu duymamış daha

Prince stüdyoda yalnız başına
Saat sabahın dördü
Gitar partisyonunu nihayet tamamladığında
Bu, bütün o kızların verebileceklerinden daha
iyi geliyor ona
Çünkü tek başına Prince
Prince tek başına
Çok yalnızsın be Prince

Ama şarkısını tamamladığında
Caddedeki bir avcı gibi hisseder kendini
Ancak şarkısını tamamlandığında

Türkçesi: Aksoy İliker - Hapavko Kazım

ROLL 99
temmuz '05

08 Tori Amos
10 Brazzaville
14 Özlem Tekin
16 Baba Zula
22 Sonic Youth
24 Arcade Fire
30 Me'Shell NdegéOcello
32 Super Furry Animals
34 Ian Brown
38 Tiktak
42 Kesmeşeker
46 Vüs'at O. Bener
57 Elvis Costello

04 Ajans
29 ÖSS
36 Halkla ilişkiler
49 Kıraathane
50 Gayd
52 Albümler
56 Liste
62 Ansiklopedi

Abdurrahim Soğan, Ahmet Eken, Ali Kesgin, Ali Yıldızalp, Alican Tayla, Alişan Çapan, Amy Spangler, Atilla Aydoğdu, Ayşegül Oğuz, Baran Özdemir, Başar Uğur, Berna Göl, Bilge Çeren Şekerciler, Cem Sorguç, Cüneyt Cebenoyan, Çiğdem Öztürk, Derya Bengi, Donat Bayer, Elif Kolcuoğlu, Emin Ekşi, Ender Ergün, Eray Makal, Erdir Zat, Fatih Özgüven, Gökhan Akçura, Gökhan Pamuk, Gülüş Gülcügil, Hakan Lokanoğlu, Harun İzer, HknKrtsh, Hilmi Tezgör, İlker Aksoy, Kaan Pamuk, Kerem Pamuk, Kıvanç Bilgin, Mehmet Ali Meram, Melih Katıkol, Merve Erol, Muhsin Akgün, Murat Meriç, Nedim Yalgı, Neslihan Say, Nevzat Çalışkan, Ogan Güner, Orhan Özkırım, Özay Selmo, Pelin Özer, Pınar Öğünç, Reha Öztunalı, Salih Nâzım Peker, Sarp Keskiner, Serdar Beyaz, Serdar Karataş, Sinan Kolat, Siren İdemen, Sungu Çapan, Şahan Nuhoğlu, Şule Camadan, Tacide Kaya Güner, Tolga Yağlı, Ulaş Özdemir, Ümit Bayazoğlu, Yasemin Avdan, Yiğit Atılgan, Yücel Göktürk, Zeynep Nuhoğlu, Zülal Kalkandelen **baskı:** Stampa Basım San. Paz. ve Tan. Hiz. AŞ [Hacırahmet mah. Ebumza Dergahı Sok. no.27 (34440) Dolapdere - İstanbul Tel: 0212 235 98 95] **basım yeri ve tarihi:** İstanbul, Haziran 2005 **dağıtım:** Doğan Dağıtım A.Ş. **yönetim yeri:** Abdullah Sok. No. 9 Beyoğlu - İstanbul **tel-faks** 0.212.251 87 67 **e-mail** rolldergisi@yahoo.com **yıl** 9 **sayı** 99 **temmuz** '05 **imtiyaz hakkı:** Bilge Ceren Şekerciler **sorumlu yazişleri müdürü:** E. Derya Bengi **ilan irtibat:** Şahan Nuhoğlu (0535 576 21 11)
YEREL SÜRELİ YAYINDIR
AYDA BİR YAYINLANIR

nâaşa exti*

*başın göğe ersin

Kâzım Koyuncu
(7 Kasım 1972 - 25 Haziran 2005)

17 yaşıma kadar Hopa'daydım... Babamın muhteşem bir insan olduğunu düşünüyorum. Sezgisiyle, sağduyusuyla, hayat görüşüyle benim için büyük şans. İyi müslüman olma modası vardı, 12 Eylül sonrası. Ben de çok enteresan bir müslümanlık dönemi yaşadım, namaz filan kılıyordum. Babam ateistti, ama hiç karşı çıkmadı. Tom Miks'leri bitirdikten sonra Yaşar Kemal kitapları almaya başlamıştı bana. Ondan sonra çok yoğun bir kitap ve ansiklopedi okuma sürecine girdim. Ansiklopedilerden küçük küçük şiirler çıkarıyordum, şairlere ait maddeleri okuyordum. En çok Fransız şairlerden etkilenmiştim, Baudelaire, Rimbaud... Sonra Milan Kundera'nın "Yaşam Başka Yerde" kitabını buldum, o kitapta Jaromil diye bir delikanlı vardı, firarla geçiyordu hayatı, onunla bayağı bir gittim geldim. Bereket, İstanbul'da üniversite kazandım da, firar etmeme gerek kalmadı.

✗ ✗

Memlekette herkes solcudur. Hâlâ da CHP ve ÖDP oyları yüksektir... "Çayeli'nden öteye giderim yali yali" durumları olmuyordu 12 Eylül'den önce. *(gülüyor)* Biz gidemiyorduk, Çayeli'nden öteye sağcılar vardı çünkü.
O zamanki "anarşi" denilen ortama babaannemin verdiği bir isim vardı: "A naşkvit". Bilinçli olarak mı söylerdi, yoksa diline öyle geldiği için mi, bilmiyorum ama, bence anarşizmin karşılığı Lazcada "a naşkvit" olmalı. Türkçeye çevirdiğinde şu demek: "Bir serbest bırakın." *(gülüyor)*

✗ ✗

Arhavi'de Yaşar Tuna vardı, Lazların tarihteki en büyük ozanlarından biri. Lazca albümleri yayınlanmış en nadide insanımızdır. Bizim komşunun kızını oğluna almıştı. *(gülüyor)* Yaşar Tuna köye geldiği zaman onun dizinde otururdum, kemençe çalardı, kendi türkülerini söylerdi. Düğünlere gittiğimizde muhakkak bir tulum, bir kemençe olurdu. "Viya"daki ilk şarkı "Koçari" bir düğün şarkısıdır. Kendimi bildim bileli duyarım.
Lazlığımdan bahsederken milliyetçi bir noktayı kastetmiyorum. Milliyetçi olacak kadar salak bir insan olma ihtimalini hiç görmüyorum kendimde. Herkesin kendini ifade etme özgürlüğünü savunuyorum, herkes şarkısını, türküsünü söylesin...
Karadeniz türkülerinin çok enteresan bir groove'u olduğunu düşünüyorum. Ritmler modern müziklere çok açık. Sıkıştırılmış bir melodi var, sözlerle çok şey anlatabiliyorsun. Ayrıca Türk halk müziğinde müstehcen bulunan sözler Karadeniz bölgesinde, hele Lazlarda hiç müstehcen değildir. Bir türküde şu laf geçiyor: "İki öptüğün yerden bir de dişler misin?" Fuat Saka'da da şöyle sözler var mesela: "Ben mi daha iyiydim, senin domuz kocan mı?"

✗ ✗

Hopa'dayken Almanya'dan amcamın gönderdiği bir gitarım vardı, çok şanslıydım. Radyodan başka bir şeyimiz yoktu tabii. İstanbul'a geldiğimizde direkt kitapçı ve kasetçilere yüklendik. Arpayı fazla kaçırırsan, at fazla yer, deliye döner ya, öyle bir süreç yaşadık. Serde solculuk vardı, saçlar da uzadı, gitar çalıyorduk, Che tişörtleri, boğazlı kazaklar, kırmızı atkılar.. '70'li yıllarda öldürülmüş bir devrimcinin parkası geçti elime, hiç çıkarmıyordum sırtımdan. Pink Floyd, Deep Purple'lar, Led Zeppelin'ler, Rainbow'lar, hep klasik şeyler dinledik. Sonra da U2... Bende Bono'nun sesine karşı bir hayranlık vardır. Çok severim U2'yu. Cure'u da çok severim. Köprüaltında ilk canlı müziği yapanlardan biriyim. Arzum birahanesinde çalıyorduk. Köprü yok oldu, Beyoğlu'na taşındık, birkaç sene serseri serseri dolaştık ortalıkta. Sonra Zuğaşi Berepe çıktı.

✗ ✗

İster istemez, Türkiye'de rock müziği yapanlar daha okumuş yazmış çocuklar, ailelerinin durumu daha iyi, daha modern insanlar. Böyle bir sınıfsal durumun daha aşağıya, daha halkın içinde bir yere gelebilmesinin koşullarını ilk önce şarkılarımızdan aramak üzere geliştirmek durumundayız. Rock'n'roll dünyanın en devrimci unsuru da olabilir. Şarkıların daha geçerli hale gelmesi gerekiyor. Yaşamayan ya da insanlarla paylaşamayacağın bir şeyden zevk almanın sadece çok kısa süreli oyunlar olduğunu düşünüyorum.

✗ ✗

Modern dünya bize şunu söylüyor: Çok fazla düşünmeyin, en kestirme yol zaten hazırsa bunu tercih edin... Oysa o yollar sürekli bitiyor, sınırlar var. Eğer biz gerçek yolu aramaya biraz emek sarfedersek, bu, şarkıları yapmaya da emek sarfetmek anlamına gelecek, yaşadığımız aşklara da, yaptığımız konserlere de emek sarfetmeyi ortaya çıkaracak.

✗ ✗

Aşk için cinayetler işleniyor ve herkes çok aşık oluyor Türkiye'de. Türkiye'de çok ciddi bir sevgi sorunu yaşanıyor, sevgisizlik yaşanıyor daha doğrusu. Yetmiyormuş gibi, Türkiye en çok acıların yaşandığı ülkelerden biri. Fakat çok dar bir kesimde insanlar bunun için mücadele veriyor. Türkiye'de bu şekilde mücadele verenlerin, kendini buna adayanların sayısı o kadar az ki... Çok tuhaf bir ülkede yaşıyoruz. Bu noktada dönüp sürekli kendimize bakmamız gerekiyor.

✗ ✗

Güzel şarkılar yapmamız lâzım. "Rock müzik = ruhsuz müzik" denebilir bazen bazı şarkıları dinleyince. Biraz fazla kendine dönük duran şarkılar yapıyoruz, bu şarkılar da hayatta kendine yer bulamayabiliyor. Bunun sorumlusu o müziği dinlemekten hoşlanmadığını düşündüğümüz kocaman halk yığınları değil, bizim şarkılarımız.

✗ ✗

Zuğaşi Berepe'nin ilk albümü"Va Mişkunan"da şöyle şarkı sözlerimiz vardı: "Ayağa kalkın, yan yana gelin, gidin fabrikaları işgal edin, özgürlük, aşk ve devrim için." Doğrusu bu sözlere "rakip takım"dan tepki bekliyordum. Olmadı. Bizim şarkı sözlerini Laz fıkrası gibi dinlediler galiba. *(gülüyor)*
Geçen ay *(ağustos 2001)* küreselleşme karşıtı bir eylemde Lazca bir aşk şarkısı söyledim. Adettendir, böyle yerlerde bir de konuşma yapılır. Aklıma ilk gelen Lazca konuşmak oldu. Sadece Lazca konuştum, sadece Lazca şarkı söyledim. Bir de şöyle bağırdım: "Skudas xalkepeşi cumapoba!" Sonra indim aşağı, bir arkadaş, "seni dinlerken 'yaşasın halkların kardeşliği' sloganını atasım geldi" dedi bana. Oysa ben o sloganı atmıştım bile.

Roll ve Express'te yayınlanan söyleşilerinden, foto: Muhsin Akgün

– Atatürk neler yapmıştır?
– Atatürk neler yapmadı ki
(Bir ilkokul 5. sınıf öğrencisi)
(Ahmet Gülüm ve Kemal Gönen'in, öğrencilerin yazılı sınav cevaplarından derlediği "Yine mi Yazılı Var" kitabından)

Kışın bütün eğlencemiz öğrencilerin yazılı kağıtlarıdır. **Bir öğretmen** *("Yine mi Yazılı Var" kitabından)*

Solgunluk bize vücudun ruhu nereye kadar anlayabileceğini gösterir. **CIORAN**, Burukluk

– Rönesans nedir?
– Dünya illerinde zafer kazanmış kişi.
(Ceyda, ilkokul 5. sınıf öğrencisi)

– Malazgirt zaferi ne zaman olmuştur?
– 30 Ağustos 1919 Zafer Bayramında olmuştur.
(Cemalettin, ortaokul 1. sınıf öğrencisi)

Uzun bir fermuarın dişleri gibi birbirine kenetleniyor kendisi ve şu dünyanın dertleri. **BARIŞ BIÇAKÇI**, Herkes Herkesle Dostmuş Gibi...

Dünyada kuşlar olmasaydı göğe nasıl bakardık, bunu hiç bilmiyoruz. **LATİFE TEKİN**, Unutma Bahçesi

BENJAMIN BIOLAY'DEN ATAK

Beyaz albüm, mavi albüm

Hatırlayan vardır, Roll'un 65. sayısında Benjamin Biolay'nin, idolü Bryan Ferry'yle yaptığı söyleşiyi yayınlamıştık. O söyleşide laf dönüp dolaşıp Catherine Deneuve'e gelmiş, Bryan Ferry bu aktrise olan hayranlığını dile getirmişti. Ve ağzı bir karış açık kalmıştı, Biolay'nin cevabı karşısında: "Kendisi kayınvalidem olur, o da sizin müziğinize hayrandır." Catherine Denevue'ün damadı, geçtiğimiz aylarda harika bir albüm yayınladı da, o münasebetle anlattık bu fıkra gibi anıyı... Benjamin Biolay'nin bir önceki albümü "Home", eşi Chiara'yla (Catherine Deneuve - Marcello Mastroianni çiftinin kızı) yaptığı düetlerden oluşuyordu. Yeni albümü "A l'origine" ise "Rose Kennedy" ve "Negative"den sonraki üçüncü "solo" albümü. 32 yaşındaki Biolay'nin, Serge Gainsbourg'un varisi olduğunu söylemek hiç de yalan olmaz: Züppelikse züppelik, ama çok daha önemlisi, güçlü bir şiir damarı, trip-hop'tan baladlara, Jamaika diyarlarından rock'lara uzanan geniş bir beste dağarcığı, dinleyicisiyle muhabbet eder gibi bazen tok sesle, bazen fısıltılarla ilerleyen etkileyici vokal... Yeni Fransız şansonunun umutlarından Keren Ann'la '90'ların sonunda oluşturduğu ortaklık ona ilk şöhretini kazandırdı ve Henri Salvador, Françoise Hardy gibi saygın ihtiyarlar bu ikilinin kapısını aşındırmaya başladı. Ondan sonra kim tutar Benjamin Biolay'i... 14 şarkının ikisinde Hardy'nin de sesiyle misafir olduğu "A l'origine" hakikaten son zamanların en güzel Fransızca albümlerinden biri... Teşekkür listesinde "John, Paul, George & Ringo'ya" selam yolladığını görünce, rock büyükleri hakkında neler düşündüğünü merak ettik ve araştırdık. Bakın, neler diyor Biolay:

BEATLES: "White Album"ü keşfettiğimde 16 yaşındaydım. Birden, sevdiğim şeyin özüne, ruhuna ulaşmıştım. Bütün yaz, Lyon'da, odamda oturup hayallere dalıyordum: Küçük bir "beatle" olmuştum, durmadan besteler yapıyordum... Beatles da tıpkı Tenten gibi: Önce bir albümlerini satın alırsın, bir ay sonra bir bakarsın, bütün albümlerini almışsın.

ROLLING STONES: Beatles'la birlikte gitarlı müziğin hası. En beğendiğim albümleri "Jumpin' Jack Flash"li, "Angie"li best of'ları... Ama karanlık, gizemli rock'çu Jim Morrison'u, fazlasıyla ölçüsüz, taşkın Mick Jagger'a tercih ederim. Jagger, yapmacık bir top model.

EMINEM: Antolojilere girecek şarkılar yazdı. Beatles'ın bir şarkı sözü bir sayfa tutar, Eminem'inki 24 sayfa. İnanılmaz bir kurgu duygusuna sahip. Günümüzün tek ırklarüstü sanatçısı.

SERGE GAINSBOURG: Ona benzemeye çalışmakla öylesine eleştirildim ki, ismini anmakta tereddüt ediyorum. Gainsbourg, benim hayatımın belli anları demek. "Melody Nelson"u ilk defa dinlediğimde, Almanya'da otoyolda gidiyordum. 12 yaşındaydım.

WEEZER: Elvis sonrası en büyük keşfim Dylan oldu. Ergenlikten çıktığım dönemdi ve hayatımın buluşması gerçekleşmiş gibi bir hisse kapılmıştım. Ama, 1994'te "Buddy Holly" isimli şarkılarının klibini seyrettiğimde, Weezer hayatımı değiştirdi. 21 yaşındaydım ve MTV dinleyerek gitar çalmaya çalışıyordum. Weezer son derece uç seslerle melodinin bir karışımı. "Blue Album"ü araklamak için hemen Fnac mağazasına koştum. O günden beri de habire satın alıp eşe dosta hediye ediyorum.

TRICKY: "Pre-Millennium Tension" albümü sayesinde, müziğin sadece akorlardan ve nakaratlardan ibaret olmadığını anladım.

BRUCE SPRINGSTEEN: Sesi harika, ama giyinmeyi bilmiyor. Kot pantolon-gömlek, beyaz kemer. Giyinmeyi bilen müzisyen az zaten, İngilizler hariç.

İlk solo albümü "TheFutureEmbrace"i yayınlayan **BILLY CORGAN**, Chicago Tribune gazetesine tam sayfa ilan vererek Smashing Pumpkins'i tekrar kurmak istediğini söyledi: "Grubumu, şarkılarımı, hayallerimi geri istiyorum." 2000 senesinde çıkardıkları son albümleri "Machina"nın ardından ayrılan grubun her bir üyesi bugünlerde başka yerlerde. Corgan'sa arada tek albümlük Zwan grubunu kurmuştu. Elektrikli gitarlar yerine new wave usûlü klavyelere ağırlık veren yeni albüm "TheFutureEmbrace"de Pumpkins arkadaşlarından Jimmy Chamberlin de bir şarkıyla Corgan'a eşlik ediyor. Albümün bir başka misafiriyse Robert Smith... Bu arada Billy Corgan, at myspace.com/billycorgan adresinde otobiyografi projesine devam ediyor, mazisinden ifşaatler nakletiyor.

EDWYN COLLINS'in eski grubu **ORANGE JUICE**'un 22 şarkılık derlemesi bu ay yayınlanıyor. İskoç grubun ilk dönem eserlerini ve piyasada bulunması artık mümkün olmayan şarkılarını toparlayan albümün adı "Glasgow School".

BYRDS elemanlarından **CHRIS HILLMAN** yeni albümü "The Other Side"ı yayınladı. Albümde grubun psikedelik klasiği "Eight Miles High"ın yeni bir yorumu da bulunuyor.

FOO FIGHTERS, yeni albümleri "In Your Honor"ın tanıtım konserini bir UFO kaza alanında yaptı. 1947'de bir UFO'nun düştüğü söylenen New Mexico'daki Roswell mevkiinde çalan grubun beyni Dave Grohl, meğer bu tanımsız uçan cisimlerin hastasıymış.

BABYSHAMBLES'ın yeni single'ı "Fuck Forever" temmuz sonunda yayınlanacak. 7 inçlik versiyonunda ve maxi-CD edisyonunda birer farklı şarkı –ve CD'de bir kısa film– eklenen single, grubun halen üzerinde çalıştığı yeni albümün habercisi mahiyetinde... Babyshambles cephesinden bir haber de **ELTON JOHN** aktarmalı: John, Live 8 festivali organizatörlerinden, Babyshambles'ı da kadroya dahil etmelerini istedi. Grubun başat ismi Pete Doherty'yle John'un sahnede bir düet yapma ihtimali de var.

BJÖRK, sevgilisi Matthew Barney'nin yeni filmi "Drawing Restraint 9" için dokuz şarkı hazırladı. Bu sanat filminin soundtrack'i ay sonunda yayınlanacak. Ayrıca Björk, gecikmiş bir düet için de kolları sıvadı. Associates grubunun 1982 tarihli "Sulk" albümünün kayıp zannedilen master bantlarını elde eden Björk, "No" isimli şarkıda sesini vokalist **BILLY MACKENZIE**'nin sesine uydurmaya çalışacak. MacKenzie, '97 yılında intihar etmişti.

NEW PORNOGRAPHERS, üçüncü albümleri "Twin Cinema"yı ağustosta yayınlıyor. Bin sayfalık bir tarihî romanı 45 dakikalık bir epik albüme sığdırmak arzusunda olduğunu söyleyen A.C. Newman ve arkadaşları, amaçlarına biraz daha yaklaşmış. Albümün tanıtım konserlerinde gruba Neko Case değil, Newman'ın kuzeni Kathryn Calder eşlik edecek...

Desenler: Ceren Oykut

KEANE, yaz turnelerinden fırsat bulduka, ikinci albümlerinin çalışmalarına koyulacak. Grup, yeni şarkılarının daha çiğ ve funky olmasını, sahnedeki icralarına benzemelerini istiyormuş.

KÜRESEL ADALETİN UZUN YOLU

Afrika'da her gün 30 bin çocuk aşırı yoksulluktan ölüyor. Bu utanç verici istatistiki gerçeği, tarihin çöplüğüne fırlatmak için, 8 adamın düğmeye basması yeter. En zengin ve en güçlü 8 ülkenin liderleri G8 zirvesi için İskoçya'da toplanacak 6-9 Temmuz arası. Bu 8 adamı harekete geçirmek için kitleleri harekete geçirmeye ihtiyaç var, kitleleri harekete geçirmek için de müziğe. 2 Temmuz Cumartesi günü, bir rock zirvesine tanıklık edeceğiz. Rusya hariç, G8'e iştirak eden ülkelerin birer kentinde U2'dan REM'e, yeniden tam kadro bir araya gelen Pink Floyd'dan Cure'a 100'ü aşkın grup ve sanatçı, tüm dünyada TV'lerden (Türkiye'de NTV'den) yayınlanacak dev konserler verecek. Etkinliğin adı: Live8. "Bu, ikinci Live Aid değil" diyor konserleri düzenleyen Bob Geldof, "adalete giden uzun yolun başlangıç noktası!" Amaç, insanlardan yardım parası toplamak olmayacak bu kez çünkü. Afrika'nın borçlarının iptal edilmesi başta olmak üzere üzere bir dizi önemli talep söz konusu... Blur'den Damon Albarn, bu konserleri fazla beyaz ve fazla Anglo-Sakson olmakla suçluyor, Afrikalı insanların yaratıcılıklarının ve kültürlerinin tamamen görmezden gelinerek, kıtanın yardıma muhtaç zavallı bir toprak parçasına indirgendiğinden yakınıyor. Bu isabetli "muhalefet şerhi" üzerinde kafa yormak gerekiyor elbet, ama onurlu bir çaba olan Live8'e gölge düşürmeden. Unutmayalım ki, durum sırt çevrilemeyecek kadar acil.

THE CURE • KORN • THE OFFSPRING

SKIN • THE TEARS • HOT HOT HEAT • CEZA

maNga • PAMELA • REPLİKAS • RICARDO VILLALOBOS

TOM MIDDLETON • ELLEN ALLIEN • EVIL 9 • BARIŞ K • THE BAYS • HOMEGROWN SOUND SYSTEM

SID LE ROCK • THE ROOTSMAN - MC D.BO GENERAL • ANGIE REED • JONNY ROCK • TAMBURADA

VE DAHA BİRÇOK GRUP...

ROCK'N COKE İSTANBUL 2005

3-4 EYLÜL'DE
HEZARFEN HAVAALANI'NDA
www.rockncoke.com

%30 İNDİRİMLİ BİLETLER 20 HAZİRAN - 4 TEMMUZ ARASINDA SATIŞTA!

hayata+ Gençler, gençler için üretiyor.

pozitif · İSTANBUL KÜLTÜR SANAT VAKFI · A member of YOUROPE THE EUROPEAN FESTIVAL ASSOCIATION · İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ · BAŞKANLIĞI · İSTANBUL DENİZ OTOBÜSLERİ A.Ş.

AKBANK · burn ENERGY DRINK · KANAL D · POWER · bilet ix Eğlenceye giriş biletiniz.

By Coca-Cola

www.i-coke.com.tr

– Selçuklu devletini kim kurdu?
– Atatürk Bey
(Bir ortaokul 1. sınıf öğrencisi)

– Atatürk'ün en büyük eseri nedir?
– Dolmabahçe sarayıdır.
(Şeyda, 8 yaşında)

Önümüzde koca bir yaşam duruyor, yani bu yaşamdan arta kalan süre. **SAMUEL BECKETT**, Mercier ile Camier

Cihânı hîçe satmaktadır adı aşk **EŞREFOĞLU RÛMÎ**

– Demokraside kuvvetler ayrılığı kaça ayrılır?
– Üçe, kara, deniz, hava kuvvetleri
(Bir ortaokul 3. sınıf öğrencisi)

– Bugün 21 Haziran, en uzun gün.
– Valla ben anlamam, saat 6'da çıkarım.
(Bir işyeri diyaloğu)

Ben bu Fransızlar kadar tembel, Fransızlar kadar her şeye grev yapan millet görmedim. Bunlar fazla insan haklarından şımarmışlar. **YEŞİM SALKIM**
(Kanal Türk'te "Kürşat Başar'la" programından)

Television, Heartbreakers, Voidoids... Kurduğu bütün gruplarla tarih yazan, punk'a el veren, en güzel punk şarkılarından bazılarını yaratan **RICHARD HELL**, tarihini temize çekiyor: 21 şarkılık "Spurts: The Richard Hell Story", ağustosta piyasada...

Sene başında iki elemanını, gitarist Perry Bamonte ve klavyeci Roger O'Donnell'i yitiren **THE CURE**'a eskilerden takviye geldi: 1976-78 ve 1986-93 devrelerinde The Cure'la çalışan Porl Thompson, yaz konserlerinde gitarını eline alacak, İstanbullu Cure'severler de Eylül'de, gönüllerdeki kadroya biraz daha yakınlaşmış olacak.

İki büyük usta, **JOHN MELLENCAMP** ve **JOHN FOGERTY** bir dizi konser için bir araya geldi. Bu, ikilinin ilk teşrik-i mesaisi değil: 1985 Farm Aid konserinde Mellencamp Fogerty'ye grubunu ödünç vermişti, geçen sene de "Değişim İçin Oy Ver" turnesinde aynı sahneyi paylaşmışlardı.

THE STROKES, ocak ayında yayınlanacak üçüncü albümlerinin çalışmalarını bitirdi, iş cilaya kaldı. Albümü çekirdeksiz karpuza benzeten Julian Casablancas'ın sesi eskiye nazaran daha ön plandaymış.

Soul Asylum kurucularından basçı **KARL MUELLER**, bir senedir savaştığı gırtlak kanserine yenik düştü. Yirmi yılı aşkın süredir grubun neferi olan sanatçı 41 yaşındaydı. Son albümleri "Candy From A Stranger"ı 1998'de yayınlayan Soul Asylum, daha sonra bir albümün daha kayıtlarını tamamlamış, ama albümü gün yüzüne çıkarmamıştı. Mueller'in gitarına son dokunuşlarını inşalllah yakında duyacağız.

71 yaşına basan "crooner" **PAT BOONE**, elli yıllık kariyerini beş değişik tarzda beş albümle kutluyor ve jübilesini yapıyor. Albümlerin her biri, Amerikan millî marşlarından ve askerî şarkılarından, country parçalarından, gospel'lerden, baladlardan ve r&b klasiklerinden oluşuyor. Gospel plağı "Glory Train"de Bono, Larry King, Kenny Rogers, r&b plağı "We Are Family"de James Brown, Sister Sledge, Kool & The Gang gibi misafirler var.

Go-Go grubunun basçısı **KATHY VALENTINE**, ilk solo albümü "Light Years"ı eylülde yayınlıyor. Albümün konukları arasında Blondie davulcusu Clem Burke, Elvis Costello and The Attractions davulcusu Pete Thomas, Guns N' Roses davulcusu Gilby Clarke, Kiss'ten Ace Frehley de var.

NORAH JONES ve **BOB DYLAN**, internet sitesi Amazon'un onuncu sene-i devriyesi için beraber konser verecek. 16 Temmuz'da gerçekleşecek konser, siteden canlı yayınlanacak.

SPIN DOCTORS'ı özleyenler eylüle kadar sabretsin: Yeni albüm "Nice Talking To Me"nin eli kulağında...

Amerika'nın sıkı dergilerinden **SPIN**, yirminci doğum yılı şerefine, son yirmi senenin en güzel albümlerini seçti. İlk üç şöyle: Radiohead'den "OK Computer", Public Enemy'den "It Takes A Nation Of Millions To Hold Us Back", Nirvana'dan "Nevermind"...

R.E.M. Burma'daki anti-demokratik rejime dikkat çekmek ve halen gözaltında tutulan barış eylemcisi Aung San Suu Kyi'ye destek vermek için İrlanda'da bir konser düzenledi. İrlandalı müzisyen **DAMIEN RICE** da Aung San Suu Kyi için hazırladığı "Unplayed Piano" şarkısını geçtiğimiz ay yayınladı.

Kapsamlı bir **RAMONES** box-set'i ağustos ayında raflarda yerini alacak: "Weird Tales Of The Ramones" başlıklı set, dört CD ve bir DVD'den oluşuyor.

MISSY ELLIOTT'ın bu ay başında yayınlanacak yeni albümü "The Cookbook"un ilk single'ı "Loose Control"un klibinde Mötley Crüe davulcusu **TOMMY LEE** de rol aldı.

THE CONCRETES'in single'larını ve B-side'larını derlediği "Layourbattleaxedown" isimli albüm bu ay yayınlanıyor.

2004'ü yollarda geçiren **MOUSE ON MARS**, sonbaharda "live04" başlıklı konser albümünü yayınlayacak.

Bu ay yayınlanacak yeni albümü "Honeycomb"un kayıtlarını Nashville'de yapan **FRANK BLACK**, boş zamanlarında meğer bir albümlük malzeme daha hazırlamış. 2006 başlarında gün yüzü görmesi beklenen bu ikinci Nashville albümünün kayıtlarına eşlik eden isimler arasında The Band'den Levon Helm, Free ve Bad Company davulcusu Simon Kirke, Small Faces'den Ian McLagan, Cheap Trick basçısı Tom Petersson gibi eski tüfekler var.

MACY GRAY'in geçen sene kasım ayında verdiği Las Vegas konseri bu ay "Live In Las Vegas" başlığıyla yayınlanıyor. Şarkıcı, ayrıca yeni Tony Scott filmi "Domino"da da görünecek. Filmin diğer oyuncuları arasında Tom Waits, Mickey Rourke, Keira Knightley, Christopher Walken da var.

NATALIE MERCHANT, sonbaharda yayınlanacak iki CD'lik derlemesi için birkaç yeni şarkı kaydetmekle meşgul. Çeşitli single arkalarının, konser kayıtlarının da yer alacağı derlemenin kapak ve kartonet tasarımını da bizzat Merchant üstlenecek.

ROLLING STONES sallanıp yuvarlanmaya devam ediyor hâlâ. Grup, 2005 dünya turnesine 21 Ağustos'ta Boston'da verecekleri konserle başlayacak.

CARLOS SANTANA'nın yeni albümü "All That I Am"in çıkışı sonbahara ertelendi. Albümün konukları arasında OutKast'tan Big Boi, Mary J. Blige, Los Lonely Boys, Black Eyed Peas, Sean Paul, Robert Randolph ve Metallica'dan Kirk Hammett gibi isimler bulunuyor.

The Guardian gazetesi **GEORGE W. BUSH**'un iPod'unda yer alan şarkılara ulaştı. Liste enteresan, ayıptır söylemesi, gayet de güzel. Kimler yok ki: George Jones gibi meşhur country'cilerin yanında, Van Morrison, Joni Mitchell, Stevie Ray Vaughan, John Fogerty, John Hiatt, hatta The Thrills...

MOBY

Moby yıllar süren turnesinin ardından "Hotel" albümüyle yeni şarkılarını ulaştırdı bizlere birkaç ay önce... Les Inrockuptibles ve Independent sanatçıyı lafa tutmuş, bize de aktarmak düşer.

Faşizmin Kökenleri

Bu albümü nasıl bir ruh haliyle hazırladın?
Moby: Kendimi boşlukta ve işe yaramaz hissediyordum, Amerika'nın politik koşullarından ötürü. Ama her şeye rağmen New York'ta olduğum için mutluydum. Beş senedir yollardaydım, turnelerde. Bu kadarı da fazlaydı. Bu albüme başlarken evimde olmanın mutluluğunu yaşıyordum.
Politik koşullardan rahatsız olduğuna göre, neden daha angaje şarkılar yazmayı tercih etmiyorsun?
Çok daha politik şarkı sözleri yazmayı denedim, ama bu işi iyi kıvıramıyorum. U2, Clash, Bob Marley, Bob Dylan gibilerine hayranım, ama kabul etmem lazım ki, benim müziğim çok kişisel ve mahrem bir alanda.
İlk single "Lift Me Up" hayli neşeli bir şarkı gibi görünüyor...
Tuhaf, pek çok insandan duydum bunu. Ama şarkı tam olarak bunu yansıtmıyor bence. Aslında şarkıya ilham veren faşizmin antropolojik kökenleri ve entelektüellerin zihnî melekelerinden ne kadar kolayca sıyrılıp kitlenin içine karışabilmeleri... Şarkının nakaratı da öyle basitçe "coştur beni" gibi değil de, daha bulmacalı bir şey, insanların kolayca kendilerini yitirebilmelerine dair bir şey. Yaşadığımız zamana özgü bir durum da değil bu.

1930'larda Almanya'da, 1990'larda Sırbistan ve Ruanda'da da olmuştu. Şimdi de bizim ülkemizde oluyor.
"Hotel" albümü pop ve new wave tınılarından geçilmiyor...
Bu benim içinde yetiştiğim müzik. Onlarla büyüdüm. David Bowie, Joy Division, Echo & The Bunnymen, New Order... Kendimi gene o sulara bırakmak, beni etkileyen müziklerle gönlümü biraz hoş tutmak istedim.
'80'lerde çok katı prensiplerle yaşadığını biliyoruz, şimdi nasılsın?
Ahlâkî yaklaşımlarım değişmedi, ama böyle oynak bir dünyada çok katı kurallarla davranmanın bir şey ifade etmediğini de öğrendim. Felsefe öğrencisiyken dünyayı daha iyi bir yer haline getirecek düşüncelere ulaşabileceğimi düşünürdüm, ama görüyorum ki dünya bunun için fazla karmaşık. Kesin cevaplara odaklanmış değilim. Herhalde bu kadarı da bir ilerleme sayılır...

– Ahlak kurallarının yaptırımı nedir?
– Ahlaklı olmazsak bizi zorla ahlaklı yaparlar
(Gamze, 8 yaşında)

– Örf nedir? Örnek veriniz.
– Ör: Bizim oralarda damat gelinin elini bile tutamaz. Hop gittin güme.
(Sevda, ortaokul 1. sınıf öğrencisi)

Roll'un nurtopu gibi iki oğlu oldu. Gülüş - Onur çifti Barış'a (15 Nisan), Tacide - Ogan çifti Deniz'e (15 Haziran) kavuştu.

İki ayrı nokta olsalar, haritada iki ayrı, uzak nokta, aralarında nehirler, dağlar, okyanuslar filan olsa... Daha rahat, daha rahat severdi. (Coğrafya herkese iyi gelir.)
BARIŞ BIÇAKÇI,
Herkes Herkesle Dostmuş Gibi...

Reddetmediği ve korkuya kapılmadığı ilk sözler şarkılarınki oldu. Başucu sehpasının üzerinde bir teyp bulundurdu ve her çeşit müzik onun ilk yeni arkadaşları oldu; ölümcül sonuçları olmayan ve onu mahvetmek ya da kurtarmak için gelmeyen sesler yollayan arkadaşlar. **YVES SIMON,** Okyanuslar

Bu seneyi üç yeni albümle kapatmak isteyen **RYAN ADAMS**'a dördüncü evlat geldi. Şarkıcının meşhur "kayıp" albümü "Destroyer", internet üzerinden dolaşıma sokuldu. Albüm, beş sene evvel, Adams'ın ilk albümü "Heartbreaker"ı için stüdyoya girdiği sıralarda, Gillian Welch ve David Rawlings'le beraber kaydedilmişti.

GUS VAN SANT'ın yeni filmi "Last Days"in ilk gösterimi geçen Cannes Film Festivali'nin yarışma bölümünde yapıldı. Belgesel havasında çekilen film, başarının getirdiği yüklerle baş etmeye çalışan ve intihar noktasına gelen bir rock şarkıcısının son anlarına odaklanıyor. **KURT COBAIN**'den esinlenen filmin başoyuncusu Michael Pitt. **KIM GORDON**'un da ufak bir rol üstlendiği filmin müzik danışmanlığını **THURSTON MOORE** yaptı.

ELVIS COSTELLO 27 şarkısının klibinin yer aldığı "The Right Spectacle: The Very Best of Elvis Costello" başlıklı DVD'yi eylülde yayınlıyor. Toplamada her bir şarkı üstüne Costello'nun bizzat yorumları da olacak.

Yeniden bir araya gelen punk grubu **GANG OF FOUR**, '70'lerin sonlarında çığır açan şarkılarını yeniden yorumluyor. "Whitey's Gift" isimli plak eylül ayında raflarda yerini alacak, bir ek CD'yle paketlenen özel baskılarda Yeah Yeah Yeahs, Ladytron, Hot Hot Heat, Dandy Warhols gibi isimlerin yorumları da yer alacak.

DANDY WARHOLS'un yeni albümü "Odditorium or Warlords of Mars" eylülde yayınlanıyor. İlk single "Smoke It"in klibinde, grup üyelerinin yanısıra, kırk tane köpek yer alacak.

Haight-Ashbury aleminin önde gelen figürlerinden menejer **CHET HELMS** vefat etti. Janis Joplin'in Big Brother and The Holding Company'yle çalışmasına da önayak olan Helms, 62 yaşındaydı.

1973 tarihli "**JIMI HENDRIX**" isimli belgeselin DVD'si bu ay yayınlanıyor. Belgeselde Mick Jagger, Lou Reed, little Richard, Eric Clapton gibi isimlerle yapılmış söyleşilerin yanısıra, Hendrix'in 1970 Atlanta Pop Festivali'ndeki, bir daha yayınlanmamış görüntüleri de yer alıyor.

Mart ayında The Pretenders'i Rock'n'Roll Hall Of Fame'e dahil edecek törende sahnede grubu ağırlarken fenalaşan **NEIL YOUNG**, erken teşhis müjdesi aldı. Küçük bir damar operasyonu geçirecek olan Young, durumu ihmal etmese, mazallah, beyin kanaması geçirecek hale gelebilirmiş. Usta isim moral bozmadı, yeni albümünün kayıtlarına Nashville'de başladı.

MY MORNING JACKET'ın yeni albümü "Z" eylül ayında plakçı raflarındaki yerini alacak.

Fransız elektro-pop ikilisi **RINOCEROSE** "Schizophonic" isimli yeni albümünü eylül ayında yayınlayacak. İlk single "Bitch" ise bu ay sonundan itibaren dinlenmeye hazır.

AKDOĞAN NEHRİ

Geçtiğimiz kasım ayında evinde çıkan yangın sonucu hayatını yitiren müzisyen dostumuz Tuncay Akdoğan'dan yeni albüm tesellisi... Akdoğan'ın uzun süre hazırlıklarıyla uğraştığı solo albümü "Bir Nehir ki Ömrüm..." yayınlandı. İlkay Akkaya, Fırat Başkale, Lâl, Ahu Özyurt, Adile Yadırgı ve bizzat kendisinin vokali üstlendiği şarkılardan oluşan albüm, ayrıca Kâzım Koyuncu'dan da bir hatıra içeriyor: 99'da, Serüvenciler döneminde Kâzım'ın yorumuyla kaydedilen "Darbedar" demosu bu albüme dahil olmuş.

Jennifer Charles'ın grubu **ELYSIAN FIELDS**, eylül ayında "Bum Raps & Love Taps" isimli yeni albümüyle rock dünyasına geri dönüyor.

Afrika zirvesi: Gitarist **ALİ FARKA TOURE** ve kora virtuozu **TOUMANI DIABATE**, 11 enstrümantal parçadan oluşan "In The Heart Of The Moon" isimli bir albüm yayınladı. Touré'nin, bir süredir Kuzey Mali'deki Niafunké komününün belediye başkanı olduğunu hatırlatalım.

Ankara **PETER MURPHY**'ye dar geldi. Kült grup Bauhaus'un eski şarkıcısı, "Unshattered" isimli yeni albümünün çıkışının ardından şu sıralar Avrupa turnesinde.

İskoç ekip **SONS AND DAUGHTERS**, ilk albümü "Repulsion Box"ı yayınladı.

MASSIVE ATTACK, yeni albüm için, gün saymasa da, ay sayıyor! 2006 başlarında çıkması planlanan albüm için şarkılar yazmaya başlayan 3D, solist olarak Terry Callier, emektar Horace Andy, Cocteau Twins'ten Liz Frazer, TV On The Radio'dan Tunde Adebimpe ile işbirliğine hazırlanıyor. Grubun "kaçak" elemanı Daddy G ise, Avrupa'daki muhtelif yaz festivallerinde –bazen DJ, bazen dinleyici olarak– boy gösterdikten sonra eylül ayında 3D'yle stüdyoda buluşacak. Öte yandan 3D, şu sıralar şarkıcı Hazel Fernandez'le birlikte iki film müziği hazırlamakla da meşgul.

Chan Marshall (yani **CAT POWER**), prodüktör Stuart Sikes gözetiminde ve bir kısmı Al Green'in grubunda çalan Memphis'li blues müzisyenleri eşliğinde yeni albümünü hazırlıyor. Sanatçı 25 Haziran'da Mark Eitzel, The Pretty Things ve Arthur Brown'la birlikte Alain Bashung'un düzenlediği bir festivalde sahne aldı.

İki Zebda'cı **MOUSS** ve **HAKİM** kardeşler "Mouss et Hakim ou le contraire" isimli ilk albümlerini yayınladı.

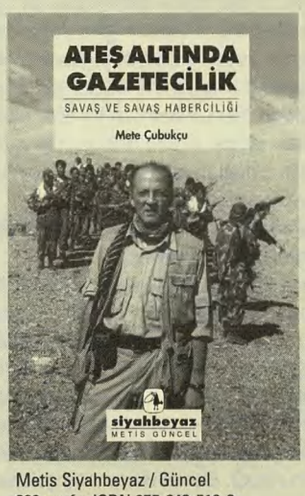

Metis Siyahbeyaz / Güncel
280 sayfa, ISBN 975-342-516-3

Mete Çubukçu

ATEŞ ALTINDA GAZETECİLİK

SAVAŞ VE SAVAŞ MUHABİRLİĞİ

"Aslında savaşta yaşananların, orada olmayanlara bire bir aktarılabileceğine pek inanmıyorum," diyor deneyimli gazeteci Mete Çubukçu ve ekliyor: "Ancak savaşın haber verirken aktaramadığım, bir yaşanmışlık olarak bende kalmış yanlarını, öğrendiklerimi, başka gazetecilerin deneyimleriyle birlikte paylaşmak istedim. Bu kitapta savaş habercilerinin öyküsünü, savaşta gazeteciliğin nasıl yapıldığını, etiğin önemini, muhabirlerin objektif olup olmadığını, tarafsız kalıp kalamadığını, yapılan bir yanlışın neye mal olabileceğini, nelere dikkat edilmesi gerektiğini bulacaksınız... Bir gazeteci ve bir insan olarak orada, savaşın tam ortasında olmanın ne demek olduğunu ifade etmeye çalışıyorum – savaşı sadece ekranda görmüş insanlar için, ama en çok da savaş muhabirliğine ilgi duyan genç gazeteciler için..."

METİS YAYINLARI İPEK SOKAK NO.9 34433 BEYOĞLU, İSTANBUL TEL.: 212 2454696 e-posta: info@metiskitap.com İnternet sitesi: www.metiskitap.com

Tori Amos

10 Temmuz Pazar. Hayallerin gerçek olacağı gün. Tori Amos Jazz Festivali'nde, İstanbul akşamında piyanosuyla başbaşa... İtirafçı şarkıyazarlığı geleneğinin en tepe noktasından, göğe, yıldızlara en yakın yerden ses verecek Tori Amos. Son albümü "Beekeeper" vesilesiyle Uncut'a anlattıklarına kulak kesilelim.

işçi arı

Yeni albümünüzün adı "The Beekeeper" (Arıcı). Albümün ne kadarı bal yapmakla ilgili?

Tori Amos: İşin içinde bal yapmak var, ama esas olarak hayat bahçesini ziyaret eden ve bilgi ağacının meyvesinden yemeye karar veren bir kadınla ilgili. Kadın meyveyi bir kere yedikten sonra, tutkudan ihanete, kendinden vazgeçercesine aşka, kışkırtmaya, baştan çıkartmaya, düş kırıklığına ve mahrumiyete kadar, her türlü duyguyu tecrübe ediyor. Şarkılar kadının yolculuğundaki farklı aşamaları kapsıyor ve değişik duygularını keşfediyor.

"Original Sinsuality" albümünden "Marys Of The Sea" şarkısına kadar, İncil'den temalar sürüp gidiyor gibi...

Müziğimde her zaman dinî unsurlar oldu, ama bu durum özellikle "The Beekeeper"daki parçalarda daha hakim, çünkü bu konuları araştırdıkça, dine ilginin niçin bu kadar yoğun olduğunu düşünmeye başladım. O kadar ki, insanlar inançlarını savaşır gibi tartışma ihtiyacı duyuyorlar. Bu durumun ardında yatan inanç ve ideolojileri tetkik ettikçe, kendimi İncil'e ve onun içindeki kimi hikâyelere dönmüş buldum. Mesela "Original Sinsuality" Tekvin'le aynı hikâyeyi anlatıyor ve cennet bahçesinde bulduğunuz şeyin "günah" olmadığını iddia ediyor.

Kürtaj ve eşcinsel hakları ABD'nin en büyük ahlâkî meseleleriyken günah ve şehvet hakkında şarkı yazmanız ilginç...

Amerika, aşırı uçlar ülkesi. Bir yandan bir sürü insan sofu bir ideolojiyi benimsiyor, diğer yandaysa herkesi sömüren, çuvalla para getiren büyük bir porno endüstrisi var... İki tarafta da eksik olan şey duyarlılık ve bence bu, hasar görmüş bir toplumun göstergesi. Cinsellikle ilgili şeylerin her daim kirli, günahkârca bulunması hiç sağlıklı değil... Bir sürü yaralanmış kadın var. Başka bir karaktere bürünmediklerinde iletişim kuramıyorlar, çünkü onlara sadece bir işçi arı olabilecekleri öğretilmemiş. Ben bir işçi arıyım ve bir işçi arı olmayı seviyorum.

"The Power of Orange Knickers"da asıl teröristin kim olduğunun bilinmediğini söylüyorsunuz....

Evet. Bazı sanatçıların bu konularda yorum yapmamayı tercih ettiklerinin farkındayım. Amerikan hükümetini izliyorum ve içtenlikle, Amerikan halkına duygusal şantaj yaptıklarına, onları yönlendirdiklerine inanıyorum. Ürkütücü bir zamanda yaşıyoruz. İnsanların uyanmasını, haklarının gaspedildiğinin farkına varmalarını dilerdim... "Terörist" kelimesinden artık gına geldi. Kafiye ararken paradoks olsun diye en uzak şeyi, "öpücük" (kiss) kelimesini koydum. Ben hep John Lennon'cı oldum. Kocamsa McCartney'cidir. Karşıtların yarattığı gerilimi severim ben. Şeytanla dansetmeyi de severim –ama buradaki şeytan bir penis değil, bir sözlük!..

Michael Moore, "Fahrenheit 9/11"de temel olarak Bush'un savaşı para kazanmak için başlattığını ima ediyor.

Kızım doğduğundan beri bu mevzuya çok kafa patlattım. Bu küresel savaşla ilgili en sinir bozucu bulduğum şey, zalimce öldürülsün diye çocuğunu savaş alanına gönderen tek bir dünya lideri görememek. Daima başkalarının çocukları, başkalarının kanları. "Mother Revolution"da kadın, patriarkayla patriarkanın yöntemiyle savaşamayacağını fark eder, ama artık arkasını dönüp hiçbir şey olmamış gibi de yapamaz. Etkili olabilmek için yeni bir çözümle ortaya çıkmak zorundadır. Ve bazen de en iyi çözüm balonu bombalamak değil, bir kedi tırnağıyla patlatıvermektir... "The Beekeper"da patriyarkaya nüfuz etmeye, iki bin yıldır İncil'de yer verilmeyen, sansürlenen kadın peygamberleri yüceltmeye çalıştım. Bugüne kadar güzel albümler yapmaya gayret ettim, etraftaki en politik albümler bunlar çünkü. Belli bir takım liderler ve onların gündemi söz konusuyken, "yılan kadar akıllı, güvercin kadar hafif" olmak durumundasınız.

"The Beekeeper" sekizinci albümünüz. Plaklarınızın başarısına kafaya takmaktan vaz mı geçtiniz, yoksa içten içe Billboard listelerinde bir numaraya fırlamayı mı umut ediyorsunuz?

Bir plağın iyi iş yapması her zaman güzel bir sürprizdir, ama ticarî başarıyı kıstas yapmamayı da öğrendim. Bazen kitlelere hitap eden, binlerce satan bir plak yaparsınız, bazen de yapamazsınız. Her plağı listelere giren popüler bir sanatçı olmak istiyorsanız, dürüst davranıp sırf bunun için çalışmalısınız. Ama on yıl sonra yeteneğinizi sattığınız, ona saygısızlık ettiğiniz hissine kapılırsanız, sinirlenmeye hakkınız olmaz. Şahsen, başarıyı kaldırabileceğim gibi, ondan vazgeçebilirim de... Bir besteci olarak benim için en önemli şey, her birini yaratmaktan gurur duyduğum çalışmalarım.

Yazdığınız her şeyin içinde otobiyografik unsurlar var mı?

Kesinlikle. Şarkılarımı gözlemlerime dayanarak yazıyorum. Bütün şarkılarım tecrübe ettiklerimin, düşündüklerimin veya tanık olduklarımın bir ifadesi. Kimi zaman tamamen kendi bakış açımdan yazıyorum, kimi zaman da şarkıların içine gizleniyorum, öyle ki, orada olduğumun farkına bile varmayabilirsiniz. Gerçek hayatta müşfik taraf ben olmayabilirim, ama şarkıyı diğer insanın tarafından okurum, bu tutum hikâyeyi güçlendirir.

Albümlerinizin belli bir teması oluyor mu?

Tema, dinleyiciye, bana olduğu kadar açık gelmeyebilir. Yine de her albüm genellikle bir takım farklı şeylerle ilgili. Yeryüzü ve üzerinde yaşayan insanlar hakkında kendimi eğitmeyi, aydınlatmayı seviyorum. Her albüm çalışmasına araştırarak ve seçtiğim konuya gömülerek başlıyorum. Bir aydınlanma noktası yakaladığımı düşündüğümdeyse, kendimi stüdyoma kapatıp beste yapmaya başlıyorum. Bazen işe bir melodiyle girişirim. Bazen de bir fikre ulaşana kadar öylece piyano çalarım. Gerçekten emin olduğum tek şey, müziği varoluşuma yedirmeye çalıştığım.

Bu albümde hem piyano, hem de Hammond org çalmışsınız...

Evet. Eşim geçen Noel'de bana bir B3 Hammond org hediye etti. Orga sırılsıklam aşık oldum. Diğer orglarla kıyaslandığında çok değişik bir sesi var. Onu Bosendorfer piyanoyla beraber kullanmak da çok hoşuma gitti, müziğin bahçedeki tozlaşmayı, polenleri yansıtmasını istedim çünkü. Bence Hammond çok funky, erkeksi bir enstrümanken, piyano daha duygusal ve kadınsı... "The Beekeeper"da ikisi bir araya geliyor ve mükemmel birliği oluşturuyor.

Çeviren: **Bilge Ceren Şekerciler**

EMI YENİ ALBÜMLER

Coldplay / X&Y
3112802 8

Mariza / Transparente
4776462 2

Röyksopp / The Understanding
0094633195325

Hayko Cepkin / Sakin Olmam Lazım
3121962 7

Murat Yılmazyıldırım /
Gözyaşı Ağacı Seni Çağırıyor
3121642 8

110 / Atomların Harika Dünyası
3113412 8

EMI YENİ PLAKLAR

Fischerspooner /
Odyssey
0724359489612

Daft Punk /
Human After All
5635621

Doves /
Some Cities
8746091

Everything But The
Girl/ Like The Deserts
Miss The Rain
0724354261619

Kings Of Convenience/
Riot On An Empty
Street
0724357166515

Çünkü Plak Daha Güzel Tınlıyor...

www.emimusic.com

Music from EMI

EMI Müzik Türkiye
Merkez Ofis: İnönü Caddesi Ankara Palas No: 77 D:1-3 Gümüşsuyu - Taksim Tel: 0212 244 58 44
Satış & Dağıtım: İMÇ 6. Blok No: 6202 Unkapanı Tel : 0212 514 16 21

BRAZZAVILLE Bu yılki Jazz Festivali kapsamında 8-9 Temmuz gecesi Babylon'da sözleştiğimiz Brazzaville'i nasıl tarif etmeli... Los Angeles ve Barcelona'da, kurucu Amerikalı David Brown'ı bekleyen iki ayrı çete var; elemanların yaşları ve başları farklı olsa da, hiç gitmedikleri Kongo'nun, sesini sevdikleri başkenti Brazzaville'de buluşuyorlar. Pasifik sularını, şeytan minareli kumsalları, kompartman aralarını, vapurların arka tarafını, havaalanı çıkışlarından sonra yakılan ilk sigarayı, motel girişlerini, otoyol kafelerini, trafikte Tom Waits dinlemeyi çağrıştıran, Brown'ın şurup gibi sesinden, incecik sözleriyle vitaminli bir müzik... Grubun beş albümü mevcut: "2002", "Somnambulista", "Rouge On Pockmarked Cheeks", "Hastings Street" ve "Welcome To Brazzaville"... Barcelona'da ikâmet eden David Brown'la dereden tepeden "yazılı" söyleştik; www.brazzaville-band.com'dan kendisinin günlüklerini takip ediniz ki, anlayın ne doğru bir iş yapmışız...

BARCELONA HAVAALANI'NIN KOKUSU

Yaşadığımız dünyayı "heyecanlarla dolu muhteşem bir yer" diye tanımlayabilmek için iki ihtimal var: Ya bu naifliğinizi talihinize borçlusunuz, ya da anlatsanız roman olacak öyle bir hayat yaşadınız ki, sonunda böyle ermiş bir noktada bulunuz kendinizi...

David Brown: Hayat herkese kendi meşrebi kadar zordur. Çok berbat zamanlarım da oldu, ama bu dönemlerde bile birçok yönden korunduğumu hissettim. Annemin ruhsal problemleri varmış, bakımımı üstlenemediği için üç yaşımdayken başka bir aileye evlatlık verilmişim. Onlar şahane insanlardı; birlikte yaşadığımız yıllar boyunca bana çok iyi davrandılar. Hâlâ da aramız çok iyidir. Daha sonra büyükannemin yanına geçtim. Yani aslında dışardan çok acıklı görünen bir hayat hikâyesi başlangıcı, benim açımdan güzel bir şeye dönüştü. Etrafımda hep beni seven insanlar vardı; onlar sadece gerçek annem babam değillerdi. Yeniyetmelik zamanlarımda uyuşturucu dünyasıyla sıkı fıkı ilişkilerim, kendimi acayip yalnız hissettiğim zamanlar oldu. Galiba acıya karşı empati duygum bu zamanlarda gelişti; minnettarım böyle bir dönem yaşadığım için de. Sonradan anladım ki, benim tecrübe ettiğim her tür acı, hayal kırıklığı, hayatı olduğu gibi kabul etmemekten kaynaklanıyor. Hayatı, benim arzu ettiklerimi umursamayan insanlarla paylaşma düşüncesi bana çok zor geliyor. Bu yüzden biraz tevazu, biraz hoşgörüyle, o insanlara yakın hissetmek mecburiyetinde hissediyorum kendimi. Dünyayı "heyecanlarla dolu muhteşem bir yer" olarak algılamazsam, katlanması zor oluyor.

Brazzaville grubu topyekûn bir David Brown projesi. Grubun bir AB versiyonu var, bir de ABD. Kendinizi metresi olan evli bir adam gibi mi hissediyorsunuz, yoksa bu bir tür açık evlilik mi?

Aslında son derece teknik bir ihtiyaçtan yaşanıyor bu ikili durum. İspanya'da yaşıyorum ve Los Angeles'daki grubun artık bana bir hayrı yok. Barcelona'da yaşamaya başladıktan sonra sekiz ay düşündüm ve burada da bir grup kurmanın elzem olduğuna karar verdim.

Brazzaville'in AB ve ABD versiyonları arasında ne tür farklar var?

Bence tamamen farklılar. Amerika'daki tayfa altı kişi, İspanya'daki beş. ABD grubu fazla prova yapmayı sevmez, AB grubuyla saatlerce sıkılmadan takılırız. Amerikan versiyonda akordeon, üflemeliler falan var, Avrupa versiyonu gitarlı, klavyeli, baslı, davullu daha klasik bir grup. Tek ortak noktaları, iki taraftan da iyi müzik çıkması...

İyi anlaşıyorlar mı, sizi kıskanıyorlar mı?

Hiç bir araya getirmedim ki!

Los Angeles'taki grup elemanları sizin yaşlarda, ama Barcelona'da çok daha gençleri toparlamışsınız bir araya. Bu David Brown'ın iki ruh halini mi anlatıyor bize?

Gerçekten de, Barcelona grubundaki genç, heyecanlı iki Katalan ile bir kimlik arayışıyla ülkelerini terk eden diğer iki Amerikalı genç beni acayip tetikliyor. Gruptaki herkes gerçekten sevdiği için müzik yapıyor; LA'deki gibi müzik piyasası enselerine çöreklenmiş değil. Dediğin gibi, Amerika'daki grup arkadaşlarım daha yaşlı, ünlü şahıslarla da çalışmış, daha tecrübeli insanlar. Maalesef bu da bazen heyecanı azaltabiliyor. Adamlara pislik atmak istemiyorum, Los Angeles'da herhangi bir şey için insanları bir araya getirmek zor zaten. Bir prova ayarlamak, askerî harekât planı gibi bir şey gerektiriyor. O yüzden de daha az canlı performansımız oluyor. Bu iki durumu da tecrübe etmek hoşuma gidiyor açıkçası.

İstanbul'a AB ekibiyle mi geliyorsunuz, aranızda daha önce İstanbul'a gelen var mı?

Tabii ki AB'yle geliyoruz. Ne yazık ki hiçbirimiz İstanbul'un neye benzediğini bilmiyoruz.

İnternet sitenizde hayalinizin atık yağlarla çalışan bir gemiyle yedi denizi dolaşmak, her limanda inen binenlerle müzik yapmak olduğunu söylüyorsunuz. Gemide hem ünlü/ünsüz şahısların konserleri olacak, hem de içindeki kayıt stüdyosunda her daim üretim sürecek. Her seyahatin belgeseli çekilecek ve internet sitesinden online izlenebilecek. Bu, ütopya olmaya mahkûm, romantik bir hayal mi?

Bunu biraz zaman gösterecek, ama harekete de

Politika düşünerek şarkı yazmasam da, aradan sızıyor elbette. En sevdiğim şarkılar zaten ya politikadan bahsetmeyen ya da bu şekilde politik olan şarkılardır.

10→

geçtik. Sadece, bunu birlikte yapmayı düşündüğümüz iş arkadaşımla küçük bir münakaşa yaşadığımızdan, işler biraz yavaşladı. Bir ütopya olarak kalabilir, ama bunu denemenin de mânâlı ve de eğlenceli olduğu düşünüyorum şahsen.

Yine internet sitenizde grubunuzun manifestosunu "sevdiğiniz" ve "sevmediğiniz şeyler" üzerinden yazmışsınız. Mesela Barcelona Havaalanı'nı size sevdiren nedir?

Birkaç nedeni var. Birincisi, kokusu; tropik bir bölgedeki, bir üçüncü dünya ülkesinin havaalanı gibi kokar. İkincisi, ışığı; her yanı camla kaplı olduğundan, günün her saatinde şiirsel bir ışığı vardır. Üçüncü sevme nedenim de, uluslararası bir havaalanı olmasına rağmen, küçük, yerel bir havaalanı büyüklüğünde olması.

Sizi Barcelona'ya bağlayan ne? Neden "gönüllü sürgünlüğünüzü" burada yaşıyorsunuz?

Kendimi evde hissediyorum demekten başka bir neden öne süremeyeceğim. Uzun turnelerden sonra Los Angeles'a her dönüşümde içimde bir endişe büyürdü. Barcelona'ya her dönüşümde ise, hani nisan ayında baharın kokusunu ilk kez duyduğunuz bir an vardır ya, ona benzer bir ferahlık duyuyorum. Artık Amerika'da yaşamamın hiçbir gereği olmadığına karar verdiğimden beri kendimi Barcelona'ya "sürdüm". Benim küçüklüğümden beri çok değişti Los Angeles; şoför mahalli boş, kocaman bir kamyonun yokuş aşağı gidişi gibi her şey... Amerika'nın genelinde engin bir spiritüel yoksunluk hissediyorum zaten. İnsanlar nedensiz yere ürkek ve düşmanca. Arkadaşlarla akşam toplanıp yemek yemek, ılık gecelerde yürüyüşe çıkmak gibi son derece basit, insanî ve de eğlenceli şeylerin o topraklarda yeri yok. Amerika'da zengin ya da ünlü değilsen, loser'sın. Hepsi bir araya gelince de hastalıklı bir yer oluyor, ne işim var orada?

Barcelona'daki üç özel köşenizi paylaşır mısınız bizimle...

Bir, La Basilica de Santa Maria del Mar. İki, Calle Muntaner'deki Amica de Japon. Üç, Calle Aribau'daki Mauri Bar.

Futbolla alâkanız ne derecede? Barcelona'nın bu yılki şampiyonluğu sizi ne kadar heyecanlandırdı?

Ben çok ilgili değilim, ama dört yaşındaki oğlum azgın bir Barça taraftarı. Bizim gitarist Paco'yla klavyeci Richie'nin de ondan geri kalır yanları yok.

Sevdiğiniz şeylerden devam edelim: Çatıdaki bahçeler... Zaten şarkı sözlerinizde de çatılar, teraslar, gökyüzünün her hali, bulut çeşitleri, hatta troposfer ziyadesiyle yer tutuyor. Yürürken yere bakanlardan değilsiniz galiba...

Gerçekten de gökyüzüne çok bakarım. Çatı katlarını, teraslara kurulan küçük bahçeleri hep çok sevdim. Günlük hayatın hengamesinden kaçışı simgeliyor galiba benim için çatılar. Oturuyorsunuz ve o an için bir parçası olmanız şart olmayan bir hayat dilimine tepeden bakıyorsunuz. Tefekküre dalmak, okumak ve şiir yazmak için mükemmel zemin. 30 bin feet'te, bir uçakta olmak da benzer bir duyguyu veriyor bana.

Zaten "jet-lag şiirselliği"ni de sevdiğiniz şeyler arasında anıyorsunuz. Bunun için meridyenlerarası gerçek bir jet-lag şart mıdır?

İlk önce neye benzediğini anlayabilmeniz için, evet, sıkı bir jet-lag şart. Fiziksel durumun dışında, seyahat yorgunluğunun kendisi ve yepyeni ve uzak bir ülkeye inmiş olmanın heyecanı da ilham bombardımanına tutuyor insanı.

"Hava durumu bültenlerini" niye sever ki insan? İnanır mısınız hava tahminlerine?

David Brown

Tam olarak inanıyor muyum, bilmiyorum, ama beni avuttuklarını söyleyebilirim. Eskiden gecenin bir körü kalkar, Meteoroloji Müdürlüğü'nü ararım. Bir adamın banttan, hafif mekanik, ıslıklı bir tonda, ama son derece hayırsever bir edayla alçak basınç sistemlerinden, fırtınalardan bahsetmesini dinlemek iyi gelirdi bana. Hani her şey yolunda, her şey kontrol altında gibi bir duygu...

Sevmediğiniz şeyler arasında andığınız "bırakınız yapsınlar - bırakınız geçsinler kapitalizmi", manifestonuz içinde görünür tek politik ifade. Küreselleşmeye dair şarkı sözleriniz de mevcut, fakat küreselleşme karşıtlığının altını başka türlü dolduruyorsunuz sanki...

Bu tür tartışmalarda biraz kendini beğenmişlik taslamaya meyilli olduğumdan, politik muhabbetten her zaman imtina ederim. Bence gelecekte bilim insanları bir insanın psikopat olup olmayacağını genlerinden çözecek ve halk kendiliğinden psikopatlığı genlerinden tescilli birini iktidara getirmeyecek. O vakte kadar ise, böyle gelmiş olan böyle gidecek. Ne yazık ki çuvallamaya mahkûm bir sistemde yaşıyoruz, ama yine de bunun içinde elimizden geleni yapmamız gerekiyor. Küreselleşme dediğiniz de, üçüncü dünyadan kimseye yaramadığı gibi, birinci dünya denen ülkelerdeki sıradan insanlara da hayrı dokunmayan, sadece 200 tane milyarderi kalkındırmak için uydurulmuş bir proje...

Amerika'da insanlar nedensiz yere ürkek ve düşmanca; zengin ya da ünlü değilsen, loser'sın. Hastalıklı bir yer Amerika, ne işim var orada?

Politik şarkı sözlerinden özellikle mi kaçıyorsunuz?

Evet. Politika düşünerek şarkı yazmasam da, aradan dolaylı köşelerden içine sızıyor elbette. Fakat en sevdiğim şarkılar zaten ya politikadan bahsetmeyen ya da bu şekilde politik olan şarkılardır.

"Xanax" isimli şarkınızda 11 Eylül'den bahsediyorsunuz. Siz de 9/11'le feleği şaşanlardan mısınız?

Aslında 9/11'in hayattan bunalmış, ayakta uyuyan benim kuşağım için çok iyi bir uyandırma zili olduğunu düşünüyorum. Tanık oldukları onca şey yüzünden bizden sonraki kuşakların işi daha zor, ama bütün bunlar ellerindekinin kıymetini daha iyi anlamalarına yarayacak. Biz, aradaki kuşak, savaş görmedik, yokluk görmedik. Bu görece bolluksa bize sadece kibir verdi, hayattan kopardı. Amerika'nın sonunu da bu getirecek zaten.

"Ölümsüzlük kültü"nden de nefret ediyorsunuz...

Nefret çok sert bir laf. Sevmiyorum diyelim. Bir sürü insan, aslında öldükten sonra hiçbir şey olmayacağını bildiğinden, ölmekten korkuyor. Bu Batılı ruhsuzluklarına rağmen, haftada üç kere spor yaparlarsa, yogadan anlarlarsa, güneşten kaçıp bilmemne suyu içerlerse hiç yaşlanmayacaklarına, hiç ölmeyeceklerine inanıyorlar. Tamam, bilmediğimiz bir şeyden korkarız, ama ölümü bir mesele olarak görmek bana uykuyu mesele yapmaya benziyor gibi geliyor. Hayattaki en doğal şeylerden biri ölüm. Kim demişti, ne güzel demiş: "Bir sürü insan nasıl güzel yaşanacağını bilmiyor, ama hepimiz mükemmel bir şekilde ölüyoruz."

Ölümle bir probleminiz olmamasına rağmen, sizin yaşlanmaya karşı şahsî bir metodunuz var mı?

Benim gördüğüm en hayat dolu insanlar, yaşlandıklarında da yeni bir şey öğrenmeye hazır, meraklı insanlar. Yıllar içinde insanlar öyle ya da böyle sabitleşiyor, aramaktan vazgeçiyor. Sevdiğin işi yapıyor olmak da önemli. Dünya yüzünde binlerce, milyonlarca insan mesai saatlerini gönülsüz yaptıkları işlerle geçiriyor. İnsanın ruhundan götürüyor böyle hayatlar. Sanmayın ki bundan en fazla mustarip olanlar, hayatlarına dair son derece az seçim hakkı bulunan yoksul ülke vatandaşları. Asıl acıyı, öncelikli meselesi para olmayanlar çekiyor. Kaçımız hayalindeki hayatı yaşıyor, biliyorum, ama bence durumu daha da umutsuz kılan, çırpınmayı bırakmak.

Biraz da David Brown'ı tanısak... 15 yaşında kendinizi sokaklara vurduğunuzu biliyoruz. Maceranın bini bir para... O zamanlar günlük tutar mıydınız?

O dönem çok kötü şiirler yazıyordum. Kendimden o kadar emindim ki! Sanki her şeyi ben biliyorum, alemin en yaratıcısı benim... Tipik gençlik hezeyanları... Uyuşturucudan, yalnızlık bunalımlarından, birlikte dünyayı keşfetmeye çalıştığım eşten dosttan fırsat kaldığında, daha günlüğe benzer şeyler de yazıyordum.

Hâlâ durur mu o defterler?

Ben hiçbir günlüğümü atmam. Normalde hiçbir maddeye, nesneye bağlılık hissetmem, ama günlükler başka...

15 yaşındayken neler dinliyordunuz?

Magazine, X, The Clash, The Jam, Roxy Music, David Sylvian, David Bowie, Grandmaster Flash, The Specials, Prince, böyle bir sürü şey işte...

Biraz aileden bahsetseniz; babanız kamyon şoförüymüş galiba...

Babamın yaptığı işlerden biriydi o. Zaten ben altı aylıkken annemi terketmiş, ancak 11 yaşımdayken onunla ilişkim oldu. O sıralar kamyoncuydu. Öncesinde Los Angeles'da dalgıçlık, bir körfezde sualtı kaynakçılığı, Standart Oil için teknik mühendislik, sivil savunma öğretmenliği, kapı kapı dolaşıp pazarlamacılık, paraşüt eğitmenliği, oyuncak tasarımcılığı gibi bin tane iş yapmış. Hayata küskün, çok mutsuz bir adamdı. Üzerimden atmak için yıllar geçmesi gereken o paranoyak hal babamdan miras bana... Evlatlık verildiğim aile de, sonra bana bakan büyükannem de çok iyi insanlardı. O da bir şairdi, ruhanî yanı çok güçlü bir kadındı büyükannem; hâlâ da öyle. Bana Tanrı'yı çok güzel, çok tatlı bir şekilde anlattı.

Müziğe başlamanız da ayrı bir hikâye. Bulaşıkçılık yaptığınız barda, adamın saksofonuna özenip bütün haftalıkları saksofona yatırıyorsunuz. Peki sonra ne oldu?

O "sonra" dediğin o kadar uzun bir dönem ki, okuyucularınızı sıkar mıyım, bilmiyorum. Kaba hatlarıy-

→11

BEBEL GILBERTO

15-16 temmuz

22:00

NEW YORKER

Muallim Naci cad. (Sahilyolu)
No: 130 Kuruçeşme / Istanbu
0(212) 265 69 12

la gidelim... 17 yaşımdayken Jennifer Finch diye bir arkadaşla LA'den San Fransisco'ya taşındık. Onun da o zamanlar, sonradan Courtney Love olacak Courtney Menilli'yle Sugar Babydoll diye bir grubu vardı. Biz güya Courtney'nin San Fransisco'daki evinde beraber yaşayacaktık, çok büyük bir evdi. Fakat gittiğimizin haftasına ev yandı. Ben de Hamburger Mary's diye bir restoranda bulaşıkçılık yapmaya başlamışım. Haberi alır almaz taksiye atlayıp eve bir gittim ki, Courtney, üzerinde sadece bir havlu, apartmanın yanışını izliyor. Hiç unutmuyorum, gayet sakin duran o kadın, televizyon kameraları gelince birden hıçkıra hıçkıra ağlamaya, olay yaratmaya başladı. Yan taraflarda yaşayan birkaç siyah komşu kız, bir şişe Thunderbird getirdi. Yangına baka baka o şişenin neredeyse tamamını içtim ben o gün.

Her şey mi kül oldu?

Aslında komik, bana evin uzantısı olarak yapılmış müştemilat gibi berbat bir yer vermişlerdi. Yangın oraya kadar yayılmadığı için bir tek benim eşyalarıma hiçbir şey olmadı. Gerisi fena tabii... Neyse, lafı fazla dolandırmayalım, sonra ağır uyuşturucu dönemim başladı benim. Tam Los Angeles'dan taşınmadan önce Susan diye bir kıza abayı yakmıştım. O dönem iki hayalim vardı: Saksofon almak ve New York'a taşınan Susan'ın yanına gidebilecek kadar para biriktirmek... O restoranda deli gibi çalışarak biriktirdim parayı. Haight Caddesi'ndeki bir müzik dükkanından elden düşme bir Conn alto aldım, bir de New York'a bilet. Susan'ın yanında on gün kalacaktım, ama bütün param 100 dolardı, kimliğim de yoktu, kalacak yerim de... Sonra, şimdi adını hatırlamadığım Hamburger Mary's'te tanıştığım bir arkadaşı buldum. Adamın saçları da, ince kaytan bıyığı da pembeydi. Ben de, niyeyse, 1930'larda sokakta gazete satan çocuklar vardır ya, onlar gibi giyiniyordum. Sokaklarda çok ilgi gören bir ikili olduk haliyle. Güvenlik görevlilerinden binbir numarayla kaçarak Susan'ın üniversite yurdunda kalıyordum. Parsons'da sanat okuyordu o. Sadece Çin mahallesinde bulabildiğimiz Madame Pearl diye bir öksürük şurubu vardı, habire ondan içiyorduk. Yarım şişede kafa çok iyi oluyordu.

Ne kadar gitti bu böyle?

Tam hatırlamıyorum, sonra San Fransisco'ya geri döndüm. Ama artık Jennifer'la kalmıyordum, eroin, meroin, durumu iyice abarttım. Çevrem çok kötüydü orada, hayatımın en karanlık zamanı yani... Gerisin geri LA'ye döndüm, ama ağır uyuşturucu devam etti. Bizim kızla ayrıldık falan. Bir şey yapmam lâzım, bir şey yapmam lâzım, buralardan gitmem lâzım... Teyzemi aradım. O sıra BBC için Lou Harrison, Conlin Nancarrow, Harry Partch gibi batı yakası müzisyenleri üzerine bir belgesel çekiyordu. Bana bir İngiltere bileti yolladı ve işte o bilet hayatımı değiştirdi. O zamana kadar Kuzey Amerika dışında bir yeri görmüşlüğüm yok. Avrupa'yı görmek bende şiddetli bir seyahat arzusu doğurdu –ben öyle kendi kendime takılırken dışarda acayip bir dünya vardı... Uyuşturucu meselesini teyzeme anlattım, beni yardım alabileceğim bir yere gönderdi. O kadar korkunç bir dönem geçirdim ki orada, bir daha da uyuşturucuyla işim olmadı. LA'ye geri döndükten sonra, birkaç yıl birlikte olacağım Safini diye bir kızla tanıştım. Birlikte bütün Hindistan'ı dolaştık. Avrupa'yı gezdik. İşte bir ara Safini LA'ye geri dönmüştü, ben Madrid'de kalmıştım, o esnada tanıştığım Brezilyalı bir kadınla bir aşk başladı. Aradan zaman geçtikten sonra gidip Safini'ye durumu anlattım, ayrıldık, ama inanılmaz, tarif edemeyeceğim kadar acı çektiğim bir dönemdi bu. Yaşadığım suçluluk duygusundan neredeyse delirecektim. İçimde güzelliğe, iyiliğe dair hiçbir şey kalmadı gibi hissediyordum, hiçbir şeye gülemez olmuştum. Annemin tarafı tamamen delilerle dolu, sonunda dedim, ben de o yola giriyorum. Kendime bulduğum ilaç, para biriktirip uzun bir Güney Amerika seyahati yapmak oldu, işe de yaradı. Venezuela'da, Brezilya'da da çok macera var, ama fazla çenem düşmedi mi benim ya!

Güya Courtney Love'ın evinde beraber yaşayacaktık. Gittiğimizin haftasına ev yandı. Bir gittim ki, Courtney, üzerinde sadece bir havlu, apartmanın yanışını izliyor.

Şimdi size hobo desek yeri midir?

Ben diyorum.

Şarkı sözleriniz polaroid çekilmiş fotoğraflara benziyor: Basit, süssüz, çok gerçek...

Doğru dedin, ama bence şarkı yazarken de bunun peşinde koşman lazım. Roman yazarken karakterleri geliştirmek, durumları tarif etmek için çok zamanın var. Şarkı yazarken öyle sözcükler seçmelisin ki, az zamanda çok iş başarasın. Bu da aslında başlı başına bir meydan okuma.

Peki şu anda nasıl bir polaroid fotoğraf içinde David Brown?

Bilgisayarımın karşısında, boxer'ımla oturuyorum. Hemen yanımda boş bir kahve fincanı var. Bütün balkon kapıları açık. Uzaktan çivi çakan bir adamın çekicini duyuyorum, ama hafiften... Hava bayağı sıcak ve Barcelona'ya göre de kuru bir gün. Evdeki vantilatörler fona güzel bir mırıltı yayıyor.

Bir albümünüzün adı "Somnambulista". Ne demek bu?

Aslında ben bunun İspanyolca "uyurgezer" demek olduğunu sanıyordum. CD bittikten, kapaklar falan hazırlandıktan sonra, bir kız doğrusunun "sonambulo" olduğu söyledi, ama ben yanlış anladığım halini daha çok sevdim.

Grubun ismi niye Brazzaville? Hiç gittiniz mi Brazzaville'e?

Yok, hiç gitmedim. Ses olarak çok seviyorum Brazzaville'i; mitolojik bir yer çağrışımı yapıyor insana.

Miami'de doğmuş, Zaire'de büyümüş gitarist, şu anda Kamboçyalı bir pop grubuyla çalan Kaliforniyalı saksofoncu, Paris'te büyümüş Karayipler doğumlu perküsyoncu... Siz birbirinizi nasıl buldunuz?

Los Angeles'da büyüyüp, üzerine bir de müzik yapmaya başlarsan bir sürü acayip tip tanıyorsun, bunun kaçarı yok. '80'lerin sonu, '90'ların başı gibi ben de bu şenlikli ortamın bir parçasıydım. Her şey bir kafede dönüyordu, John Leach diye egzantrik bir İngilizin işlettiği Onyx diye bir yer... Oradan üç kuruş bir şey kazanıyor muydu, emin değilim. John bu kafeyi bir çeşit kamu hizmeti gibi görüyordu. İşte Beck, meşhur ressam Manuel Ocampo bu ortamda doğdu zaten.

Brazzaville'in müziği tanımlanırken hep Morphine, Tom Waits, Spain, Leonard Cohen ya da Tindersticks'in adı geçiyor. Bu isimlerden herhangi birine itirazınız var mı?

Bu benzetmelerin çoğu bence bariton sesimden dolayı yapılıyor. Morphine'den Mark Sandman'le arkadaştık. Çok mühim bir sanatçıydı, onunla karşılaştırılmak beni fazla yağlamak olur. Tabii ne Tom Waits'e, ne de Leonard Cohen'e saygıda bir kusur ederim. Hele Tom Waits gerçekten öncü bir müzisyen.

İstanbul'a dair ne tür görüntüler var kafanızda? Barcelona'ya bir İstanbul şarkısıyla dönme ihtimaliniz nedir?

Gerçekten İstanbul'da nasıl bir şey bulacağıma dair hiçbir fikrim yok. Elimdeki tek veri, İstanbul'a gidip de dönenlerin hiçbirinden kötü bir laf duymamış olmam. İkinci kısmını ise hiç bilmiyorum. Bir şarkı geliyorum demez genelde.

Kusura bakmayın ama, David Brown ismi insana anında İngilizce öğrendiğimiz günleri hatırlatıyor. Hani "Mr And Mrs Brown are going to the cinema tonight"...

Biliyorum ya, David Brown acayip genel bir isim. Birkaç hafta önce Amerika'dan dönerken bindiğim uçağın kaptanı da benim gibi David A. Brown çıktı. Bir şekilde tanıştık, çok gülüştük. Bana bir kartvizitini verdi. Kendi adımın altında "United Airlines pilotu" yazısını görmek çok tuhaf. Sanki hayat başka türlü aksaydı, benim olacağım yer... Bir ihtimal...

Söyleşi: ***Pınar Öğünç***

Özlem Tekin

Daha ilk şarkısı "Aşk Her Şeyi Affeder mi"yle "patlama" yapmıştı, ama patlamadan patlamaya fark var. Esas olan şimdiki: Yaratıcılık patlaması!.. Özlem Tekin, başta Mirkelam'ın "Laubali"si olmak üzere bugüne kadar pek çok güzel şarkı söyledi, yazdı, çizdi; dört başı mamur bir albüm içinse epey sabretmemiz gerekti. Keramet geri sayımdaymış: "109876543210" adındaki yeni albümünü dinledik ve hemen heyecanla kapısını çaldık.

BUGÜN GÜNLERDEN İSYAN

İlk defa bu albümde şarkı yazarlığın belirgin bir biçimde ön plana çıktı. Daha önceki albümlerde de kendi yazdığın şarkılar vardı, ancak bu sefer bambaşka bir yaratıcı damar yakalamış gibisin.

Özlem Tekin: Oran olarak çok da abartılı bir durum yok ortada. Geçen albümdeki şarkıların tamamını neredeyse ben yazmıştım. Bu albümdeyse bana ait altı-yedi şarkı var. Ancak itiraf etmem gerekir ki, bu kadar güzel şarkıyı arka arkaya yazmamıştım daha önce. Yoksa her albümümden kimi parçalarım öne çıkıyor. Mesela "Laubali" albümünde "Yazmamışlar" vardı, o şarkı bir dönem genç kızların marşı haline geldi. Değişik şarkı yazmaktan bahsedecek olursak da, bence "Dağları Deldim" farklı bir şarkıdır... Bir de şöyle bir şey oldu, insan tek bir aranjörle çalıştığında istediği noktaya yükselemiyor. Bir yerlerde mutlaka kısılıp kalıyorsun. Şarkını yazıyorsun, sonra stüdyoda aranjörle beraber şuraya gitar, şuraya davul yazalım diye uğraşmaya başlıyorsun. Şarkı sadece aranjör ve senin zevkin arasında gidip geliyor. Oysa son albümü grupla beraber geliştirdiğimiz için ortaya ciddi bir grup müziği çıktı. Sahnede canlı çalarken elde ettiğimiz sound'u hedefleyerek kaydettik albümü. Bu albümü güzelleştiren, evde tek başıma yaptığım şarkıları bambaşka yerlere götüren bu ruh. Mesela "Kaf Dağı"nı son anda yazdım. Stüdyoda grupla bir araya gelince bir yaratıcılık patlaması yaşıyordum ve ardı ardına şarkılar oluşuyordu.

"109876543210" başka şarkılardan oluşmuş bir biçimde bir süre önce tamamlanmıştı, ama sen o şarkıların hepsini rafa kaldırıp bir ay gibi kısa bir sürede bambaşka bir albüm kaydettin. Niye ihtiyaç duydun buna?

Geçen yıl yoğun bir biçimde oyunculukla uğraştım. Dizi ("Sil Baştan") gerçekten fazlasıyla zaman alan bir iş. Olası bir şeymiş gibi, yarım günlük izinlerimde ve artakalan tüm zamanlarda stüdyoya gidip gelmeye başladım. Ne aranjörün başında durabildim, ne de yapılan şarkılara konsantre olabildim. Şarkı yazmaya vakit ayıramayınca da, başkaları tarafından yazılmış kimi şarkıları albüme koymaya karar verdim. Kısa bir süre sonra da müzikal ("Mucizeler Komedisi") başladı ve böylece albüme hiç vakit ayıramaz hale geldim. Ancak gene de ısrarla stüdyoya gide gele albümü tamamladım. Şarkıları mikslenmiş halleriyle dinleyince, hiç de istediğim gibi bir iş yapamadığımı fark ettim. Yaptığım her albümü piyasaya çıkarmak zorunda değilim ya, aradım çocukları, durumu açıkladım ve bir ayda bu albümü yazıp, kaydedip tamamladım. İşin sırrı grup olarak çalışmakta. Düşünsene, herkes bambaşka fikirler atıyor ortaya ve sonunda ortak bir yerde buluşuyorsun. Biz yıllardır bir arada yaşayan, gecesini gündüzünü bir arada geçiren insanlarız. Dolayısıyla çok acayip bir durum vuku buldu. Çok zevk alarak çalıştık. Bu hepimizi acayip ateşledi. Bu albüm, ilk çalmaya başladığım yıllardan itibaren yaptığım tüm işlerin özeti oldu. Çünkü, albümlerim hangi sound'da olursa olsun, benim gerçek sound'um, sahnedeki sound'um budur. Gerçi geçen albümde ve daha öncesinde elektronik müziğe yakın duruyordum. Elektronik müzik de benim çok sevdiğim, yapmaktan zevk aldığım bir tür.

Bu albümde elektronik efektlere önceki albümlerine oranla daha az yer vermişsin...

Bu albüm tuhaf bir birikime işaret ediyor ve bu açıklaması zor bir durum. Ama bu albümde de elektronik müziğin imkânlarından yararlandık. "Gezegen X" yoğun biçimde elektronik etkiler taşıyor. Kısacası, elektronik müzik için, rock müzik için bugüne kadar verdiğim mücadelenin bir sonucu söz konusu olan. Bir şeyi ispat etmenin, istediği şeyi yapabiliyor olmanın, o bayrağı, isyan

İşin sırrı grup olarak çalışmakta. Bu albüm, ilk çalmaya başladığım yıllardan itibaren yaptığım tüm işlerin özeti oldu. Benim gerçek sound'um, sahnedeki sound'um budur.

bayrağını taşımanın sonucu. Mesela kadın rock'çu olarak çıktığımda çok büyük bir çaba sarf ettim ayakta kalabilmek, bu müziği kabul ettirebilmek için.

Bu anlamda, ardından gelen birçok isme öncü olduğunu düşünüyor musun?

Bugün Türkiye'de erkek rock'çudan çok kadın rock'çu var. Elini sallasan, kadın rock'çuya çarpıyor. *(gülüyor)* Ben hayatımı buna göre hazırladım. Şöyle söyleyeyim, beş yaşında piyano çalmaya başlamamın sebebi bile ilerde metal şarkıcısı olmaktı. Gerçekten yola bu amaçla çıktım. Rock'çu olmak için eğitim almam, müziği bilmem gerektiğini düşünüyordum. Bu uğurda konservatuar bitirdim. Yaptığımız iş gayet ciddi bir iş. Ben içimden geldi de yazdım mantığına inanmayan biriyim. Düzenleme yapıyorsun, bir anlamda orkestra yönetiyorsun. Tüm bunlar müzik bilmeden olmaz. Şarkı yazarken de bir teknik üzerinden yol alıyorsun. İki tema arasına köprü yazıyorsan, yazdığın şey köprüye benzemeli. Şarkıyı nakaratta doğru yere götürebilmelisin. Şarkı sözü yazmak da edebiyatla ilişkili bir iş. Okumak gerekli. Gerçi Teoman kadar bilmiyor olabiliriz. "Kekremsi", öyle herkesin yazabileceği bir kelime değil. *(gülüyor)*

Hangi konservatuardansın?

Hacettepe'nin klarnet bölümünden mezun oldum. Yetmezmiş gibi, bir de Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuarı'nda müzikoloji okudum.

Klasik müzikle aran nasıl?

Sevmem, gerçekten sevmem. Dinlemem, ama çalarım. Mesela okulda en eğlendiğim ders orkestra dersiydi. Kendi başıma ya da bir koropedi-törle klarnet çalmaktan da pek hoşlanmam. Ama birçok saz bir araya gelip de bir armoni oluşturduğunda fazlasıyla etkileniyorum. Sonuçta grup ruhunu seviyorum.

Klarnet de çok tuhaf bir yerde duran bir enstrüman. Bilerek mi seçtin?

Evet, klarnet çalmaya kendi isteğimle başladım. Klarnet her yola gelen bir enstrüman. Klarneti seçerken de, şarkıcı olacak, ama müzik öğrenmesi gereken bir kişinin mantığıyla hareket ettim. Dolayısıyla beni çok fazla zorlamayacak, bana farklı şeyler öğretebilecek bir enstrümandı. Yoksa sekiz saat önüne konan notayı çalış, git çal, dön gene çalış, bunlar bana göre değil. Tam da hayal ettiğim gibi, klarnet bir şarkıcı olarak bana çok şey kattı.

Ayrıca Doğu ve Batı'ya eşit mesafede duran bir enstrüman seçmen de bilinçli bir tercih miydi?

Gerçi şarkılarımda hiç kullanmadım klarneti. Çıkıp bir yerde de çalmadım. Ama bana katkısı büyük oldu. Doğu'ya yakınlığı da etkilemiştir herhalde seçim yaparken. Şimdi ne desem yalan olur.

Özellikle ilk çıktığın dönemde Björk gibi, Sinead O'Connor gibi şarkıcıların etkisi üzerinde açıkça hissediliyordu...

İnsan ilk dönemlerde ister istemez birilerinden etkileniyor. Kesinlikle bu isimler benim şarkıcılığımı etkiledi. Ben kendi albümüm çıkıncaya kadar cover şarkıcısıydım. Sahneye çıkmaya 16 yaşında başladım. Rock kulübünde de söylesem, caz kulübünde de söylesem, hep cover söylerdim. İnan bana, kimi zaman piyano başında, kimi zaman boynumda bir gitarla "Nothing Compares 2 You"yu o kadından daha çok söylemişimdir, hatta ondan daha çok para kazanmışımdır o şarkıdan. *(gülüyor)* O dönem Tori Amos şarkısı söylüyorsam Tori Amos gibi, başka birinin şarkısını söylüyorsam o başka biri gibi söylerdim. Dolayısıyla, bir süre kimi izler kalıyor üstünde. Kendi şarkılarını yapmaya başladığın ilk dönemlerde dahi kolay kolay kurtulamıyorsun o etkilerden. Ama bugün artık hiç kimseye benzetemezsin beni. Ama bu bir çabanın sonucu değil. Doğal bir süreç.

Bugün kimleri dinliyorsun?

Şu sıralarda Rammstein dinliyorum. Almanlar istedikleri zaman çok iyi müzik yapıyorlar. Zaten klasik müzik tarihine bakmak yeterli bunu görmek için. Nedense çok enerjik bir dönemdeyim ve çalan müzik ne kadar sert olursa, o kadar hoşuma gidiyor. Bu sıralar Moby'yi de dinliyorum.

Janis Joplin, Patti Smith, Joni Mitchell gibi isimlerden etkilendin mi?

Kadın rock'çularla aram pek yok. Elbette Patti Smith, Joni Mitchell aram yok diyebileceğim isimler değil. Neredeyse bir kültürü oluşturan isimlerden bahsediyoruz. Ancak erkek sesini kadın sesine tercih ettiğimi söyleyebilirim.

Bugün Türkiye'de yapılan rock'u nasıl buluyorsun?

Benim tam anlamıyla rock yaptığım ilk albümüm bu. Şu anda etrafta rock yapıyor diye bahsedilen isimlerin hiçbiri gerçekten rock filan yapmıyor. Herkes en iyi ihtimalle alternatif pop yapıyor. Türkiye'de rock'un yükselişte olduğu söyleniyor, ama rock'çu denilen tipler hâlâ efendi görünmek, herkesin hoşuna gitmek derdinde. Röportaj verirken düzgün konuşmaya çalışıyorlar, Zaga'ya çıkıp yanlarındaki şarkıcılara yalakalık yapıyorlar. Gedikli pop şarkıcılarına "biz sizleri dinleyerek büyüdük" diyenlerden ne rock'u beklenir ki? Böyle rock olmaz. Olmasın da. Hepsi ailemizin rock'çusu. Ne mutlu bizlere, ailemizin yığınla rock'çusu var. Rock o kadar da temiz bir şey değil. Ne zaman ki heriflerden biri evde içip içip kendini vuracak, şarkıcılardan biri sahneden atlayıp seyirciye saldırmaktan içeri tıkılacak, o zaman rock müzik başlamış olacak. Öyle gitarların sesini açarak, bir parça sound'u sertleştirerek rock yapıyorum diyene gülerler. Biraz rahat olmak gerek. Öyle ayıplanma kaygısıyla, sürekli kontrol altında ne yapabilirsin ki? Ben rock müzik yapmıyorum dediğim halde hep öyle yaşadım. Ne yaptıysam hep ortadadır.

Rock'çu denilen tipler hâlâ efendi görünmek, herkesin hoşuna gitmek derdinde. Ne mutlu bizlere, ailemizin yığınla rock'çusu var! Ayıplanma kaygısıyla ne yapabilirsin ki?

Anlaşılan, bugün yapılan işleri pek beğenmiyorsun...

Aksine, çok mutlu oluyorum yeni çıkan albümleri duyunca. Gerçekten son dönemlere kadar çok korkunç bir müzik anlayışı hakimdi piyasaya. Dünyanın hiçbir tarafında geçerliliği olmayan, dinletemeyeceğin müzikler burada baş tacı ediliyordu. Türk pop müziği demek, anlaşılmaz bir altyapı, üstte tuhaf bir melodi ve berbat sözler demekti. Çok şükür, o dönemi atlatmış gibiyiz. Hiç değilse biraz daha evrensel bir noktaya geldik. Ancak hâlâ Doğu öğelerini gerektiği gibi kullanamıyoruz ve maalesef hâlâ Doğu öğeleri ancak müziği aşağı çekecek bir cehaletle dahil ediliyor şarkılarımıza. Hepimiz Türküz ve kanımızda var o müzik, ama amatör bir yaklaşım söz konusu olunca, sonuç son derece fena oluyor. Ama ne olursa olsun, en azından artık davulla, bas ve gitarla gerçek müzik yapılıyor. İnsanlar bu tip bir müziğin ardından "O Şimdi Asker" çıkınca ne olduklarını şaşırıyorlar. Gerçekten artık çoğu kişi dinleyemiyor o tip şarkıları.

Bu sebepler yüzünden mi Doğu öğelerinden uzak durmaya çalıştın bugüne kadar?

Sonuçta, hepimizin içinde olan bir müzikten bahsediyoruz. Ama kötü, çok kötü örneklerle o kadar beynimiz yıkandı ki, zaman zaman iyice uzak durmaya çalıştığım oldu. Ama bir yerden kaptırıyor insan kendini. Bazı şarkılar gerçekten Doğu'ya yakın duruyor. Kişisel olarak çok dinlemediğim bir müzik. Ama çok incelenmesi, ciddi bir biçimde çalışılması gereken bir müzik. Ayrıca her albümümde biraz daha alaturka motifli en az bir şarkı oluyor. En azından bu tip şarkıları sahnede söylemek, seyircinin coşkusuna katılmak inanılmaz keyifli.

"Neredesin Firuze" filminin soundtrack'inde söylediğin Karadeniz türküsü senin seçimin miydi?

Değildi. Bana sadece "şöyle bir film var, bir şarkı söyler misin?" diye sordular. İlginç olabileceğini düşündüğüm için kabul ettim. Ama filmle ilgili neredeyse hiçbir şey bilmiyordum. Ne albümde sayısız insanın şarkı söyleyeceğinden, ne de bir türkü yorumlayacağımdan haberim vardı. Hatta film için bir şarkı yazmam gerektiğini sanıyordum. Görüşmeye gittiğimde, bir Karadeniz türküsü söyleyeceğimi öğrendim. Önce bu fikre uzak durdum, ancak türküyü duyduğumda kelimenin tam anlamıyla şapkam uçtu. Şarkı Fuat Saka'ya ait ve orijinali olağanüstü güzel. Altından nasıl kalkarım diye düşünürken, kendimi stüdyoda buldum ve bir-iki denemede türkü bu hale geldi. Kayıtlar bittiğinde ben bile kulaklarıma inanamadım. Bir-iki yerde şive hatam olmuş, ama şarkı müthiş patladı.

Demin bizim biraz daha isyana ihtiyacımız olduğunu söyledin. Bahsettiğin isyan bir anlamda arabeskte, rai müziğinde yok mu? Bu yanıyla yakın gelmiyor mu bu müzikler sana?

Tabii ki, burada yapılan rock'tansa arabeskte daha çok var o isyan. Müslüm Gürses'e, adamın duruşuna, fanatiklerine baksana... Gerçi benim bahsettiğim de '70'lerin rock'undaki isyan. Bugün dünyada da rock, okumuş, iyi aile çocuklarının yaptığı bir müzik haline geldi. Rock'ta da artık sadece kolejli gençler aşklarından ve sorunlu ilişkilerinden bahdiyor. Ben her şeyden önce yaş itibariyle çok yakın duramıyorum bu tip rock'a. Bir dünyada yaşıyoruz ve çok önemli şeyler olup bitiyor. Sanırım biraz onlardan da bahsetmek gerekir. Belki hiçbir şeyi değiştiremeyebilirsin, ama bir şey söylemiş, birinin kafasında bir şeyleri aydınlatmış olursun. Ayrıca görevimiz olduğunu düşünüyorum. İnsanların iyi görünme, kimsenin gözüne batmama kaygısından çok sıkılıyorum.

Nasıl bir aile ortamında büyüdün?

Ailem uzun yıllar Amerika'da yaşadı, hatta ben de Amerika'da doğdum. Babam üniversitede hoca, akademisyen. İki ablam var, ikisi de bir dönem rock'çu olmuş. Ablalarımdan biri gerçek bir hippiydi. Tam anlamıyla hippilerin içinde büyüdüm. Bizim evde sürekli partiler veriliyordu. Amerika'dan yeni dönmüştük ve evde acayip bir pikap, ciddi bir plak koleksiyonu vardı. Eline gitarı alan "sen ben yok abi, biz varız" deyip eve dalıyordu. Çok rahat bir aile içinde büyüdüm. Annem ve babam beş-altı yaşına kadar verilen eğitime çok inanan, geri kalanını düşe kalka çocuğun kendi başına öğrenmesi gerektiğini savunan insanlar. Ancak buna rağmen hep yanımızdadırlar. Her zaman kendi fikirlerini söylerler, ama asla kabul etmemiz için baskı yapmazlar. Ailem tam ideal rock şarkıcısı ailesi.

Söyleşi: **Donat Bayer**

[BABA ZULA]

Köyün delisi olmayı göze alıp büyük ciddiyetle işe sarıldılar ve kendi klişesini yaratma tuzağına düşmeden, hem deneysel hem gündelik bir müziği, hem zihin hem yol açıcı bir saz-söz alemini, hayatın küçük ayrıntılarının aksisedasında modern bir ortaoyununu sergilemeyi sürdürüyorlar yılmadan. Bol misafirli, zengin sofralı son albümleri "Duble Oryantal"in ardında yatanları gruptan Murat Ertel ve Levent Akman'a sorduk.

TAHTA KAŞIK RUHU

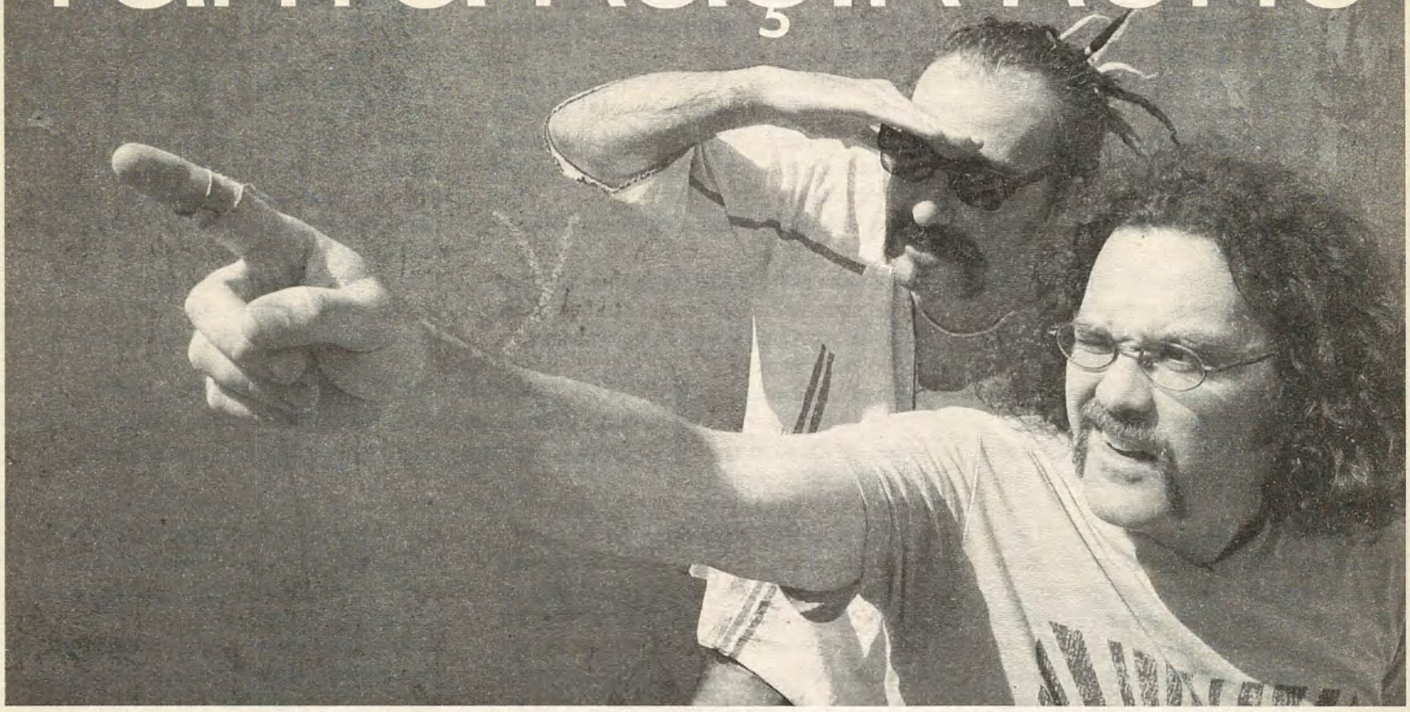

Foto: Şahan Nuhoğlu

Fatih Akın'ın "İstanbul Hatırası" filmi için Boğaz'da tekneyle dolaşarak 24 saat çaldınız. Zen dönemlerinden de alışıksınız, farklı mekânlarda böyle uzun süren performanslara. Size uzun yol müzisyenleri diyebilir miyiz? Sanki ölene kadar müzik yapmak istiyorsunuz...

Murat Ertel: Bugün öldükten sonra neler olacağını düşündüm. Yine çalarız herhalde. İnsanlar belirli planlar yapıyorlar ve karşılığını alamadıklarında ya küsüyorlar ya da sistem onları kabul etmiyor, uzaklaştırıyor. Bir de sisteme hiç aldırmadan kendi doğru bildiği yolda gidenler var. Van Gogh örneği verilir, adama resim yapma diyorlar, ama o yapmaya devam ediyor. Biz de öyleyiz, belli bir kitlemiz var, sayılarının azaldığını da görsek, biz mutlaka müzik yaparız. Müzik bizim varoluş biçimimiz, hayatla olan ilişkimiz. Bu nedenle, bence doğru bir saptama: Biz biraz uzun yol müzisyenleriyiz. Daha çok yolu olduğunu düşünen uzun yol müzisyenleri...

Müzikle ilişkinizde kendini olduğu gibi yansıtma çok önemli. Müzikle ilk tanışıklıkta da böyle. Biraz geçmişi anlatır mısınız? Mesela Levent, gitardan sonra bir gün ansızın köşede duran bir tumbayla göz göze gelmiş. O günden sonra daha çok vurmaya başlamışsınız...

Levent Akman: Murat'larla birlikte okuyorduk, Nişantaşı Anadolu Lisesi'nde. Murat benden birkaç sınıf yukardaydı. Onlar müzik odasında çalışırlardı, mabed gibi bir yerdi. Milliyet'in yarışması yapılırdı o yıllarda, biz de heveslenip bir grup kurmuştuk, ben basçıydım, bir tane parçamız vardı, hep onu çalıyorduk: Doors'un "Five to One"ı. Sonra yarışma yapılmadı, ama ben devam ettim. Hâlâ duruyor o gitar, ama sapı bir yerde, gövdesi bir yerde. Her gencin görevi olan üniversiteye sıra gelince, bir dönem müziği bıraktım. Murat'lar Zen olarak devam ediyordu, ben de onların dinleyicisi olarak bütün konserlerine gidiyordum. Beyoğlu'nda çalıyorlardı her hafta. Konserler ayin gibiydi, herkes toplanıyordu falan. O dönemlerde İstiklal Caddesi trafiğe kapatılmamış ya da yeni kapatılmış; pavyonlar açık... Bir geçiş dönemi gibi... Boğaziçi Üniversitesi'ndeki Taş Oda provalarına da gidiyordum. Yine öyle bir gün, orda öyle duran bir tumba vardı. Murat, "gel bak, şunlarla bir şeyler çal" dedi. Çalış o çalış. Bugünlere kadar geldik.

Murat ise gitarla başlayıp saza meyletti...

Murat: Aslında annemin mızıkası vardı, müzikle ilgiliydim, kafamda hep müzikler dönerdi. Küçükken şiir falan da yazardım, besteler, resimler... Babam (Mengü Ertel) grafikçi olduğu için, bir gün bana bir öneride bulundu. "Kutup Ayısı Polarya'nın Maceraları" diye bir Alman opereti vardı. "Sen resim yap" dedi. Onlarla provalara katıldım ve resimler yaptım.

Şimdi konserlerinizde çizgiyi de kullanıyorsunuz. Belki çocukluğa dönüyoruz...

Murat: Evet, öyle zamanlar oluyor.

"İstanbul Hatırası"nı çok beğendik. Fatih Akın Türk sinemacılarına bir şok yaşattı. Hepsine yumruğu çaktı. Nakavt oldular. Fatih'e havlu tutmak çok zevkliydi.

Benim çok pişman olduğum hareketlerim var. Mesela, Doğan Kardeş dergilerinin koleksiyonunu yapmıştım. 1963-72 arasındaki bütün Doğan Kardeş dergileri vardı bende. Yeğenlerim ve benden büyükler bana 1960 sonrası dergilerini vermişlerdi, bayağı güzel bir koleksiyondu, ama "artık büyüdüm" diye hepsini dağıttım. Üç-dört sene önce yavaş yavaş yine toplamaya başladım. Acayip pişmanım. Bir ara, lise sırasında Pazar dergilerinin de koleksiyonu vardı bende.

Playboy'lara yüz vermeyip yerli erotik dergileri topluyorsunuz...

Müzikte de benzer bir sahiplenme söz konusu...

Murat: Evet, daha çok yerliler... Bir gün, annemler tatildeyken, çoğunu bahçeye götürüp yaktım. Korkunç bir eylemmiş bu. O yaktıklarımı şimdi tekrar toplamaya çalışıyorum. Çocuklukta olan şeyler dönüyor. Demin arabada gelirken Edip Akbayram Dostlar dinliyordum, çok iyi geldi. O dönemlerin etkisi üzerimizde çok fazla. Gerek halk ozanları, gerekse Anadolu rock akımı...

O müzikler yeterince özümsendi mi sizce?

Murat: Şu anda genel müzik piyasası üzerindeki etkisi fazla değil, halbuki daha fazla olması lazım. Haluk Levent, Kıraç, Murat Göğebakan gibi insanlar bir tür taklitçilik yapıyorlar bence. Suyunun suyu şeklinde... Şu an rock'ta, mesela Teoman ekolü, çok fazla Batı kalıpları üzerinde yükseliyor. Ancak sözel bir düşünce hâkim. Halbuki geçmişten gelen, halk müziğiyle, Türk müziğiyle organik bağ kuran bir müzik olsa, daha iyi sonuçlar verecek.

Zen projesi bu nedenle de önemli. Siz o dönemde olanaklarınızı sınadınız bir bakıma. Miras, gelenek, Doğululuk - Batılılık, ses - müzik dengesi gibi meseleleri kendi içinizde yalnızca kavramsal boyutuyla değil, sürekli çalarak sorgulamış olmalısınız.

16→

Murat: Ufukları genişletme isteği ve durumu Zen'de müzikal olarak vardı. Baba Zula'da, Türk müziğine biraz daha yönelerek sürüyor.

Elektro bağlamayla ilişkiniz iyice ilerlemiş görünüyor. Gitar çalmıyor musunuz?

Murat: Bayağı azaldı. Gerektiği zaman çalıyorum. Armonik bir takım yapılar olduğunda, sazla çalamayacağım sesler gerektiğinde... Ama sazın bütün olanaklarını zorluyorum. Beni eleştirenler de çıkmıştı başta, neden saz çalıyorsun dediler. Bazen sazı başka bir aletmiş gibi çalmaktan da hoşlanıyorum. Geleneksel makamların dışına çıkıyorum, makam keşfetmeye çalışıyorum. Zaniye makamı diye bir şey var mı, bilmiyorum, ama ben uydurdum. Saz metod kitaplarını alıyorum, içlerinde bir sürü yanlış var, hepsinin iyi bir redaksiyondan geçmesi gerek.

Sert bir sazcısınız, Yaga konserinde teli koparttınız...

Murat: Evet, tel koparmayı severim! Aldırmadan da devam ederim. Levent de haşindir. Derileri patlattığı olmuştur. Elleri kanlar içinde!

Son albümünüz "Duble Oryantal"de sözler daha baskın. Ritmle söz arasında kendine has bir denge var. Matematiksel uyum ve ekonomi...

Murat: Ben sadelikten yanayım. Söz-müzik dengesini gözetmek gerektiğini düşünüyorum. Piyasaya fazla sözel bir müzik hâkim. Sözlü müzik yapanlar hiç enstrümantal müzik yapmıyor. Enstrümantal yapanlar da sözlü müzik yapmıyor. Bu çok büyük bir kalıp gibi geliyor bana. Şarkı ve nakarat ikilisi de çok klasik. Nakarat çok fazla tekrarlanıyor. Bu kalıpların yakınından geçebiliriz ya da onları sevdiğimiz de olmuştur, ama hep o kalıpları zorlamak gerektiğini düşünüyorum. Başka türlü ileri gidilemez.

"Duble Oryantal"de Brenna MacCrimmon'un söylediği "Bir Sana Bir de Bana" adlı parça özellikle güzel. Fatih Akın'ın filminde bize gösterdiği Brenna portresi de müthiş.

Murat: Sinirlendiğimiz şeyler var. Kendimize yönelik olarak, "niye bizimle ilgilenmiyorlar" diye sorduğumuz oluyor, onu geçelim, birlikte çalıştığımız insanlara olan ilgisizlik bizi daha çok sinirlendiriyor. Mesela Brenna gibi bir insan Kanada'dan buraya kadar gelmiş ve kimse ilgilenmiyor... Bazı insanların, ünlü de olsalar, ünsüz de, belirli zamanlamaları var. Bazı insanlar unutulabiliyor. Semiha Berksoy'la çalışmıştık, o dönemde küsmüş durumdaydı, kimse onunla ilgilenmiyor gibiydi. Ancak öldükten sonra bu ilgi gösteriliyor... Mesela Özdemir Asaf'ın ölümünü çok net hatırlıyorum. Birdenbire değeri bilindi, kitapları tekrar basıldı.

Bir şeyin iyi olması için yaygınlık bir ölçüt değildir. Mariah Carey çok satıyor ve ben dayanamıyorum, ama Bob Marley de çok satıyor. Ne yapacağız o zaman?

Özdemir Asaf'ın söz ekonomisinden, mizahî tavrından etkilendiniz mi? Şarkı sözü yazarı olarak şiire nasıl bakıyorsunuz?

Murat: Şiirde biraz gerikafalıyım. İkinci Yeni'den bu yana fazla gelemedim, ama benim bir şansım oldu, bütün o İkinci Yeni akımını oluşturanlarla beraber büyüdüm. Edip Cansever'in, Can Yücel'in, Turgut Uyar'ın rakı masalarının altında... Öyle masa altlarında dolaşan bir tiptim ben! Onlar bana büyük bir insanmışım gibi davrandılar ve beni hep ciddiye aldılar. Bir sanatçıymışım gibi konuştular. Ben onlardan gördüğüm bu davranışı

Ceren Oykut ve Mad Professor'lü Baba Zula

DOUBLEMOON
www.doublemoon.com.tr
CD&MC

BURHAN ÖÇAL
yeni rüya

Her albümüyle ayrı bir zenginlik yaratan Burhan Öçal, "Yeni Rüya" ile şaşırtıcı, kışkırtıcı ve masalsı bir tılsım yaratıyor. "Yeni Rüya"'da Doğu musikisini, modern bir biçimde sunarak farklı bir tarz yaratan Burhan Öçal, oryantal- elektronika alanında sınır tanımayan Fransız müzisyen Smadj ile farklı beatlerle bu albümün alt yapısını oluşturuyor. Aynı zamanda füzyon aşığı olan Smadj'ın, gelenekle elektroniği ustalıkla birleştirmesinde, hiç kuşkusuz doğduğu toprakların yani Tunus'un kulağında bıraktığı esintiler yatıyor. Aynı benzer esintilerle müziğine yön veren Burhan Öçal, bu albümüyle, bir anlamda şark hüznünü, elektronika ile birleştirerek aşk hararetine su serpiyor.

"Yeni Rüya" Burhan Öçal'ın farklı denizlere açılma, yeni renkler keşfetme isteğinin bir yansıması. Sanatçı bu isteğini Türk müziğini revize ederek daha güncel hale getirme çabalarıyla yansıtıyor. Bu çabaya Türk Sanat Müziği'nin önemli sesi Emel Sayın albümdeki yorumuyla ortak oluyor.Yılların eskitemediği, Türk Sanat Müziği'ne gönül vermiş sanatçı,"Çile Bülbülüm Çile", "Beni Seni Unutmak İçin Sevmedim" gibi klasik eserleri yeni yorumlarıyla seslendiriyor.

"Yeni Rüya"'da en dikkat çeken unsur ve Burhan Öçal'ın bir anlamda kendi müzik politikasının göstergesi diyebileceğimiz, yerel olanla evrensel olanın birleşimi. Otantik Türk çalgılarını, elektronikle birleştiren Burhan Öçal, tasavvuf müziğinde kullanılan vurmalı sazlardan bendirle çok baskın olmasa da yer yer mistik bir hava yaratıyor. Volkan Gümüşlü de aranjmanları ve yaylı orkestranın şefliği ile albüme renk katan usta isimlerden biri.

Burhan Öçal, "Yeni Rüya" ile geçmiş rüyalarımızı, geleceğe taşıyarak, geleneksel müziğimizin özünü bozmadan, yeni anlamlar yaratıyor.

1. Boğaziçi
2. Yeni Şark Rüyası
3. Çile Bülbülüm
4. Şeyh'in Rüyası
5. Ben Ağlarken
6. Beklenen Resim
7. Ben Seni Unutmak İçin Sevmedim
8. Büyülü Dans

Burhan Öçal: Vurmalı Çalgılar, Piyano
Smadj: Elektronik Ritimler ve Programlama
Volkan Gümüşlü: Elektrik ve Akustik Solo Keman

Konuk Sanatçı: Emel Sayın (3,5,7)

Kem-Pa Yaylılar Grubu
Kaan Şehirkahyasıoğlu: Ritimler
Mehmet Çeliksu: Kanun
Emre Demir: Ud
Savaş Zurnacı: Klarnet
Serhan Yastıman: Akustik Gitar
Ahmet Türkmenoğlu: Bas Gitar
Şenova Ülker: Trompet
Savaş Özkök: Gazel
Semin Kiraz: Vokal

www.burhanocal.com

DOUBLEMOON
www.doublemoon.com.tr

Doublemoon Records bir RH Pozitif Müzik Yapım birimidir.
doublemoon@tnn.net, Tel: 0212 334 01 00, Faks: 0212 292 97 73

Burhan Öçal, Smadj, Volkan Gümüşlü eserleri Rh Pozitif Publishing koruması altındadır.
www.rhpozitifpublishing.com, info@rhpozitifpublishing.com
Türkiye Dağıtım EMI - KENT, Tel: (212) 514 16 22

BABA ZULA'NIN DANSÖZÜ ANLATIYOR

İçimde kalmış şeyler

Sahnede daha büyük gösteriyorsunuz. Kaç yaşındasınız?

Münire Akgündüz: 22 yaşındayım, Marmara Üniversitesi'nde hemşirelik okuyorum, dansla biraz dışardan ilgiliyim. Ama dans hep benim ilgimi çekmiştir. Düzensiz de olsa dans dersleri aldığım bir hocam var hatta. Ermeni bir balerin. Benimle ilgilenen ve beni motive eden biri.

Baba Zula ile dansetmek nerden geldi aklınıza?

Onlar arkadaşım, uzun zamandır bütün konserlerine gidiyorum. Ben daha çok onların konserlerini kameraya alan elemandım. Sonra Murat, "Bizimle dans eder misin?" diye sordu. Daha önce hiç profesyonel olarak dans etmemiştim, ama konserlerde ben kendi başıma köşelerde takılıyordum, belki oralarda görmüştür... "Neden olmasın" diyerek başladım ve ilk olarak kostümlere atıldım. Tasarımlarını ben yaptım ve bir mahalle terzisine diktirdim. Her parçada aynı kostümle Sulukule modeli dansedecek bir dansözden ziyade, biraz daha modern ve oryantal çizgileri olan bir dansöz olmalıyım diye düşündüm. Her parçanın ayrı bir öyküsü var ve bunlara da uygun kostümler olmalı.

"Zaniye" parçası örneğin. Dansöz kendini açmaktan ziyade örtüyor...

Zaniye zina yapan kadın anlamına geliyor ve orda biraz daha saklı her şey. Zina yapan kadın kendini gösterir, ama deşifre etmez asla. Tavus motifininse, buruk bir tarafı var. Birinin çıkıp göbek atmasından ziyade orda bir tavus olmalıydı, bunu düşündüm. Benim içimde kalmış şeyler bir şekilde dışa yansıyor Baba Zula'yla. Aynı zamanda arkadaş da olduğumuz için, sahnede güzel bir elektrik oluyor.

Siz onları tanıyorsunuz, müziklerine hâkimsiniz. Onların yaşantısına uzak bir dansöz bu müziği nasıl yorumlar sizce? Kolaylıkla bir noktasından tutup yakalayabilir mi?

Çok farklı boyutlardan yakalamak hoş bence. Mesela Babylon'da tam bir pavyon dansözü vardı. Sarışın, hafif göbekli, sürekli tebessüm eden bir dansöz... Bence ters kaçmadı, hatta seyirciyi coşturdu. Baba Zula müziğinin de böyle bir yanı var. Evet, bizim yaptığımız bir tarafı da var. Renklenmeli sahne, ben de çıkmalıyım, pavyondan bir dansöz de gelmeli. Ben kendimi dansöz olarak görmüyorum zaten. Oryantal ve modern arasında geçişler yapan bir dansçıyım.

Göbek dansının kökenlerini de ortaya koyan bir tavrınız var. Sahnede dansın evrimini de izliyoruz sanki.

Teşekkür ederim. Baba Zula özel bir grup, sahnede bir şeyi doğuruyor, sonra öldürüyor, sizin de onlara uyum sağlamanız gerek. Bazen öyle şeyler oluyor ki, yedi dakikalık bir parça yirmi dakikaya çıkıyor. Belki başka biri olsa, "artık yeter" der ama her şey çok keyifli ilerliyor benim için.

çocuklara özellikle göstermeye çalışıyorum. Bunun ne kadar önemli olduğunu anlatamam. Yazdığım bir şeyi gösterdiğimde ciddiyetle okurlardı, ilk şiirlerini daha basılmadan bana okuturlardı. Bu müthiş bir zevk tabii.

Şarkı sözü ve şiir arasında tabii bir ayrım var, ama bir bağlantı da var. Şiir mesela, hayatımızdan inanılmaz derecede çıkmış durumda. Onun daha hayata girebilmesi için belki böyle şarkı sözlerinin yazılması lazım.

Levent: Şiir bence toplumdan çıkartıldı. Bilinçli olarak... Şiir çok güçlü bir tür. Düzyazıdan çok daha etkili. Kısa ve vurucu. Bu, bir takım insanların, bizi yönetenlerin işine gelmedi. Çünkü şiire karşı direnemeyeceklerini biliyorlar. Daha iki hafta önce Nâzım Hikmet'in "Vatan Haini" şiirini okuyan bir öğrencinin başına gelenleri biliyoruz.

"Duble Oryantal"deki bazı şarkı sözleri oldukça politik ve etkili. Hiç olumsuz tepki aldınız mı?

Murat: Şu ana kadar gelmedi.

Fatih Akın'ın filmiyle sizin albümünüz birleşiyor politik olarak. Keskin ama yumuşak, kararlı ama dayatmayan, hümanist bir bakış...

Murat: Bazı insanlar John Lennon'ın "Imagine" şarkısından nefret ederler. Bu nasıl olabilir diye düşünürsünüz, ama bu böyledir yani. Cennetin ve cehennemin olmadığı bir dünya düşün dediği zaman, eğer belirli bir kafa yapısındaysanız, zaten güme gidiyor.

Basit konuşabilmeyi, basit görünmeyi göze almak gerekiyor belki...

Murat: Şu anda albüme gelen en olumsuz eleştiri, "popülist" yaklaşımlara girdiğimiz söylemi oldu. Eksi Sözlük'te böyle yazıldı. Bu kelimenin anlamını iyi bilmiyorum, ama bize yapılan olumsuz eleştirileri öğrenir, sonra da çoğu zaman bunları benimseriz. Böyle bir durumumuz da var! Mesela bize "bunlar çok gürültü yapıyor" demişlerdir...

Ama bu iltifat gibi...

Bize yapılan olumsuz eleştirileri öğrenir, sonra da çoğu zaman bunları benimseriz. Mesela bize "bunlar çok gürültü yapıyor" demişlerdi, daha çok gürültü yapmaya başladık.

Murat: Evet, biz o zaman daha çok gürültü yapmaya başladık. Hedonist demişlerdi, bu sözün anlamını bilmiyorduk, öğrenince bayağı benimsedik. Yakışır dedik.

Baba Zula'yı hep tanımlamaya çalışıyorlar. Fatih Akın, filmde "underground" ve "psychedelic" tabirini kullanıyor.

Murat: Zen bence underground'du, onun da son zamanları undergound değildi. Baba Zula'nın underground olduğu söylenemez. Az bilinen bir grup olabilir, ama yine de sonuçta popüler müzik alanında yer alıyor.

Levent: Bir takım insanlarda egoizm var. Dinledikleri müziklerin daha çok sayıda insan tarafından dinlenmesine katlanamıyorlar, gıcık oluyorlar. Onlara göre Baba Zula'yı belli bir kitle dinlemeli, geniş kitleye yayılırsa olmaz.

Şımarıkça biraz...

Levent: Evet, kesinlikle şımarıklık.

Murat: Bir şeyin iyi olması için yaygınlık bir ölçüt değildir. Mariah Carey çok satıyor ve ben dayanamıyorum, dinleyemiyorum, ama Bob Marley de çok satıyor. Ne yapacağız o zaman?..

Babylon'daki konserlerden sonra şimdi de Yaga'dasınız. Memnun musunuz mekânlardan?

Murat: Memnunuz, güzel bir bahçesi var. Bence bir mekânın birkaç köşesi olmalı. Bir tarafında gürültülü, çılgınca müzik yapılan, bir tarafında sohbet edilen, kafa dinlenecek bir ortam. Bir sürü mekânda bu yok ve bu yüzden insanlar bara gidip, müzik çalınırken çan çan çan konuşuyor... Biz Peyote'yle ilgilenirken, orası çok kötü bir müzik sistemine sahipti, monitör bile yoktu. Ama orada, '90'ların sonlarında bir patlama yaşandı. Doğru zamanda, çok müthiş bir kulüp oldu. Fatih, filminin çekirdeklerini orada attı. Oraya seyirci olarak giderek, Selim Sesler'i, bizi, Replikas'ı, Siya Siyabend'i, Mor ve Ötesi'ni dinleyerek... Kendi müziğini yapan gruplar orada çaldı, bazı DJ'ler konuk oldu. Olanaksızlıklar içinde çok yoğun müzik yapıldı. Hafif underground'umsu bir olaydı. Şimdi mesela öyle bir yere ihtiyaç var. Hiphop'çular mesela, hep pazar öğle saatlerinde konser veriyorlar. Bunu kırabilseler ne olacak, çok merak ediyorum. Ama pazar günleri öğle saatlerinde çaldıkları için bir popülerlik kazandılar. Çün-

Okan Yılmaz (önde) ve İsmail Peşluk

kü 10'lu yaşlardaki gençler gidiyor konserlere...

Siz İstanbul kökenlisiniz. Bu kentin sesine, müziğine bu kadar hâkim araştırmacı müzisyenler olarak Fatih Akın'ın filmini nasıl değerlendiriyorsunuz? Heyecanlandınız mı? Derviş Zaim'in "Tabutta Rövaşata"sından yıllar sonra nasıl geldi bu film için çalmak?

Murat: Baba Zula'nın kuruluşu "Tabutta Rövaşata"yla olduğu ve daha sonra da bir sürü tiyatro ve sinema müziği yaptığımız için varoluşsal bir durum bizim için bu. Filmi çok beğendik ve bence Fatih Akın Türk sinemacılarına, sanatçılarına bir şok yaşattı. Hepsine yumruğu çaktı. Nakavt olmuş durumdalar. Bu yumruğu çakanlar arasında olmak, Fatih'e havlu tutmak çok zevkliydi... Burada yaşayan insanların aklına böyle bir şey yapmak gelmedi, bu filmde yer alan insanlara yeterince değer vermediler, filmde yer almayanlara da değer vermediler, kendi sanatçılarına güvenmediler, onların arkasında durmadılar... O zaman da adama böyle koyarlar!

Doğrusu, "İstanbul Hatırası" afişi insanı yanıltıyor: O dansöz, o köprü, eyvah diyor insan. Ama filmi görünce Fatih Akın'ın bu oryantalist önyargıyla dalgasını geçtiği anlaşılıyor. Aslında, sizin kapaktaki dansözü gören de kaçar.

Murat: Bir takım kavramlar bazı tehlikeleri çağrıştırıyor. Mesela gündemdeki konulardan biri milliyetçilik. Eğer Orta Asya'yla ilgileniyorsanız, MHP'li olmalısınız gibi. Niye? Ben çok ilgileniyorum, ama MHP'li değilim. Soruyorlar, niye öyle bıyık bırakıyorsun, MHP'li misin? Hayır. Oryantal kavramı da oryantale ait değil, Batı'ya ait. Doğu'ya ait bir oryantalist bakış nasıl olur, bilmiyorum.

Brenna MacCrimmon'ın yorumladığı "Bir Sana Bir de Bana" adlı parça hem yerellik, hem zamansallık, hem de coğrafya meselesine dair önemli şeyler söylüyor. Onlarca yıl geriye gidip, Türk filmlerinin bir karesine monte edilebilecek bu yeni parçanın yorumcusu Kanadalı bir Türk müziği araştırmacısı! Çokyönlü bir parça.

Murat: Evet, çokyönlü. Biz en önemli şeyin dürüstlük olduğunu düşünüyoruz. Fatih Akın'a inanmamızın nedenlerinden biri de budur. O hiçbir zaman bir müzik otoritesi gibi yaklaşmadı olaya, kendi gibi yaklaştı. Özgür ve araştırmacı olduğunu düşündüğü adamları buldu. Ötekileri istemedi. Bunun eleştirisi yapılabilir tabii, ama "Duvara Karşı"da da öyle. Burdan birinin anlattığı bir şey değil, gerçekten Fatih Akın'ın anlattığı bir hikâye... Brenna'yla da çalışıyorsak onun bütün özelliklerini koruyoruz, onun aksanı mı kötü, aynen yansıtıyoruz. Bakıyoruz halk ozanlarına, onlar da elma demiyor da alma diyor. Hangisi doğru? Doğru bildiğimiz şeyler aslında yanlış olabilir, elmanın elma olduğunu zannetmiyorum. Bence alma daha doğru. Brenna'nın Türkçesindeki aksan, onu sanki burda yaşayan, azınlık gruplarından birine mensup biri gibi bir kimliğe sokuyor. Bir zamansızlık da getiriyor.

"Özgür Ruh"ta Mehmet Güreli vokalini es geçemeyiz. Şarkının sözleri de ona özel yazılmış gibi. O uzun hava ve yabancılaştırıcı vokalin birbirine karışması müthiş.

Murat: Mehmet Güreli benim çok sevdiğim biri. Bir ara sinema-televizyon maceram olmuştu. O sıralarda Güreli "Vapurlar" filmini yapıyordu. O filmin müziği bence Mehmet Güreli'nin en iyi albümüdür. Bir sürü insan birçok sanat dalıyla meşgul olduğu zaman, hepsinin hakkını veremez, oysa o bunu başarıyor. Hem iyi bir sinemacı, hem iyi bir öykücü, hem ilginç bir ressam, iyi bir müzisyen ve şarkıcı. Ama müzik dalında, "Vapurlar" hariç, Mehmet'in gerçekten yapması gereken müziği yapmadığına inanıyorum ben. Çevresine topladığı, pop-caz müzisyeni olan insanlar yüzünden bana dokunan bir yanı var müziğinin. "Kent Ozanları" toplamasında, Hayyam'ın dörtlüğünden yaptığı bir şarkısı vardır. Mehmet Güreli'nin en popüler şarkısıdır, ama bence en iyi şarkısıdır... Ben biliyorum, onun kafasında oluşturduğu bir Endülüs kavramı var. Öyle bir müziğin de peşinden koşturuyor. Bizim albümdeki "Özgür Ruh", o yolu açabilecek bir nokta oldu.

Özkan Uğur da hiç aşağı kalmıyor. Rahatça çığlık atabileceği bir ortam sağlamışsınız "Sıpa"da...

Murat: Çığlık önemli. Özkan Uğur'u müzisyen olarak çok severiz. Mazhar-Fuat-Özkan konserlerinde hep ona kilitlenirdim. Onun bas çalışını da çok seviyorum. Vokalist olarak da müthiş. İnanılmaz bir ses aralığı var, hem de çok ruhlu söylüyor. Tanışıklığımız Zen dönemine kadar gidiyor. Biz bir Adnan Şenses konseri öncesinde Gülhane Şenliği'nde konser verme şanssızlığı yaşamıştık. Bu şanssızlığı şansa çevirdik. Gülhane Konserleri gerçekten zordur. Orda bütün Ad-

Virtüoziteyi grup olarak kurmaya çalışıyoruz. Grup olarak iyi ve inanılmaz çaldığımız zaman mutlu oluyoruz. Bir kişi sivrilip de ötekiler arkada kalırsa, sonuç kötü oluyor.

varuna
cafe
varuna gezgin açıldı
ESKIŞEHIR
www.varunacafe.com

nan Şenses hayranları sabahtan yer tutmuş, yer gök "Adnan" diye inlerken biz çıktık, garabet gibi tipler. Bize kuşkuyla baktılar, büyük bir gerginlik vardı. O gerginliği ilk parçada kendimizi yuhalattırarak aştık. Kafamıza bir şeyler yağmaya başladı. Epey bir rahatladılar ve o hava dağıldı, çok güzel bir konser verdik. Sonunda yaşlı teyzeler gelip bizi tebrik etti. O konserde Özkan da varmış. İlk orda dinlemiş bizi... Bir gün Turgut Berkes'in stüdyosunda Özkan abi gitar çalıyordu, biz de takılıyorduk. Özkan abi gelip "sizi tebrik etmek istiyorum" dedi. Şaşırdım, "neden" diye sordum, "bu kadar cesur bir müzik yaptığınız için" dedi. Bu albüm için de gelirken, "ben aslında acayip paralar alırım, ama şimdi içimden geldi" dedi. Albümü dinledikçe bazı eleştirilerde bulundu ve "bir parçada şöyle bir vokal lazım" deyip söylemeye başladı. Biz "aman abi söyle" dedik. "Sıpa" parçasının Özkan'ın en inanılmaz işi olduğunu düşünüyorum. Daha önce de bunu hatırlatacak absürd işler yaptı, ama bence "Sıpa" başka.

"Duble Oryantal"de Alexander Hacke, Hüsnü Şenlendirici, Sly & Robbie, Mad Professor gibi konuklarınız oldu yine. Nasıldı yapım aşaması?

Murat: Hacke'nin kayıtları çok komikti. Buraya geldi, konser verdik ve konserin sonunda kar yağmaya başladı. O günden sonra her yer karla kaplandı ve Maltepe'deki stüdyomuza gidemedik. Hacke'nin ayağında kovboy çizmeleri, devamlı kayıyor...

Levent: Üstünde bir tişört! Ona hemen bir kazak verdik, çizmelerinin üstüne çorap giydirdik. Sonra kayıt aletlerini eve getirdik ve kayıtların bir kısmını evde yaptık. Çarşaf gerip izolasyon yapıyorduk. Ona müteşekkiriz. Onun kadar zirvede olan bir insanın böyle amatör koşullarda çalışması mucize.

Murat: Mad Professor olsa dayanamaz o koşullara. Kaçtı zaten. "Sanayi Sitesi'nde yeni bir stüdyo açacağız, ama daha inşaat halinde, koşullar kötü" dedik, deli yüzünü gösterdi, koşarak kaçtı.

Sizi ortada mı bıraktı?

Murat: Hayır, pek sayılmaz. Memnun olmadığınız parçaları gönderin dedi, gönderdik ve düzeltti. Öyle bir kıyak yaptı. Zaten gerek müzikal, gerekse teknik olarak bizi tatmin eden ilk albüm bu oldu.

Bir dönüm noktası desek abartılı mı olur?

Murat: Bizim için gerçekten bir dönüm noktası. Her şeyiyle rahatız.

Almanya ziyaretleri artacak galiba. K34 projesinden bahsedebilir miyiz?

Levent: Köln'de gerçekleşecek. K ordan geliyor, 34 de İstanbul'un plakası. K onların plakası, şehir adlarının başharfini kullanıyorlar.

Murat: Köln'de bir grup varmış, dünyanın çeşitli yörelerindeki insanlarla bir takım projeler yapıyorlarmış. Daha önce Hintli bir sitarcıyla, Burmalı bir piyanistle çalışmışlar. Türkiye'den birileriyle çalışmak istemişler, Nedim Hazar'a gitmişler, o da dinlemeleri için otuz kadar albüm vermiş, dinlemişler ve aralarından bizi seçmişler.

Onların müziğini sevdiniz mi?

Murat: Biraz garip geldi vallahi. Biraz endüstriyel caz, dünya müziği... Bize yakın bir müzik gibi değildi, o yüzden başta kuşkulu yaklaştık. Biri müzik okulunda saksofon

Birçok insan Jimi Hendrix'in hızlı olduğu için iyi olduğunu düşünür, oysa yavaş bir gitarcıdır. Notayı çalışa verdiğiniz konsantrasyon önemli. Yavaş çalmak çok daha zor.

Murat Ertel (solda) ve Levent Akman

hocası, biri Viyana Filarmoni'de kontrbas çalıyor. Onlarla çaldık, sonra bir de baktık ki, bu insanlar 1980'li yıllarda Can elemanlarıyla çalışmışlar. Can'in davulcusu Jaki Liebezeit ve Damo Suzuki'yle konserler vermişler. Can bizim için önemli bir grup, çünkü Zen'i Can'e benzetmişlerdi. Biz o sıralar Can dinlemiyorduk, böylece dinlemeye başlamıştık... Sonuçta Jaki Liebezeit'a dinletmişler albümü, bir gün konsere geldi, ve "sizinle çalışmak istiyorum" dedi. Gördüğüm en iyi müzisyenlerden biri. Bütün Türk ritmlerini, aksak ritmleri bildiği yetmiyormuş gibi, makamlar yaratıyor, inanılmaz synthesizer çalıyor. Bas gitar sevmiyor, "bakın Türk müziği ne kadar güzelmiş, bas gitar yok" diyor. Felsefi olarak da müthiş. Köln'de bir mekânı var, tekke gibi. Her yer davul ve perküsyonla dolu. 1960'lardan beri devam ettirdiği Drums of Chaos diye bir grubu var. Etrafında, hepsi profesyonel davulcu, 15-20 hayranı var.

Albümdeki konuklardan biri, Hüsnü Şenlendirici.

Murat: En sevdiğimiz klarnetçi. Müthiş bir virtüoz olduğu halde kendini geri çekmeyi biliyor.

Virtüoziteye karşı bir tavrınız var. Sahnede, mükemmel eşitlik gözetiliyor gibi.

Murat: Zen'in belli bir döneminde öyle değildik aslında. Elemanların cambazlıklar yaptığı dönemlerimiz oldu. Bugün ortalıkta olan birçok müzisyen, o zaman gelip hayranlıklarla bizi dinlerdi, ama biz artık virtüoziteyi grup olarak kurmaya çalışıyoruz. Biz grup olarak iyi ve inanılmaz çaldığımız zaman mutlu oluyoruz. Bir kişi sivrilip de ötekiler arkada kalırsa, sonuç kötü oluyor.

Kaptırıp gitmişken susmak zor tabii.

Murat: Bazen ben de kendimi kaptırıp gidiyorum ve yalnız hissediyorum, o zaman hemen "eyvah!" deyip toparlıyorum.

Konuşmak gibi, bir yanıyla...

Murat: Karşılıklı ilişkiyi gözetmek lâzım, sevişmek gibi. Yalnızca zevk alsanız da olmaz, yalnızca zevk vermeye konsantre olsanız da olmaz. Böyle bir sevişme hali kurmanız gerekiyor. Öteki türlü mastürbasyon gibi oluyor. Bir sürü insan bundan çok hoşlanır. Uzunhava atılıp tiz seslere çıkıldığında alkışlarlar, biri çok hızlı parmak hareketleri yaptığında alkış kopar. Süratle ilgili böyle aptalca durumlar var. Birçok insan Jimi Hendrix'in hızlı olduğu için iyi olduğunu düşünür, oysa yavaş bir gitarcıdır. Al di Meola bence çok kötü bir gitarcı, ama birçok insan onu beğenir... Yeri geldiğinde çok az notayla çok iyi işler yapabilirsiniz. Miles Davis trompette çığır açmıştır, ama bu süratle olmamıştır, boşluklarla olmuştur. Çalmadığı notalarla... Biz böyle bir müziğin peşindeyiz, mastürbatif virtüoziteye de karşıyız. Bu nedenle horgörüldüğümüz de oluyor, "bu herifler beceremiyor, çalmayı bilmiyorlar" dendiği oluyor... Bense bir notayı nasıl çaldığımla ilgilenirim. Ravi Shankar George Harrison'a sitar çalmayı öğretirken notayı nasıl çaldığını da öğretmiş. O notayı çalışa verdiğiniz konsantrasyon önemli. Zakir Hüseyin, çok sevdiğim bir tablacıdır, ona şöyle bir soru sormuşlar: "Saniyede kaç nota çalabiliyorsun?" Hüseyin de onlara, "ne sormak istediğinizi anladım, bence sorunuz yanlış, ne kadar yavaş çalabiliyorsunuz diye sormanız gerekirdi" demiş. Yavaş çalmak çok daha zor.

O yavaşlık, meditatif tavır bize özünde yakın da geliyor. Aradalığın şansı belki...

Murat: İslâm öncesiyle çok ilgileniyorum. Kültür ve müzik açısından, her açıdan. Bence dansöz geleneğinin İslâm öncesiyle çok büyük ilgisi var, Pagan dönemlerine giden, kadının egemen olduğu Anadolu kültürüne bir göndermesi var. Dansöz figürü yalnızca cinsellik olarak algılanıyor ama, o hareketlerin doğurmakla, kadının doğum yapmasıyla bir ilgisi var. Gerek Pagan kültürle, gerek Dionysos'la büyük ilgisi var. İncelenmesi gereken binlerce enstrüman var, Şaman gelenekleri var, müzikal tavırlarda ordan gelen bir takım alışkanlıklar var. Mesela Aleviler, Bektaşiler, onlarda kadının konumu farklı. Bunlar müziğimizde büyük bir yer tutuyor.

Enstrüman çeşitliliğini gözetiyorsunuz ama, bazı aletlere özel sevginiz var gibi. Mesela kaşık ve def.

Levent: Kaşığı seviyoruz, aynı zamanda gündelik hayatta da kullanılan bir alet. Folklorden tanıyoruz, ben de ilkokulda folklor oynadım. Tahta kaşık şimdilerde pek kullanılmayan, hatta horlanan bir şey. Bir köylü aşağılaması vardır ya... Halbuki bütün yemeklerde tahta kaşık kullanılmalı. Çelik ruhu öldürüyor. Balı tahta kaşıkla almanın zevki başka. Müziğe de böyle, ayrı bir lezzet kattığını düşünüyoruz. Saz ve kaşığın uyumu da çok hoş. Def de aşağılanan bir enstrüman... Özellikle erkeklerin def çalması pek hoş karşılanmaz. Bizim toplumda olan ve atılamayan önyargılar. Ben de bu nedenle biraz inadına bu aletleri çalıyorum.

Bütün yemeklerde tahta kaşık kullanılmalı. Çelik ruhu öldürüyor. Balı tahta kaşıkla almanın zevki başka. Müziğe de böyle, ayrı bir lezzet kattığını düşünüyoruz.

Müzik aletlerinde de ekonomiyi önemsiyorsunuz...

Levent: Evet, hemen çıkıp bir yerde çalabilelim diye düşündük ve büyümeye değil de, küçülmeye yöneldik. O nedenle bir davul makinesi de var, belli ritmler yazıyoruz, ordan yolluyoruz elektronik altyapı olarak.

Albümdeki kuş sesleri, kapı gıcırtıları da insan sesiymiş.

Levent: Evet, Nermin diye bir arkadaş, kuş seslerini kendi ağzıyla yapıyor. "Eyvah Dayım Geldi"de kapı gıcırtısı da onun marifeti. Beyoğlu'nda düdük gibi bir alet satan bir adam var ya, Nermin geçerken hep onunla atışırmış. Sonradan selamlaşmaya başlamışlar.

Dansöz de müziğe denk düşen, bireysel ama virtüozluk taslamayan bir tavır getirmiş. Bu dansöz meydan okuyor ve klasik, kabul görmüş dansöz numaralarına yanaşmıyor. İçgüdüsel olarak, tamamen doğallıkla, dansın ilk zamanlarını hissederek kullanıyor mekânı.

Murat: Değişik dansözlerle çalışıyoruz ve her dansözün kendine özgü bir tavrı oluyor. Sizin gördüğünüz Münire'nin de değişik bir tavrı var. Bazen çok klasik, gerçekten pavyondan çıkma ve o tarz müziklerde dansetmiş dansözlerle de çalışıyoruz. Kendi tavırlarını getirmelerini istiyoruz tabii, ama mümkün olduğu kadar da müziğimizi tanımalarını, anlamalarını arzu ediyor, beraber prova yapmak istiyoruz. Dansöz figürü bizim için çok önemli. "Ruhani Oyun Havaları"yla tam yerine oturdu. Onu şimdi bir de duble yaptık, umarım bir gün iki dansöz de getiririz... Gerek görsel, gerek müzikal olarak sahneye çok iyi oturduğumuzu düşünüyorum. Dört kişilik orkestramız bence çok iyi. Klavyecimiz Okan Yılmaz, 22 yaşında, darbukacımız da o yaşlarda, İsmail Peşluk. Diğer darbukacı arkadaşımız Hüseyin Ceylan'la dönüşümlü çalıyorlar.

Levent: Bazen ikisi birlikte çalıyor, işte o zaman kıyamet kopuyor.

Görüntüler, çizgiler de var...

Murat: Ceren Oykut konsere özgü canlı çizim yapıyor. Şarkı içinde gelişen çizimler. Her seferinde sıfırdan başlıyor. Videoklipler yapmayı da düşünüyoruz. Albümdeki "Belvü" parçası uzun bir süreçte videoklibe dönüştü. Albümün kapağında gördüğünüz tahta üzerine yanıkla oluşturulmuş figürler, Galatasaray'daki Belvü apartmanıyla ilgili. Altından metro geçtiği için çatlayan bir apartman. Ceren ailesiyle o apartmanda yaşıyordu ve orayı boşaltmak zorunda kaldılar. Daha sonra, Zeyno Pekünlü ve Arı Alpert isimli arkadaşlarıyla beraber Belvü apartmanını bir sanat eseri haline getirdiler. Bütün duvarları ve yerleri işleyerek... Yerdeki tahtalar, kapakta görmüş olduklarınız, bizim stüdyomuzun tahtaları oldu, taşıyıp yerlere döşedik. "Ruhani Oyun Havaları"nın kapağındaki küçük desenler de Maltepe'deki eski stüdyonun döşemeleriydi. Bunlar bizim bir takım mistik yönlerimiz. Parçalarda dinlediğiniz sözlerden çok daha uzun hikâyeler. Bütün sırların açık edilmesi gerekmiyor. Hatta, açık edilirse bazı büyüler kaçıyor. Her parça için bayağı bir konuşabiliriz. Anlaşılmamak değil de, zaman zaman yanlış anlaşılmak bizi üzüyor.

Söyleşi: **Pelin Özer**

Sonic Youth

Söylendiği kadar varmış: Sonic Youth, mayıs sonunda, İstanbul'u salladı, yuvarladı, yıktı, geçti... Sakin sakin başladıkları konser, arkalarında video görüntüleri akıp giderken müthiş bir gürültüye evrildi. Vallahi son yarım saati biz de hatırlamıyoruz; o güzelim gitarlar bir vınlamaya, haykırmaya başladı ki, gürültü safhasını aştık, eşiği atladık, kaotik bir sessizliğin içine düşüverdik... Konserden bir gün önce hayranlarıyla buluştukları Vox gecesinde tanıştığımız Lee Ranaldo'yla sohbetimizin tutanakları aşağıda, konserin tadı hâlâ damağımızda...

DOĞAÇLAMA GENÇLİK

Dün akşam eskilerden "White Cross" gibi şarkıları da çaldınız. Normalde de eski şarkılarınızı çalıyor musunuz, yoksa bize torpil mi geçtiniz?
Lee Ranaldo: Her konserde mutlaka birkaç eski şarkı oluyor. Ama en yeni albümden çalmayı daha çok seviyoruz. Rolling Stones çoğunlukla otuzkırk yıl öncesinden şarkılar çalıyor. Pixies, Gang Of Four veya Iggy Pop, hepsinin çok iyi olduklarını düşünüyoruz, ama hep eskileri çalıyorlar. Bizse aktif bir grubuz, nostaljik olmakta gönlümüz yok... Öte yandan, ilk yıllardan beri çalmaya devam ettiğimiz şarkılar da var. Onlar kimliğimizin bir parçası, mesela "Kool Thing", "Eric's Trip", "Teenage Riot"... Bu şarkıları çalmak her zaman heyecan verici. Ayrıca, İstanbul gibi, çok uzun yıllardır beklendiğini bildiğin bir seyirci karşısında çalmak iki kat heyecan verici.

"Kool Thing"in (1990) Riot Grrrrl akımını başlatan şarkı olduğu söylenir. Siz ne düşünüyorsunuz?
Kim'in (Gordon) o sıralarda feminist bakış açısıyla söylemek istediği şeyler vardı. Bu şarkı Riot Grrrrl olayı başlamadan hemen önceydi. Hareket mutlaka bir yerden patlak verecekti, ama bu şarkının da onları etkilemiş olması çok mümkün.

Dün akşam Kim, "Kool Thing"in sözlerini değiştirdi, Bush'tan ve Jay-Z'den bahsetti. Eğer Bush yeniden seçilirse ülkeyi terkedeceğinizi söylemiştiniz... Ne düşünüyorsunuz politik ortam hakkında?
Kesinlikle mutlu değiliz, Bush'tan pek hoşlanmıyoruz, işinin bitmesini bekliyoruz. Çok fena bir insan, ülkeye ve dünyaya çok zarar verdi, hem de pek çok bakımdan. Clinton'a çok saygı duyuyordum, Bush başa geldiğinden beri felakete sürükleniyoruz.

İlk yıllara geri gidelim, gitar çalmaya nasıl karar verdiniz?
Herkes gibi. Beatles'ı ya da birilerini duyuyorsun, sonra biri sana bir şeyler öğretiyor.

Madonna'yla mı dalga geçiyorduk? Nasıl böyle bir fikre kapılabildiniz? Çok severdik, turnedeyken, sahneden iner inmez Madonna'nın albümünü koyardık.

Bir ara Christian Marclay'le albümler yaptınız. Beatles ile deneysel sanatçı Christian Marclay birbirlerinden uzak değiller mi sizce?
Belki de. Ama Beatles o zaman için çok deneysel bir gruptu. 20. yüzyıl müziğini belirleyenlerden biridir Beatles... Stockhausen, John Cage, Beatles, bunların tümü ilerlemedir. Müziğe başladığın yıllarda bir şeyler oluyordur ve sen onu takip etmeye koyulursun. Bazıları pop müzik hitleri yapmak ister, bazıları underground başyapıtlar yapmak ister, bazıları da deneysel modern müzik.

Siz hepsini yapmayı başarıyorsunuz.
(gülüyor) Peki. Tabii, hepsini yapıyoruz biz.

Beatles'ın "White Album"ünü cover'lamayı düşünmüşsünüz bir ara...
Evet, bir noktada böyle bir projeden bahsettik. Galiba '80 sonlarıydı. Sonra Jon Spencer'ın grubu Pussy Galore, Stones'un "Exile On Main Street" albümünü cover'ladı. Biz Beatles cover'layacağız dedik, ama yapmadık.

Neden yapmadınız?
Başkasının yaptığı bu kadar çok şarkıyı öğrenecek vaktimiz yoktu. Kendi şarkılarımızı yazmayı tercih ettik.

Ama Beatles'ın "Within You Without You"sunu cover'ladınız. Yine de müzik hayatınız boyunca pek fazla cover yapmadınız.
Evet, pek fazla değil, ama bir Madonna, bir Ramones, bir Beatles derken, en azından on tane olmuştur.

Madonna'yı şu sıralar nasıl buluyorsunuz? Bir zamanlar onu gerçekten seviyor muydunuz, yoksa dalga mı geçiyordunuz, kafamız karışmıştı...
Dalga mı geçiyorduk? Nasıl böyle bir fikre kapılabildiniz? Hayır, onun müziğinin çok iyi olduğunu düşünüyorduk. *(gülüyor)* Normalde radyoda korkunç şeyler çalar. Ama '80'lerin ortalarında bir anda radyolar Madonna, Bruce Springsteen, Prince çalmaya başladı. Biz de Madonna'yı bolca dinliyorduk. "EVOL" turnesindeyken, sahneden iner inmez Madonna'nın albümünü koyardık.

Siz başkalarının parçalarını yorumlamaktan çekinmiyorsunuz, ancak sizi pek fazla cover'layan yok. Bir Cat Power geliyor aklımıza.
Yoo, bizim şarkılarımızı yorumlayanlar var. Flaming Lips de eski bir şarkımızı çalıyordu mesela. Daha yeni böyle bir albüm çıktı, tamamı Sonic Youth cover'larından oluşan "Confuse Your Idols"... Birkaç yıl önce bir üçlü kaset paketi gelmişti İtalya'dan. Tamamı Sonic Youth cover'larından oluşuyordu.

Müziğe ilk başladığınız yıllarda etkilendiğiniz gruplar kimlerdi? Şimdi kimleri takip ediyorsunuz?
Bazıları hâlâ aynı. Beatles ve Rolling Stones gibi gruplarla başladık. Amerika'daki AM radyoları, radyolardaki 45'lik listeleri, pop müzik, İngiltere'den ağır müzikler –Cream ve The Who–, San Francisco'dan saykedelik muzikler –Grateful Death, Jefferson Airplane–, bunun gibi şeyler... Ayrıca punk, Patti Smith, Television, Talking Heads, Ramones, İngiltere'den Sex Pistols ve Clash gibileri... New Yorklular, Teenage Jesus and The Jerks, Contortions, DNA gibi gruplar... Çok şeyden etkilendik. Müziğin modern yönleriyle ilgili bir eğitimimiz olmuş oldu, Stockhausen ve John Cage gibi daha gelişmiş müziklerle haşır neşir olduk. Sonic Youth'un ilk başladığı zamanlarda dünya müziğine de çok ilgi duyuyordum. Ayrıca ilk günlerinden ünlü oldukları döneme kadar beraber olduğumuz ve turneye çıktığımız genç gruplar da var, mesela Mudhoney, Nirvana, Pavement...

Şu anda en çok sevdiğiniz gruplar kimler?

22→

Mesela Magic Markers diye bir grup var, şu sıralar Thurston (Moore) destekliyor onları. Çok iyiler. Sonra Bright Eyes, Cat Power, Sleater-Kinney...

Bir klibinizde zaten Sleater-Kinney de var.

Evet. Lightning Bolt başka bir cool genç grup. White Magic de New York'tan arkadaş olduğumuz iyi bir genç grup.

Bir rock ya da pop grubu olmanızın ötesinde, modern avangard akımın da temsilcilerinden birisiniz. Bunu fazla akademik olmadan nasıl başarıyorsunuz?

Galiba biz meşgul olmayı seven ve farklı şeyler yapma fırsatına sahip olacak kadar şanslı insanlarız. Kim ve ben üniversitede sanat okuduk, şimdi grubumuz da iyice oturduğu için yeniden görsel işler için vakit ayırabiliyoruz, galerilerde işlerimiz yer alabiliyor. Thurston ve ben edebiyatla da çok ilgiliyiz, dolayısıyla kitap da çıkarabiliyoruz. Kendimizi her şeyden önce sanatçı olarak görüyoruz. Her zaman farklı ortamlarda çalışıyoruz.

Bu sizin için çok yorucu olmuyor mu?

Tam tersine, bunlar insana enerji veriyor... Her zaman ismimizin genç olmakla ilgili felsefik bir anlama uzandığını varsaydık. Sonic Youth isminin, genç insanların müzik yapmasından çok, yaratıcılıkla ve müziğin insanı genç ve diri tutmasıyla ilgili olduğunu düşünüyorum. Ama tabii ki bunca yıl beraber müzik yapacağımız aklımıza gelmedi. Önümüzdeki eylül ayında 25. yılımız doluyor. Hangi grupların bir senede dağılacağına ya da yıllar boyu devam edeceğine kimse karar veremiyor.

Bu kadar çok gruba öncülük etmiş olmak nasıl bir his? Belki de dün akşamki konserden sonra burada da yeni gruplar kurulacak...

Bugün bir arkadaşım da aynısını söyledi. Herkesin etkilenecek bir şeylere ihtiyacı vardır. Tabii bu aynısını yapmaya çalışmak, olduğu gibi kopyalamak anlamına gelmez, ama bizim de etkilendiğimiz çok şey var. Bizden etkilendiğini söyleyen insanlar olduğu zaman gurur duyuyoruz.

Brigitte Fontaine'den bahsedelim mi? Onunla nasıl çalıştınız?

İlginç oldu. O zaten bizim çok saygı duyduğumuz bir insan. Belli bir çevrede çok ünlü, birçok açıdan onunla çalışmak bizim için çok heyecan vericiydi.

Brigitte Fontaine'le bir Sonic Youth Recordings serisine ek yapacakmışsınız...

Evet, yaptık, umarım yakında yayınlanacak. Onun plak şirketiyle çok sorun yaşadık, çok yavaşlar ve tembeller. Böyle bir zahmete girmek istemediler. Aslında bir seneden fazla bir süredir kayıtlar çıkmaya hazır.

Nasıl tanıştınız Brigitte Fontaine'le?

Stereolab'ciler ona bizden bahsetmiş. O da müziğimizi dinlemiş ve hoşuna gitmiş. Sonra da bizi onun albümünde çalışmamız için davet etti. O günlerde Paris'te Pompidou müzesinde bir konser vermek için bulunuyorduk. Biz de onu ve arkadaşlarını bizimle sahneye çıkmaya davet ettik. Çok iyi bir konser oldu. Tamamı doğaçlamaydı. SYR serisinden çıkacak albüm de böyle. Hiç şarkı yok ve çok deneysel. Brigitte ve Kim vokal yaptılar, Areski (Belkacem) bizimle davul çaldı.

Doğaçlama çalmak sizi daha çok heyecanlandırıyor galiba.

Evet, doğaçlama yapmayı seviyoruz. Çok farklı bağlamlarda, bireysel olarak da uğraşıyoruz.

Christian Marclay'le çalışmanız da böyle mi oldu?

Biz New York'a taşındıktan hemen sonra o da geldi. Galiba '81 yılıydı. O zamandan beri çok yakınız. Birbiri ardına müzik projelerimiz oldu beraber. O bir şarkı yazarı değil, bir doğaçlamacı. Pikabını alışılmış şekilde kullanmıyor, aynı şekilde bize de gitarist denemez. Biz aletleri farklı şekillerde kullanıyoruz, farklı dokular yaratıyoruz. Pikap kullanan başka insanlarla da çalışıyoruz, DJ Olive, Anne Marie Roelofs gibi...

Kendinizi bir gitarist olarak nasıl görüyorsunuz?

Bence yaptığımız müzikte iyiyiz, ama teknik olarak iyi gitaristler değiliz. Bazı insanlar Eric Clapton'ın çaldığı her notayı öğrenmeye kalkışır... Ama biz teknik anlamda gitarist ya da müzik teorileriyle eğitilmiş müzisyenler değiliz. Kulağımızla ve kafamızı açık tutarak çalıyoruz. Özgün bir stille çalıyoruz. Serbest akord tarzını başkalarıyla, mesela John Bailey'le, Keith Rowe'la da paylaşıyoruz. Keith Richards, Joni Mitchell, bu insanların hepsi gitarı değişik şekillerde akord edip müziklerini onun üzerinden özgünleştiren insanlar... Bu yöntemi uygulayan eski blues müzisyenleri de var.

Patti Smith'e adanmış bir albümünüz de varmış. Nedir onun hikâyesi?

O tam olarak bizim çalışmamız değil. İsveçli saksofoncu Matt Gustafson'un albümüydü. 2000 yılında, İsveç'te bir müzede konuk sanatçı olarak bulunuyorduk, bu projeyi de o müzede çaldık. Onun Patti Smith'e adadığı bir projeydi. Patti Smith bizim açımızdan da çok önemlidir. Bob Dylan ya da Jim Morrison gibi rock geleneklerini takip edip müziğini şiire dönüştüren bir müzisyen. Müziği, kitapları ve sözleri çok güçlü. Son sekiz-on yılda arkadaş da olduk. Onu tanımak çok güzel.

Bize gitarist denemez. Aletleri farklı şekillerde kullanıyoruz, farklı dokular yaratıyoruz. Teorilerle eğitilmedik, kulağımızla, kafamızı açık tutarak çalıyoruz.

Biraz da Jim O'Rourke'tan bahsedelim. Bu kadar yıldan sonra gruba yeni biri eklendi...

O zaten içimizi biliyordu. Ne biz birine ihtiyacımız var diye düşündük, ne de Jim ben artık Sonic Youth'un elemanı olacağım diye. Sadece beraber projeler yapıyorduk. Doğal bir şekilde kaynaştık. "New York City Ghosts & Flowers"ı onun mikslemesini, mikslerken de basları eklemesini istedik. Sonra konsere çıkacağımız zaman, "şimdi de gelip bu basları çalman lazım" dedik. Onunla bir SYR albümü, daha sonra da "Goodbye 20th Century"yi yaptık. O da zaten Chicago'dan New York'a taşınıyordu. Hiç planlanmış bir durum değildi, çok doğal oldu...

İstanbul'u nasıl buldunuz?

Şehri çok sevdim. Bana Avrupa'nın ve Ortadoğu'nun birleşimi gibi geldi. Bir yandan çok Avrupaî –galiba şu an Avrupa tarafındayız zaten. Başka birçok şeyin karışımı gibi burası. Ben daha önce Fas'da uzun bir süre bulundum. İslâm unsurları bana orayı da hatırlattı.

Söyleşi: **Tolga Yağlı - Berna Göl**

KÜLTÜREL ÇALIŞMALAR >

Hasan Bülent Kahraman, bu kitabında, moda ve reklamlardan, internet ve sinemaya, günlük yaşantımızı saran, 'cinsellik' ve 'pornografi' etrafında kümelenen imgeleri cinsel ve görsel kuramın bir parçası olarak çözümlüyor. Bu çözümlemeyi de dünün dünyasından ziyade yarının dünyasına ilgi duyarak siyasal bir duyarlılıkla gerçekleştiriyor...

CİNSELLİK, GÖRSELLİK, PORNOGRAFİ
Hasan Bülent Kahraman

SİYASET >

Şilili yazar Ariel Dorfman, 2001 Eylül'ündeki ikiz kuleler felaketinden, 1973 Eylül'ündeki Şili devrimine, Donald Rumsfeld'den, Che Guevara'ya kuzeyiyle ve güneyiyle, bakışını tüm bir Amerika kıtasına yöneltiyor ve okurlarını 'Amerikalı olma' kavramı üzerine düşünmeye çağırıyor...

NİCE EYLÜLLER BAŞKA AMERİKALAR
Ariel Dorfman

SİYASET >

1960'dan beri Avrupa Solu'nun köşe taşlarından olan *New Left Review* dergisinin 2004 yılı seçkisi: Perry Anderson, Fredric Jameson, Çağlar Keyder, Eduardo Galeano, Robert Brenner, Franco Moretti, Arif Dirlik, Tony Wood, Susan Watkins, Mike Davis ve diğer yazarların yazılarıyla...

NEW LEFT REVIEW
2004 - Türkiye Seçkisi

SİYASET >

"Sokaktaki İnsanın 'İmparatorluk' Rehberi", "Küçük Şeylerin Tanrısı" adlı romanıyla tanıdığımız Hintli kadın yazar Arundhati Roy'un dünyanın yeni imparatorluğu olarak nitelendirdiği Amerika'nın oyunlarına, savaşa ve alternatif direnişlere ilişkin görüşlerini biraraya getiriyor...

SOKAKTAKİ İNSANIN 'İMPARATORLUK' REHBERİ
Arundhati Roy

www.agorakitapligi.com
tel: 0212 243 96 26-27
faks: 0212 243 96 28

agorakitaplığı

Kanada deyince akla ne geliyor? Uçsuz bucaksız topraklar, göller, ormanlar, akçaağaç yapraklı bayrak, madencilik, metalürji, Kaptan Swing, Montrealli İsa, Neil Young, Joni Mitchell, Leonard Cohen ve "Gündeste"den üç satırlık ferhangi bir şey: "kanada / sana da / bana da." Şimdi listeye Arcade Fire'ı ekleme zamanı. Bu bereketli coğrafya, bugünlerde büyük bir rock rönesansı yaşıyor, özgün topluluklar hep oradan çıkıyor. "Funeral" isimli ilk albümüyle bütün gözlerin çevrildiği Arcade Fire'ı Roll sayfalarına konuk ediyoruz. Win Butler'ın Rockdelux, Popnews, Junkmedia, Pitchforkmedia ve Jeremy Brendan'a verdiği mülakatlardan yaptığımız derlemeye buyrun.

ARCADE FIRE

HOLLYWOOD'un aksi istikameti

Ününüz kulaktan kulağa yayıldı...
Win Butler: Doğru. Son zamanlarda basında çok yer aldık, ama ilk başlarda sadece birkaç albüm tanıtım yazısı çıkmıştı; albümü beğenenler birbirlerine bahsetti, konserlere geldiler... Böyle böyle gelişti... Ayrıca, promosyonla da bir alıp veremediğim yok. Bruce Springsteen'in çok promosyonu yapılmıyor mu? Peki, olağanüstü bir sanatçı değil mi? Kesinlikle. Ama promosyon çoğu zaman tapon malları sattırmaya yarıyor ve dolayısıyla herkes bir albüme üşüştüğü zaman, insanlar şüpheyle yaklaşıyor. Sonuçta, genellikle, bir albümü satın almadan önce dinleme şansına sahipler. İnsanların almadan önce albümümüzü dinlemelerini tercih ederim doğrusu, ki eve gittikten sonra hayal kırıklığı yaşamasınlar. Ve bana öyle geliyor ki, bizim albümü alanların çoğu eşlerine dostlarına dinletmişlerdir.

Montreal'de yükselişinize yardım eden ne oldu? Bu tırmanışta mesela belli bir konserin payı var mı?
Bir grup yükselmeye başladığında, insanlar onlar hakkında sağdan soldan daha çok şey işittiğinde, çoğu zaman her şey tek bir gece içinde olmuş bitmiş gibi görünür. Ama genellikle böyle değildir. Bizim için yükseliş, biraz da, hiç de dünyadaki en iyi kayıt olmayan bir demonun ortalıkta dolanmaya başlamasıyla oldu. Gerçekten çok şaşırmıştım.

Şu sıralar Montreal'in yıldızı yükseliyor: Arcade Fire, Unicorns, Wolf Parade ve Constellation plak şirketi etrafında toplanmış gruplar...
Tecrübelerime göre, nerede müzik endüstrisi atmacaları yoksa, orada müziğin kalitesi on kat daha iyi oluyor. Ama bunu duyan herkes bir araya toplanıyor ve sonra da bu pislik ortaya çıkıyor, buyrun size yeni Seattle! İnsanlar nerede müzik yapmaları için kendi başlarına bırakılıyorsa, orası iyi müziğin geldiği yerdir. Les Georges Leningrad, The Unicorns, Wolf Parade... Montreal'de birçok iyi grup var.

Godspeed You! Black Emperor'dan Broken Social Scene'e pek çok Kanadalı grup daha çok kolektivite zihniyetine yakın; siz de kendinizi de o hatta görüyor musunuz?
Büyükannem 35 müzisyenden oluşan bir big band'de çalıyordu, onlarla kıyaslanamayız! Daha orkestral yaklaşıma sahipsen, şanson yazma peşinde koşmuyorsan, farklı katmanlar, armoniler katma açısından kalabalık bir müzisyen kadrosuyla çalışmak zevkli ve iyi olabilir. Ama bizim grubun çekirdeği sadece beş kişi ve birlikte öyle çok uzun jam'ler yapmıyoruz. Bir kere şarkıları yazdıktan sonra, müzisyen dostlarımızdan bazı partisyonları çalmalarını rica ediyoruz. Geniş bir gruba sahip olmak finansal açıdan sorunlar yaratabiliyor. Godspeed You! Black Emperor grubunun üyeleri bize Cat Power'la aynı sayıda dinleyiciye çaldıklarını anlatmışlardı –Cat Power sahnede tek başınayken, bizimkiler kazandıklarını ona bölmek zorundalar! Bu da, insanı düşündürüyor. Küçük salonlarda çalacağın bir turne için kocaman bir otobüs tutmak zorundaysan, arkanda sana destek olacak bir plak şirketinin olmasında fayda var.

Mutlu sonlar yerine, Terry Gilliam'ın "Brazil"i gibi hem şoke edici, hem de çok güzel görüntüleri olan, karanlık bir komediyi tercih ederim. Hastanede gülmek gibi biraz...

Şarkılarınızda peri masallarını hatırlatan, hem karanlık, hem de ışıl ışıl bir yan var...
Niye olmasın, Grimm kardeşleri çok severim! Aslında, insana özgü bütün duyguların karmaşıklığını ifade edebilmek istiyoruz. Her şeyin gayet basit olduğu, bütün hikâyelerin mutlu sonla bittiği Hollywood yaklaşımının aksi istikametinde gitmeyi arzuluyoruz. Terry Gilliam'ın "Brazil"i gibi hem şoke edici, hem de çok güzel görüntüleri olan, tuhaf, karanlık bir komedi filmini tercih ederim. Hastanede gülmek gibi biraz...

Parçalarınızın bazılarında epik bir soluk hissediliyor...
Bu, tamamen içerikten, şarkının yansıttığı konu ve duygulardan kaynaklanıyor. Daha baştan karar verdiğimiz bir şey değil. Bazı gruplar için bu sırf bir ambalaj... Mesela "Neighbourhood #1"da dramatik, sinematografik bir yan var. Dolayısıyla da çok fazla enstrüman olmasını, kreşendolar olmasını arzu ettik... Dört yıl önce tek bir gitar ve synthesizer'la bu şarkının bir demosunu kaydetmiştim, ama daha o zamandan aklımda bu fikir vardı, grup da bunu gerçekleştirmeme izin verdi. Her enstrümanın yeni bir doku getirmesi gerekir, yoksa sırf parçaya hoşluk katsın diye ses arayışına girilmemeli.

"Funeral"daki bu kendine özgü sound nasıl ortaya çıktı?
Bizi pek çok grupla karşılaştırıyorlar. İnsanlar her zaman karşılaştırmalar yaparak hadiseleri basitleştirmeye eğilimlidir. Bizim sound'umuz birlikte çok fazla çalmaktan kaynaklanıyor. Bence etkileneceğiniz şeyleri seçmeniz mümkün değil. Özgün bir müzik için, keskin seçimler yapmanız imkânsız. Çok fazla Blues Traveler dinlerseniz, müziğinize o yansır. Kalkıp da, "ben New Order'dan etkilendim, işte o kadar" demek çare değil. Ayrıca bence Beatles, "Buddy Holly gibi çalacağız" demedi. Buddy Holly'yi çok seviyorlardı ve enstrümanlarını çalmaya ilk başladıklarında bol bol Buddy Holly parçası yorumluyorlardı. Sonradan Buddy Holly gibi çalmamayı öğrendiler zaten, çünkü kendilerine böyle bir yol çizmeleri anlamsız olurdu.

Kimlerden etkilendiğinizi düşünüyorsunuz?
Benim müzik kültürüm Jane's Addiction'la başladı, eminim Jane's Addiction'dan ve Pixies'den bir şeyler almışızdır. Buna rağmen Gang Of Four ya da bizi karşılaştırdıkları diğer punk-funk gruplarını hiç dinlemedim. Ayrıca Roxy Music de hiç dinlemedim –onun adı da röportajlarda bayağı geçti. Lisedeyken The

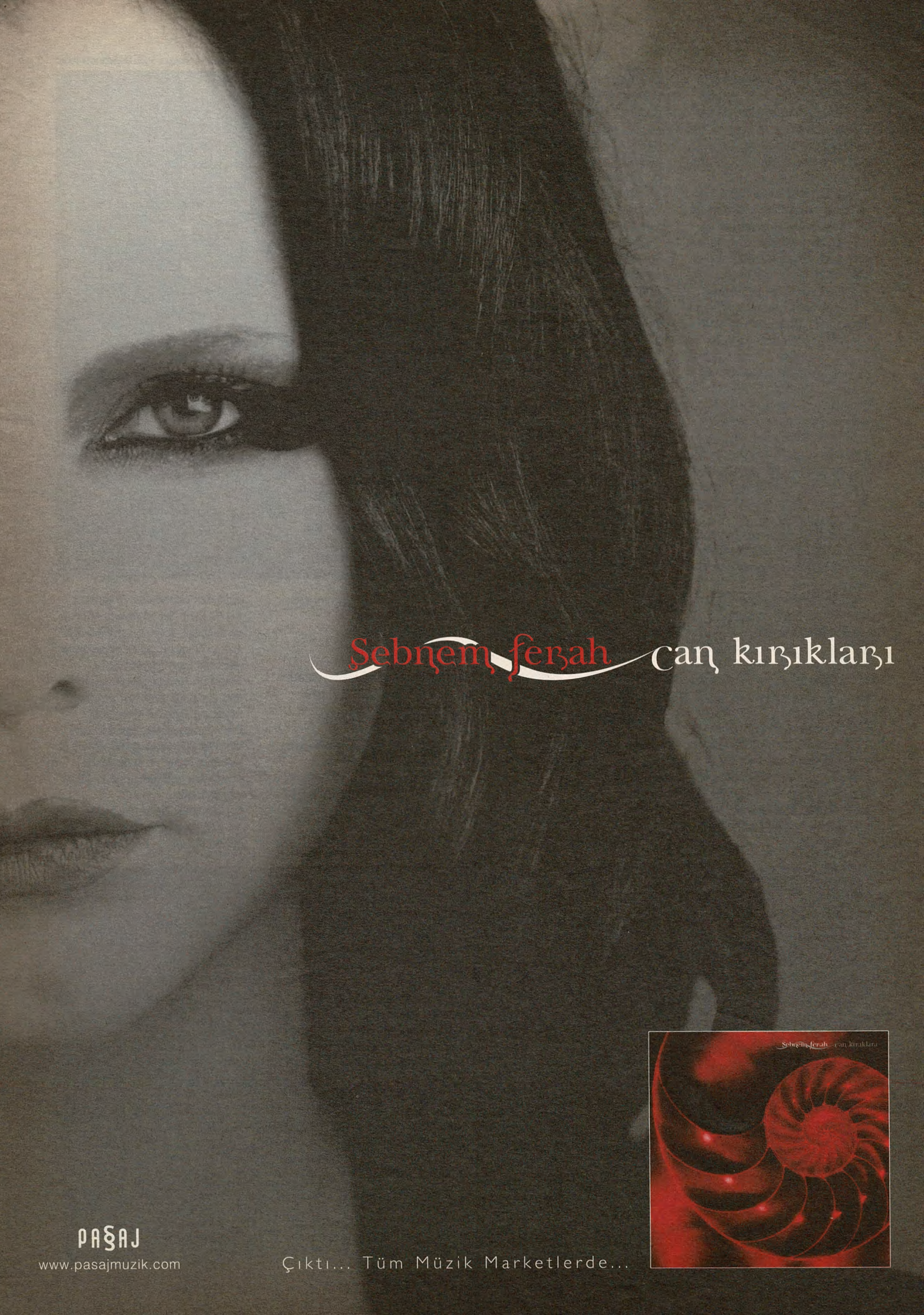

PAŞAJ

www.pasajmuzik.com

Çıktı... Tüm Müzik Marketlerde...

Ayaktakiler: Tim Kingsbury, Win Butler, Richard Parry. Oturanlar: Régine Chassagne, Sarah Neufeld, Will Butler

Cure, Echo & The Bunnymen dinledim. New Order beni çıldırtıyordu; belki de bazı şarkılarda bu durum kendini belli ediyordur. Ayrıca Régine'in dinledikleri arasında Debussy, Arvo Pärt, Bob Dylan, Jacques Brel, Motown var mesela.

Müziğinizin belli bir kategoriye dahil edilmesi zor. Eğer sound'unuza bir ad koyacak olsaydınız, bu ne olurdu? Sizce grupları böyle türlere göre sınıflandırmak müziğin kendisinden bir şey alıp götürüyor mu?

Belli başlı sound'ları tarif etmek için kullanılmasını yararlı bulduğum birkaç müzik kategorisi var –rock and roll, soul, Motown sound'u, gospel, psikedelik... Hadisenin benim için zayıfladığı nokta folk-rock, rap-metal gibi melez türlerin ortaya çıkması ya da alternatif veya electroclash gibi anlamsız kategorilerin üretilmesi. Aslında bizim müziğimizi tanımlamak için bir kategori arayışına girmek beni o kadar da ilgilendirmiyor, ama böyle bir şey bulunsa bile, bahse girerim, kulağa son derece sakat gelecektir.

Medyadaki bu heyecana bakınca, Arcade Fire'ın bir tür geri tepmeye uğrayacağından korkuyor musunuz?

Keşke birileri müziğimizden nefret etse. Herkes bizi seviyorsa bu gerçekten tuhaf ve yorucu bir durum olur. Eğer bir grubun o kadar iyi, şu kadar iyi, inanılmaz iyi olduğunu duyarsan içine bir şüphe düşer. Dünyada yaptığımız müziği duymuş 30 bin insan var. Belki de 50 bin. Bu durumda ortada Arcade Fire'ın insanların kafasına kakılacağı gibi bir tehlikeyle karşı karşıya değiliz.

Büyük bir plak şirketiyle anlaşma ihtimaliniz var mı? Yoksa daha ziyade Sub Pop ya da benzeri küçük plak şirketleriyle mi çalışmayı tercih edeceksiniz?

Meseleye bu kadar dar bir açıdan yaklaşmak çok da anlamlı değil. Sub Pop, bildiğim kadarıyla, yarı yarıya dünyanın en büyük ikinci plak şirketi olan Warner'a ait... En beğendiğim grupların büyük bir kısmı en azından bir dönem büyük plak şirketleriyle çalıştı; bazıları diğerlerinden daha başarılıydı, fakat kendi hayatımı bunların hiçbiriyle değişmem. İşte bu nedenle biz kendi yolumuzu bulacağız. Sağlıklı bir yol seçmek istiyoruz. Her şeye açığız, fakat tedbirliyiz.

Son zamanlarda ne dinliyorsunuz? Arcade Fire otobüsünde hangi albümler dönüyor?

Ben bu aralar çok fazla Bob Dylan dinliyorum. Sonra New Order, Echo & The Bunnymen, ilk Violent Femmes albümü, The Smiths, Smokey Robinson... Yenilerden de, bazılarımız Cass McCombs'u, Barmitzvah Brothers, Wolf Parade, Constantines, Unicorns, Xiu Xiu gibi grupları ve de son Silver Mount Zion albümünü çok seviyor.

Siz ve kardeşiniz Will aslında Teksaslısınız. Güneyde yaşamak müzik zevkinizi nasıl etkiledi? Hiç Johnny Cash, Willy Nelson gibi country'cileri dinliyor musunuz?

İkisini de severim, fakat bunun güneyde yaşamakla ilgisi var mı, emin değilim. Lisedeyken The Cure'a kafayı takmanın Houston'da yaşıyor olmakla bir ilgisi olduğunu düşünmüyorum, dünyanın dört bir yanındaki hüzünlü çocuklar için evrensel bir durum bu.

Nasıl oldu da Montreal'e gittiniz?

New York'ta yaşıyordum ve oradan kaçmak istiyordum. Concordia Üniversitesi bana bir başvuru şansı tanıdı, o sayede gittim.

Ne okuyordunuz?

İlahiyat.

Nerede müzik endüstrisi atmacaları yoksa, orada müziğin kalitesi on kat daha iyi oluyor. İnsanlar nerede kendi başlarına bırakılıyorsa, orası iyi müziğin geldiği yerdir.

Sizce bu dinî eğitimin müziğinize bir etkisi oluyor mu?

Küçüklüğümde pek çok dinî müzikle tanıştırıldım, Régine de Katolik kilisesinde org çalıyordu. Bence müzikal anlamda biraz şekil vermiş olsa gerek. Régine'i Montreal'e taşındıktan iki hafta sonra tanıdım, bir resitalde caz söylüyordu. Çıkmaya başladık, sonra bir grup kurduk. Birkaç yıl sonra, birkaç arkadaşımız –Richard Parry (klavye) ve Tim Kingsbury (bas ve gitar)– da bizimle aynı zamanda gruplarını dağıttılar, böylece gücümüzü birleştirdik.

Grubunuzun adının, seneler önce bir atari salonunda çıkan ve birçok çocuğun ölümüyle sonuçlanan yangından geldiğini duyduk. Bu bir söylenti mi?

Söylenti değil. Birisi anlatmıştı bana. Aslında gerçek bir hikâye de değil, fakat benim gerçek olarak de-

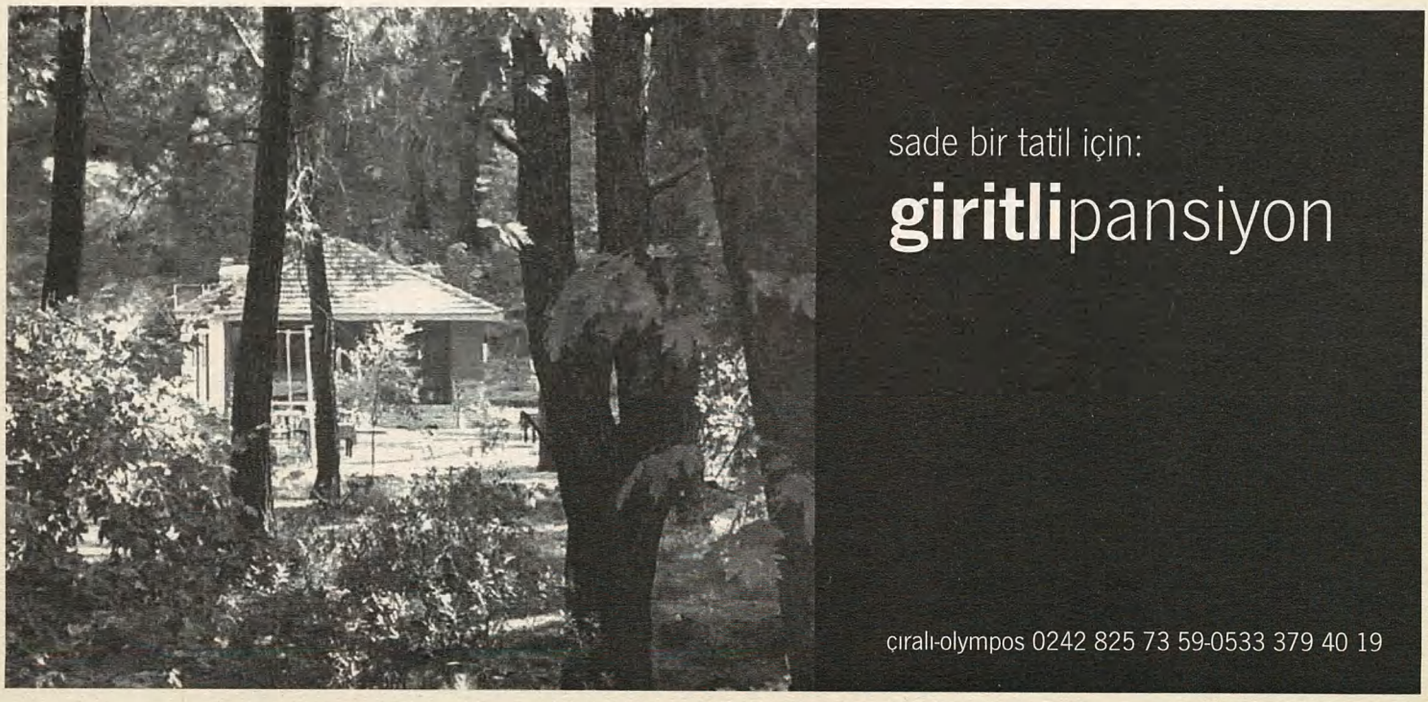

ğerlendirdiğim bir hikâye. Anlatan muhtemelen uyduruyordu, fakat o zaman ona inanmıştım... Aslında bu ismi, Régine'le tanışmadan önce, daha grup mrup ortada yokken de kullanıyordum.

Şarkı sözlerinizde aile temasının hâkim olmasının sebebi ne? Eşiniz Régine ve kardeşiniz Will'le aynı grupta olmanızın da bunda etkisi var mı?

Aile son zamanlarda üzerine çok fazla düşündüğüm bir şey. Bu tür ilişkilerin evrensel etkisine dikkat etmeye başlamıştım ve bir şekilde bu konuları keşfetmek istedim.

Aileden bahsedince, sizi etkileyenlerden biri de bübükbabanız Alvino Rey oldu herhalde...

Onu tanıdığımız için çok şanslıyız. 95 yaşında, şuuru tamamen açıkken kaybettik onu. Her an tetikteydi. Ayrıca her gün mail'lerini kontrol etmeyi de ihmal etmiyordu. Müzikle ciddi biçimde ilgilenmeye 16 yaşında başladım ve o zaman büyükbabamın ne kadar önemli biri olduğunu kavradım. Bir kez bizi ziyarete geldiğinde Louis Armstrong'la yan yana çektirdiği bir fotoğrafı getirmişti. Elektro gitarın icadına önayak olanlardandı, ayrıca Leo Fender'in de arkadaşıydı. Aynı zamanda çok mütevazı bir insandı. 4 Temmuz'da şortunu giyip bayrak elinde komşulara banjoyla vatanperver şarkılar söylerdi. Ben onu ilham kaynağım olarak görüyorum.

Duyduğumuza göre, Kuzey Amerika'da yayınlanan "Neighbourhood #1" single'ının arka yüzünde büyükbabanızın arşivinden çıkmış bir Walter Donaldson şarkısı "My Buddy"nin bir yorumu varmış...

Büyükbabam elindeki sayısız radyo kaydını arşivliyordu, bantları temizliyordu. Bu da elden geçirdiği son şarkılardan biriydi. Çok enteresan bir parça, hele bir de kaydedildiği dönemi düşünürsek. Arkadan annemin sesi bile duyuluyor. Aynı zamanda büyükbabam gömülürken de "My Buddy" çalıyordu. Bence çok "cool" bir parça. Avrupa'da yayınlayacağımız bir single'a da dahil etmeyi düşünüyoruz, bu parçanın dinlenmesini istiyorum.

"Funeral" için otobiyografik bir albüm denilebilir mi?

Aslında, sanıldığı kadar değil. Gayet melodik, pop bir albüm. Elbette duygusal bir durumu anlatan ve bunu çok da otobiyografik olmayan bir biçimde ifade etmeye çalışan "Neigbourhood #1" gibi parçalar var. Ama şarkılarda kendi hayatımızı anlatmıyoruz ve albümü de sırf kendimiz için yapmadık!

Albümde dört şarkıdan ya da dört bölümden oluşan "Neighbourhood" serisinden bahsedelim. Bu ayrım kavramsal bir şey mi, yoksa şarkıların hepsinin başka başka hikâyeleri mi var?

"Neighbourhood" (komşuluk) sözcüğü bütün şarkılarda geçiyor, çünkü şarkılar tematik olarak benzerlikler taşıyor. Bu şarkılar sizin kendi seçiminizle oluşmayan ilişkilerden bahsediyor, bu ilişkilerin karmaşıklığından... Aslında bu temayla başlamamıştık, ama şarkıları yazdık ve gördük ki, böyle bir ortak nokta var.

Öte yandan gerçek olaylara dayalı "Power Out" gibi şarkılar da var. Birkaç yıl önce Montreal'de bir hafta süren bir elektrik kesintisi yaşanmış. O zaman orada mı yaşıyordunuz?

Hayır, ben oraya taşınmadan önceydi. Régine oradaydı ve bana bunu tekrar yaşarmışçasına anlatmıştı. Bu olaydan bahseden bir şarkı yazmak istedim. Aklımda üzerine bir şeyler söylemek istediğim başka fikirler ve görüntüler de vardı. Sonra birden bu riff'i bulduk ve böylece elektrik kesintisinden yola çıkan, ama başka şeyler de anlatan bir şarkı yazdık.

Diğer bir otobiyografik şarkı da "Haiti". Régine'in ailesi Haiti'den Duvalier rejimi sırasında kaçmış...

Régine'in ailesi Haiti'yi '60'larda terk edip ABD'ye yerleşmiş, fakat ailenin bir bölümü hâlâ orada. Temelde, bütün entelektüel zümre ve üst-orta sınıf '60'larda Haiti'den sürüldü, bütün doktorlar, avukatlar, öğrenciler... Büyük amcası siyasal anlamda gerçekten aktif biriymiş ve de orada olup bitenle ilgili birçok şey yazmış. Régine "Haiti"nin politik bir şarkı olmadığını söylüyor. Daha ziyade ailesini ve onların çektikleri acıları düşünerek yazdı şarkıyı. Annesi bir gün pazara gitmiş ve eve döndüğünde ailesinin yarısının katledilmiş olduğunu görmüş...

David Bowie'nin bu yılki favori albümü "Funeral"mış. Ayrıca Bowie, David Byrne'le birlikte, New York'taki son konserinize gelmiş.

Evet, David Bowie beğenmiş, onu az da olsa gördüm. Bana albümün halihazırda kolay bulunabilen bir albüm olmadığını, biraz eşelemek gerektiğini söyledi. Bence bu gerçekten çok cool bir durum. Sanki sen bir mimarmışsın ve senden çok daha iyi bir mimar gelip senin kapını sevdiğini söylüyor. David Byrne'le ise mail'leşiyoruz. Galiba bu yaz birlikte sahneye çıkacağız.

David Bowie albümümüzü beğenmiş. Sanki sen bir mimarmışsın ve senden çok daha iyi bir mimar gelip senin kapını sevdiğini söylüyor.

Çeviren: ***Siren İdemen - Çiğdem Öztürk***

ARAM YAYINCILIKTAN ÇIKTI...

Hakikat ve Uzlaşma Komisyonu, Güney Afrika'da ırkçı rejimden demokrasiye geçişi kolaylaştırmak için kuruldu. Amacı hem Beyaz yönetimin hem de ona karşı savaşan muhalefet güçlerinin insan hakları ihlallerini araştırmaktı.
Dünyanın birçok yerinde Güney Afrika'daki gibi süreçler yaşandı. Benzer bir sürecin yaşandığı Türkiye'de de toplumsal barış için neden bir Hakikat ve Uzlaşma Komisyonu kurulmasın?

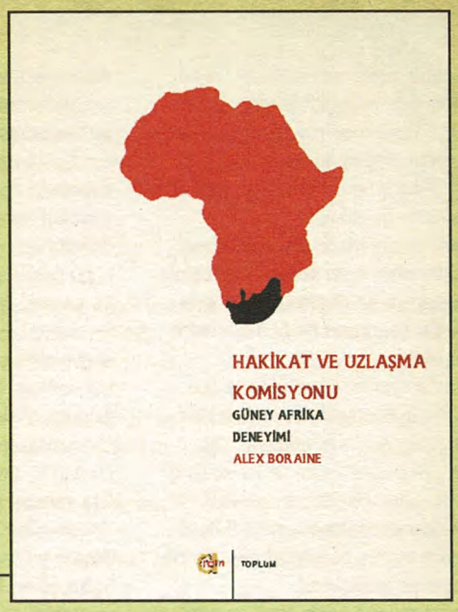

445 s
20 ytl

Savaş Ganimetleri, Amerikan askeri-sanayi kompleksini ve bu yapının ABD'nin Ortadoğu politikasını nasıl şekillendirdiğini çözümlüyor. Askeri-sanayi kompleks ile Ortadoğu'daki despotik rejimler arasında doğrudan bağ kuruyor. Örnek olarak ise, 90'ların Türkiyesi'ni seçiyor ve ABD'den ithal edilen ölüm makinelerinin Türkiye'nin Güneydoğusu'nda büyük insan hakları ihlallerinde nasıl kullanıldığını gözler önüne seriyor.

360 s
18 ytl

Demokratik Aydınlanma Tartışmaları:
Ömer F. Kurhan, Pınar Selek, Mustafa Avcı, Şefik Beyaz, Kazım Öz, Kerim Aslan
Şarkiyatçılık ve Batılı Kaynaklarda Kürtler:
Edward Said, Abbas Veli, Aijaz Ahmad, Mehmet Bayrak, Nuri Fırat
Teatro: Bertolt Brecht û Teatroya Cerbanî
Dilkırım Siyaseti ve Kürt Dili:
Emîr Hesenpûr, Gülçiçek G. Tekin
Rastnivîsa Kurdî:
Mistefa Reşid, Zana Farqînî, Samî Tan
Kürdoloji:
Şeyh Ubeydullah İsyanı Üzerine Yeni Belgeler

10 ytl

Cemal Nadir Sk. No: 18/304-305 Cağaloğlu/İstanbul
Tlf: 0212 514 82 78 fax: 0212 514 82 69 e-mail: aramyayincilik@yahoo.com

ÖSS
her zaman her yerde

SAYISAL

1. **Aşağıdaki şarkılardan hangisini** Roxy Music **söylemiyor?**
   a) Three and Nine b) 2HB
   c) In The Midnight Hour d) Three Small Words

2. **Aşağıdakilerden hangisi bir** Lamb **şarkısıdır?**
   a) Three b) Two c) One d) Zero

3. **Winona Ryder için yazılan** "Rollerskate Skinny" **isimli parçayı** hangi grup **seslendiriyor?**
   a) Old 97's b) Bigod 20 c) Majestic 12 d) Blanks 77

4. Temmuz ayında ölen **dört müzisyeni sıralıyoruz: I. Astor Piazzola II. George Gershwin III. John Coltrane IV. Billie Holiday. Bu sanatçıların** hangi yıllarda **aramızdan ayrıldıklarını bulabilir misiniz?**
   a) I. 1992, II. 1937, III. 1967, IV. 1959
   b) I. 1937, II. 1992, III. 1959, IV. 1967
   c) I. 1959, II. 1967, III. 1937, IV. 1992
   d) I. 1967, II. 1959, III. 1992, IV. 1937

5. **Bali Adaları'nın gelenekleri ışığında, keman, çello, klarnet, piyano, marimba, xylophones, metallophone ve kadın vokallerin kullanıldığı** "18 Müzisyen İçin Müzik" **(Music for 18 Musicians) adlı çığır açıcı eser** hangi besteciye **aittir?**
   a) Steve Reich b) Arvo Pärt c) Aaron Copland d) György Ligeti

6. **Amerikan derisi ve 41 el ateş: Bruce Springsteen'in** "American Skin (41 Shots)" **adlı şarkısı,** hangi olaya **gönderme yapar?**
   a) John Fitzgerald Kennedy suikastına
   b) Silahsız siyah genç Amadou Diallo'nun polisler tarafından yaylım ateşine tutularak öldürülmesine
   c) Norman Mailer'ın II. Dünya Savaşı'nda geçen "Çıplak ve Ölü" romanının son bölümüne
   d) Sioux kabilesi şeflerinden Oturan Boğa'nın katline

7. **Avangard kompozitör John Cage,** adını süresinden alan **"4'33" bestesinde, yorumcudan dört buçuk dakika boyunca** ne yapmasını **istemektedir?**
   a) Resim yapmasını b) Teybin play tuşuna basmasını
   c) Susmasını d) Piyanoyu tek başına itmesini

8. **Hangi Manic Street Preachers üyesi** Temmuz doğumlu **bir arslan?**
   a) James Dean Bradfield b) Sean Moore
   c) Richey James Edwards d) Nicky Wire

9. **"Bir Pisagor Teorisi Masalı" altbaşlıklı** "Numbers" **albümü** hangi sanatçıya **aittir?**
   a) Al Stewart b) Cat Stevens c) Rod Stewart d) Steve Winwood

10. **Bir** insan sesinin katettiği en uzun mesafe **17 km imiş ve gece durgun suyun da yardımıyla bu ses kaydedilebilmiş. Peki normal şartlar altında** insan sesinin işitilme mesafesi **nedir, biliyor musunuz?**
    a) 1 kilometre b) 700 metre c) 540 metre d) 180 metre

SÖZEL

1. Aşağıdaki şarkılardan hangisi **Fatih Akın'ın "Temmuzda" (Im Juli) filminin soundtrack'inde** yer almıyor?
   a) Blue Moon Revisited - Cowboy Junkies b) Suicide Swing - J*let
   b) Here Come July - Scritti Politti d) My Man - Mona Mur

2. "O güzel temmuz akşamlarında sen." **Yesari Asım Arsoy'un bu acemkürdi şarkısında** aşağıdaki dizelerden hangisi **geçmiyor?**
   a) İzimde dolaşır yolumu keserdin
   b) Koyda meltem gibi ruhumda eserdin
   c) Bazen hoşlanırdın bazen de küserdin
   d) Hangi menzil olsa burnumda tüterdin

3. "Uzay Yolu"nun **Kaptan Kirk'ü William Shatner hakkındaki** müzikli bilgilerden **hangisi yanlış?**
   a) Pulp'ın "Common People"ını Joe Jackson'la birlikte yorumladı
   b) "Lucy In The Sky With Diamonds"a getirdiği yorum tarihteki en berbat Beatles yorumu olarak kabul ediliyor
   c) Dylan'ın "Hurricane"ini "Hamlet"ten bölümlerle bir arada icra etti
   d) Ben Folds'un müzikleriyle Nick Hornby'nin "That's Me Trying" öyküsünü seslendirdi

4. İstanbul konserlerinde **yorumlanan** cover şarkıları **aklınızın bir kenarına not düşüyor musunuz? Aşağıda, İstanbul sahnelerinde tanık olduğumuz ilginç cover'lar sıralanıyor. Şıkların üçü doğru, hangisi yanlış?**
   a) Moby - Whole Lotta Love (Led Zeppelin)
   b) Noir Désir - 21st Century Schizoid Man (King Crimson)
   c) Lou Reed - Rockin' In The Free World (Neil Young)
   d) David Byrne - I Wanna Dance With Somebody (Whitney Houston)

5. **Aşağıdaki** rock solistlerinin **hangisinin** oğlunun **ismi Wolf (Kurt)?**
   a) Bobby Gillespie (Primal Scream) b) Bono (U2)
   c) Liam Gallagher (Oasis) d) Tim Booth (James)

6. **Bu şarkılardan hangisinin** esin kaynağı **Gabriel Garcia Marquez'in** "Yüzyıllık Yalnızlık" **romanıdır?**
   a) Banana Co. - Radiohead b) Guru Banana - Kevin Ayers
   c) Banana Boat - Jane Birkin d) Banana Republics - Jimmy Buffett

7. Jarvis Cocker'ın yönettiği **Tindersticks videosu hangisi?**
   a) City Sickness b) Can Our Love... c) Travelling Light d) Bathtime

8. "Pembe Panter"in **unutulmaz** müziği **hangi bestecinindir?**
   a) Ennio Morricone b) Henry Mancini c) Lalo Schifrin d) Vangelis

9. **Vüs'at O. Bener'in** "Ihlamur Ağacı" **isimli oyunu, ismini** hangi bestecinin **eserinden alıyor?**
   a) Schubert b) Schumann c) Chopin d) Brahms

10. **Şu** yenilikçi gruplardan **hangisi** Kanada'dan **değil?**
    a) The Russian Futurists b) Constantines
    c) The New Pornographers d) The Duke Spirit

sözel 6

sayısal 3

sözel 7

sözel 8

sözel 3

ŞİMDİ DOĞRUYA DOĞRU » Sayısal: 1.d, 2.d, 3.a, 4.a, 5.a, 6.b, 7.c, 8.b, 9.b, 10.d Sözel: 1.d, 2.d, 3.c, 4.c, 5.a, 6.a, 7.a, 8.b, 9.a, 10.d

ME'SHELL NDEGÉOCELLO

Soyadını kendi seçti ve ona yaraşır bir müzik hayatı yaşadı: Kuş gibi hür. Me'Shell'i bugüne kadar John Mellencamp'le de yan yana gördük, Kenny Garret ve Don Byron'la da... Bas gitar virtuozu ve şarkıcı, kimilerine göre "dişi Stevie Wonder". İstanbul'da bir sufi olarak çıktı karşımıza. Mayıs ayında The Spirit Music Jamia projesiyle Babylon'da iki konser veren sanatçıyla Pera Palas'ta ayaküstü söyleştik.

RUH İNSANIN NERESİNDE?

Bu güzel ismin telaffuzu nasıl?
Me'Shell NdegéOcello: Mişel Endegeyoçello.
Swahili dilinde, "bir kuş kadar özgür" demekmiş, öyle mi?
Evet, ama şimdi artık yeni bir ismim var: Me'Shell Suheyla Bashir. Ancak plak şirketi NdegéOcello'yu değiştirmeme izin vermiyor. İsmin ne önemi var ki? Neyse, boşverin, kendimden bahsetmekten nefret ederim, müzikten konuşalım.
Dün geceki konser nasıldı sizin açınızdan?
Gayet iyiydi. Biraz yorgunduk, Paris'ten gelmemiz uzun sürdü. Havalanında bir bomba ihbarı oldu, günümüz beklemekle geçti. Kulübü (Babylon) ve dinleyicileri çok sevdim. Yemekler de güzel. Konserden sonra Rıddım'a gittik, güzel bir kulüp. Bu gece de şehrin başka köşelerini keşfetmek istiyorum.
Sizin bir numaralı müzisyeniniz Arvo Pärt galiba...
Evet, Arvo Pärt'ı çok severim. Onu mutlaka dinlemelisiniz. Müthiş bir müzik filozofu.
Nasıl keşfettiniz onu?
Çok yakın bir dostum dinletmişti, dinlediğim anda hayatım değişti. Bela Bartok'u ve Debussy'yi de çok severim.
"Tabula Rasa" diye bir albümü var Arvo Pärt'ın. Felsefi bir terim tabula rasa. İnsan zihninin –Platon'un "idealar" teorisinin aksine– deneyim öncesinde beyaz bir kağıt gibi olduğunu, zihinsel süreçlerin toplumsal koşullanmalarla belirlendiğini imleyen bir kavram olarak kullanılıyor...
Bashir Ahmad Orchard diye çok sevdiğim bir müslüman yazar var, o şöyle der: "İnsan zihni bir bahçedir, ne ekeceğine dikkat et." Benim felsefem bu. Bu deyiş "Life Supreme" (Yüce Hayat) adlı kitabından. O kitap da hayatımı değiştirmiştir. "Life Supreme"in temel fikri şu: Fikirlerin kadar iyisin. Ya da zihninde iyi fikirler varsa ancak iyi olabilirsin. Bir de şu: Arkadaşların ne kadar iyiyse, sen de o kadar iyisin. Çevrendeki insanlar ve zihnindeki fikirler neyse, sen de osun. Zihnine nelerin girmesine müsaade ediyorsan, neler dinliyorsan, seni onlar şekillendiriyor. O nedenle dinlediklerime, seyrettiklerime çok dikkat ediyorum. Artık pek televizyon seyretmiyorum mesela.

Bashir Orchard nereli?
Pakistanlı, İslâmî bir tarikat mensubu, Ahmedî. Londra'da öğrenim görmüş, Birinci Dünya Savaşı'nda savaşmış. "Life Supreme"i 1930'larda yazmış.
Siz Berlin doğumlusunuz, değil mi?
Evet.
Mary Johnson olarak...
Hayır. O bir yazım hatası. *(menejerine sesleniyor)* Bu Mary de nereden çıktı? Londra'da da aynı şeyi sordular...
Doğrusu ne?
Bunun müziğimle ne alâkası var? *(gülüyor)*
Müziğinizle değil, "tabula rasa" teorisiyle alâkası var.
O ismi zihnimden tamamen sildim. Hatırlamıyorum. *(gülüyor)* O insan değilim artık.
O ismi ve o insanı silmeniz Sufizmle bağlantılı mı?
Sufizmi daha yeni yeni öğreniyorum. "Rubaiyat"a yeni başladım.
Hayyam'ı okuduğunuza göre, bedenlerden ve ruhlardan konuşalım mı biraz?
Olur, ama ben bu konuların öğrencisiyim. Siz anlatın.
Bedenlerden başlayalım mı? Anne siniz, değil mi?
Evet. Bir oğlum var, Suleiman. 16 yaşında. Kafası çalışan, düzgün bir insan. Yaratıcı. Müşfik. Fiziksel sporları seviyor, savunma sporlarını. Savaş felsefesi ve strateji teorileri üzerine kafa yoruyor. Güçlü bir kişiliği var.

Sufizmin temel ilkesi şudur: İnsan hayatını hiçbir şeyden emin olmadan yaşamalıdır. Kimse kimsenin iç dünyasını bilemez. İnsan kendi iç dünyasını bile bilemez.

Bir söyleşide, 11 Eylül'ün hayatınızı tepeden tırnağa değiştirdiğini söylüyorsunuz...
Hakikaten tepeden tırnağa değiştirdi beni 11 Eylül. Hayatımda hiç böyle bir kitlesel yıkım görmemiştim. Kendi gözlerimle gördüm üstelik bunu, televizyonda seyretmedim. O esnada sokaktaydım. İkiz Kuleler'in çöküşünden sonra Sih taksi şoförlerinin dövüldüklerine tanık oldum. İnsanlar toz içindeydi, çığlık çığlığa bağrışıyorlardı. Yüzlerce, binlerce insan, Dünya Ticaret Merkezi'nin çevresinden uzaklaşmaya, evlerine gitmeye çalışıyordu. Dünya Ticaret Merkezi giriş kartları olanlar derhal orada kartlarını satmaya başladılar. İkinci kule devrildiğinde Times Meydanı'ndaydım. Devasa hoparlörler getirip yerleştirdiler meydana. Haberi o hoparlörlerle bangır bangır duyuruyorlardı. Ertesi gün insanlar su biriktirmeye başladı. Herkes birbirine acımasızca davranıyordu. Yeğenimin devam ettiği İslâmî Araştırmalar Merkezi'nde toplantı yapmak, namaz kılmak yasaklandı. Bütün bunlar hayatımı sorgulamama, hayatın anlamı, maksadı üzerine derin derin düşünmeme yol açtı. O sırada New York'ta olmamın sebebi, büyük bir moda fuarıydı. Her yıl düzenlenen bir fuar, milyarlarca dolarlık bir endüstrinin fuarı. Kaldığımız otelde odalar beş bin dolardı. Modacılar, "ne yani, şimdi fuar yapılamayacak mı?" diye yakınıyorlardı. İnsanoğlunun hakikatini gördüm 11 Eylül'de. Saldırganlık, şiddet, bencillik. Ve kendimi sorgulamaya başladım: Benim motivasyonum, niyetim, maksadım neydi? Tam bir yıl depresyondaydım. Evden dışarı çıkmadım. Müzik yazdım, müzik dinledim. Arvo Pärt, Steve Reich, Mozart... Ve tabii ki Bob Marley. O dönemde Kur'an'ı hatmettim. İyi bir insan olmaya çalıştım. Bunu söylemekten utanç duymuyorum: Yalanı ve parayı tanrılaştıran bir ülkenin vatandaşıyım. 11 Eylül'le birlikte çok mutsuz olduğumu idrak ettim ve kendime yeni bir hayat alanı açmaya, kendi varoluşumu yeniden kurmaya karar verdim.
İslâmiyet'i ne zaman seçtiniz?
Aslında 1993'te. Hem Amerikalı, hem müslüman olmanın çelişkisini o tarihten beri yaşıyorum. Yeni albümüm "Dance Of The Infidels"ın

konusu da bu. Bazı durumlarda siyah olmak beni "zındık" yapıyor, bazı durumlarda kadın olmak, bazı durumlarda müslüman olmak. Birçok müslüman benim müslümanlığımı kabul etmiyor, dövmelerimden ötürü, örtünmediğim için. Amerikalı olmak bana şunu öğretti: O kadar çok şeysin ki, hiçbir şeysin. O kadar çok tüketiyorsun ve güya o kadar özgürsün ki... Ben tesadüfen dünyanın o bölgesinde yaşıyorum, tesadüfen o ülkenin pasaportunu taşıyorum. Ben vatansever değilim, dolayısıyla beni Amerikalı saymıyorlar artık.

Medyada "anne, eşcinsel ve müslüman" olduğunuz vurgulanıyor hep. Ve eşcinsel olmanızın anne ve müslüman olmanızla çeliştiği ima ediliyor. Siz nasıl tarif ediyorsunuz bu farklı kimlikleri?

İslâm'ın bana öğrettiği bir şey de şu: Kiminle seviştiğim kimseyi ilgilendirmez. Annelik meselesine gelince, annelik beni daha güçlü bir insan yaptı. Bu kimliklerin çeliştiğini söylemek çok saçma. Her gittiğim yerde bu kimlik sorularıyla karşılaşıyorum. Herkes kim olduğumu merak ediyor. Kim olduğumu ancak benimle çok, çok uzun zaman geçirerek öğrenebilirsiniz. "Anne, eşcinsel ve müslüman" beni tarif etmek için kullanılan sıfatlar. Ben kimlik kartlarıyla değil, yaptığım işlerle değerlendirilmek isterim. Besteler yapıyorum, iyi bir basçıyım. Harika müzisyenlerle çalıyorum. İnsanların bu vasıflarımla beni değerlendirmelerini tercih ederim. Müziğin gücüne, sağaltıcı etkisine inanan biri olarak, enstrümanımla neler yapabildiğim, dinleyicilerle nasıl bir iletişime girdiğim, birlikte çaldığım müzisyenlerle nasıl bir atmosfer yarattığım, kim olduğumdan daha önemli değil mi? Özel hayatım, iç dünyam, bana aittir. Edward Bernays diye birisini duydunuz mu hiç?

Hayır, kim o?

Edward Bernays, Sigmund Freud'un yeğeni. İkinci Dünya Savaşı'nın başında ABD Başkanı'nın basın danışmanlığını yaptı ve Freud'un bilinçdışı hakkındaki fikirlerini bir ikna yöntemi ve bir pazarlama tekniği olarak kullanmaya başladı. "Century of the Self" (Benlik Yüzyılı) diye bir kitabı var. İçinde yaşadığımız bu benlik yüzyılı, sanatçı olmayı çok güçleştiriyor. Söz konusu "benlik" de yüzeyle ilgili, verilen kimliklerle, yapıştırılan etiketlerle... Amerika'da insanlar "ne giyiyorsun, kiminle çıkıyorsun, ne marka araba kullanıyorsun, kaç milyon plak sattın"la ilgililer. Bunlar, bizim müzisyen olarak yaptıklarımızla uzaktan yakından alâkası olmayan saçmalıklar.

Kiminle yattığınız kimseyi ilgilendirmez elbette, bizim için de öyle. Ama siz İslâmiyet'i seçmiş bir insansınız; kiminle yattığınız, diğer dinlerde olduğu gibi, İslâmiyet için de çok önemli bir konu değil mi?

Hayır. Bu benimle Allah arasında bir şey. Çok sevdiğim bir peygamberin dediği gibi, "ilk taşı en masum olan atsın". Hepimiz, hayatımızda anlamadığımız ya da sorgulamadığımız fiillerde bulunuyoruz. Benim özel hayatım benim hayatımdır, sorumluluklarım ve günahlarım da bana aittir. Kur'an'da, bunun aksine herhangi bir hüküm yok. İnsanların özel hayatları ve dinî inançları başka insanların eleştiri konusu olabilir mi? Benim müziğim, yaptığım işler, dış görünüşüm eleştirilebilir, eleştirilecektir de. Ama iç dünyam benimdir, eleştiri alanının dışındadır. Ben size kiminle yattığınızı sormam, çünkü bu her şeyin ötesinde, kabalıktır. Aynı şekilde, dua edip etmediğim, nasıl dua ettiğim, kime ve niçin yardımda bulunduğum benim iç dünyama aittir, kimsenin üzerinde konuşma hakkı olmadığı, kişisel bir meseledir. Sufizmin temel ilkesi şudur: İnsan şüphe içinde olmalıdır, hayatını hiçbir şeyden emin olmadan yaşamalıdır. Kimse kimsenin iç dünyasını bilemez. İnsan kendi iç dünyasını bile bilemez. Dolayısıyla, kimse kimsenin iç dünyasını sorgulayamaz, yargılayamaz, sınayamaz, olumlayamaz veya olumsuzlayamaz.

Kur'an'da şöyle bir hüküm var: "İki kadını çıplak veya fuhuş yaparken görürseniz, evde kendi hallerine bırakınız. Azrail onları alana kadar ya da Allah başka bir çare bulana kadar." Bu, yoruma çok açık bir hüküm. Nisa suresinde geçiyor, dilerseniz size gösterebilirim.

Müziğe dönelim; bir söyleşide "benim gözlerimi açan Brian Eno'dur" diyorsunuz.

Brian Eno'yu çok severim. Hakikaten gözlerimi o açmıştır. Brian Eno da benim gibi astronomiye tutkundur. İnsan kendisini kozmos içinde görmeye başladığında, ne denli önemsiz bir varlık olduğunu kavrıyor. Bu evrende her birimiz bir hiçiz. Brian Eno'nun müzik yapışı, sound tasarımı tamamen sezgiseldir. Benim de müziğe bakışım onunki gibi. İnsan sound'u hisseder, etkisini yaşar. Brian Eno gibi biriyle tanışmak büyük talihti benim için. Prodüktörlüğünü yaptığı bir Paul Simon albümünde birlikte çalıştık.

"Comfort Woman" adlı albümünüzün 1970'lerin Stevie Wonder'ını andırdığı yolundaki değerlendirmeye ne diyorsunuz?

Keşke öyle olsa, bu büyük bir iltifat benim için.

Bir de Prince'le Nina Simone arasında bir yerde durduğunuz söyleniyor...

O da mükemmel bir iltifat. Keşke öyle olsa. Çocukken Prince'in melodilerini çalardım, bası öğrenmem öyle oldu. Stevie Wonder'ı ve Prince'i sevmemin bir sebebi de, bütün enstrümanları kendilerinin çalıyor olmaları.

Madonna'nın himayesi altında olduğunuz doğru mu?

Sanılanın aksine, onunla bir ilişkim yok. Benim albümlerim onun sahibi olduğu plak şirketinden çıktı, hepsi bu. Ama artık o şirkette değilim.

Bir söyleşide "ruh insanın zihnindedir" diyorsunuz. Bunu biraz açar mısınız?

O sadece bir fikir jimnastiği. Ruhun insan bedeninin neresinde olduğunu merak ediyorum. İnsana yaşam enerjisi veren şeyin ne olduğunu, o enerjinin nereden kaynaklandığını,

Jimi Hendrix der ki, "insanlar gücün aşkını değil, aşkın gücünü idrak ettiklerinde dünya başka bir yer olacak." Hendrix çok ufak tefek biriydi, ama elleri bir devin elleriydi.

beni ben yapan şeyin ne olduğunu... Ruh, beyinde mi, kalpte mi, merak ediyorum.

Nerede olduğu bilinmiyor ama, ağırlığının ne olduğu hakkında bir teori var: 21 gram.

Evet, insan öldüğünde ağırlığı 21 gram eksiliyormuş. Benim merak ettiğim, o 21 gramın vücudun neresinde olduğu.

Belki de bütüne yayılmıştır...

Belki de. "21 Gram" Sean Penn'in oynadığı filmin adıydı, değil mi?

Evet. Sean Penn'le ahbaplığınız var mı?

Birlikte takılmışlığımız var. Çok cazibeli bir adam. Çok ilginç, ruh dünyası çok zengin bir insan. "Star Wars"u gördünüz mü?

Hayır. İlgi çekici gelmiyor.

Ben seyrettim ve iki gece uykum kaçtı. *(gülüyor)* Çok karanlık, çok hüzünlü bir film.

The Guardian'da enteresan bir yazı vardı, "Star Wars'u sevmemek için 40 sebep" başlıklı.

Nelermiş onlar? Birini söyleyin yeter. *(gülüyor)*

Ronald Reagan.

Doğru, onun "Star Wars" diye bir silahlanma programı vardı. "Şer ekseni" lafını da "Die Hard"dan aldılar, Bruce Willis'in oynadığı filmden. *(gülüyor)* Kültürümüz ne matrak, değil mi?

Sizi en çok etkileyen filmler neler?

İlk aklıma gelen "Kelebek", Steve McQueen'le Dustin Hoffmann oynuyordu.

Filmin kitabını, Henri Charrière'in romanını okumuş muydunuz?

Evet, lisedeyken. *(gülüyor)* Oliver Stone'un "Müfreze"sine bayıldım. Savaş tarafına değil, o heriflerin hayata bakışına, bir ekip olarak davranmalarına takıldım. Hepsinin tek bir amaç için orada olduğunu sanıyorsun, ama her birinin kendine ait boktan bir sebebi var. "Cennet Krallığı"nı seyrettim geçenlerde, onu da çok beğendim. "Fantastic Planet"tir aslında favori filmim. 1979'da Cannes'da ödül almış bir Fransız çizgi filmi, yönetmeni René Laloux.

Albümdeki "Papillion" adlı parçanın esin kaynağı "Kelebek" miydi?

Evet, "Kelebek"teki özgürlük fikriydi o parçanın esin kaynağı. Nerede olursan ol, özgür olabilirsin. Öyle değil mi?

Uğurlu rakamınız ne?

Üç. Sizinki?

Dokuz.

Dokuzu ben de severim. Üç, yedi, dokuz, bunlar Sufi rakamlar. Siz de Sufi misiniz?

Buralarda yaşayan herkeste Sufilik vardır biraz. Siyah Amerikalılar için blues neyse, bizler için de Sufilik öyle bir şey aşağı yukarı.

Ben her gece blues dinlerim, her gece. *(gülüyor)*

Martin Scorsese'nin "The Blues" serisini seyrettiniz mi?

Ken Burns'ün "Jazz" serisini de seyrettim, Scorsese'ninkileri de. Ben bir soru sorayım: Sizin favori müzisyeniniz kim?

Jimi Hendrix.

Jimi Hendrix! *(yerinden kalkıyor, sarılıp öpmek için uzanıyor)* Hendrix, der ki, "insanlar gücün aşkını değil, aşkın gücünü idrak ettiklerinde dünya başka türlü bir yer olacak". Ben Hendrix'i geç keşfettim, 21 yaşımdayken. Dinlediğimde ayaklarım yerden kesilmişti ama.

Favori Hendrix şarkılarınızın hangileri olduğunu sorsak?

"Power To Love", "Castles Made Of Sand", "Hey Joe", elbette "Purple Haze", "Manic Depression", "Easy Rider", "If Six Was Nine", "Machine Gun"... Çok ufak tefek biri aslında, insan onu iri-yarı sanıyor.

Kıyafetlerden belki de, ispanyol paçalar, topuklu çizmeler...

Ne güzel kıyafetleri vardı, değil mi? Renk cümbüşü... *(gülüyor)* Boyu kısaydı ama, elleri büyüktü. Bir devin elleri. *(gülüyor)*

Söyleşi: ***Yücel Göktürk***

SUPER FURRY ANIMALS

'90'ların Brit-rock'una saykodelik-politik bir sayfa açan Super Furry Animals'la, One Love Festivali'ndeki konserlerinin soundcheck'inden önce bir dikdörtgen masa toplantısı yaptık, "içimizdeki Galli"den girdik, yeni albümleri "Love Kraft"tan çıktık. Arada John Cale'den Paul McCartney'ye, Manic Street'ten Clash'e, Tom Jones'dan Blair'e birçok ismin kulağını çınlattık.

DAHA İÇELİM HEY HEY!

Foto: Merve Erol

soldan sağa: Dafydd Ieuan (davul), Guto Pryce (bas), Huw "Bunf" Bunford (gitar), Gruff Rhys (gitar, vokal) –klavyeci Cian Ciaran kadraja giremedi

Bir bakıma akraba sayılırız, Toshack'tan ötürü...

Gruff Rhys: Doğru, burada bir takımı çalıştırıyordu, değil mi?

Beşiktaş'ın hocasıydı, ama futbolculuğunu da çok severdik.

Gruff: Büyük santrfordu, Liverpool'un en iyi zamanlarında oynadı.

Dafydd Luenan: Dean Saunders da burada, Galatasaray'da oynadı, öyle değil mi?

Huw Bunford: Dün bir Fenerbahçe taraftarıyla tanıştım. "Saunders no good" deyip duruyordu, halbuki çok iyi topçudur.

Cardiff City takımının formasına Super Furry Animals reklamı vermiştiniz değil mi?

Dafydd: Evet, şehrimizin futbol takımına sponsor olmuştuk. *(gülüyor)*

Gruff: O zamanlar dipteydiler, formaları çok ucuzdu. *(gülüyor)*

Galatasaray, vaktiyle Cardiff'i Cardiff'te 3-2 yenmişti, Cardiff'le tanışmamız öyle olmuştu...

Dafydd: Ne zamandı o maç?

1969'da. Serge Gainsbourg'un "69, Erotik yıl" diye bir şarkısı var. Gainsbourg'u sevdiğinizi okuduk.

Gruff: Gainsbourg fanı olan benim. Ters köşe üstadıdır. Fransız millî marşının reggae versiyonunu yapmıştı, Sex Pistols'ın "God Save The Queen"inin Fransa'daki muadiliydi. Pistols onu 20'li yaşlarda yapmıştı, Gainsbourg'sa 40'larındayken. Gainsbourg'unki daha makbul.

En sevdiğiniz Gainsbourg albümü hangisi?

Gruff: "Vu de l'extérieur" diye bir konsept albüm, konsepti dışkı olan bir albüm. *(gülüyor)* Sözlerin ne anlama geldiğini bilmiyordum. Birisi tercüme etti, aklım şaştı. *(gülüyor)* Sonra düşündüm ki, böyle bir albüm yapması başlı başına bir olay. Ayrıca, çok da güzel bir albüm.

Bir isim listesi hazırladık, dar zamanda çok laf almak için sizden: İlk sırada John Cale - Lou Reed ikilisi var. Gruff, bir söyleşide "Velvet Underground, müziği ve dünyayı algılayışımı değiştirdi" diyor. Ayrıca, Cale'i bir şarkınıza konuk ettiniz.

Gruff: Lou Reed ve John Cale muhteşem ikili. Lou Reed dahiyane bir şarkıyazarı ve John Cale'den daha melodik. John Cale'se kavramsal müziğin üstadı. Olağanüstü bir prodüktör ayrıca, Patti Smith'i o yarattı bile denebilir. Ama ben Lou Reed burcundanım. Bugünlerde Lou Reed fazındayım. Yine. *(gülüyor)*

Dafydd: John Cale kıl bir başöğretmen gibi, "o öyle olmaz, bu böyle olur." *(gülüyor)* Yıldırdı bizi.

Bir araya gelmeniz nasıl olmuştu?

Gruff: John Cale'le "Beautiful Mistake" (Marc Evans, 2000) adlı belgesel filmin çekimlerinde tanıştık. Biz ona bir şarkısında eşlik ettik, o da bizim "Presidential Suite"de piyano çaldı.

Sözlerini anlamadığım bir sürü şarkıyı severim. Almanca bilmediğim halde Kraftwerk'ten zevk alıyorum. Galce bilmeyenler de "Mwng"dan pekâlâ zevk alabilir.

Geçen sene buradaydı, çok hoş sohbetti...

Dafydd: Sohbeti hoş tabii, ama birlikte çalışmak nasıl bir şey, o ezayı bize sor. *(gülüyor)*

Gruff: Tartışmaz, diyaloğa girmez. Dediğim dedik bir adam.

Guto Pryce: Sigara da içirtmez yanında. *(gülüyor)*

Bir yandan da zen. Otobiyografisinin adı "Galce Zen Nasıl Denir?"...

Huw: Cale pek zen olamasa da, Galler bu gezegenin en zen yerlerinden biri. *(gülüyor)*

Gruff: Galce alfabesinde "z" harfi yok. *(gülüyor)*

Huw: "X" de yok. "J" de yeni dahil edildi.

İki Galce albümünüz var: "Mwng" ve Gruff'ın solo çalışması "Yr Atal Genhedlaeth". Galceyi tercih etmenizin sebebi neydi? Sözleri Galler dışında kimsenin anlamayacağını bile bile...

Gruff: Ben sözlerini anlamadığım bir sürü şarkıyı çok severim. "Smells Like Teen Spirit"in bile sözlerini anlamıyorum ki. *(gülüyor)* Kraftwerk'i dinlerken, Almanca bilmediğim halde, o dilin sound'undan zevk alıyorum. Biz iki dilli bir grubuz, genellikle İngilizce söylememiz daha çok insana ulaşmak istediğimiz için. Galce albüm yapmak ticarî açıdan doğru olmayabilir, ama açık kafalı insanlar, Galce bilmeden de "Mwng"dan pekâlâ zevk alabilir.

Galce çok müzikal bir dil. '80'li yıllarda, bir Türkiye-Galler maçında, Galli seyircilerin tezahüratı bizim tribünleri çok şaşırtmıştı.

Gruff: Millî marşı söylemişlerdir. *(hep bir ağızdan söylemeye başlıyorlar)*

Sözler ne anlatıyor?

Dafydd: İngilizlerin kıçına tekmeyi basmayı anlatıyor. Biraz şiddet içeren bir şarkı. *(gülüyor)*

Huw: Aslında bir şarkıymış, sonradan millî marş olmuş.

Gruff: 1880'lerde millî marş için bir yarışma yapıldı, bu şarkı seçildi. Birinciliği kıl payı kaçıran, bir içki şarkısıydı. O kazansaydı, çok muhabbetli bir millî marşımız olurdu. Daha içelim hey hey! Şerefe hey hey! *(gülüyor)* Millî marş olan o şarkıyı yazanlar Pontypridd'li, Tom Jones'un hemşerileri yani. Pontypridd, çok müzikal bir kenttir. İki önemli heykel var orada, biri bu şarkıyı yazan baba-oğulun, Evan James ve James James'in, öbürü Tom Jones'un. "John Cale mi, Tom Jones mu?" sorunuza, kafadan John Cale diyorum. *(gülüyor)*

Tom Jones'a sonra dönelim, sırada Paul McCartney var, ama onunla eşleştirecek bir isim bulamadık.

Gruff: Stones'un Ronnie Wood'uyla eşleşebilir. *(gülüyor)*

Dafydd: Ronnie, McCartney'e amcık ağızlı demişti. *(gülüyor)*

Gruff: Stevie Wonder veya Michael Jackson'la karşılaştırabiliriz. Ya da ABBA'yla...

McCartney "Rings Around The World" albümünüzde konuk olmuş, "Receptable For The Respectable" adlı şarkıda...

32→

Dafydd: Evet, havuç yedi. *(gülüyor)*
Gruff: Şarkı söylemesinden daha iyiydi. *(gülüyor)*
Beach Boys'un ünlü "Vegetables"ında da pırasa yemişti galiba...
Gruff: Tarih tekerrür etmesin diye havuç yedirdik.
McCartney'le bir araya gelmeniz nasıl oldu?
Dafydd: Bir ödül töreninde tanıştık. Cian (Ciaran, klavyeci) McCartney'nin bir parçasının miksajını yaptı daha sonra, ahbaplığımız öyle başladı.
Guto: "Sgt. Pepper" albümünün kapağını yapan Peter Blake'in bir sergisi için eski Beatles şarkılarından ve Liverpool'da bir sokakta yaptığı yeni kayıtlardan bir parça hazırlamıştı. O parçayı "Liverpool Sound Collage" adlı bir albüm için remikseledik. Bize bir şarkı borçlu olduğunu düşündüğümüz için davet ettik "Receptable For The Respectable"ın kayıtlarına. Fakat tam olarak ne yapmasını istediğimizi kestiremiyorduk, havuç olayı oradan çıktı.
Gruff: Mizah duygusu var adamın, hakkını teslim etmek lazım.
Zaten biraz fazla hakkı yeniyor...
Guto: Enteresan işler yapıyor aslında. Elektronik numaralar, ambient dalgalar. Arada bir gerçek müzik yaptığı da oluyor. *(gülüyor)*
Huw: Lennon'ın erken ölmek gibi bir avantajı oldu. McCartney hayatta kaldı ve yaşlandıkça bazı halleri antipati yarattı.
Gruff: Fazla hakkının yendiği doğru. "Revolver" seanslarının kayıtlarını vermişti bize, dinleyince görüyorsun ki, grubu bir arada tutan McCartney aslında. Herkese ne yapacağını o söylüyor.
Guto: '70'lerin ortasına kadar da çok iyi müzik yaptığı su götürmez. Punk rock'çu olduğumuz için o düzen insanı hali bize uymuyor, ayrı.
Clash - Manic Street Preachers eşleşmesine ne dersiniz?
Guto: Çok farklı iki grup.
Huw: Biri Londralı, öbürü Galli.
Gruff: Mick Jones'un *(Clash'in gitaristi)* ailesi Güney Galler'den ama.
Dafydd: Benzerlikleri şu: İkisi de bizlere dayatılan hayatın ne kadar boktan olduğunu anlatıyor.
Gruff: Clash'in siyasallığı estetik bir siyasallık. Gerçekliğe ne kadar tekabül ediyor, pek emin değilim. "Rock Against Racism"de yer almış olmaları alkışı hak ediyor, başka. Manics'le Clash arasında şöyle bir fark da var: Manics Küba'ya gitti, Clash Jamaica'ya... *(gülüyor)*
Nikaragua'ya gitmiş kadar oldular ama: "Sandinista" diye üçlü bir albüm yaptılar...
Guto: Ben Clash fanıyım, Manic Street'le kıyaslamam. Manic Street rock'tan başka bir şey yapmadı. Clash'se sürekli evrildi. Punk grubuydular, elektroya girdiler, erken rap'e takıldılar, funk'a geçtiler. Ben reggae'yi Clash'le keşfettim. Punk rock agresifti sadece, Clash punk'ı reggae'yle yoğurdu, bambaşka bir müzikal atmosfer yarattı.
Gruff: Manic Street Preachers, Galler için çok önemli bir gruptur. Bir trajedi yaşadılar, Richey James'in ölümü onları çok sarstı. Gizemli bir gruptur Manics, severim onları.
Huw: Nicky Wire çok harbi bir herif, lafını hiç sakınmıyor. Gündem yaratıyorlar, ortalığı birbirine katıyorlar. Bir rock grubunun yapması gereken de o değil mi?
Sıradaki ikiliye geçelim: "Hermann ile Pauline" veya Einstein ile Che... İçinden Einstein geçen bir şarkı ("Hermann Loves Pauline") yazmak nereden aklınıza geldi?

"Love Kraft" şimdiye kadarki en az pop albümümüz. "Guerilla" en pop olanıydı. Bir çocuğa "Guerilla"yı dinletin, tempo tutmaya başlar, "Love Kraft"taysa uyuyakalır.

Gruff: Turnedeyken bir benzin istasyonunda 90 kuruşa satılan biyografiler bulmuştum. Marie Curie, Malcolm X, Einstein, Che Guevara, Fidel Castro, Baudelaire, kriketçi Ian Botham... Einstein'ın biyografisini okurken okulda ahmak muamelesi görmesine takıldım. Başarısız bir öğrenciymiş, ama dünya tarihini değiştiren adam oldu. *(gülüyor)*
Huw: Ölüm döşeğinde yanılmış olabileceğini söylemiş olması çok önemli. Hâlâ formülleri üzerinde düşündüğünü gösteriyor bu, müthiş bir şey değil mi?
O şarkıda "MC squared because he raps better" diye bir dize var, manası ne, nasıl çıktı?
Gruff: Mick Jones, Big Audio Dynamite'la Einstein hakkında bir şarkı yapmıştı, "E eşittir MC kare" diye. Ben de nazire olsun diye hiphopvari bir kelime oyunu yaptım.
Favori hiphop'çunuz kim?
Gruff: Benimki Snoop Doggy Dogg. Bugünlerde birçok iyi hiphop var, sözleri ciddiye alınabilecek parçalar yapılıyor. Öte yandan Rock'n'roll gruplarının birçoğu eski blues şarkılarının sözlerini tekrarlayıp duruyor. Hiphop'çularsa dili canlı, diri tutuyorlar. Q Tip'i seviyorum. Hiç maçoluğu yok çünkü. "Takılmıyorum sucuklu yumurtaya / Kolestrolü çok fena" gibi sözler yazıyor. *(gülüyor)*
Huw: Ben Public Enemy fanıyım.
Gruff: Chuck D., "şimdi piyasaya çıkmaya kalksak bizi yaşatmazlardı" diyor. Haklı da. Onlar başladıklarında dünyada toplam sekiz tane hiphop grubu vardı. *(gülüyor)*
"Hermann Loves Pauline"de Che'ye de örtük bir referans var.
Gruff: Che'yi severim, onu da şarkıda geçirmek istedim. Bahsettiğim biyografilerde, Che'nin en gözde pürosunun Monte Cristo olduğunu okumuştum, bir de resmi vardı, "Monte Cristo, No. 4" içerken. Esin kaynağım oydu, siyasî fikirleri değil.
Bir söyleşide, "Che hakkında bir şarkı yazmak istiyordum, ama bunu üstü kapalı yapmak istiyordum" diyorsun. Niye üstü kapalı olsun istiyordun?
Gruff: Che Guevara bir klişe, bir moda ikonu oldu. Dolayısıyla onun hakkında şarkı yazmak çok zor. Şarkı sözlerinde Che'nin, Marie Curie'nin, Einstein'ın kişisel özelliklerinden söz ettim. Clash, "Sandinista" albümünü yaptığında, bir hareket, bir mücadele vardı. İnsanlara o mücadeleyi duyurmak önemliydi, ama Che hakkında şarkı yazmak mahçubiyet verici bir şey, İsa hakkında şarkı yazmak gibi neredeyse.
Neil Kinnock - Tony Blair ikilisinden devam edelim. Galli Kinnock'ın liderliğindeki İşçi Partisi bugünkünden çok daha soldaydı.
Dafydd: Kinnock yavşağın teki.
Gruff: Oportünist, kariyerist politikacı tipinin klasik örneği.
Huw: Kinnock döneminde gazeteler muhafazakârların güdümündeydi. İktidarın ipleri The Sun gibi gazetelerin elindeydi. Kinnock da onlara hoş görünmeye çalışıyordu. '80'ler manyak zamanlardı.
Gruff: Kinnock, Galce aleyhtarıydı. Okullarda Galce eğitim verilmesine karşı çıkmıştı. İşçi Partisi muhalefetteyken AB'ye karşıydı, şimdi hararetli bir AB'ci. Galler parlamentosu kurulsun mu, kurulmasın mı diye yapılan referandumda da hayırcıların safındaydı.
Huw: Fakat Blair, Kinnock'tan çok daha beter tabii.
Gruff: Britanya'da hiçbir zaman bir Galli başbakan seçilemez. Son Galli başbakan Lloyd George'du. O da radyo ve televizyon çağından önceydi. İnsanlar sadece fotoğraflarını görüyordu, demeçlerini okuyordu. Galli olduğuna dair bir işaret yoktu, onun için başbakan olabildi.
George Galloway'e ne diyorsunuz? İşçi Partisi'nden ihraç edildi, Respect partisini kudu ve seçildi.
Gruff: Şahane herif, çok cesur. ABD Senatosu'nda yaptığı konuşma da mükemmeldi.
Dafydd: Amerikalılar şok geçirdi. Hiç alışmadıkları bir söylemdi.
Seçimlerde kime oy verdiniz?
Dafydd: Ben oy kullanmıyorum.
Gruff: Ben seçim bölgemde değildim, onun için kullanamadım.
Huw: Ben Plaid Cymru'ya verdim.
Kim onlar, çizgileri ne?
Huw: Gal Partisi. İskoçların bağımsızlık partisinin Galler'deki muadili.
Gruff: Ama grup olarak bir partiye angaje değiliz. Plaid Cymru'da da bir sürü götlek var. *(gülüyor)*
İlk albümünüz "Fuzzy Logic"in (1996) kapağındaki Howard Marks kim, önemi ne sizin için?
Gruff: Güney Galler'de şöhretli bir torbacıdır. "Fuzzy Logic"i çıkarmaya hazırlandığımız günlerde yeni tahliye olmuştu. Ünlü tren soyguncusu Ronnie Biggs gibi bir şahsiyettir. İnsanların bakış açılarını genişletmek, algı kapılarını aralamak gibi bir amacımız da var. Galler denince insanların aklına maden ocakları, rugby, Tom Jones filan geliyor. Ama birçok anti-kahraman da var Galler'de. Howard Marks onlardan biri.
Gelelim Gal kaplanı"na. Tom Jones'u Mike Figgis'in "Red, White & Blues" filminde izledik, harika blues okuyordu...
Guto: Şimdi kabare şarkıcısı.
Huw: Müziğe ilk başladığında, 1960'larda öyleydi herhalde. Şimdilerde doğru dürüst şarkı söyleyemesen de şöhret olup cukkayı indirebiliyorsun. O zamanlar mikrofonun karşısına geçip şarkı söyleyebilmen gerekiyordu, sesinin olmadığını gizleyemiyordun. Tom Jones'un müthiş bir sesi var.
Yeni albümünüzün, "Love Kraft"ın öncekilerden farklılıkları neler?
Gruff: "Love Kraft", şimdiye kadarki en az pop albümümüz. Melodik olmasına melodik, ama şarkılar daha uzun, daha az elektronik.
Huw: Biraz bu atmosfere *(Park Orman)* benziyor. Çamlar, yeşillik...
Gruff: "Love Kraft" yedinci albümümüz. Uzun ömürlü gruplar, kariyerlerinin belli bir noktasında tebdil-i mekân yapar: Beach Boys Hollanda'ya gidip "Holland"ı yapmıştı, Fleetwood Mac "Tusk"ı Kenya'da kaydetmişti... Biz de yedinci albümde ortam değiştirelim, başka bir ülkeye gidelim ve bakalım müziğimiz atmosfer değişikliğinden nasıl etkileniyor dedik. Ve kalktık, Katalunya'ya ve Brezilya'ya gittik. Galler'de kalsaydık, sambalı bir albüm yapabilirdik, ama Brezilya'da öyle bir şansın yok. *(gülüyor)* Sambada Brezilyalılarla aşık atmak mümkün mü? Dolayısıyla "Love Kraft" çok Galli bir albüm oldu.
"Love Kraft" "en az pop"sa "en pop" hangisi? "Guerilla" mı?
Gruff: Kesinlikle "Guerilla". Çünkü şarkılar kısa, keskin. Kıtır melodiler, çıtır prodüksiyon. *(gülüyor)* "Guerilla"yı bir çocuğa dinletin tempo tutmaya başlar, ama "Love Kraft"ta uyuyakalır. *(gülüyor)*
Türkçeyle bitirelim, kulağınıza nasıl geliyor?
Dafydd: Rusçanın yumuşağı gibi.
Gruff: Latinceye benziyor gibi geldi.
Huw: Türkçede "thank you" nasıl deniyor?
Te-şek-kür e-de-rim.
Huw: Aa! Galcedeki "bir bira lütfen"le neredeyse aynı!

Söyleşi: **Yücel Göktürk**

Manchester sound'un George Best'i olarak jübile yapan Stone Roses'ın "gol vuruşu" Ian Brown'u, One Love Festivali'nde sahneye çıkmasına çeyrek kala yakaladık. Roll-Express İdman Yurdu olarak 14 takım arasında beşinci olduğumuz Antrakt Halı Saha Turnuvası'nda, İletişim Yayınları'nı, söylemesi ayıptır, 7-4 yendiğimiz maçtan sonra terimiz kurumadan, gururla formamızı göstererek teybimizin düğmesine bastık. Yeni albümünü, Manchester günlerini ve Meksika macerasını konuştuk.

IAN BROWN

BEST OF GEORGE BEST

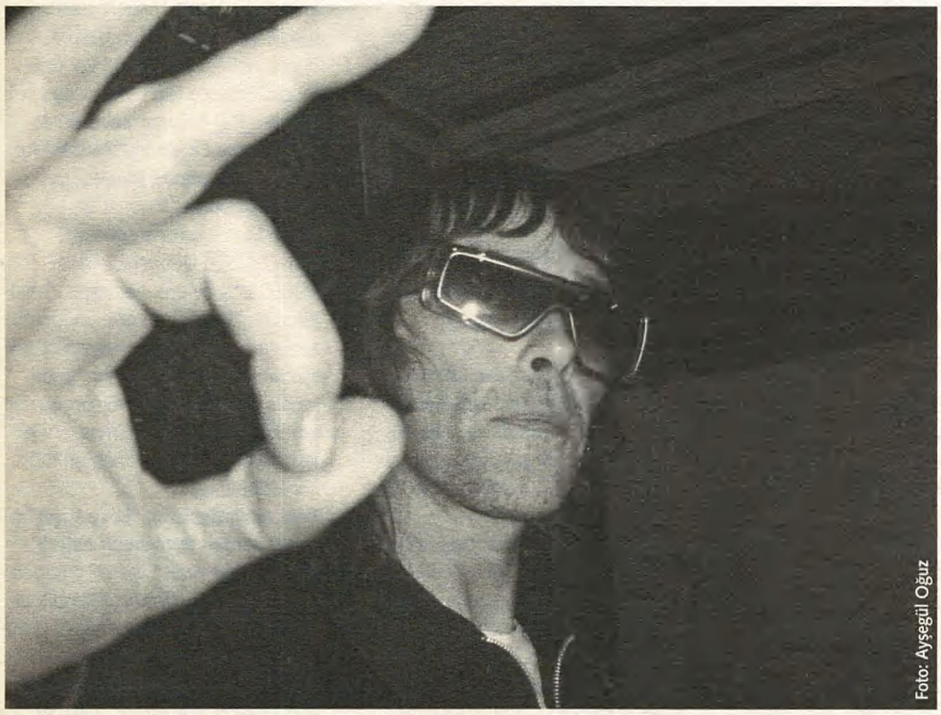

Foto: Ayşegül Oğuz

Ian Brown: *(üstümüzdeki formalara gözü takılıyor)* Güzel forma, ne yazıyor armanın üzerinde?

"Let The Good Times Roll", Hendrix şarkısı...

Hendrix mi? Güzel. *(gülüyor)* Resim de güzelmiş. Formadaki bu iskelet ne hikaye?

Meksikalı bir ressamın işi, José Guadalupe Posada'nın. Eduardo Galeano'nun bir kitabı bu resimlerle süslü. O kitapla, "Solarized"daki bir şarkı adaş: "Upside Down".

"Upside Down" diye bir kitap ha? Keşke şarkıyı yazmadan okusaydım. Ama madem bu iskeletlerden var içinde, okuyayım yine de. *(gülüyor)*

"Upside Down"la Galeano'nun kitabı "Tepetaklak –Tersine Dünya Okulu" aynı şeyi anlatıyor aslında. O şarkıda "dünya nüfusunun yüzde 7'si, dünyadaki zenginliğin yüzde 84'üne sahip" diyorsunuz...

Aynen öyle. Tersine dünya hakikaten, bir avuç zengin dünyanın her şeyinin sahibi. Bunun hesabı sorulacak, ama bu dünyada, ama öbür dünyada.

Bu dünyada sorulmasını tercih ederiz.

Ben de. *(gülüyor)*

Bir de güzel 7'ler var. George Best mesela.

Değil mi! 7 numaralı formayı giyerdi o. George Best kahramanımdır.

Uğurlu sayınızın 7 olduğunu okuduk, George Best'ten ötürü mü?

Sadece ondan değil. Sen şurada bir zar atsan en fazla 6 gelir, ben ne zaman atsam 7 geliyor. *(gülüyor)* Sizin uğurlu sayınız ne?

9, Hendrix'in "If six was nine"ından...

(şarkıyı söylemeye başlıyor) "If six, turned out to be nine, I don't mind, I don't mind..."

"Bütün hippiler saçlarını kazıtsa..."

"I don't care, I don't care..." *(gülüyor)*

Stone Roses için "müziğin George Best'iydik" demişsiniz...

George Best müthiş bir kabiliyetti, ziyan etti kendini. Stone Roses da müziğin George Best'iydi. *(gülüyor)* Dünya karması gibi bir ekiptik. Reggae elemanları, punk rock elemanları, acid house elemanları, gitar elemanları, her formadan oyuncumuz vardı. Müziğin George Best'iydik, dünya ayaklarımızın ucundaydı, tepip duruyorduk. *(gülüyor)*

Stone Roses şarkıları bugün nasıl geliyor size?

O şarkıların çoğunu 1986'da, '87'de yazmıştım, hâlâ taptaze bence.

George Best müthiş bir kabiliyetti, kendini ziyan etti. Stone Roses da müziğin George Best'iydi. Dünya ayaklarımızın ucundaydı, tepip duruyorduk.

Yola çıkarken esin kaynağınız kimdi?

Stevie Wonder! Hâlâ da öyle. Ve de Chuck D. Sonunda tanıştım onunla. 2002'de bir festivalde beraberdik. Bir arkadaşım tanıyordu onu, Chuck D'ye "Ian Brown'a bir merhaba desene, hayrandır sana" demiş. Soyunma odasında ense yaparken birden içeri dev gibi bir siyah herif girdi, bayağı kalıplı bir tip. "Ian Brown nerede?" diye sordu. İrkildim, "benim, n'oldu?" dedim, hafiften çekinerek. "Tanışmak istedim" dedi, "ben Chuck D." Fantastik bir olaydı, ayağım yerden kesilmişti.

Bob Dylan da hatıratında Chuck D'ye hayran olduğunu söylüyor...

Dylan, Chuck D.'ye hayran! Tuhaf... Aslında değil. Bağlantıyı görebiliyorum. *(gülüyor)*

Sever misiniz Dylan'ı?

Şarkılarını severim, ama sesini sevmem.

Kimlerin sesini, söyleyişini seversiniz?

Stevie Wonder'ı, Marvin Gaye'i, James Brown'ı, Temptations'ı, Diana Ross'u... Soul şarkıcılarını severim ben. Jimi Hendrix'i de severim, o da soul şarkıcısıdır bana göre.

"Manchester sound" zamanlarında da sever miydiniz o isimleri?

Manchester sound'un siyah müziğiyle güçlü bir bağı vardır, Atlantik yakasının soul'uyla ve reggae'yle. Punk döneminde rasta DJ'ler çalardı kulüplerde. Punk grupları da konserlere reggae'cilerle çıkardı hep. Manchester'da yalnız bizim kuşağın gruplarında değil, bizden öncekilerde de siyah sound vardır, New Order'da mesela. Onlar da siyah müziğinin çalındığı kulüplerden geldiler çünkü.

Bir söyleşide Michael Jackson'ı sevdiğinizi, ama David Bowie'den hazzetmediğinizi söylüyorsunuz.

Michael Jackson'ı dokuz yaşındaki halinden beri severim, Jacksons Five'dan beri. Şimdilerde biraz şaibeli bir durumda, ayrı. Bowie'ye gelince, iyi bir aktör, rolünü iyi oynuyor. Gerçek bir asi olduğuna inanmıyorum. Plak şirketlerinin, düzenin insanı o.

Punk'ın tarifi ne sizce?

Zengin ya da yoksul, siyah ya da beyaz, kadın ya da erkek farketmez, kendi yolunu çizebilirsin, nasıl bir hayat yaşayacağını tayin edebilirsin, kendi sorumluluğunu alabilirsin. Kendini güçlü kılabilirsin, özgürleştirebilirsin. Kimsenin sana zincir vurmasına müsaade etme... Punk buydu. Önceki kuşakların üzerine bir çizgi çizildi, 1976 "yıl sıfır" ilan edildi. Yepyeni bir başlangıçtı punk. "Kafana göre takıl, arzuladığın neyse onu yap." Punk, insanın kendini güçlendirmesidir. Kendini güçlendirmezsen, seni dinleyenlere nasıl güç verebilirsin ki? Punk girdiği her toplumu değiştirdi, batıda da, doğuda da. Şimdiki gençlerin kıyafetlerine bakın mesela, istedikleri gibi giyiniyorlar, punk'tan önce böyle giyinmeye kalkanlara deli derlerdi.

Manic Street Preachers'la aranız nasıl? Onlarla turneye çıktınız...

Müzikleri kişilikleri kadar yakın değil bana. Ben müzikte groove'u seviyorum, groove'u yoksa beni sarmıyor.

Primal Scream gibi mi?

Onların groove'u da beni sarmıyor.

Clash'te var mıydı groove?

Vardı tabii. O groove ne Primal Scream'de var, ne de Manics'de. Ama insan olarak beğenirim onları.

Bir söyleşide Bobby Gillespie'den alıntı yapıyorsunuz: "Tory'ler (Muhafazakâr Parti) siyaseti o kadar sıkıcı bir hale getirdiler ki, insanlar siyasetle ilgilenmez oldu. Bu sayede sendikaları ve işçi sınıfını darmadağın ettiler."

Gillespie'nin tespiti çok doğru. Thatcher döneminde işçi sınıfı ve sendikalar paramparça edildi. Thatcher iktidarında sendikalar resmen halk düşmanı ilan edilmişlerdi. Halbuki sendikalar halkın ta kendisiydi. En güçlü sendika madencilerin sendikasıydı, onun için önce onların üzerine yürüdüler, ilk darbeyi onlara vurdular. Maden ocaklarını kapa-

34→

dıklarında Güney Galler'de 20 bin insan işsiz kaldı. Sıfırı tüketmiş halde, dımdızlak. Ve oraya eroin akmaya başladı. Madencilerin çocukları eroin bağımlısı oldular, direnişe katılmadılar. Sistem onları eroinle bertaraf etti. Bu bir tesadüf değil, Reagan da Thatcher'ın Britanya'da yaptığının aynısını Amerika'da yaptı. 1980'de, '81'de, '82'de, '83'te crack yağdı ortalığa, sonra da baktılar dizginler elden kaçtı, "Just Say No" kampanyasıyla bütün maddelere savaş açtılar. Amerika'da crack, İngiltere'de eroin salgını başladı. Londra'da, Birmingham'da, Liverpool'da, Manchester'da, Bristol'da... Bence hiç de tesadüf değil bu. Kırsal bölgede yaşayan madenci çocukları nasıl oldu da eroin bağımlısı oldu? Bu çok acayip bir durum değil mi?

Seçimlerde kime oy verdiniz?

Kimseye vermedim. Bundan önceki seçimde de oy kulanmadım. Kırk katır mı, kırk satır mı durumuydu çünkü. Bir alternatif yoktu, desteklediğim kimse yoktu.

George Galloway'in Respect hareketi bir alternatif değil miydi?

Bence değildi, tek kişilik bir partiydi. Zaten sadece Galloway seçildi. Galloway akıllı adam, müslümanların oylarına oynadı ve kazandı. Müslümanların yüzde 3 civarında oyu var, önümüzdeki seçimlerde daha önemli bir rol oynayacaklar. Bu seçimlerde İşçi Partisi'yle Muhafazakâr Parti arasındaki oy farkının sadece yüzde 3 olduğu düşünürseniz...

Yeni albümünüz "Solarized" çok övgü aldı, "Ian Brown'un en güzel işi" deniyor...

Bence de öyle, en güçlü albümüm bu. Her albümüm bir öncekinden daha güçlü bence.

Meksika müziğine, mariachi sound'una takılmanız nasıl oldu?

Karım Meksikalı, onun sayesinde keşfettim mariachi'yi ve Meksika trompet sound'unu. Zaten oldum olası trompet, reggae ve Motown'dır olayım.

Albümdeki favori şarkınız hangisi?

"Time Is My Everything". Oradaki mariachi sound'una bayılıyorum. Dinlediğimde kendimi Meksika'da hissediyorum.

Meksika'yı bu kadar çok sevmenizin sebebi ne? Sizi orada en çok cezbeden şeyler neler?

Renkler, müzik, gökyüzü... Kadınlar, özellikle yaşlı kadınlar. Yüzlerindeki derin çizgiler çok güzel, toprak gibi. Orada 80'lik kadınlar öyle hayat dolu ki, yüzleri öyle ışıl ışıl... İngiltere'de asla görmeyeceğin bir şey bu, yaşlı insanlar gri, yorgun, argın, bezgin... Ölmeden ölmüş gibiler. Meksikalı yaşlılar cıvıl cıvıl, bütün gün bir takım işlerle uğraşıyorlar, elleriyle müthiş şeyler yapıyorlar. Ve acayip erdemleri var. Gökyüzü de harika, kartallar uçup duruyor. Çok yeşil bir yer Meksika, binbir çeşit çiçek var, binbir çeşit meyva var, her gidişimde başka bir meyva keşfediyorum. Ayrıca marijuanası şahane. *(cebinden çıkarıp gösteriyor)* Müthiş bir dalga, hiçbir yerde böylesi yok.

Zapatistalarla aranız nasıl?

Bizim ev Zapatista bebekleriyle, masklarıyla dolu. *(gülüyor)*

Bir söyleşide "Meksika birinci dünya ülkesi olabilecek kaynaklara sahip, ama kasten yoksullaştırılıyor" diyorsunuz.

Evet, büyük petrol kaynakları var. Zamanında İngilizler ve Fransızlar büyük rafineriler kurup petrol çıkarmışlar, sonra da Amerikan hakimiyeti başlamış. Gringolar "petrol kuyularının işletme hakkını geri alabilmeniz için rafinerilerin bedelini ödemeniz lâzım" demişler ve Meksika körfezine el koymuşlar. Amerika elini çekse, birinci dünya ülkesi olabilecek zenginliğe sahip bir ülke Meksika. Fas da aynı durumda, çok zengin bir ülke, ama yoksulluktan kırılıyor. Fas veya Meksika pasaportu taşıyorsan, bir hiçsin. Halbuki, gringolar zenginliklerini o ülkeleri sağarak ediniyorlar.

"One Way Ticket To Paradise", bir intihar bombacısının hikâyesi. Bu inanca karşı savaşılamaz, adaletten başka bir çözüm yok intihar saldırılarına.

"Solarized"da Mağrip ezgileri de dikkat çekiyor. "One Way Ticket To Paradise" adlı şarkıdaki Arap sound'unun esin kaynağı neydi?

Cezayir Yahudisi bir arkadaşım var, Marcuse. Bana kemanlı, beat'li Arap müzikleri dinletti. Sufi müziğine ve felsefesine meraklıyım zaten, epeydir Arap melodilerine elektrik vermeyi istiyordum. "One Way Ticket To Paradise", bir intihar bombacısının hikâyesi. Kendilerini bomba haline getirip insanları havaya uçuranların, bunu niye yaptıklarını tanrının bildiğini ve cennete gideceklerine inanmalarını anlatan bir şarkı. Ölen insanların da cennete gideceğine dair bir inanç bu. Bu inanca karşı savaşılamaz, adaletten başka bir çözüm yok intihar saldırılarına.

Sufi müziğine ve felsefesine merakınız nasıl başladı? Merakın da ötesinde galiba. İslâmiyeti seçtiğiniz doğru mu?

Doğru, ama ben kurumsal dinlere inanmam, peygamberlere inanırım, bütün peygamberlere. Muhammed'in son peygamber olduğuna inanıyorum. İslâm'ı seçmem hapishanede oldu, ama ilgim daha eskilere uzanıyor. Kızkardeşim 1990'da bana bir Kur'an vermişti, o zamandan beri İslâmiyet'i inceliyorum. Bana yakın gelen yorum, Sufi yorumu, Mevlânâ'nın yorumu.

Okudunuz mu onu?

Biraz okudum, hâlâ okuyorum.

Başka neler okuyorsunuz?

Roman pek okumam, araştırma-inceleme kitaplarını tercih ederim. En son "Guns, Germs and Steel"i (Silahlar, Tohumlar ve Çelik) okudum, Jared Diamond diye bir yazarın kitabı. Silah, ilaç ve çelik sanayiini anlatıyor.

Demin Meksika'dan bahsederken aklımıza geldi, "21 Gram"ı seyrettiniz mi? Meksikalı Alejandro González Iñárritu'nun filmi...

Evet, şahane film. Iñárritu, ilk filminde oynamamı teklif etmişti bana. Oyunculuğa hevesim olmadığı için kabul etmemiştim. Meksika'daki köpek dövüşleriyle ilgili "Amores Perros" (Paramparça: Aşklar, Köpekler) filmi. "Aktör olmak istemiyorum, ben şarkıcıyım" demiştim ama, filmi gördükten sonra "keşke oynasaydım" dedim, müthiş bir filmdi.

Son sorumuz biraz alâkasız ama, ne zamandır merak ettiğimiz bir mevzu; Happy Mondays'in Shaun Ryder'ıyla ahbapsınız diye size soruyoruz: Onun Donovan'ın kızıyla evlenmesi nasıl oldu?

Tuhaf hadise değil mi? *(gülüyor)* Donovan, Happy Mondays'le turneye çıktı ve kızlarından birini Shaun, diğerini Paul (Ryder) kaptı. *(gülüyor)*

Donovan'ı sever misiniz?

İnsan olarak evet, müzik olarak hayır, bana hitap etmiyor. Kızları güzel ama. *(gülüyor)*

Söyleşi: **Yücel Göktürk - Cem Sorguç**

KURAM

296 sayfa

Günah Keçisi RENÉ GIRARD

çev. IŞIK ERGÜDEN

Girard *Günah Keçisi*'nde kıyım metinleri adını verdiği mitleri ve tarihsel belgeleri inceliyor. Girard'a göre bütün mitler bir topluluğu oluşturan bireylerin ortak olduğu kıyımı gizler. İlkel toplumlardaki kurban törenleri ya da ortaçağdaki cadı avı, toplu kıyımın örneklerini oluşturmaktadır. Topluluk, başına gelen felakete bir sorumlu arar, sorumlu olduğu iddia edilen kişiyse günah keçisidir elbette. Şiddetin ya da felaketin daha fazla yayılmasını önlemek için toplum günah keçisini kurban eder.

Günah Keçisi, çağımızın en büyük edebi ve dinsel metin yorumcularından René Girard'ın Türkçedeki üçüncü kitabı.

KANAT KİTAP İnönü Caddesi Emektar Sokak No: 24/B Gümüşsuyu / İSTANBUL
Tel: (0212) 252 42 80 **Faks:** (0212) 293 15 44 **Web:** www.kanatkitap.com

KANAT

halkla ilişkiler

Hazırlayan ve sunan: Ayşegül Oğuz

DOĞU'NUN KADINLARI FESTİVALİ'NDE SUSSAN DEYHIM KONSERİ

Candan Yıldız, 32, gazeteci

Bu festivalde neleri görebildiniz?
Maalesef sadece Sussan Deyhim konserine gelebildim.
Nasıl buldunuz?
Bu akşam bir ruh eksikliği olduğunu hissettim. Ama kadının sesini çok beğendim. Bir de kombinasyon olarak da grup hoştu.
Sen kendini Doğulu bir kadın olarak görüyor musun?
Doğu'nun bir parçasıyım, Kürdüm. Kültürel anlamda Doğuluların hüzünlerini, sevinçlerini, ezilmişliklerini hissedebiliyorum... Bu festival çok önemli. Ama şöyle bir eksik var: Doğu kendi diliyle şarkılarını söylüyor, ama bizimle ancak İngilizce iletişim kurabiliyor!
Sen neler dinlersin?
Türkü dinlemeyi çok seviyorum. Ayrıca Peter Gabriel'i. Popüler müzikle de aram iyidir.
Kimler?
Sezen Aksu tabii ki.

Sahnaz Mecidiye, 18, öğrenci

Nerelisin?
İran. Ailem 25 yıldır burada.
Festival hakkında ne düşünüyorsun?
İranlıların gelip burada konser vermeleri çok hoşuma gidiyor.
Sussan Deyhim'i daha önce dinlemiş miydin?
Dinlememiştim. Pek beğenmedim.
İran müziğinden kimi tercih edersin?
Söylesek de bilmezsiniz. İran'dan sürülen ve Amerika'da yaşayan müzisyenler daha çok dinlediklerimiz.
Türkiye'deki müzikle aran nasıl?

Sezen Aksu, Yaşar... En son MFÖ konserine gittim.
İran'a gidip geliyor musun?
Evet, ben İran'da daha rahat yaşıyorum. Buradaki gazeteciler gidiyor, çarşaflı kadınları çekip gösteriyorlar burada. İranlılar modern değilmiş gibi bir tablo çıkıyor ortaya. Biliyorsun, modernlik açık olunca olan bir şey değil.

Halime Kökçe, 31, editör

"Doğunun Kadınları Festivali" hakkında ne düşünüyorsunuz?
İlk duyduğumuzda gayet heyecan verici bulduk, ama beklentiyi çok da karşılayamadığını düşünüyorum.

Neleri gördünüz?
Filistin'den gelen grubu gördüm.
Nasıldı Filistinli Reem Kelani?
Daha Doğu'ya yakın tınılar vardı, fazla modernize edilmemiş bir müzikti. Piyano vardı, buna rağmen ağıt, ninni vardı.
Genelde neler dinlersiniz?
Klasik Türk müziği, belki klasik Batı müziği, ama en çok türküler. Neşet Ertaş'ı çok severim.
Katlanamadığınız bir müzik var mı?
İçerideki müziğe katlanamadım. *(Sussan Deyhim konseri)* Genel olarak, ortalıktaki pop parçalara da katlanamıyorum. Ne bileyim yani, şöyle bir söz sizce katlanılabilir mi? "O şimdi asker, canı neler ister / Allahım rüyasında beni ona göster..." Bu bir teşhircilik ve çirkin ayrıca.

Ahmet Hakan, 39, gazeteci

Nasıldı Sussan Deyhim konseri?
Vallahi ben otantik şeyleri daha çok seviyorum. Burada deneysellik falan var, o biraz beni rahatsız etti. Henüz tam olarak İran müziğini dinlemedik.
Tam olarak İran müziği derken?..
Aklıma mersiyeler geliyor. Daha dinsel kökenli müzikler etkileyici. Çıplak erkek sesiyle okunan mersiyeler, ağıtlar var. Bir de, bizdeki sol popüler kültürdeki marşlara benzeyen İran devrim marşları var.
Grup Yorum gibi mi?
Aynı Grup Yorum gibi.
En son kimin CD'sini aldınız?

"Konuş Onunla" ve "Frida"nın film müziklerini. Bir de tabii türküler dinlerim.
Kimleri?
Neşet Ertaş, Orta Anadolu türküleri... Çalışma düzeni içinde, klasik Batı müziği dinlerim. Arkadaşlarla evde türküler üzerinden gideriz. Ruhi Su, Nida Tüfekçi, otantik türküler...

BURASI BEYOĞLU

Tarık Aykanat, 24, tezgahtar

Dükkânda Nazan Öncel-Tarkan düeti "Nereye Böyle" çalıyor. Çalışırken çalanlarla ilgileniyor musunuz?
Evet, bu şarkıyı çok seviyorum. Bu CD'yi günde beş kere falan dinliyoruz.
Genelde neler dinliyorsun?
Yabancı olarak en çok sevdiğim Bob Marley.
Dans etmeye nerelere gidiyorsun?

Kemancı'ya, Irish Pub'a falan gidiyorum. Çok kopmak isteyince hızlı müzik çalan yerlere gidiyorum.
Burada gümüş satıyorsunuz ve müşterileriniz kadın. Kadınlara bir şey beğendirmek zor mu?
Bir kadınla uğraşmak daha güzel. Zaten erkek işinde falan çalışamam. Mesela sadece erkek gömleği falan satmak hiç bana göre değil.
Sevgilin var mı?
Sevgilim mi? Yok, karım var. Beş-altı yıldır evliyim.
24 yaşında değil misin?!
Birazcık hızlıyız işte.

Paddy Smith, 34, İngilizce öğretmeni

Kulağınızda walkman'le dans ederek yürüyordunuz. Ne dinliyorsunuz?
Radyo dinliyordum, güzel bir dans şarkısı. Hızlı. Biraz sarhoşum şimdi.
Ne zamandan beri Türkiye'desiniz?
İki buçuk yıldır.
İstanbul'da hayat nasıl geçiyor?
Beyoğlu'na gelince hep çok içki içiyorum, o yüzden de pek sık gelmemeye çalışıyorum... O yüzden bisiklet alıyorum, manzaraya çok bakıyorum.
Manzara derken?
Boğaz çok güzel.
Buradaki müzikle aranız nasıl?
Türkçe müzik pek bilmiyorum. Bazen konserlere gidiyorum. Mercan Dede ve ska sevdiğim için Athena konserlerine gidiyorum. Çarşambaları Badehane'de Selim Sesler'i dinliyorum.
Peki Selim Sesler klarnet çalarken göbek atıyor musunuz?
Evet, evet.

Öykü Özbürün, 22, öğrenci
Eren Gülbey, 22, öğrenci

"İstanbul Hatırası" filmine gireceksiniz. Ne bekliyorsunuz filmden?

Eren: Filmdeki müzisyenler dinlediğimiz müzisyenler. Hepsi birleşince de enteresan bir tablo çıkıyor.
Öykü: Önce Fatih Akın olduğu için geldim. Diğer filmlerini de izledim, adam hiç kasılmadan iş yapıyor.
Filmdeki isimler içinde en çok dinlediğiniz kim?
Eren: Hepsini dinliyorum ben. Duman'ı, Ceza'yı... Sezen Aksu zaten dinlenir. Orhan Gencebay'ı da dinliyorum, Siya Siyabend var, çoğu kişi bilmez, onları da çok seviyorum.
İstanbul sizin için ne ifade ediyor?
Öykü: Kaçmak istiyordun, hadi söyle!
Eren: Vallahi bilmiyorum. Yani çok şey ifade ediyor da, çok sevişiğimiz de söylenemez.

Mehmet Mehmetçik, 56, mısırcı

Kaç yıldır mısırcılık yapıyorsunuz?
35 yıldır.
Tezgâh sizin mi?
Yok, ben işçiyim. Yevmiyem var.
Mısırın mevsimi açıldı mı?
Daha değil, buzhaneden alıyoruz.
Küçük bir radyonuz var...
Müziksiz olmaz!
Neler dinliyorsunuz?
Her şeyi. Ama yeni şarkıları takip etmiyorum. Geçende Yıldız Üniversitesi'nde eğlenceye gittim; çalan şarkıların bir tanesini bile bilmiyorum.
Gençliğinizde eğlence yerlerine takılır mıydınız?
Beyoğlu'nda pavyonlara giderdim, ama o zaman para kazanıyordum. Bir gün çalıştın mı, üç gece yerdin o parayı.
Şimdi var mı hanım, çoluk çocuk?
Var, sekiz tane çocuğum var. Hepsinin rızkını buradan çıkardım; evlendirdim hepsini. 12 tane torunum var.

Tüm müzik marketlerde!

PASAJ

TİK TAK Yarından çok âna odaklanmış, masallar anlatan, oyunlar oynayan, bilmeceli, bulmacalı, bazen flu, bazen net ve kararlı, kâh sıkılan, kâh eğlenen bir ilk albüm: Tiktak'ın "Şimdiyi Şimdi Geçiyor" albümü, sakin ama huzursuz, dingin ama enerjik, temiz, özenilmiş bir rock ihtiva ediyor. Önce gruptan Erkin Peprek'in Aysim Türkmen'le beraber İstanbullu Özal kuşağı gençlerin halet-i ruhiyesine odaklandığı video projesi "Kapital-ist(anbul)"u seyrettik, sonra da teybin düğmesine bastık...

CYBORG'LARIN İHANETİ

Foto: Şahan Nuroğlu

soldan sağa: Erman Seven (bas), Erkin Peprek (gitar, vokal), Deniz Ilgar (gitar, Evren Arasıl (davul)

Tiktak için "tohumları lisede atılmış bir grup" denebilir mi?

Erkin Peprek: Benim için öyle. Lisede cover çalmaya başladığımız bir grubumuz vardı, sonra o grup dağıldı, 2001'de bu grup kuruldu. Ama grubun adı başından beri Tiktak'tı. Grubun ilk haliyle Captain Hook'ta cover çalardık, üniversitenin ilk yıllarıydı o zaman, beste çalışmalarımız da başlamıştı.

Tanıştığınızda dinlediğiniz müzikler birbirine benziyor muydu?

Evren Arasıl: Tabii. Biz de cover gruplarımızda hemen hemen aynı şeyleri çalıyorduk. Benim iki cover grubum oldu, Seattle'dan punk'a kadar birçok gruptan cover yaptık.

Deniz Ilgar: Benim cover gruplarım biraz daha '60'lar, '70'ler... Led Zeppelin, Deep Purple falan çalıyorduk. Çok punk'a yakın değildik biz. Aile yapım gereği, '70'lerin rock'uyla, cazla falan büyüdüm.

Grubun adını niye Tiktak koydunuz? Bir zaman sorunsalı var ortada sanki...

Erkin: İlk bestem "Tiktak"tı, o sorunsal şarkının sözlerinde de açık zaten. Grup ismi gerektiğinde Tiktak ses olarak, isim olarak hoşumuza gitti... 16 yaşımdayken Ozan diye bir arkadaşım vardı, lisedeki en yakın dostum. Trafik kazasında vefat etti Ozan. "Oz Anlar" şarkısını da ona adadık. Onun vefatından sonra zaman çok önemli gelmeye başladı bana. Her an her şey olabiliyor gibi gelmeye başladı, hayata bakışım değişti.

Ne okudunuz liseden sonra?

Evren: Ben Açıköğretim'deyim. Askerlik meselesi biraz...

Deniz: Ben Bilgi Üniversitesi'nde müzik okuyorum.

Erkin: İşletme. *(gülüyor)* Türkiye'de '80 sonrasında herkes mühendis ve işletmeci zihniyetiyle yetiştirildi. Ben yedi yaşında konservatuarı kazanmışım, annem beni yollamamış Türkiye'de müzikle karın doymaz, işletme okusun, kariyer yapsın diye. O yaşta bütün bunların dışına çıkamamışım, boşu boşuna altı yılımı geçirdim o bölümde. Hiç alâkam yok işletmeyle, hayatta çalışıp da mutlu olabileceğim bir alan değil. Zaten o mutsuzluğum yüzünden müzik gibi, video gibi dışavurumlar ortaya çıktı. Özellikle geçen sene panik ataklar falan geçiriyordum, dört-beş ay sürdü, "Kapital-ist(anbul)"u çekmek iyi geldi. Hatta bir ara filmin ismini "TERAPİstanbul" diye düşünüyordum.

Kapitalizmin yan etkileri bu jenerasyonda kendini göstermeye başladı. Bir durup düşünmek, yavaşlamak, "şimdiyi şimdi geçiyor" diyebilmek lâzım.

Siz de filmi ilk defa izlediniz. Sizinle aynı yaşta, benzer zevklere, birikimlere sahip gençler, film boyunca mutsuzluklarını, tatminsizliklerini, çıkışsızlıklarını haykırıyorlar. Ne düşündünüz?

Evren: Bete sokan bir yanı var bence belgeselin, ama gerçeği anlatan bir yanı da var. Benim içim sıkıldı, ama ders de veriyor.

Deniz: Aynı düşünceleri paylaşan, bir şekilde mutsuzluğun nereden geldiğini bilmeyen insanlar... Belki de sorun, her imkânın bu kadar elde edilebiliyor olması.

Evren: İhtiyaçlar, istekler bitmiyor hiçbir zaman. "Daha mutlu nasıl olurum" var herkeste. Türkiye'de maddî durum çok kötü deniyor, ama her ailede en azından bir ev, bir araba var. Ama mutsuz olanlar gene o insanlar. Daha doğuya gittiğin zaman, oradaki mutsuzluk buradakinden farklı. Bizim yaşadığımız şeyler belki onların en büyük hayali.

Orta sınıflardaki mutsuzluğun yaş oranı da düşüyor galiba, ailelerin gelecek kurma baskısı yüzünden belki. Siz bunu daha erken yaşlarınızda hisseder miydiniz?

Evren: Ben bunları liseden sonra farkettim aslında. Sonuçta lisede bir şeye aitsin, yemeğin, uykun, yapacağın işler düzenli, hiçbir şey düşünmüyorsun... Lise bitince, biraz daha boşlukta kalınca düşünmeye başlıyorsun: Ne olacağım, işletmeci mi olacağım, müzisyenim, ama olabilecek miyim bir şeyler?..

Deniz: Bende lisede bir tür korku, bir gelecek kaygısı vardı aslında. Bu düzendeki işlerden bir tanesini yapmak gibi bir niyetim de yoktu. ÖSS'de falan da, çalışayım, iyi bir not alayım, iyi bir yere gireyim gibi bir durumum olmadı. Lise 2'de falan, "çalışırım ederim, iyi bir gitarist olurum, Tarkan markan gibi bir popçunun arkasında gitar çalarım, en azından hayatımı böyle sürdürürüm" diye düşünüyordum. Kesinlikle sabah 9 - akşam 6 sisteminde bulunmayacaktım. Öyle bir farkındalık durumu vardı bende...

Lisedeyken müzik sizin için bir şeylerden kaçma imkânı mıydı, yoksa başlı başına bir güzellik olarak mı ilgileniyordunuz?

Erkin: "Hi-Fidelity" filminde güzel bir soru var: Biz böyle olduğumuz için mi bu müzikleri dinliyoruz, yoksa bu müzikleri dinlediğimiz için mi böyle olduk?.. Üç-dört sene önce çok yoğun bir duygusal müzik dünyası içindeydim; Radiohead'ler, yaptığımız video-art'ların içine o müzikleri sokmalar, şiirler yazıp onların üzerinde dolaşmak... Bir yandan da, geçen seneki panik ataklarımın öncesine denk geliyor bu. Şimdi mesela, hayatımın en pozitif dönemindeyim. Ve o müzikleri dinlemekten kaçtığımı farkediyorum, sokmak istemiyorum kendimi o mod'a. Hangi dönemindeysen, ona göre seçiyorsun dışavurumunu.

Şu sıralar neler dinliyorsun?

Erkin: Birkaç aydır hep aynı şeyleri dinliyorum. Bir tanesi Gorillaz'ın "G-Sides" albümü, öbürü de St. Germain'den "Tourist". "G-Sides"ın ilk şarkısı da "the world is spinning too fast" (dünya çok hızlı dönüyor) diye başlıyor, aslında bizimle aynı şeyi anlatıyor, ama adam gelmiş 37 yaşına, başka bir olgunlukla yaşıyor, her şeyi sindirmiş, dudağının kenarında bir gülümsemeyle ifade ediyor derdini. Yaşla ilgili sanıyorum bazı şeyleri kabullenmek, tepki duymak, o tepkileri farklı olgunluklarla dışavurmak. Yaşlandıkça kendinle de daha barışık olmaya başlıyorsun... Yine bazı şeyleri gözlemliyorsun, bazı şeylerin farkındasın, bunlar için mücadelen var, ama çok içine kapanık, depresif bir tepkiyle değil, belki daha pozitif, daha insanları bir araya toplayıcı bir mücadele yürütüyorsun, belki de ben şu anda öyle algılıyorum.

Deniz: Gençken daha savaşımcısın da, sonra bunu yitiriyorsun gibi bir şey değil herhalde kastettiğin...

Erkin: Hayır, tam tersi. Karamsar bir suratla "dünya çok hızlı dönüyor" demek var, aynı tepkiyi daha pozitif bir şekilde vermek var...

Peki işletme okurken nasıl hissediyordun kendini?

Erkin: Daha kazandığım sene oraya ait olmadığımı anlamıştım. Zaten birkaç ay sonra sınavdan sınava gitmeye başladık. Başka insanlarda da bir aidiyet duygusu göremedim orada, kimse ne yaptığını biliyor gibi değildi.

Deniz: Hiçbir yerde ne yaptığını bilen insan yok ki. Bizim okulda da kimse neden o bölümde okuduğuna dair bir fikre sahip değil. İnsanlar o okuduklarından bir şey alabilecekler mi, o konuda bir şey üretebilecekler mi, belli değil. Okula gittik, bitti, sonra babam beni işe soktu, yaşadık, öldük –Türkiye'de çok büyük oranda gençlik böyle yaşıyor... Bir süre bir stüdyoda tonmaysterlik yapmıştım, orada üç tane albümün kayıtlarında asistanlık yaptım ve bir şeyin sıfırdan oluşumuna katkıda bulundum. Gerçekten mutluydum diyebileceğim dönem, sadece o dönem. Ya da ufak besteler yaptığım dönemler. Bir şeyler üretebildiğin sürece mutlusun, bunun çıkar yolu bence bu.

Erkin: Batı güya bizden çok daha bilinçli, ama o "matriks" sistemine çoktan girmiş durumdalar, bizden çok daha yabancılaşmış, yalnız ve mutsuzlar. Biz daha o dereceye gelmedik, İstanbul biraz yaklaşıyor.

Belgeselde seyrettiklerimiz de netice olarak Avrupalı insanlar; maddî ve manevî olarak o standartlarla yetiştirilmişler...

Erkin: Evet. Davetsiz Misafir dergisinde güzel bir yazı vardı, meseleyi Baudrillard'la açıklıyordu, "Türkiye Batı toplumlarına göre daha geride kalmış gibi tasvir ediliyor, ama bunu farklı evrimleşmiş gibi yorumlamak lâzım" diyordu. Batı "siz geride kaldınız, biz üstünüz" diye herkesi tüketime yöneltiyor. Türkiye de bu durumun eşiğinde. Ama daha da doğuya gittiğinde farklı evrimleşmiş medeniyetler var ve kendi kültürlerinin içinde kalmaları gerekirken küreselleşmeyle birlikte aynı Batı kalıplarının, tüketim anlayışlarının içine giriyorlar. Ama bir yandan da, Batı'daki insanlar da Doğu'ya kaçmaya başlıyor. Batı'nın bir şeylerden sıyrılabilmiş gençleri Hindistan'a gidiyor, sokaklarda yatıyor, oralarda mutlu olmaya çalışıyor. Ama işte onlar da bir şeylerden sıyrılabilmiş insanlar. "Şimdiyi Şimdi Geçiyor", biraz da onları anlatıyor.

Erkin "Kapital-ist(anbul)" için kamerayı bana tutsaydı, bütün güzel şeylerden bahsedip gene de mutsuzum derdim. Senin elinde değil hayat.

Albümün ve "Kapital-ist(anbul)" filminin ana temalarından biri de, zamanla birlikte, para. Bunlar aslında işletme eğitiminin, dolayısıyla o disiplini çevreleyen ideolojinin ve hayat tarzının da iki temel parametresi.

Erkin: "İstanbul daha da hızlanıyor" gibi bir ayakkabı reklamı vardı. *(gülüyor)* Daha da hızlanmayalım ya! Para mı mutluluk getirecek bize, ne getirecek? Para mutluluk getirmiyor ki. Kapitalizmin yan etkileri bu jenerasyonda kendini göstermeye başladı. Bir durup düşünmek, yavaşlamak, "şimdiyi şimdi geçiyor" diyebilmek lâzım. Filmde Massive Attack'ın "Blue Lines"ını ve 3D'nin açıklamasını kullanacaktık aslında, sonra vazgeçtik, aynı şeyi insanlara söylettik dolaylı bir şekilde. Diyor ki 3D, "bütün bu koşuşturmanın içerisinde eğer bir an durup bakarsanız, karşınızda büyük bir boşluk vardır, o boşluğun adı 'blue lines'dır, sizi içine almayı bekler; insanlar o boşluktan korktuğu için sürekli hareket etmeye devam ederler"...

Filme hakim olan müzik tekno, ama final rock'la yapılıyor...

Erkin: O hızı, karmaşayı elektronik müzikle ifade etmek daha mantıklı geldi.

Evren: Gençlik, bir rock konserine gitmektense, parti kovalıyor. Daha hızlı bir tempoda daha hızlı bir kaçış gibi tekno... Daha çabuk kafa dağıtmak istiyor insanlar. Rock'ta kendini açıyorsun. Belki daha yüksek ritmli müzikte, tam tersine, ka-

EVERE§T

PELİN ÖZER:

"... anlatırken yüzü ani değişimlere öyle açık ki, yüzünü kitap yapmış demek geliyor içimden..."

LATİFE TEKİN:

"... hep biraz uzağıma oturup, yüzüme görünmeden bakmaya çalışarak dinliyordu beni. İsteği çok güçlüydü, olabildiğince kendini yazdıran bir kitaba ulaşmak..."

PELİN ÖZER:

"... Ona ancak kendiliğinden oluşmuş gibi duran bir kitabın sadeliğini yakıştırabildim. Bugünde eskisin sesi, gelecekte yeni kalsın..."

Pelin Özer, bir Latife Tekin kitabı yazdı. Ama yazılış sürecinde bu kitap kendini yazdıran bir metne dönüştü. Akan bir konuşmanın sessiz bir dinleyişle bütünlendiği bir sohbet çıktı ortaya:

Latife Tekin Kitabı

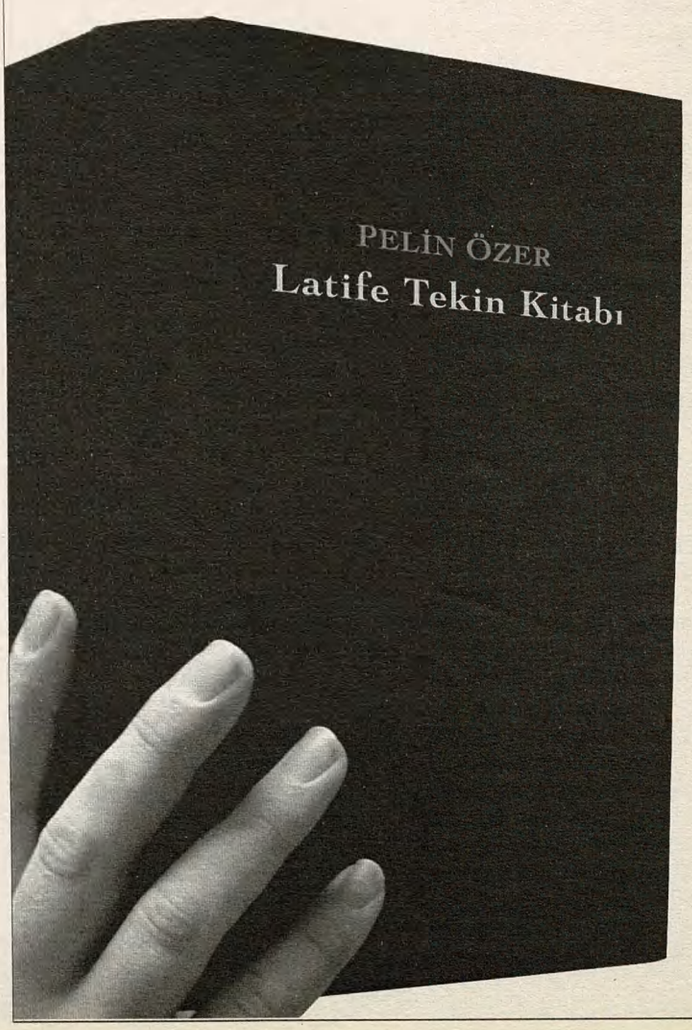

gaia yayını sunar;

şua

mşş

"bir damla kan için"

temmuzda kitabevlerinde...

www.mehmetsenolsisli.com

patabilirsin kendini, kendinle baş başa kalabilirsin. Herkes onu tercih ediyor bu yüzden.

Tiktak şarkılarında hep bir özlem, hep bir ulaşamama hali var. Nedir sana şarkı yazdıran şey?

Erkin: Sonuçta her şey birbirine bağlı. Herkes her şeyi tüketiyor. Dostluklar, aşklar, zamanla ilgili her şeyi tüketiyor insanlar. Bir şeyleri becermek çok zor hayatta. Ama insanlar kolaycılığa alıştığı için kaçıyor bir şey becermekten. Sen mümkün olduğunca, kaçmadan bunu kovaladığın için, bir tatminsizlik de söz konusu. Şarkılar, kendime ve oraya, karşı tarafa bir sesleniş.

İnsanlar bir şeyi becermekten kaçıyorsa, mutluluktan da kaçıyor demektir. Mutluluk sahiden kaçılan bir şey mi?

Evren: Hepimizin olmuştur çok mutlu olduğumuz anlar. Öyle anlarda benim içimde bir sıkıntı olur. Bir sıkıntı var ama, bakıyorsun, onun dışında her şey iyi.

Filmde bir kız sadece kedisini okşarken, müzik yaparken mutlu olduğunu, bir diğeri insansız bir boşluğa giderse mutlu olabileceğini söylüyor...

Evren: Bence gerçek mutluluk o değil ama. Gerçek mutluluk, bir şeylerin kendiliğinden olması bence. "Aa bak, bu da oldu, güzel oldu" demek... Yoksa, "hadi müzik yapalım, mutlu olalım" değil. Bu, kendine bir yaptırım gibi geliyor bana.

Deniz: Şehrin bu akıl almaz gidişatının insanların psikolojisinde bıraktığı çok ciddi bir depresif etki de var. İnsanlar yorgun ve hayat gözlerinin önünde akıp gidiyor. Herkesin kendini mutlu edeceğini düşündüğü bir takım maddî şeyler var etraflarında. Ama o depresiflik insanları kapatıyor, bir türlü mutlu olamıyor insan. Alttan alta geniş zamana yayılan bir etki var. Erkin "Kapital-ist(anbul)" için kamerayı bana tutsaydı, bütün güzel şeylerden bahsedip gene de mutsuzum derdim. O depresifliği ben de hissediyorum. Bir şeylerin bizim elimizde olmadan döndüğü bir dünya bu. Tatminsizlik durumu var: Bir şeyler oluyor ama, n'oluyor?.. Bir türlü bir yere varamıyorsun. Senin elinde değil yani hayat.

Geçenlerde hayatımda ilk defa kitap çaldım. "Dada Manifestoları", çok güzel bir baskı yapmışlar. Yakalansam bile "Dada kitabı çalınır kardeşim" derdim.

Sen müzik okulunda okuyorsun, müzik seni mutlu eden bir şey mi?

Deniz: Evet, anlık da olsa beni mutlu eden şey müzik. Sesle uğraşmak yani. Ama dediğim gibi, kalıcı bir şey değil bu. Yaptığın en küçük bir şeyden bile gerçek anlamda haz alabilmeyi öğrenmek lâzım.

Şarkı sözlerinin hepsi Erkin'e ait. Senin edebiyatla aran nasıl?

Erkin: Cümlelerle oynamayı, cümlenin içinden birkaç anlam çıkmasını seviyorum. Birkaç kişi söyledi, şarkı sözlerini sırf şiir olarak bile yayınlayabilirdin diye.

Evren: Ne çok yalın, ne çok karmaşık, ne çok saçma...

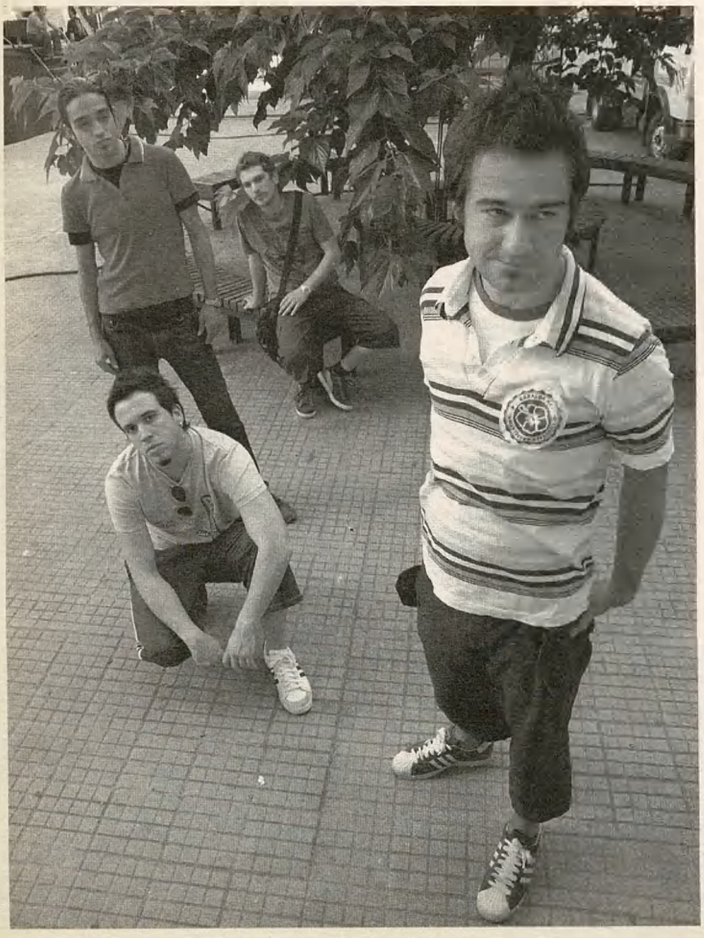

Deniz: Ben hep devrikliği seviyorum yazıda. Bugüne kadar maksimum beş tane yazı yazdıysam, hepsi birbirinden devrik. Ama bir şekilde yine de anlaşılıyor, hoş oluyor.

Müzik dışında etkilendiğiniz başka sanatçılar, yazarlar var mı? Albüm kartonetinin arkasındaki bulmacayı çözüp, karmakarışık harf yığınları arasından şarkı isimlerini bulup birleştirince yine de geriye bir harf yığını kalıyor ama, bazı tanıdık isimler de göze çarpıyor: Burroughs, Ballard, David Cronenberg, Naked Lunch, David Lynch, Dada, birkaç harf eksikle Tristan Tzara...

Erkin: Cronenberg Ballard'ın "Crash"ını çekti, Lynch de Burroughs'un "Naked Lunch"ını... Ballard'ın "Süper Kent"i çok etkilemişti beni. Sonra "Cennete Koşu" karşıma çıktı; orada "ada" diye bir tabir var, insanların kaçmak istediği yer, insanların albatros kuşlarını kurtarma adı altında aslında kaçmak istemeleri, adada yaşamaları... Ama işte nereye giderse gitsin, insan taşıyor kafasındakileri de. Yine beceremiyorlar, dağılıyorlar... Biz de "Kapital-ist(anbul)"u yaparken vapur yolculuğunu, şehirden kaçışı "ada" diye tabir ediyorduk. Son dönemde en çok sevdiğim yazar Ballard. Baudrillard'ı da çok severim. Bahsettiğim Davetsiz Misafir'deki yazıda Baudrillard'la Donna Haraway'i karşılaştırıyor. Baudrillard'ın "yapılabilecek her şey yapıldı, artık çaresisiz" görüşlerine karşın, Haraway yeni jenerasyonu "cyborg'lar" olarak tanımlamış; cyborg'lar annebabalarına karşı üvey evlat gibidirler, üvey evlatlar ailelerine ihanet ederler... Bence de bu yeni jenerasyon, yaratıcılarına karşı eninde sonunda bir tepki gösterecek, bir devrim yaratacak. Ben de biraz daha pozitif, biraz daha idealist olmak istiyorum. Bir de Ünsal Oskay'ı çok severim, Türkiye'de en sevdiğim yazar. "Yıkanmak İstemeyen Çocuklar Olalım" kitabı çok güzeldir. Onda da o idealist tavır var, sürekli o enerjiyi pompalıyor. Beni çok ayakta tutuyor.

Hiç dersine girdin mi?

Erkin: En sonunda aradık, "hocam, biz sizinle tanışmak istiyoruz" diye. Bizimle Beşiktaş iskelesinde buluşmuştu, sarılıp kucaklaşmıştık ayrılırken. *(gülüyor)* Yüksek lisans derslerine de girdik birkaç kere. Şiir incelemesi yapıyorlardı bir keresinde, Ece Ayhan okuyorlardı.

Senin şiirle aran var mı?

Erkin: Çok fazla değil ama, var. Edip Cansever, Özdemir Asaf, Murathan Mungan seviyorum.

Dada'ya nasıl takıldınız?

Erkin: Sanat tarihini biraz okurken gördüm ki, bugünkü her türlü sanatın temelinde sürrealistlerin, Dadacıların verdiği mücadeleler var. Herkes onlara o dönemde tepki göstersede de, klasik sanat anlayışını yıkarak yeni sesler, yeni renkler bulabilmişler. Geçenlerde hayatımda ilk defa kitap çaldım. *(gülüyor)* "Dada Manifestoları", çok güzel bir baskı yapmışlar. Yakalansam bile "Dada kitabı çalınır kardeşim" derdim. *(gülüyor)*

Albüme hazırlanırken neler dinlediniz, nelerden etkilendiniz?

Deniz: Sonuçta bu uzun bir süreç. Bu şarkıların biz gruba dahil olduktan, 2001'den sonraki düzenleme aşamalarında bile çok şey değişti. Sadece enstrümanlarda gelişmek değil, ruh hali de çok önemli tabii.

Yabancı müziklerin dışında, Türkiye'den kimler etkiledi sizi?

Deniz: Ortaçgil. Çok ciddi yer tutar bende.

Gitaristliğini nasıl buluyorsun?

Deniz: Ritmsel bazdaki kabiliyeti ve yumuşak dokunuşu, hissiyatı verişi çok güzel bence. Erkan Oğur bile kendi albümünde Ortaçgil'e çaldırmış akustik gitarları. Belki Erkan Oğur gibi solo atmıyor ama, bütün akıntıyı veren o arpej ve o vokal. Erkan Oğur da müzisyen olarak taptığım isimlerden biri. Çok başka bir yerde. Bir yandan burada değil, bir yandan burada. Acayip bir şey.

Evren: Ben Kızılok'u da severim.

Deniz: Bulutsuzluk Özlemi'nin "Uçtu Uçtu"su da çok güzel bir albümdü. O dönemde albüm olarak piyasaya çıkabilmiş olması bile bence çok büyük bir şey. Akın Eldes'in gitarı da çok güzeldir.

Peki bu albümün çıkışı size bir tatmin hissi verdi mi?

Erkin: Bu albümle çok uzun zamandır uğraştığım ve daha üniversitenin başında o hayatı reddedip kendi sevdiğim işlerle uğraşmak istiyorum dediğim için, "bu albüm çıksın, ölsem gam yemem" diyordum. Ama sonuçta birçok şey üretiyorsun, bir sayfa bir şey çizsen bile onun çok büyük bir değeri var. Mücadeleyle ilgili bu: Ben üretmek ve bunu paylaşmak istiyorum, ben o çarkın içerisinde yer almayacağım... Bu mücadelenin sonunda ortaya bir şey çıkarabilmek ve bunu insanlarla paylaşmak bir tatmin sağladı.

Deniz: Bahsettiğim o depresiflik durumu yüzünden, yaşadığım bir takım güzellikleri sindirmek zor oluyor benim için. Acayip iyi bir denek olabilirdim aslında "Kapital-ist(anbul)" için. *(gülüyor)* Fakat size albüm çıktıktan sonra gördüğüm bir enstantaneyi anlatabilirim: Erkin yatağın üzerine sermiş bütün kasetleri, CD'leri, "şu anda ölebilirim" diyordu. *(gülüyor)*

Söyleşi: **Merve Erol**

Kesmeşeker tefrikamıza kaldığımız yerden devam ediyoruz: Rock'un çelişkilerinden başlayıp Derwall'in unutamadığı yenilgi, Jung'un arketipleri derken "best of Kesmeşeker"e ve Kadıköy sound'una uğrayarak müziğin kubbelerinden geçip "punk taverna"ya ve tahinin nimetlerine uzanıyor, Kadıköy "Trip"te başlayan muhabbeti Beşiktaş'ta "Hasbi'nin Yeri"nde noktalıyoruz.

KESMEŞEKER

2. KISIM

LABORATUARDAN KAÇAN VİRÜS

Rock'un çelişkilerinden Nirvana'yla Pearl Jam'i örnekleyerek söz ederken, "bu çözümsüzlük herkes için geçerli, Sex Pistols için de" demiştin. Clash'e ne diyorsun? Saydığın gruplar için geçerli olanlar Clash için söz konusu olmadı. Endüstriye teslim olmadılar, çok sattılar, maddelere yenik düşmediler. Evet, kısa sürdü, ama Clash sonrasında da hayatları gayet düzgündü.

Cenk Taner: Clash gerçektir, Pistols'la aynı kefeye konamaz. Bilinçli politik tavır gösteren tek gruptur. "Sandinista" diye bir albüm var bir kere. Strummer, oturup rakı içebileceğin biri. Telecaster çalanları ayrıca severim, oradan da kişisel bir sempatimiz var. *(gülüyor)*

Clash örneği, sözünü ettiğin çelişkilerin aşılabilir olduğunu da göstermiyor mu?

Tabii aşılabilir, ama bunu yapmış bir tek onlar var. Nirvana bile yapamadı. Pearl Jam yapmaya çalışıyor. Bob Geldof, kitabında, Boomtown Rats'le Clash'i karşılaştırıyor. Kendi konserlerine gelenler kimlerdi, Clash'inkine gidenler kimlerdi diye bakmış. "Bizimkine 16-17 yaşındaki tipler geliyordu, onlarınkindeyse işçi durumu vardı" diyor. Ama Clash'in ardılları yok, bayrağı kime devrettiler diye düşündüğümde aklıma kimse gelmiyor... Milan'a karşı Liverpool'u, Beatles meselesinden ayrı olarak, şunun için destekledik: Bir forvetleri vardı, gol attıktan sonra formasını kaldırıp atletindeki "dok işçilerinin grevini unutmayın" yazısını göstermişti tribünlere. Strummer da öyle bir forvetti. *(gülüyor)* O coğrafyadan öyle bir grup çıkmadı bir daha. Belki New Model Army, ama onlar da bir "Rock The Casbah", bir "London Calling" yapamadılar.

Kitabında Bruce Springsteen'in resmi var, onun tavrını nasıl buluyorsun?

Severim, tavır olarak da tutarım. Ama oturup dinlediğim olmaz pek. O cenahtan adamım Neil Young'dır. Neil Young'ın Coca Cola'yla dalga geçen bir klibi vardı, MTV bir kere yayınladı, sonra kesti. Coca Cola reklam vermeyecek çünkü. Bu, iki ucu keskin bıçak. "Klip çekmem, büyük plak şirketiyle çalışmam, iki-üç yılda bir albüm yaparım" dersin, ama o zaman da gidip başka işte çalışmak zorunda kalırsın. Ya da Mazhar Alanson'un yaptığı gibi, yıllarca bu işleri kovalarsın, sonra da reklamda oynar, paranın anasını satarsın. İnsanlar sevdiği grubun kahraman olmasını bekliyor, reklamlarda oynamaz falan. O zaman da grubun yaşam şansı soru işareti oluyor. Ya baştan bir para kazanacaklar, onunla devam edecekler, ya da "reklamda da oynarım, her yerde de çalarım" diyecekler. Pearl Jam'in ilk albümü on milyon sattı, o sayede endüstriye meydan okuyabiliyorlar. Bilet fiyatlarını düşük tutuyorlar, artık klip yapmıyorlar –bir tane yaptılar, konser görüntüleri. Takdire şayan bir durumları var. On milyon satmasalardı, bunları yapamayacaklardı. Bu da bir yol. Lennon'ın söylediği de buydu: Sistemi içeriden fethetmek. Sisteme bodoslama bindirirsin ya da sistemin içine girip oradan yürürsün. Hangisi daha geçerli? O da rock'un çelişkisi işte.

Sen neler düşünüyordun yola çıkarken?

Başlarken düşünmüyorsun, dinlediklerine bakıyorsun, televizyona bakıyorsun, "böyle herifler var, ne güzel, ben de yapsam" diyorsun, olaya kafadan giriyorsun. Bu herifler nasıl para kazanıyor, hayatı nasıl kotarıyorlar diye düşünmüyorsun. İşin içine girince ancak, "nasıl olacak bu işler" demeye başlıyorsun. Bir süre sonra iyi bir şey yaparak yaşayamayacağını görüyorsun, tercihinin bedelini ödemeye başlıyorsun. Faturalar var çünkü. Herkese fatura geliyor, davulcuya da, başçıya da... Ne yapacaksın? Sürekli konsere çıkmak zorunda kalıyorsun. İstemediğin bir sürü yerde çalıyorsun. Hayal ettiğin dünya bu değildi, "müziğimizi yapalım, istediğimiz zaman çalalım"dı. Ama öyle olmuyor, o zaman da herkes başka bir şey aramaya başlıyor, "bir taraftan da sigortacılık yapayım bari" diyorsun...

Liverpool'un forveti golü attıktan sonra formasını kaldırıp atletindeki "dok işçilerinin grevini unutmayın" yazısını göstermişti tribünlere. Joe Strummer öyle bir forvetti.

Öyle bir yola girdin mi?

Ben girmedim, ama giren arkadaşlar oldu. O yola girdiğin anda da bu taraf gidiyor. Ufak tefek işler yaptığım oldu, ama esas olarak müzikten başka iş yapmadım. Kirada değilim, o büyük avantaj. Bir de komünsel bir durum var bizde, idare ediyoruz. Şartlar zorluyor tabii. *(gülüyor)* Mor ve Ötesi'nin gitaristi bana soruyordu, "abi bu işler nasıl oluyor, nasıl para kazanacağız" diyordu, şimdi ben gidip ona soracağım. *(kahkaha atıyor)* İlk başta bir hayal dünyası oluyor, ama ülke gerçeği bambaşka, onu farkettiğinde çoktan o işin içine girmiş oluyorsun. Başka bir yola gitmen de zorlaşıyor. Şimdi bir karar verme aşamasındayız. Devam edelim mi, etmeyelim mi? Hep bir yol ayrımı geliyor, hayat getiriyor. Özdemir Asaf'ın, sipariş üzerine yazan yazarlar için, "illâ yazacaksanız gidin dükkân açın, paranızı oradan kazanın, ama bu işin namusuna halel getirmeyin" diye bir yazısı var. Şimdi Mazhar Alanson'a kızar mısın, kızmaz mısın? Bir yandan kızıyorsun, bir yandan da düşünüyorsun, telif hakları yokken, TV yokken ayakta durmuş herifler. Şimdi "her şey mübah" durumuna mı girdiler acaba? "Bunca yıl para kazanmadım, reklama da çıkarım, her şeyi de yaparım, kimse de bir bok diyemez" mi diyorlar? Buna kızılır mı, kızılmaz mı? Bir sürü parametre var.

Bir Kesmeşeker şarkısını reklama satar mısın?

Şarkı satmam. Sıfırdan bir şarkı yapıp verir miyim? Zor soru, Özdemir Asaf'a nasıl hesap veririz sonra? Onu da düşünmek lazım. *(gülüyor)* Varolan bir şarkı verilmez ama, o kesin.

İnsanlar o şarkılara ne anlamlar atfetmiş, birden karşılarına deterjan olarak çıkıyor...

Beatles'ın "Revolution"ında Iank diye Nike çıkıyor. Bülent Ortaçgil de "Benimle Oynar mısın?"ı Omo reklamına verdi...

Iggy Pop, "nereye koyarsan koy elmas elmastır, istersen kıçının deliğine koy" diyor. Ne dersin?

Bahane bulursun, o kolay.

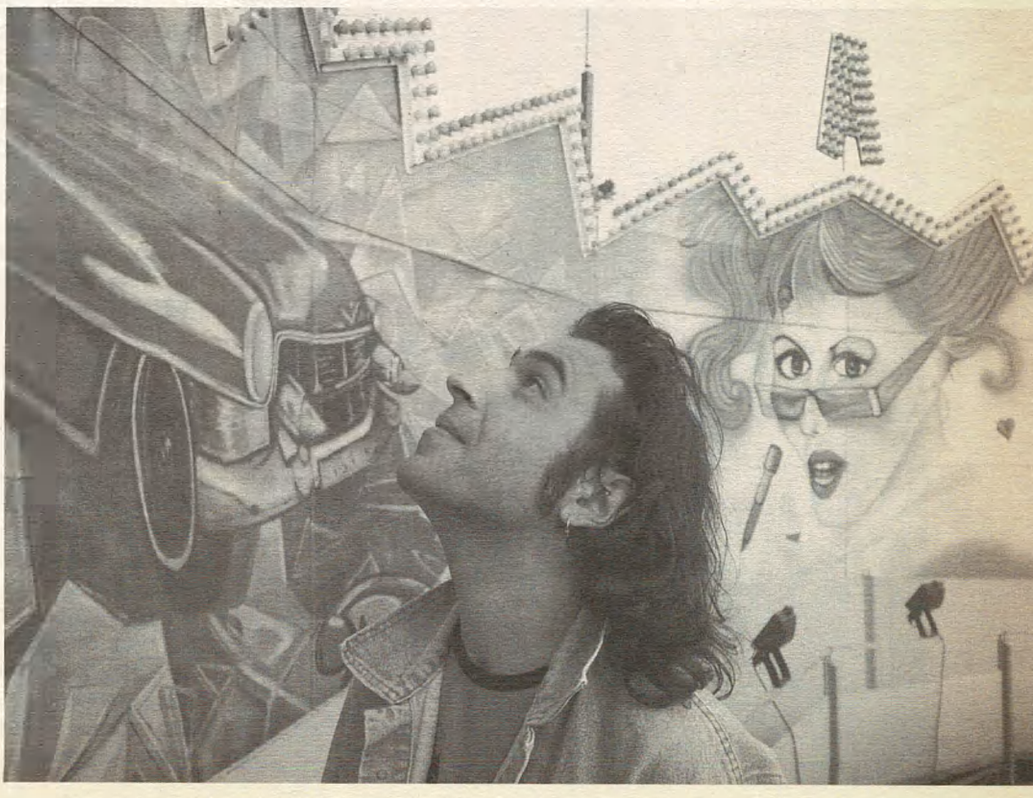

Foto: Şahan Nuhoğlu

Son günlerde seni sahnede hep DDR tişörtüyle görüyoruz, o Doğu Almanya formasının sırrı ne?
Devrimci cazcımız Miles Davis "bir müzisyenin en büyük olayı kıyafetidir" dermiş. Acayip kıyafetlerle çıkar, şaman kıyafetleriyle. Bizimki de o tişört, Terkos Pasajı'ndan. *(gülüyor)* Çok da iyi fiyattı, beş milyon. Arması yeter, çok sağlam. Kaan'da da CCCP var, bir ekip yapalım dedik. *(gülüyor)*
"Bunlar Stalinist mi?" diye soranlar oluyor...
Öyle muhabbetler Kadıköy'de de oldu. "Goodbye Lenin" diye bir film vardı, Doğu Almanya forması öyle bir durum. Siz de kıllandınız mı ona?
Kıllananlar oldu, ama "Feridun Bey"deki "senin kâben neresi, New York mu, Moskova mı?" dizelerini kanıt gösterdik.
O forma, Stalinist bir durumla değil, futbolist bir durumla bağlantılı. 1974 Dünya Kupası'nda, Münih Olimpiyat Stadı'nda, Doğu Almanya Batı Almanya'yı 1-0 yenmişti. Son on dakikada attılar golü. Federal Almanlara çok koymuştu o maç. Derwall'in kitabında "Hayatımın Unutamadığım Yenilgisi" diye bir bölüm var, o maçtan bahsediyor. Batı Almanya'nın antrenörü Helmuth Schön, Derwall onun yardımcısı. "O stadda birçok gol yedik, yenilgi aldık, ama Doğu Almanya'nın golünden sonraki sessizlik gibisini hiç görmedim" diyor. Maçtan sonra Batı Alman kampında isyan çıkıyor. Batı Alman futbolcular, Doğu Almanlara "prim aldınız mı" diye soruyorlar. Cevap: "Bizde prim filan yok, işimizi yaptık." Batı Almanlarda sponsorlar, primler filan, ama paylaşım bozuk. Paul Breitner "primler adaletli dağıtılmazsa maçlara çıkmayız" diyerek isyan bayrağını çekiyor. Derwall şu yorumu yapıyor: "Her şey o maçla başladı. Biz takım oyunundan çok uzaktık, onlarsa çok kararlı, istekli, azimli oynadılar ve kazandılar. Onlarda prim yoktu, bizde vardı ve eşit dağıtılmıyordu." Batı Alman kampında büyük tartışmalar oluyor maçtan sonra; Derwall, primlerin eşit dağıtılmasından yana tavır alıyor ve solculukla suçlanıyor. *(gülüyor)* Formanın hikâyesi bu.
Kesmeşeker'de parayı nasıl bölüşüyorsunuz?
Eşit bölüşüyoruz, dörde bölüyoruz.
Biraz önce Bülent Ortaçgil'in bahsi geçtiğinde, "olmalı mı, olmamalı mı / yoksa hiç değişmemeli mi / ama ben değişmezsem / ben olamam ki" düştü aklımıza. Kesmeşeker'in "Değiştim"inden bahsedelim mi biraz? O şarkıdaki değişim, devrimci mi, liberal mi?
Çok direkt sordunuz, yaktı bu soru... *(gülüyor)* Şarkının girişinde tabu yıkıcı bir hali vardır. "Bu nasıl gitar solo" diye başlar... Çalan allâme-i cihan bir gitarcı bile olsa, o lafı yiyecek. Eric Clapton konuk sanatçı olsa, ona da "bu nasıl gitar solo" diyeceğim. "Tut Beni Düşmeden"in (1995) en eğlenceli şarkısı "Değiştim"dir. Ama liberallikle alâkası yok tabii. *(gülüyor)* Liberal değil, liberter. "Yedi, sekiz, dokuz / bu oyunda biz yokuz..." Rock'n'roll bazlı şarkılarda sözlerin güme gitme ihtimali çok fazla, o şarkıyla millet laylaylay takılıyor, kim nasıl algılarsa o tarafa gidiyor. "Değiştim"de ufak bir soru işareti de var. Yüzde seksen "değiştim"dir, ama bir yüzde yirmi de "değiştim mi?"dir. Konserlerde değiştiriyorum, bazen "aynı insan mıyım", bazen de "aynıyım sanmayın" diyorum. İkisi arasında gidip geliyor, o anki ruh haline göre... Değişmek, insanın bilinçli olarak yaptığı bir şey mi, emin değilim. Öyle bir noktaya geliyorsun ki, "olan oldu, zaten başka türlü olamazdı ki, o oldu, olmayacak şey olmadı" diyorsun. Değişmek bilinçli olarak yapılan bir şey mi, yoksa çağrılan bir şey mi? Belki de çağrılan bir şey. Bir şekilde olmak istediğin yere doğru gidiyorsun. "Öbür tarafa gitseydim ne olacaktı?" diye düşünmüyorsun. Olaylar akıyor, sen de onların bir parçasısın, bir tarafa doğru bir adım atıyorsun... İnsanı var eden şey tercihleri, ama o tercihlere meyletme noktası önemli. Tamamen bağımsız tercih yapmak hiçbir zaman söz konusu olmuyor. Bu işlerde iç sesin çok önemi var. "Bu yol mu, o yol mu" derken, bir iç ses "hadi bu yol" diyor, o yola yönlendiriyor. O iç sesi dinlemek gerekiyor.
Gaipten de gelmiyor, ürettiğin bir ses sonuçta.
Tabii, o iç sesi konuşturan benim. Bir kitap okuyorsun, bir film seyrediyorsun, bir şarkı dinliyorsun, birisiyle tanışıyorsun... Referanslar, koordinatlar oluşuyor. Bir şarkı dinliyorsun çocukken, rock, Beatles, hop yolun değişiyor, başka bir yere gidiyorsun. Referansların oluşmasıyla geliyor o iç ses. Alev Alatlı'da okumuştum, Kabala'da da bir iç ses kavramı var, "sitre akka"...
Sartre'ın düşündürücü bir lafı var: "Çok hata yaptım, ama ne zaman hata yaptıysam, yeterince radikal davranmadığım için yaptım."
Doğru olabilir. Bir yolu şöyleyken böyleye çevirmek başlı başına bir mesele.
Senin dönemeçlerin neler?
Benimkiler çok keskin. 16-17 yaşımda verdiğim bir karar çünkü. Üç-dört sene askerî okul deneyimim var. O yoldan çevirmeseydim kendimi, şimdi bambaşka bir durum olacaktı.
Nasıl vermiştin o kararı?
Kuleli'ye gidene kadar çok özgür bir çocukluğum oldu. Anne-baba ayrı, anne işe gidiyor, 1'den 7'ye kadar ev senin. İstediğin müziği dinliyorsun, kayığa biniyorsun, o ortamdan askerî ortama girince, "ne abi bu?" diyorsun. Bırakma kararı aldığında herkes karşı çıkıyor, ikna etmeye çalışıyor, ailen korkuyor, dışarısının hali belli, işsizlik filan. "Okulu gitar çalmak için mi bıraktın?" durumları oluyor. Hayır falan diyorsun ama, kafanda öyle bir şey de var. İpraş lojmanlarında bir mühendis vardı, bir gün Hey dergisi okuyorum, bir baktım, bu adam İpucu Beşlisi'nin klavyecisi! O güne kadar hep barda görüyorum, piizci bir arkadaş, o resimde saçları uzun, kolyeler filan. Benim bildiğim haliyle hiç alâkası yok. Resmi anneme gösterdim, "evet o" dedi. Son derece domestik bir ev kadınıyla evli, evinde piyano filan var, ama çaldığını sanmıyorum. O da geldi benimle konuştu: "Sen çal da, kendi kendine çal, sakın öyle profesyonel filan olma." Herkes seni korkutuyor. Ama bir kere rota değiştirdikten sonra, ötesini çok düşünmüyorsun. Şöyle düşünüyorsun: "Tamam, üniversiteye gireyim, devam mecburiyeti olmayan okul hangisi? En rahat nerede prova yapabiliriz?" Bir baktım, İletişim Fakültesi; kebap durumu. Sonra ne olacak diye düşünmüyorsun.

Ben daha çok arketiplere inanırım, Jung'un arketiplerine. Bir şeyden korkarsın, neden korktuğunu bilemezsin. Arketipinde vardır o. Bu belki de işin kaçamak tarafı...

Radikal davranmaktan alıkoyan korku mu? Aslında ne istediğini biliyorsun, ama o adımı bir türlü atamıyorsun, bir şey engelliyor. O şey ne?
Kesinlikle korku. Bazı şeyler seni gerçekten tehdit ediyor. Ya ona teslim oluyorsun ya da onu yok ediyorsun, direkt giriyorsun olaya. Korku, bir meydan okuma durumu çıkarıyor insanın karşısına. Ben daha çok arketiplere inanırım, Jung'un arketiplerine. Bir şeyden korkarsın, neden korktuğunu bilmezsin, arketipinde vardır o. Jung'un

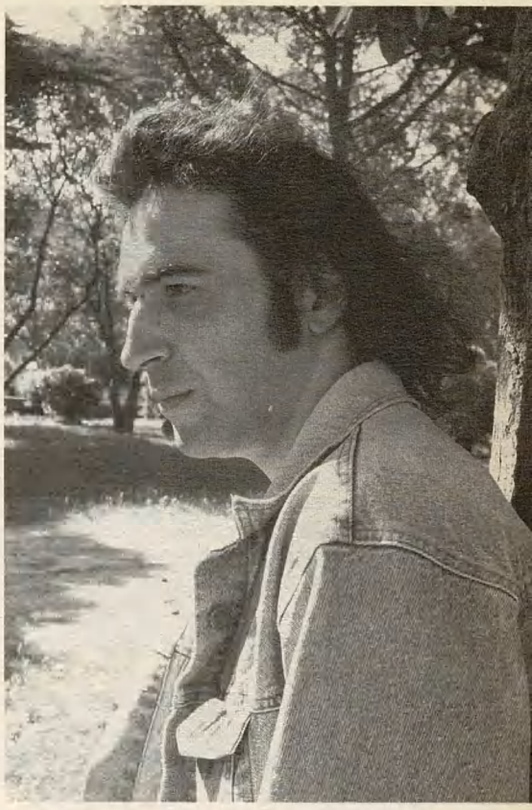

haklı olduğuna inanmak istiyorum. Belki de işin kaçamak tarafı.
Biz de tam tersine inanmak istiyoruz, çünkü o zaman değişmek, değiştirmek çok zor. Jung - Freud yazışmaları, Freud'u haklı gösteriyor gibi.
Freud bana biraz fazla katı, gerçekçi geliyor. Freud'la olanları değil ama, Hermann Hesse'yle yazışmalarını okudum Jung'un.
Hesse'yi severiz de, biraz fazla mistik değil mi?
Jung'da da var o, mektuplaşmaları mistisizm üzerine zaten. Jung'la mistik tarafa çok fazla da kayabilirsin, rahatlamak adına. Ya da başka şekilde halledersin, terapiste gidersin mesela. İnsan tabii kendi başına halletmeye çalışıyor, bir takım rahatlama önerileri sunuyor kendine. Şunu oku, şununla görüş filan... O korkunun kaynağına inmedikçe, hiçbiri deva değil. Çok zorlanırsan terapiste gidiyorsun, ne derse yapıyorsun. Biraz da ideolojik bir durum aslında.
Terapiste gidenler hızla çoğalıyor, senin de gitmişliğin var mı?
Gitmişliğim yok, ama git diyen çok. *(gülüyor)* Psikiyatri de, psikoloji de çok taze bilimler, neye hizmet ettikleri de soru işareti. "Normalleştiriyorlar" insanı, ama neye göre normalleşme? Bir Soyvet psikoloğuyla New York'taki bir psikolog aynı reçeteleri mi veriyorlardı? Gittiğin adamı sorgulamak gibi bir şey olamayacağına göre, bu soruları kafanda halledip gitmen gerekir. Dünyada anti-psikoloji diye bir akım da var. İnsan kimyasıyla oynamak çok tehlikeli, ne adına tedavi edecek, normalleştirecek? Onun için, gideyim mi, gitmeyeyim mi diye düşünüyorum. Bende tiksel sorunlar çoktur. Bir tik biter, öbür tik başlar. Ama o, kafada sürekli bir şeyin dönmesiyle ilgili. Üretirken de çok ateşleyen bir şey. Tık, tık, tık, absürd gelebilecek kelimeler, cümleler kafanda dolaşıyor. Onları yazıya döktüğünde, terapi gibi oluyor. Şimdi herifler bunu keserse nice olur halimiz! *(gülüyor)*
Tikler ne?
Bir sürü. Çocukluktan beri tiksiz zamanım çok azdır. Şekil değiştirir, öyle olur, böyle olur.
Değiştirdiğin, aştığın tikin var mı? "Oh, şundan kurtuldum" ya da "keşke o tik kalsaydı, bu tik-

ten daha iyiydi" dediklerin var mı?
Var tabii de, şimdi hatırlarsam, aklıma gelmiş olur, tekrar geriye gelir. *(gülüyor)* Onun için Jung'a takılıyorum, rahatlatıcı bir tarafı var: "Bunlar arketipler abi, ne yapayım?" *(gülüyor)* Murat Kekilli'nin bir kartpostalı var, poster gibi satılıyor. Önüne bir kitap açmış, "Varoluşçu Psikiyatri", Irving Yalom. Adam başka boyuta girmiş. Çakılmış mı, aşmış mı, anlamıyorsun. *(gülüyor)*

"Bu Akşam Ölürüm" şarkısı gerçek bir hitti, alttan alta dolandı, pat diye patladı. Promosyonu, klibi filan yokken bütün Beyoğlu çalıyordu. Adana sound'unu yabana atmayalım...
Adana sound'u başka bir şey. Orada bir Kurtuluş efsanesi var mesela. İzlemek için iki gün önceden yer ayırtacaksın. Sahnede yanına rakısını, peynirini koyuyor, çalıyor, içiyor, dört-beş saat performans çekiyor. *(gülüyor)* Adana çok acayip bir durum. Hasan Şaş, "Ankara'da kalabilmemin iki koşulu vardı" diyor: "Haluk Levent ve Müslüm. Onlar olmasaydı, Ankara'da dayanamazdım, Adana Demirspor'a geri dönerdim." *(gülüyor)*

Tam "Tut Beni Düşmeden" durumu olmuş. O şarkı nasıl çıkmıştı?
O sıralarda "Last Dance With Mary Jane" diye bir şarkıları vardı Tom Petty & The Heartbreakers'ın. Çalarken hobadahop "Tut Beni Düşmeden"e yuvarlandı. Mary Jane argoda marijuana demek, sayko akoruna oradan yuvarlanıyorsun. Bet dönemler, "her şey bu kadar ucuzken"... Sözlerin nasıl çıktığına hiçbir zaman net bir cevap veremem. Bir anda yuvarlanıyorlar bir şekilde. Ama çok gerçektir o şarkı.

"Best of Kesmeşeker"e koyar mısın onu?
Sahne performansını koyarım. Albümdeki hali biraz sentetik. "Best of" yapmak aklımızdan geçiyor, ama Uzelli –ikinci albümü orası basmıştı– parça vermiyor. Belki bir gün patlar diye düşünüyor galiba. *(gülüyor)*

Hiçbir albüm tam olarak içine sinmiyor galiba...
Tam olarak hayır. "Keşke"yle başlayan cümleler iyi olmaz, ama "keşke o şarkıda şöyle yapmasaydık da, böyle yapsaydık" dediğimiz çok oluyor. Hagi'nin lafıdır: "İyi oynadık, ama her zaman daha iyisi vardır." *(gülüyor)* Hagi hırsı olması lazım, allah insana Hagi hırsı versin.

En "keşke"li şarkılar hangileri?
Öyle bir albüm yapabiliriz, "Keşkeli Şarkılar". *(gülüyor)* Her albümde var onlardan.

"Acıların Kralı"nı koyar mısın "best of"a...
Koyarım tabii. Çok gerçektir o. Bir kerede çıktı. Tek başıma oturuyordum o zaman. Bir Trakya şarabı, bir şişe votka... Sabah kalktım baktım, okey. Nokta, virgül, hiçbir şey değiştirmedim.

"İstanbul İstanbul"u da koyar mısın?
Koymam aslında, ama alâmet-i farikamız gibi oldu. Nereye gitsen, bir kere çalmak zorunda kalıyorsun. Müzikal olarak bizim tarzımızla alâkası yoktur, "bluesy" şeylerden çekiniriz çünkü. Blues grubu değiliz, blues grubu olmak bambaşka bir şey. Beatles bile bundan çekinmiştir. "Yer Blues" diye bir şarkıları var, blues diyelim mi, demeyelim mi diye tartışmışlar. Çünkü fazla iddialı bir yere gidiyorsun o zaman. "Hamdık, Piştik, Olduk"u reggae diye çalıyorduk, bir gece Afrikalılar geldi, "bu reggae değil ki" dediler. *(gülüyor)* Kadıköy reggae'siydi. *(gülüyor)*

Öyle Manchester sound'u gibi bir Kadıköy sound'u yok. Laboratuardan kaçan virüsler anlatılır ya, laboratuarda konuşurken bir yerden kaçtı o laf ve aldı yürüdü.

Şu Kadıköy sound'u muammasını konuşmanın yeri geldi galiba...
Evet, Kadıköy sound'u diye bir laf var, herkes ona kıllanıyor. Çok naif bir şey aslında, muhabbetlerde "bu şarkılar ne kadar Kadıköy kokuyor" filan diye konuşuyoruz aramızda. Eski rock'çular vardır Kadıköylü, '60'larda, '70'lerde Kalamış'tan, Köhne'den gelmiş gruplar, Kaygısızlar filan, ama öyle Manchester sound'u gibi bir Kadıköy sound'u yok. Türkçe söyleyen gruplara gaz vermek için söylenen bir laftı aslında. Laboratuardan kaçan virüsler anlatılır ya, laboratuarda konuşurken bir yerden kaçtı o laf ve aldı yürüdü. Konya'ya konsere gidiyoruz, soruyorlar: "Kadıköy sound nedir abi?" *(gülüyor)* Kadıköy sahilinde yürümek, Kadıköy'de aşık olmak, ev muhabbetleri... Hakikaten ayrı bir havası vardır Kadıköy'ün. Onun üretime yansıyan tarafı kastediliyor Kadıköy sound'uyla herhalde. Ama, böyle bir isim verdiğinde içini doldurman lazım, onu yapan yok. Mesela "Kesmeşeker ve Kadıköy sound" yazıyorlar. Kadıköy sound ayrı bir grupmuş gibi. *(gülüyor)*

Avurpa yakasındaki konserler için "deplasman" diyorsun hep, hakikaten öyle mi senin için?
Beşiktaş pek ters gelmiyor, çok yabancılaşma olmuyor, ama Taksim'e, Beyoğlu'na gitmek bayağı deplasman durumu. Hakikaten farklı bir hayat var orada, sert, hızlı. Kadıköy'e inince rahatlıyorsun. Her şey daha sakin. Kadıköy, biraz da üretim bazlı, evde üretim durumu var. Evlerde mutlaka birileri bir şeyler yapıyor. O tarafıyla Ankara'ya benzetilebilir, bir ev sistemi var. Onun için, İstanbul'a yerleşen Ankaralılarda bir afallama oluyor, Ankara afallaması... *(gülüyor)*

Güzel şarkı olur, "Ankara Afallaması".
Albüm bile olur. *(gülüyor)* Adamlar sudan çıkmış balığa dönüyor. Ev sistemi başka bir durum, başka türlü insan ilişkileri; dinamiği apayrı. "Bizde komünsel bir durum var" diye anlattığım da o zaten, sekiz-on kişi bir araya geliyoruz, muhabbet ediyoruz, plak dinliyoruz, kitaplardan, filmlerden konuşuyoruz. Bu da başka bir iklim yaratıyor tabii. Kadıköy sound'u o iklimle bağlantılı bir şey.

Neler dinliyorsunuz?
Tamamen mood'a bağlı. Dün gece Supertramp dinledik mesela. Millet bize demo verir, onlar da çok döner. Ama "olmazsa olmaz"lar da var. Müslüm, Orhan, Erkin mutlaka çalınır. Bir de '60'ların Türkçe rock'undan yapılmış, "60's Turkish Beat" adıyla –aynen böyle– çıkmış bir yeraltı toplaması var, Ali Atasagun diye bir eski tüfeğin. 45'liklerden CD'ye almışlar, o mutlaka döner. Beatles, Stones şarkılarını almışlar, birebir Türkçeye çevirmişler. "She Loves You Yeah, Yeah, Yeah"yi, "o seni seviyor, evet, evet, evet" yapmışlar. Stones'un "Let's Spend The Night Together"ını da "Bu gece senle olalım" yapmışlar. *(mırıldanıyor)* Mavi Işıklar'ın "Yesterday"i var bir de, "Dün" diye, o da çok acayip. *(gülüyor)*

Yenilerden kimlere kulak veriyorsunuz?
Eskilerin yeni hallerine takılıyoruz daha çok. Geçmiştekileri tekrar keşfediyoruz. Geçenlerde birkaç Cocteau Twins albümü dinledim, çok hoşuma gitti. Interpol'ü beğendim, Kings Of Leon enteresan. Franz Ferdinand'a herkes bayılıyor, bende öyle olmadı. White Stripes iyi.

Yerlilerden?
Söyleşilerde, muhabbetlerde Duman'a, Mor ve Ötesi'ne giydirmem bekleniyor. Öyle bir durum yok, iyiler çünkü. Grizu vardı, o kayboldu, ona üzülürüm, iyi olacaklardı. Geçenlerde bir konser vardı, yedi-sekiz tane Kadıköylü grup, speed gitarlar filan takılıyorlar. Bakıyorum ne yapıyorlar diye, güzel, ayrı bir şey, ama güzel. Bir şey güzelse, o tınlıyor, tür ayrımı filan kalmıyor.

Kesmeşeker en başından beri yerleşik elemanlı bir grup olsaydı, müziğin seyri nasıl olurdu? İlk albümdeki gibi mi giderdi sound?
İlk ekiple başka şarkılar da yapmıştık aslında, hiçbiri yayınlanmadı ama. Kafamdaki ilk albüm de o değildi aslında. "Gerçekten Özleyince"dir,

1992, Hasankeyf konseri sonrasında "Gurur Plaketi"yle. Soldan sağa: Belen Ünal (gitarist), Tayfun Çağlar (bas) ve Cenk Taner

Kesmeşeker'i tarif eden şarkı. Demirhan Baylan'la çok iyi anlaşmıştık, o beni kavramıştır. Daha önce söylemiştim, benim için gitar solo en fazla George Harrison'dır. "Gerçekten Özleyince", "S.O.S", "Tek Sorumlu" –Kesmeşeker onlardır aslında. Albüm halleri değil ama, sahnede çaldığımız halleri. "S.O.S."i hâlâ çalıyoruz ve heyecanla çalıyoruz. Demek ki doğru şarkıymış diyorum. Bir şarkıyı 15 sene aynı heyecanla çalmak önemli bir gösterge. Geniş alanların olduğu şarkılardır bunlar, o zamanlar "şuraya bir keman, buraya bir piyano koysanız" diyenler oluyordu. Öyle bir derdimiz yoktu, konuşursun konuşursun, susarsın. O sessizlikleri kullanmak çok önemli; ne dediğin kadar, demediklerin de önemli. Talk Talk çok iyi yapıyordu onu. Bir şey söylüyor, iki dakika susuyor. O kubbeler çok önemli. Yıllar sonra anladım ki, ya kubbelisin ya değilsin. Şarkıya girersin, da da da dan, çıkarsın bam diye. Sözün bittikten sonra gitar başlar. Ya da sözü koyarsın, es verirsin, sakin sakin biraz enstrüman gidersin, sonra tekrar söz. Burada da şimdi konuşuyoruz, duruyoruz, susuyoruz, kubbeler yapıyoruz yani. Bunu şarkıda da yapmazsan olmuyor. Her zaman bir es, bir sessizlik anı vardır. Bozulmak istenen bir sessizlik anı olsa bile, hep vardır. Dört kişiysek burada, birisi o sessizliği bozmak için bir şey söylemesi gerektiğini hisseder. Müzikte de aynen öyle. Dalgalanırsın. Bir an herkes lafa girer, bir an kimse bir şey söylemek istemeyebilir. Bunu şarkıda yapmak çok zor, yapabilenler çok iyi müzisyenlerdir zaten. Hayatta ne varsa, nasılsa, onu şarkıya geçiriyorsun, şarkının ruhuna yediriyorsun. O zaman da gerçek bir şarkı oluyor. "Peny Lane" oluyor. "Wish You Were Here"da mesela o kadar çok kubbe var ki... "Keşke burada olsaydın" der, bir sessizlik, sonra tekrar çıkar. Herifle karşılıklı içki içiyormuş gibi bir mood'a girersin. Bütün iyi şarkılarda kubbe vardır.

Türk sanat müziğiyle aran nasıl?

Çocukluğumda, annemin arkadaşları gelir, rakılar açılır, sofralar kurulur, udlar falan çıkar, ağır taksimler olurdu sabaha kadar. Geçenlerde bir arkadaşla rakı içiyorduk, bir CD koydu, "aa bu ne" dedik, Nesrin Sipahi'ymiş. Süper albüm. O durum yok artık. "Bilmem ki ben neyim" diye bir Türk sanat müziği şarkısı nakaratı var mesela... Ayvalık'ta dolaşıyoruz, bir evin bahçesinde bir sürü plak; adam oturmuş, çay-sigara, yanında karısı, bir de kız çocuğu, plaklarını satıyor. Nasıl süper plaklar, delirdik. Para da yok, sadece Mehmet Uykusuzoğlu diye bir adamın plağını alabildim. Klasik Türk sanat müziği. Dinleyen herkes koptu. Itri, Dede Efendi filan, ağır parçalar. Kapakta bir resim var, Elvis gibi. Slayd gözlükler, alaycı bir gülümseme, papyon, amca olayı bitirmiş. Şimdi var mı, yok. Meydan okumuş orada, bir nevi rock'n'roll yapıyoruz demiş. *(gülüyor)* "Benzin Döker Yakarım" diye bir plak var, tam meyhane şarkısı, ağır, damardan. Yaşar Coşar diye biri, adam başka bir yerde, hardcore.

"Nikahına Beni Çağır Sevgilim" punk'ın önde gideni. Bu üçüncü dünya ülkesinde modernle işimiz olacaksa, Ümit Besen ve Atilla Yelken hakkında düşünmemiz lazım.

Bir de "Kalmadı Şarap Parası" diye bir plak var, o da rock aslında. "Gözler Kalbin Aynasıdır" da öyle.

Ümit Besen'in "Nikahına Beni Çağır Sevgilim"i de kıyak rock şarkısı olmaz mı?

O bence punk'ın önde gideni. Sex Pistols duysa, gelir tanışmak isterdi. Bu üçüncü dünya ülkesinde modernle işimiz olacaksa, Ümit Besen ve Atilla Yelken hakkında düşünmek lazım. Eve yabancı kim gelse, Japon, Macar, İngiliz, plaklara bakarken Ümit Besen'e takılmıştır. Kapaktan alıyor daha elektriği. Dinleyince sözlerini soruyor, "nikahına beni çağır sevgilim, istersen şahidin olurum senin..." Herifler çok önce aşmışlar, biz şu anda çok geriden geliyor olabiliriz. *(masaya tahin geliyor)* Tahini görünce aklıma geldi. 18 yaşındayım, rafineride bir abi vardı, adı Bulut. Muhabbetlerimiz olurdu, Beatles, kitaplar... Bana Server Tanilli'nin sonradan yasaklanan kitabıyla Hasan Hüseyin'in şiirlerini hediye etmişti...

Tahinden nasıl geldik buraya?

Bulut abiyle yıllar sonra meyhanede karşılaştık geçenlerde, o demişti: "Sen çok rakı içiyorsun, arada tahin-pekmez falan ye!"

Söyleşi: **Y.G. - S.S.**

SİNEMA

"Birinci el"den sinema...

Artun Yeres, yıllarını verdiği sinemanın her geçen gün artan ölçüde kitle-eğlendirme kültürünün malzemesine dönüştürülmesine alçakgönüllü ama 'yüksek sesle' bir uyarı yapıyor. Neredeyse bir yüzyıl boyu sinemayı sinema yapanların seslerine kendi sesini katarak, bir sinema belleği kuruyor. Ve şunu hatırlatıyor bize: Sinema hâlâ hayat hakkında bir şeyler söyleme iddiası taşıyacak, sorunların, çelişkilerin seyircisi olmaya razı olmayacaksa, kendi tarihini unutmayacaktır.

Göstermenin Sorumluluğu / Artun Yeres
***Donkişot-Sinema Derleme* 520 sayfa ... 7 YTL**

BORDO SİYAH KLASİK YAYINLAR DONKİŞOT GÜNCEL YAYINLAR Avanış yayın ajansı
TREND YAYIN BASIM DAĞITIM REKLAM ORGANİZASYON SANAYİ TİCARET LTD. ŞTİ. KURULUŞUDUR
Yayın Grafik & Satış Pazarlama: Caferağa Mah. Mühürdar Cd. No:60/5 Posta Kodu 34710 Kadıköy/İst.-TR
Tel: (0216) 348 98 03 Pbx Fax: (0216) 349 93 45 E-mail: info@bordosiyah.com.tr Web: www.bordosiyah.com.tr

VÜS'AT O. BENER
(1922-2005)

Türkçe Vüs'at Bey için nasıl bir talihse, Vüs'at Bey de Türkçe için bir talih, bir şanstı. "Dost", "Yaşamasız", "Ihlamur Ağacı", "Buzul Çağının Virüsü" ve dahası... Öyküler, birkaç oyun, birkaç roman, anlatılar, manzumeler... Kestirmeden söyleyelim: Müzikler. Vüs'at O. Bener dilimizin has "bestekâr"ıydı. Hayatın ve insanoğlunun karmaşıklığını, eğip bükmeden, uzun etmeden, basitleştirmeden basit bir dille aktaran, "Kuru bir gerçek var elimizde. Anlatamadım. Bilmem ki, ben de anlatmak istediğimi iyice biliyor muyum?" diye yazan bir edebiyat ustası. 31 Mayıs'ta yitirdiğimiz Vüs'at O. Bener'i, Açık Radyo mikrofonlarından 2002 yılında yayınlanan söyleşisinden pasajlarla uğurluyoruz.

ANONİM BİR TABLET

Herkesin bir tarzı var, değil mi? "Nasıl yazıyorsunuz?" gibi sorular oluyor. "Amuda kalkarak" yahut ne bileyim ben, "yatarken", "yüzüstü": Ressamlar arasında var böyle sivri akıllılar, böyle yanıtlar veriyorlar. Ben normal bir adamım. Belki bürokrasiden gelmem nedeniyle, ta lise çağlarından da gelme bir alışkanlıkla, masada otururak yazarım. Okurken de öyleyim. Yatayım da okuyayım: Bu bana gevşeklik gibi geliyor, hiç de hoşuma gitmiyor. Önemsemiyormuşum gibi geliyor okuduğum şeyi... Belki yanlış, ama böyle bir alışkanlığım var. O nedenle uzuyor bazen. Gerçekten uzuyor.

Şimdi bana güleceksiniz. Neredeyse kızıyorum kendime, bu kadar çok yaşamanın da bir anlamı yok diyorum. Şimdi Narmanlı Han'ın oradan geçerken farkettim, Ahmet Hamdi Tanpınar 61 yaşında ölmüş. Ben onu daha yaşlı sanıyordum, inanır mısınız? Oradaki plaketi okudum. Hay allah dedim, 61 yaşında da ölünmez! İyi bir edebiyat adamı için, 70'e filan izin verilmeliydi. Bana o kadar çok izin verdiler ki! Bu iznin karşılığını da verebilmiş değilim, çok zor yazdığım için anlaşılan. Bunu bir öğünç olarak söylemiyorum. Kolay yazanları kıskanıyorum da. Kalemlerinden kan damlıyor, değil mi? O tür yazarlarımız da var. Bende o yok. Bakıyorum, elli sene olmuş bu işe kendimi adayalı. Hayır, adayalı demiyorum, çünkü adayamadım.

Önce, yazdıklarım beni etkiliyor mu, etkilemiyor mu, ona bakıyorum. Ben onunla örtüşebiliyor muyum? Yazar olarak benimle yazdığım kişiler arasındaki ilişki ne ölçüde içtendir? Ne ölçüde birbirlerini seviyorlar ya da nefret ediyorlar, birbirlerine ne ölçüde karşılar? Bunlar beni çok yoran şeyler. Ama zaman içerisinde öyle bir şey oluyor ki –bunun olması için çok uğraşıyorum tabii... Zaman içinde şöyle bir oluşum var: Benim öykülerimdeki kişiler hiçbir zaman tanımadığım kişiler değil. Aslında tanımadığım kişiler ama, onlar o yola sokulmuşlar ki, devinimleriyle, düşünceleriyle, hatta yürüyüşleriyle, bakışlarıyla tanıyorum onları. Zaten çok az ayrıntı kullanıyorum, ama özenle, bu ayrıntıların onların kişiliklerini yansıtması bakımından önemli olmasına dikkat ediyorum. Ama bunun okur açısından çok doğal gelmesi gerekir bana göre. Okur da onunla beraber yürümeli. Beraber düşünmeli, gülmeli. İroniye çok önem veriyorum, ama bu ironi kasıtlı bir ironi değil, kendiliğinden oluşuyor. İnsanlararası çelişkilerde öyle ufak tefek gülünesi şeyler oluyor ki. Ama aynı zamanda dokunaklı şeyler de oluyor. Bu ikisi birbirinin içerisinde eriyor. Farkında olmadan bir gülümseme yüzünüzde beliriyor. Ben ona çok dikkat ediyorum. Yoksa, kahkaha attırmayı hiç düşünmüyorum. Keza, gözyaşları döktürmeyi de düşünmüyorum. Böylesi şeylerden de hoşlanmıyorum ayrıca... Böyle olduğu için de uzun süre geçiyor. Onlarla benim alışveriş etmekliğim lazım, bu bazen yıllarımı alıyor. Birbirimizi sevemiyor muyuz, yahut birbirimize karşı bir yakınlık duyamıyor muyuz acaba? Galiba böyle bir şeyler de oluyor. Bakıyorsunuz, bir sayfa böyle oturup duruyor, bir türlü gitmiyor. Sonra bir gün bakıyorsunuz, oluşmuş! Kendiliğinden dökülmeye başlıyor.

Büyükşehre gelinceye kadar –özellikle de aile yaşamı bakımından, babamın taşrada öğretmen oluşu vesilesiyle– hemen hemen bütün Anadolu'yu dolaşmışlığım var. Özellikle taşra hayatında insanlarla haşır neşir olabiliyorsunuz. İki türlü yaşam tarzı var: Biri, tamamen memur ilişkileri oluyor o küçük kasabalarda. Kaymakamıydı, defterdarıydı, eczacısıydı, biraz daha elit, farklı insanlar bir araya geliyor. Varsa subaylarla da ilgi kuruluyor... Genellikle kasabanın asıl insanlarıyla doğrudan bir ilgi kurulamıyor. Ben bunu biraz kurardım. Benim yapımdan da ileri geliyor: Görüp de çözümleyemediğim, yahut aralarına girmediğim, ilişki kuramadığım insanların yaşamlarını yazamıyorum ben. Kurgulama, kurmaca, bilmemne diyorlar, evet, başka bir gerçeklik bu. Edebiyatın ayrı bir gerçekliği var. Bu oluştuktan sonra onlar başka bir yere gidiyor, ama temelde, özde, çelişkilerini, iç yaşamalarını dışavurucu davranışlar içerisine girebiliyorlar. Yaşadıklarımı yazıyorum demeyeceğim, ama tam anlamıyla kurmaca da değil yazdıklarım. Klasik anlamda gerçeklik –efendim, bu acaba olmuş mudur?– diye bir şey yok. Onu ben sentez haline getirebiliyorum. Kafamda onları oluşturabiliyorum. Böylece bir şey ortaya çıkıyor ve bu çıkan şey, sanıyorum ki böylece sevilmiştir. Bazılarınca da hiç beğenilmemiştir. Aman, ne karşı çıkılmıştı o zamanlar! Belli idollere, düşüncelere angajmanı yok bu adamın! Politik görüşü de yok! Böyle diyenler de çıkmıştır. Ama inanır mısınız, onlara karşı bir saygım da vardı, cevap vermedim. Şimdi onların hiçbirinin ismi yok. Ne yapayım yani?

Dil çok çok etkili bir araç. Bakıyorsunuz, dilin tadını, inceliklerini, müzikalitesini kavrayamamış bazı yazar tiplerimiz var. Okuyorsunuz, okuyorsunuz, bir hamlık geliyor üstünüze. Anlattığı şeylerle onun arasında bir ilgi, bir iletişim kuramıyorsunuz. Has yazarlar –ben kendimi o has yazarlar kadar önemli görmüyorum– çok küçük bir ayrıntıyı, çok küçük bir nüansı yakalıyor ve onu kullandıkları anda, her şey çok çok değişik boyutlara götürülüyor. Bunu Samuel Beckett için söyleyebileceğimiz gibi, Bilge Karasu için de söyleyebiliriz. Mesela William Faulkner'da da bu çok önemli bir ögedir.

Kendi dilimizin tadını özümsemiş, bu dile çok önem vermiş yazarlardan söz ediyorum ben. Yoksa, kalemi eline alınca çok güzel şeyler de çıkaran yazarlar var. Ama bana göre güzel değil. Ben ondan pek tad alamıyorum. Güç metinler gibi görünür, aslında bana göre kolaydır o metinler... Çok uğraşıldığını, beste yapar gibi çalışıldığını size hissettirmeyen bir akıllar, bir yürekler vardır, işte o metinler beni ilgilendirir. Kendi dilimizin özel bir müzikalitesi var. Bunu keşfetmek lazım. Şiirsel bir dil. Bana öyle geliyor. Çok sevdiğim için belki yanılıyorum. Ama değil. Sevmemek mümkün değil. Zaten sevmiyorsanız, yazamazsınız doğru dürüst.

Beni Sait Faik'e yakın hissediyorlar. Yahut Memduh Şevket'e yakın duruyormuşum. "Muşum" diyorum, mutlaka etkilenmişimdir, ama belli ve

Vüs'at O. Bener, 1996 (foto: Tarık Sipahi)

farklı bir yere konduğumu sanıyorum. Ben etkilenmekten çekinen bir adam değilim, André Gide "etkilenmeyen insan yazar olamaz" diyor, havadan yazılmaz, birçok şeylerden etkilenerek yazılabilir. Farklı olmak için özel bir gayretim olmadı mı? Mutlaka oldu. Eleştirmedim mi o yazarları? Eleştirdim. Güzeller ama, bence çok atmosfer yazarları. Şöyle bir düşünüyorsunuz, aklınızda ne kalıyor? Her öyküde, aklınızı karıştıracak bir özellik var mı, yok mu, ben ona bakıyorum. Çok güzel atmosfer öyküleri yazanlar var. Halen de var. Özellikle hanım yazarlarımızda bu çok dikkatimi çeken bir özellik. Yani, kestirme söylersek, edebiyat yapıyorlar. Ben pek edebiyat yapamıyorum. *(gülüyor)*

Yazdığım şeylerin bir mesaja bağlanmaması önemli. O kendiliğinden oluşup gidiyor. Çünkü benim anlattığım kişiler öyle mesaj verecek adamlar değil. Günlük yaşamlarını götürüp duruyorlar. Onlardan bir şeyler çıkıyor. Kendi ülkemizin insanları, çok keyifli de görünseler, çok gevezelik de etseler, yalnız kaldılar mı, her şey birdenbire bir karanlığa gidiyor. Çünkü üretici değiller, çünkü birbirlerini etkilemekte usta değiller. Burdan da ortaya olumsuzluklar çıkıyor ister istemez. Benim kendimi hiç de karamsar bulduğum falan yok. Bana "kara anlatı yazarı" demişti Semih Gümüş. Sanıyorum ilk defa da bir inceleme kitabı çıkmıştı benimle ilgili olarak... Memduh Şevket Esendal öyle değil. Özellikle iyimser bir adam yapı olarak. "Dost" hikâyesini en çok beğenen adam odur. Oysa "Dost" hikâyesinin trajik bir bitişi vardır. Feryat etmez de kadıncağız, "eh, öyleyse ver benim mektubumu" der. Yani, beklemediğiniz bir tepkisi vardır bizim halkımızın. Çok trajik olaylarda bile gözyaşı döker, bağırır, çağırır, ama ondan sonra gayet sakinleşiverir, biter, gider... Bir bakıma, içten içe hayata bağlıdırlar aslında. Bingöl depremleri fotoğraflarını görüyorsunuz, insan bakamıyor bile. O kadar ağır. İzmit depremindeki tepkilere bakıyorsunuz. 17 bin, 20 bin insanımız gitti gürültüye. Cenazesini bulmak bile yakınları için bir teselli noktası oluyor. Allah allah, nasıl oluyor bu iş?.. "Havva" öyküsü öyledir. Ordaki Analık sorar, "ne istiyorsun yavrum, ne yapayım?" diye. Gözünü açar, baklava ister, ölür ondan sonra. Bu kadar sade biçimde tepkisini koyar ortaya.

Yazarın yüzü, yazarın sesi, yazarın mimikleri, şusu busu... Biz günlük bir adam değiliz, bir kişiliğimiz vardır elbette ama, bakınca düş kırıklığı da yaratabilir. Onun için yazarın yapıtlarına bakmak gerekiyor. Güzel mi, etkileyici mi, iyi bir şey yapabilmiş mi? Ahmet Haşim'i düşünebiliyor musunuz. Adamcağız yüz fıkarası. Ama hiç de öyle düşünmemek gerekir. Yapıt önemli. Yazarlar arasındaki ilişkiler, kavgalar, şunlar bunlar önemli değil. Kavga yapılmasın mı, yapılsın, hem de kıyasıya yapılsın, o ayrı bir mesele. Eğer bunlar yaratıcıysa, kişiliğinin yaşamındaki yeri basitliklere dökülmeden, yapıtlar üzerinde durulması gerekir. Yok yaratıcı değillerse, bunlar günübirlik adamlarsa, bıraksınlar, üzerinde hiç durmasınlar.

Öteden beri, kendimi yazar kavramı içerisine oturtamamışımdır. Profesyonelce bir çalışma değil benimki. Çok amatörce bir çalışma. Profesyonelce çalışanlara da saygım var çok. Gabriel Garcia Marquez gibilerinin sekreterleri var, dünyayla ilişkileri devam ediyor, herhangi bir yerle ilgili bir roman yazacaklarında, bütün bilgiler toplanıyor, onların analizi yapılıyor, ondan sonra bir kurgu ve müthiş bir şey çıkıyor ortaya. Ben yaşadıklarımdan mütevazı, alçakgönüllü bir şeyler çıkarıp duruyorum. Ve bunu bir öğünç meselesi olarak önüme koymaktan hiç hoşlanmıyorum. Onun için de benim bir adım "suskun yazar"dır. Benim için "köşede oturur" gibi laflar söylerler. *(gülüyor)* En ünlüler de dahil, belli bir hırsa ihtiyacı vardır bir yazarın. Bu hırsın sonuna kadar götürülmesinden yana değilim. Bir tablet olarak kalabilmişsem yeter; bir şeyler yapmışımdır ama, isim filan aramayın. Yani, anonim. Yani halk beni tutmuş, yazdıklarım hoşuna gitmiş de mesellerinde kullanmış mesela. Vüs'at Bener değil de, anonim bir kişi. Bizim bir sürü masallarımız var, hiçbiri için "bunu falanca yazmış" denmez. Özellikle Anadolu edebiyatında, Anadolu insanının yaratılarında çok güzel şeyler var. Bir Yunus Emre'de neler yok. Acaba Yunus Emre'ye mi ait? Shakespeare deyince yalnız Shakespeare mi akla geliyor? Öyle bir kavram geliyor akla. Onun için, o ölçüye götürebilmiş miyim diye arada bir düşünürüm... Ümit edebileceğim şey şudur. Bir gün, bundan on bin yıl sonra kazılar olur, bir tablet bulunur, kim olduğu da belli değil, ama bir şey anlatmış orada. Halkın ilgisini çekmiş. Hitit döneminden bugüne kadar kaldığı gibi. Eh, böyle olunca bir değeri var. Yoksa, çok çabuk erir gidersiniz. Bir şey yapmamak için söylemiyorum. Bir şeyler yapılmalı da, bunun böyle kalacağı belli mi? Elli yıl kalabiliyorsunuz orda. İyi-kötü ben biraz oturmuşum da. Daha fazla da değil. Çok çabuk eritilebiliyor, çok çabuk zayıflayabiliyor; çok büyük emek vermek lazım onun için. Kanınızı koyacaksınız hokkaya, kaleminizi batıracaksınız, öyle yazacaksınız ki, ileride anılabilesiniz. Öyle bir teselli bulabilirsiniz. Onu da çok önemsemeden ama.

Söyleşi: **Çiğdem Öztürk**

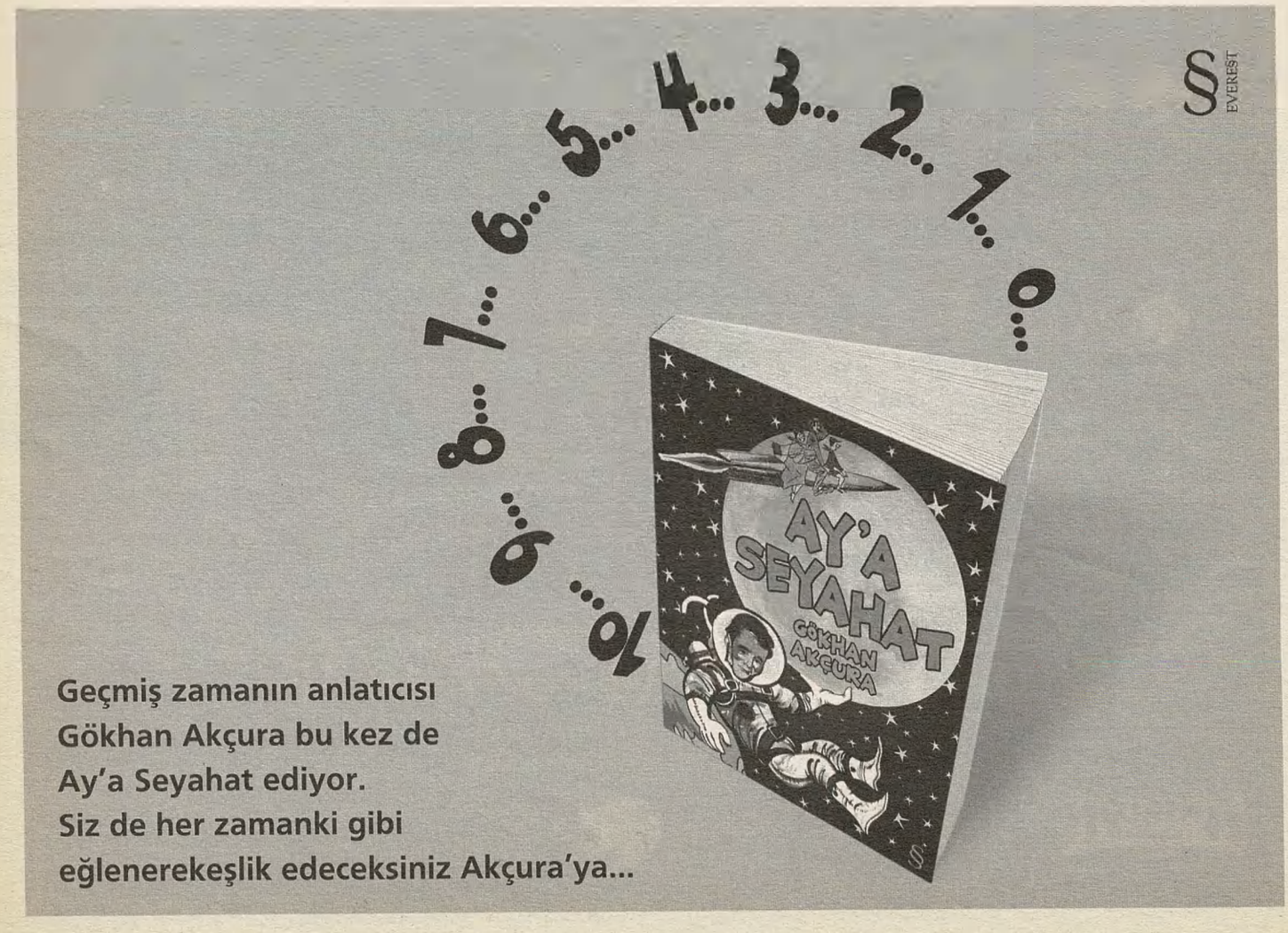

CRIMSON

bar&restaurant

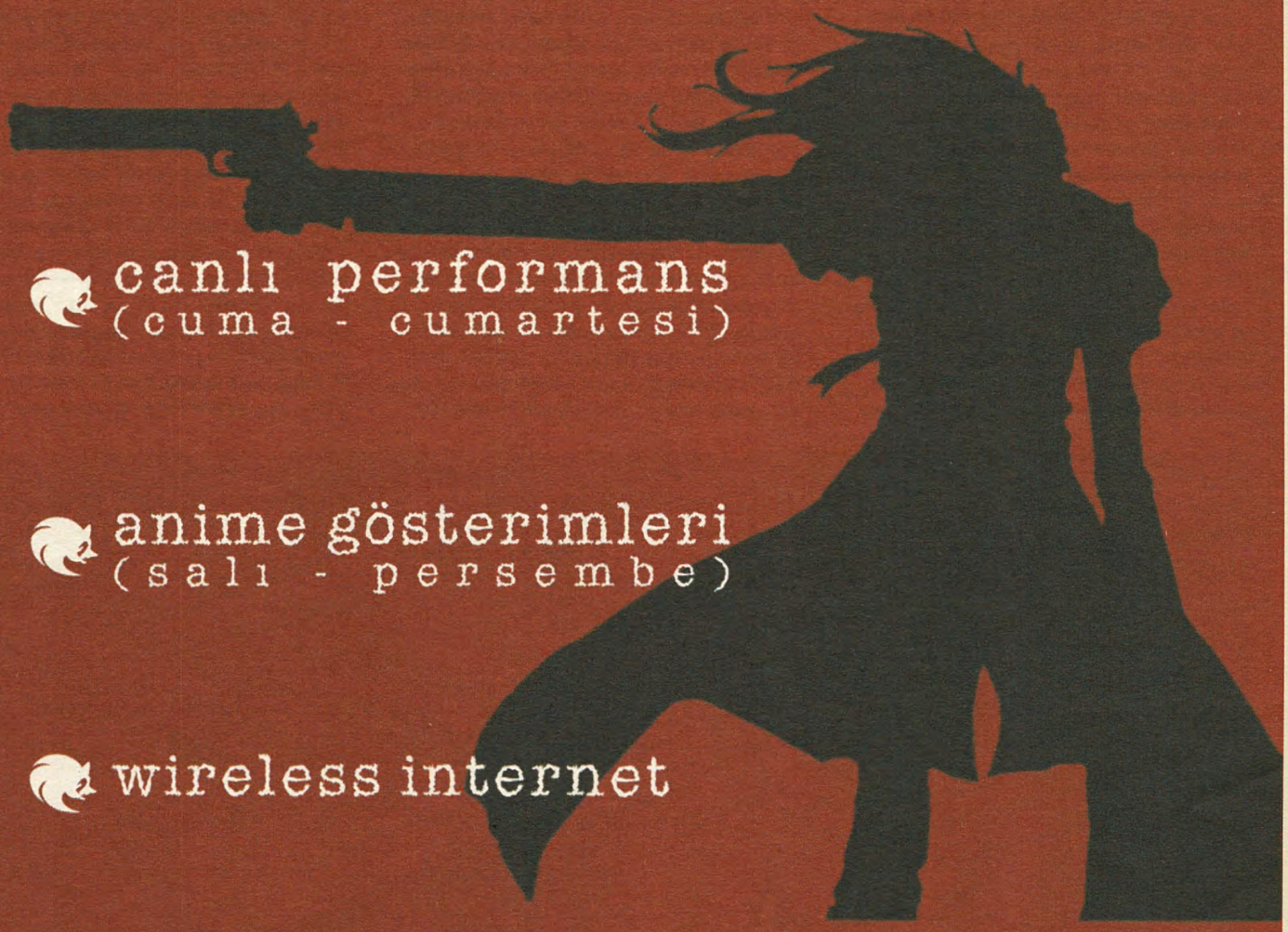

canlı performans
(cuma - cumartesi)

anime gösterimleri
(salı - persembe)

wireless internet

kadife sokak no:20/a (barlar sokağı) kadıköy - İstanbul

0216.346 88 14 - 337 46 43

www.crimsonbar.com

info@crimsonbar.com

ANSALON ANIME&MANGA

Felix Guattari

ROLL KİTAPLIĞI

A.S. Byatt Küçük Kara Hikâyeler Kitabı (Alkım)
Arsen Avagyan Ermeniler ve İttihat ve Terakki (Aras)
Arundhati Roy Sokaktaki İnsanın İmparatorluk Rehberi (Agora)
Cenk Taner Andıran Otu (Altıkırkbeş)
Edip Cansever Sonrası Kalır (YKY)
Julian Barnes Metroland (Ayrıntı)
Gabriel Garcia Marquez Benim Hüzünlü Orospularım (Can)
Gilles Deleuze Kapitalizm ve Şizofreni (Araf)
Howard Zinn Amerika Birleşik Devletleri Halklarının Tarihi (İmge)
Jane Bowles Açık Havada Bir Gün (Metis)
John Tirman Savaş Ganimetleri – Amerikan Silah Ticaretinin İnsani Bedeli (Aram)
Jorge Luis Borges Öteki Soruşturmalar (İletişim)
Mihail Bahtin Rabelais ve Dünyası (Ayrıntı)
Murat Belge Osmanlı'da Kurumlar ve Kültür (Bilgi Üniversitesi)
Philip Goodchild Deleuze ve Guattari –Arzu Politikasına Giriş (Ayrıntı)
Rebecca Chalker Klitorisin Sırrı (Aura)
Richard A. Falk Dünya Düzeni Nereye? –Amerikan Emperyal Jeopolitikası (Metis)
Saffet Murat Tura Freud'dan Lacan'a Psikanaliz (Kanat)
Slavoj Zizek Gıdıklanan Özne –Politik Ontolojinin Yok Merkezi (Epos)
Tristan Tzara Dada Manifestoları ve Seçme Şiirler (Donkişot)
Ünsal Oskay "Yıkanmak İstemeyen Çocuklar" Olalım (YKY)

Serdengeçtilik, patavatsızlık, hayvanlık

TRT'ye belki bazı şeyler de borçluyuz, ama çok da çektirdi bize. Bütün bir kültürel hayata müdahale eden bu kurumun temellerindeki totaliter zihniyeti genç kuşaklara nasıl anlatmalı? En iyisi, Meltem Ahıska'nın cumhuriyetin ilk dönemindeki radyo yayıncılığını konu alan kitabını salık vermeli...

1930'dan sonraki dönemde seçkinler, yeni bir ideoloji yaratma çabasına "daha sistematik olarak" yönelmiş durumdaydı. 1930'larda, daha önce başlatılan inkılâpların yeterince kök salmadığı saptamasıyla, daha merkeziyetçi olarak tasarlanan yeni değişimleri tanımlama ve kurumsallaştırma çabasına girişilmişti.

(...) Duyguların terbiyesi denince ilk akla gelen müziktir. Müziğin yaşantısallığın bedensel yanını –haz, duygu ve ritmini– ifade eden anlamıyla, yansıtmaya dayalı bir kimlik kurgusu içinde nasıl bir mesele haline gelebileceğini Türkiye'de 1980'lerdeki arabesk tartışmasından biliyoruz. Şirket radyosunun bir "müzik kutusuna" dönüşmesini eleştiren milli seçkinler, bununla kalmayıp yayınlanan müziğin de ne denli "utanç verici" olduğundan söz etmeye başlamışlardı. Müzik yayınına karşı olan eleştiriler "alaturka" müziğin istenmeyen etkileri konusunda yoğunlaşmaktaydı. Türk müziği olduğu farzedilen ve Batılı kaynaklar tarafından kategorize edilip isimlendirilmiş olan alaturka, milli benlik konusunda geniş bir tartışma alanı açmaktaydı. Osmanlı İmparatorluğu'nun son zamanlarında bile alaturka müzik aşağılayıcı bir çağrışıma sahipti. Batılılar bu müziğin "Türk" olduğunu söylemişlerdi, fakat Batılılaşmaya yönelen "Türk" seçkinleri, "Batı müziği"nin karşısında alaturkaya yüklemek durumunda kaldıkları aşağılık duygusundan rahatsızdılar. Bu yüzden de alaturkanın "Türk" olduğunu reddettiler. Doğulu bir müzikti, ama Türk olamazdı. Gökalp bu müziğin esas olarak Bizanslı ve "Doğulu" olduğunu savunmuştu.

1930'larda seçkinler alaturkanın radyoda dinlenebilen biçiminin hem ahlâkî hem de teknik standartlarından son derece hoşnutsuzdu. Bu müziğin "alkolizme" yakalanmış olduğu, "cinsî hevesleri" harekete geçirdiği, "feryadını" dinlemenin utanç verici olduğu söyleniyordu. Bu eleştirilerde kullanılan sözcükler gerçekten aşağılayıcıydı. Örneğin Hâkimiyet-i Milliye yazarlarından biri şöyle der: "Zurnanın en çatlağından darbukanın en patlağına kadar... Sesin en cıyaklısından gazelin en öksürüklüsüne, tıksırıklısına kadar... Neler, ne bangırtılar dinlemedik." Peyami Safa'nın, Cumhuriyet gazetesinde yayınlandıktan sonra, Yeni Adam dergisinde de alıntılanan yazısında Türk müziğinin giderek "alkolikleşmesi"ne yönelik ağır bir saldırı vardır: "Bunlarda bir yayık ağız şivesi, bir kapıp koyuverme üslûbu, bir serdengeçtilik, bir patavatsızlık, bir hayvanlık, bir şey var." Bu tür yorumlar sadece gazetelerde ve aydınlar tarafından değil, siyasîler tarafından da yapılmaktaydı. Dönemin İçişleri Bakanının 1934 yılında Millet Meclisi'nde radyodaki müzikle ilgili şu sözleri söylediği aktarılır: "Şarkılar kahvelerden çıkıp radyolara, plaklara intikal ettikten sonra devlet vazifesinin daha büyük olması lâzım gelmiştir... Bizim bazı alaturka şarkıları dinlemek için kulakların çok nasırlaşmış olması lâzımdır. Hele şimdi, cinsî hevesleri tahrike çalışmayan şarkılar nadir işitiliyor." (...) Radyoda müzik tartışmalarında ifade bulan Garbiyatçılık, millîyi sadece Batı ile ilişkilendirmeye değil, Doğu'nun simgesi olan Araplıktan da ayrı tutmaya yaramıştır. Radyoad "Türk müziğinin" yayınlanmadığı ya da çok sınırlı kaldığı iki yıl boyunca, "halk"ın Arap radyolarını dinlediği bilinmektedir. Peyami Safa bu tehlikeye işaret eder, "Türk halkı, Mısır Radyosu'ndan gelen Arap sesini kendi sesi zannetmeye devam ediyor" diye yakınarak Ankara ve İstanbul radyolarında halk türkülerine ayrılan yerin artırılmasını ister. Bu ayrımlar hem geçmişin mirası olarak hayalî bir Batı süzgecinden geçerek millîleşen Türk müziğini, hem de Türk halkının değişmez özü olarak görülen halk türkülerini tanımlamada yol gösterici olmuştur. Radyonun devletleştirilmesiyle bu süreç radyo bünyesinde özlenen okulu yaratmaya çalışmış ve daha kurumsal bir nitelik kazanmıştır.

1936'dan itibaren devletleştirilmesine karar verilen radyo yayınları ayrımlardan, bölünmelerden arınmış "saf" bir millî ses hayal etmeye yöneldi. Zevk ile vatan sevgisi, Batı ile millî arasındaki ayrımların panzehiri, millîleştirilmiş bir kültürü yeniden yaratmak, onu radyo aracılığıyla işlemden geçirerek yaygınlaştırmak ve sonra da, özellikle seçkinlerin ve tabii halkın bunu sevmesini sağlamaktı. Bu yeni yönelimin ışığında ağırlık kazanan Ankara radyosu, sanki hep var olan milletin sesi, hem Batı'nın hem de halkın duyması gereken inkılâbın sesi olarak görülmekteydi.

Desen: Ramiz

Meltem Ahıska, "Radyonun Sihirli Kapısı –Garbiyatçılık ve Politik Öznellik" (Metis)

→49

12. Uluslararası İstanbul Caz Festivali

Aylardan temmuz, yolumuz yine öncelikle Açıkhava Tiyatrosu, burcumuz İstanbul Caz Festivali. Bu sene de birbirinden değerli konuklarımız var. "En sevdiğin konser hangisiydi" sorusunun cevabı için bu sene de bir sürü konser biriktereceğiz. Kısaca göz atalım ve kaçmazları not alalım:

8 Temmuz, 21:00, Açıkhava **Elvis Costello & The Imposters:** Bak postacı geliyor, selam veriyor... "The Delivery Man"den yirmi sene öncesine taptaze Costello şarkıları, birinci ağızdan nihayet İstanbul'da...

10 Temmuz, 21:00, Açıkhava **Tori Amos:** Kraliçe arı, piyanosunun başında, şefkatli ve şiddetli şarkılarını okuyacak. Egzersizlere başlayalım, iki saat boyunca nefeslerimizi tutacağız...

Paris Combo

6 Temmuz, 20:00, Ses Tiyatrosu **Kings Of Convenience:** Soğuk, buzlu bir ufkun sessiz gürültüsü, Ses Tiyatrosu'nun akustiğine bulanacak bu sefer. Norveçli ikili Erik Glambek Bøe ve Erlend Øye, altı senelik maceralarında melankolik, temiz, hacimli bir pop yarattı. Son yılların etkileyici gruplarından biri...

14 Temmuz, 22:00, Sepetçiler Kasrı **Lhasa:** Bir halkların kardeşliği gecesi. Son zamanların en çarpıcı seslerinden Lhasa de Sela, Meksika'dan Fransa'ya, Ortadoğu'ya uzanan bir ipte –sirkte çalıştığını da unutmayalım– cambazlık yapacak. Yeryüzünü çepeçevre turlayan, hep yol halinde bir dünya müziği.

15 Temmuz, 23:00, Babylon **Paris Combo:** Bir enternasyonal grup daha: Latin ritmleri, Ortadoğu nağmeleri, Çingene havaları, İspanyol gitarları, swing coşkusu, şanson kokuları... Fransa'nın son yıllardaki en güzel hediyelerinden olan bu Akdenizli topluluk, Babylon'u şenlikli bir kabareye çevirecek...

8-9 Temmuz, 23:00, Babylon **Brazzaville:** İki saatte şarkılarla devr-i alem yapacak bir başka grup da Brazzaville. Bu varyeteli müziğin yaratıcısını Roll'un bu sayısında yakından tanıma imkânımız var... Grup, daha sonra, 13 Temmuz'da İzmir Bios'da, 15 Temmuz'da Bodrum Tantra'da sahne alacak...

14 Temmuz, 230:00, Babylon **The Bad Plus:** Rock'la son derece içli dışlı bir caz. Bu piyano-davul-bas üçlüsünden belki ilk albümlerindeki gibi Blondie'nin "Heart Of Glass"ını, Nirvana'nın "Smells Like Teen Spirit"ini de dinleriz...

11 Temmuz, 21:00, Açıkhava **Charlie Haden & Land Of The Sun feat. Gonzalo Rubalcaba**

Kings Of Convenience

Lhasa

7 Temmuz, 21:00, Açıkhava **David Sanborn**

12 Temmuz, 22:00, Sepetçailer Kasrı **Jamie Cullum:** Melodik bir pop-rock'a açılan, eski zaman standartlarından, Dave Brubeck gibi üstadlardan el alan temiz yüzlü bir caz. Hareketli, neşeli, genç bir piyanocu Jamie Cullum...

13 Temmuz, 20:00, Açıkhava **Dianne Reeves**

9. Uluslararası İzmir Festivali

16 Haziran'da başlayan İzmir Festivali, 17 Temmuz'a kadar devam ediyor. Temmuzun en önemli konuğu, Jane Birkin. 16 Temmuz'daki festival kapanış konserinde ağırlıklı olarak "Arabesque" albümünden şarkılar okuyacak olan Birkin, Gainsbourg şarkılarının Mağribli düzenlemelerini Çeşme Kalesi'nden Akdeniz'e salacak... 2 Temmuz gecesi yine Çeşme Kalesi'nde Emma Shaplin konseri var. Efes Antik Tiyatro, 7 Temmuz'da, Şef Justus Frantz yönetiminde The Philharmonia of the Nations'ı ağırlayacak. 9 Temmuz akşamı arp sanatçısı Şirin Pancaroğlu, soprano Ayşe Sezerman'a Çeşme Kalesi'nde eşlik edecek.

Jane Birkin

Rock Republic Festival

Doro

Metalcilere müjde: Gelenekselleşmesini umduğumuz üç günlük büyük bir festivale kavuşuyorlar. İstanbul Rock Republic Open Air Festival, 1-2-3 Temmuz tarihleri arasında Sarıyer'de düzenleniyor (Mehmet Akif Ersoy Ormanlık Alanı, Bahçeköy Yolu). Daha önce de ülkemize gelen büyük grupların yanında, Türkiye'nin genç grupları da bu üç gün içinde sahne alacak. Program şöyle:

1 Temmuz Overkill, Karapaks, Kronik, Catafalque, Metaroth, Courtyard, Abraxas

2 Temmuz Slayer, To Die For, Alev, 10 Fold B-low, Morning Caress, False In Truth, Affliction, Crossfire, Episode 13, UCK Grind

3 Temmuz In Flames, Doro, Sick Of It All, Cenotaph, Soul Sacrifice, Self Torture, Pick Pocket, Joke For A While, Lil

Zeytinli Rock Festivali

Balıkesir'in Edremit Sahili'nde, Zeytinli - Altınkum beldesinde üç günlük bir rock festivali. Bilet ve konaklama ücreti talep edilmeyen bu kamu hizmetinden dolayı, organizasyonu gerçekleştirenleri alkışlıyoruz. Memleketin güzide gruplarını ağırlayan festivalin programı şöyle:

15 Temmuz: Moğollar, Işığın Yansıması, Zardanadam, Catafalque, Deli

16 Temmuz: Bulutsuzluk Özlemi,

Kesmeşeker

Kitty Solaris ([Almanya), Pilli Bebek, Çamur, Yolgezer

17 Temmuz: Kesmeşeker, Barış Akarsu, Kara Kedi, Pin-Up, Repertoire Dogs

Nublu'da bu ay

İlhan Erşahin'in kulübü Nublu East, bu ay iki güzel konsere ev sahipliği yapıyor. İstanbul Caz Festivali'nin jam session seansları da Nublu'da yapılacak (Mekân, Kuruçeşme'deki

Bebel Gilberto

New Yorker'a dahil, no: 130)...

7-8 Temmuz, 22:00 **Gotan Project DJ Set:** Gotan Project'i tangoya getirdikleri şahane yorumla, usta işi şarkılarıyla sevdik. Bu sefer enstrümanlarıyla değil, koltuklarının altında en sevdikleri plaklarla geliyorlar.

15-16 Temmuz, 22:00 **Bebel Gilberto:** Latin aleminin en iyi seslerinden biri. Kabiliyeti, aile yadigarı: Neticede João Gilberto'nun kızı. Daha çocukken girdiği müzik piyasasında soyadının verdiği avantajla yetinmedi, kendini sürekli geliştirdi. Beş sene evvel çıkardığı ilk albümü "Tanto Tempo" Latin klasikleri arasına çoktan yazıldı. Güzel bir yaz gecesi garanti...

KONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSER

East2West

Açıkhava Tiyatrosu, Doublemon sanatçılarının resmigeçidine hazırlanıyor. 16. Most Açıkhava Konserleri kapsamında, 29 Temmuz gecesi düzenlenecek "East2West" gecesinde, doğudan batıya bir köprü kurulacak, klarnete rap, saksofona türkü, turntable'a bağlama karışacak. Mercan Dede, Orient Expressions, Baba Zula, İlhan Erşahin ve Hüsnü Şenlendirici'nin katılacağı gecede, Ceza, Sabahat Akkiraz gibi misafir sanatçılar da yer alacak...

Hüsnü Şenlendirici

Kitty Solaris

Almanya'dan, genç, zihni açık bir şarkıcı, şarkıyazarı. En çok, Lou Reed, Smog, Cat Power gibi serinkanlı rock'çulardan ve 80'lerin uçucu pop şarkılarından etkilenmiş. İnce dokunuşlarla örülen, bazen melankolik, lo-fi bir müziği var. Kitty Solaris'in gitar ve vokaline, akustik gitar, davul ve elektronik davulda Steffen Schlosser ve klavyede Andreas Bonkowski eşlik ediyor. 13 Temmuz'da İstanbul Dorian'da, 15 Temmuz'da İzmir Bios'da, 16 Temmuz'da Balıkesir Altınoluk Festivali'nde...

Deep Purple

Sürü sepet eleman değişikliği, onlarca albüm, tonlarca şarkı... Hard rock'un ağır topu Deep Purple, yıkılmadı, ayakta. Bu yıllanmış grubun Türkiye'de seveni çok. "Machine Head"lerin, "In Rock"ların, "Fireball"ların uzun yıllar boyunca "rock'a giriş el kitabı" olduğunu inkâr etmeyelim. Memleketimizi neredeyse her sene ziyaret etmeye başlamaları bizi olsa olsa sevindirir. Deep Purple'ın bu seneki konseri, 23 Temmuz'da, Parkorman'da...

Gecko

9/8'lik salsalar, skaya çalan Anadolu türküleri, djembeyle yarışan darbuka, hem Meksikalı hem Arap rumbalar, Nijerya jujuları, Jamaika reggae'leri... Murat Yücel ve Devrim Erdem'in önayak olmasıyla Avustralya'da kurulan bu neşeli ve sıcak kanlı grup, ilk albümü "Gece"yi beş sene önce çıkarmıştı. O günden bugüne çok yol kat ettiler, en çok da sahne performanslarında (kendi mekânları Barbukka'daki sayısız konserin payı var bunda tabii). Gecko, temmuz boyunca Türkiye'yi turlayacak. Şimdilik kesinleşen iki konser, 2 Temmuz'da Dalyan Caretta Caretta Festivali ve 3 Temmuz'da Kaş'ta Meis... Daha bu işin Ankara, İstanbul, Çeşme, İzmir, Bodrum ayakları var. Afişlere dikkat edin, semtinize uğrayabilirler...

[sanal dünya]

Polifoni

Yeni bir müzik sitesi: www.polifoni.net... Haberler, söyleşiler, albüm tanıtımları, yorumlar, makaleler, anketler ihtiva eden site, belli ki taş üstüne taş konarak genişleyecek, önemli bir arşiv haline gelecek, muhabbetlenip şenlenecek. Daha önce müzikle ilgili işlerde çalışan bir arkadaş grubunun hazırladığı site, Arto Tunçboyacıyan'dan Lali Puna'ya uzanan geniş bir zevk ve ilgi skalasına sahip. Ellerine sağlık...

Mejazz

İyi ki doğdun dediğimiz bir başka müzik sitesi: www.mejazz.com... Mejazz, haber veriyor, albüm tanıtıyor, söyleşiyor, uyandırma servisi işlevi görüyor... Sayfa sayfa çevirilecek bir internet dergisi. Yerlisi de var, yabancısı da, Tom Waits'i de var, Burhan Öçal'ı da. Yıllar sonra dönüp baktığımızda, Profil sayfaları bir ansiklopedi hüviyeti kazanabilir. Edip Cansever, Ece Ayhan dizeleriyle de süslenen Mejazz, favori sitelerimiz arasında yerini alacak...

[nota]

Stranên Kurdî

Yıllar, yüzyıllar boyunca dilden dile aktarılan Kürt ezgileri, notaları ve sözleriyle, bir kitapta toplandı. Üç cilt olması planlanan "Stranên Kurdî" dizisinin Berçem Yayınları tarafından yayınlanan birinci cildinde ağırlıklı olarak anonim türküler, az miktarda da beste yer alıyor. Bu türküler ve besteler, yıllardır Kürt kültürünü ve müziğini yaşatmaya çalışan Mezopotamya Kültür Derneği bünyesinde çıkarılan albümlerde yer alan çalışmalar arasından seçilmiş. Hıdır Çelik'in hazırladığı bu nota kitabıyla birlikte MKM, bugüne kadar yapmış olduğu önemli çalışmaların bir kısmını da temize çekmiş oluyor. "Stranên Kurdî", enstrüman çalan herkese lâzım...

[oyun]

Şehrü Evlad'üz-Ziyan

İki yıl önce kurulan [laboratuar] performans sanatları araştırma ve proje laboratuarı, görsel sanatlar ve sahne sanatları odaklı, çok-kapsamlı, işbirliğine dayalı, disiplinlerarası çalışan bir proje topluluğu. Ekip, "Şehrü Evlad'üz-Ziyan: Kayıp Çocuklar Şehri" isimli oyununun ilk temsilini UIA 2005 İstanbul 22. Dünya Mimarlık Kongresi kapsamında 7 Temmuz 2005'te Harbiye Cemal Reşit Rey Konser Salonu'nda gerçekleştirecek. Kendi deyişleriyle: "Bir telafi çabasının hikâyesi... '80'lerde çocuk olmuş, ama sadece '80 sonrasını hatırlayan ve bilenlerin hikâyesi... Her şeyden sonra bir Ankara hikâyesi..."

ORA MUSIC
MÜZİK KAYIT VE MASTERING STÜDYOSU
www.oramusic.net
tel: 0212 277 63 69 gsm: 0537 981 58 74

Yürü be Hızır Paşa / Senin de çarkın kırılır / Güvendiğin padişahın var ya / O da bir gün devrilir **PİR SULTAN ABDAL**

Bir düzenin yıkılacağı tahminini yürütmek o düzeni yıkmak için fena bir yol sayılmaz. **ORHAN PAMUK** *("Beyaz Kale"nin "sonsöz"ünden)*

İçinizde 'İki Öküzler Sokağı'ndan geçen olmuştur ama bilmezsiniz. Çoğu iki katlı, yeni ya da yeni görünen evler. Şarlo'nun 'Easy Street' dediği sokaklardan. Ben 'Eli Paketliler' sokağı diyorum. Komşusunun saygısını yitireceğinden başka sıkıntısı olmayanlar yaşar burada. **YUSUF ATILGAN**, Aylak Adam

Terasta duman
Ağacını uzatır
Yaz bulutuna
PELİN ÖZER

THE CORAL
The Invisible Invasion
(Sony BMG)

The Coral, en son söylenecek sözü en başta söyleyenlerden. Daha ilk albümden bütün boyalarını döktüler, bütün marifetlerini sergilediler. Maşaallah, Hoylake'den dünyaya doğru giden –tramvayda değil– bir sirk kamyonunda gibiydiler. Analar ne evlatlar doğuruyor, 2000'li yılların en konargöçer, en rengâhenk, en gökkuşağı rock'unu icra etmek, Elton John'un annesinin memleketi olmaklığıyla ünlü bu Liverpool balıkçı kasabasının yedi bıçkın delikanlısına nasip oldu. İlk albüm "The Coral"e eğer "80 günde devrialem" dersek, ikincisine ve bu üçüncüsüne "denizler altında 20 bin fersah" demeliyiz. The Coral bize Doors, Love, Monks çapında zengin bir '60'lar masalı anlatıyor, üstelik Echo & The Bunnymen usûlü bir post-punk'la yoğurarak. Ve bu müzik (bu mozaik), artık ilk albümdeki gibi Meksika ormanlarını, Rus steplerini, Balkan dağlarını aşarak değil, kestirmeden, dipten ve derinden bir rocksong görgüsüyle aktarılıyor... İlk iki albümde ("The Coral" ve "Magic & Medicine") ve bir haftada kaydedilen aramini-albüm "Nightfreak and Sons of Becker"da, yanlarında Ian Broudie vardı, "The Invisible Invasion"da ise tonlama ve nüans üstadları, Portishead'den Geoff Barrow - Adrian Utley ikilisi omuz vermiş çocuklara. Ama Coral'e damgasını vuran prodüksiyon numaraları değil, organik grup sedası: Sesi Jim Morrison'ı hatırlatan solist James Skelly'yi en başta saymalıyız. İki ya da üç ses yaptıklarında, ferah ferah Crosby, Stills & Nash havası teneffüs ediyoruz seneler sonra. James'in biraderi Ian Skelly ise nerde vurulacağını, nerde durulacağını bilen müthiş bir davulcu. Organist Nick Power ve de Bill Ryder-Jones, Lee Southall: O gitarlar yok mu, o gitarlar!

"The Invisible Invasion" ilk albüm "The Coral" kadar yüksek tansiyonlu değil. Bunu, "yüksek tansiyon hastalığından mustarip değil" biçiminde okursanız, her şey yoluna giriyor. Çünkü gerçekten harika bir albüm. İlki gibi harika? Hayır. İlki kadar harika? Evet.

İlk single "In The Morning", ilk albümdeki "Dreaming Of You" kadar güzel, hem de ondan daha kavrayıcı bir şarkı. Albümde ah ne fırtınalar ("The Operator", "Come Home", "Arabian Sand") ve fırtına sonrası karaya vuran ah ne gemiler ("Far From The Coward", "Late Afternoon") var!.. "A Warning To The Curious"un ve "The Operator"ın Jamaika aktarmalı nefesi, The Clash'dan izler taşıyor. "Arabian Sand"i de, müsaade edin, "Locomotive Breath", "You Really Got Me", "Paranoid" misali klasiklerin arasına yerleştirelim. Şarkı sözlerindeki referanslar Salvador Dali, Edgar Allan Poe, HP Lovecraft'a kadar uzanıyor. Düşük bütçeli, naif bir korku filminin soundtrack'i. Ya da sahaflardan toparlanmış eski Mister No, Atlantis ciltlerini evde yatağa uzanıp okurken, bir yandan "The Invisible Invasion"a kulak kabartmak en iyisi.

79. sayımızda aktardığımız The Coral söyleşisinden iki cümlenin altını çizdik. James Skelly diyor ki: "Görünüşte basit, ama derinine indiğinde karmaşık bir müzik yaratmayı denemek heyecan verici". Çok güzel tarif etmiş. Biraz sonra da şunları söylüyor: "The Coral'in müziği zaman zaman ikinci el bir eşya gibi görülüyorsa, bu tamamen özgürce ve anarşik bir ortamda kendi kendimizi yetiştirmiş olmamızdan kaynaklanıyor. Her şeye dinmeyen bir merakla bakıyoruz. Bu merak duygusu, tüm üyelerin ortak karakter özelliği."

James Skelly geçtiğimiz ayki Independent söyleşisinde Şampiyonlar Ligi finali için İstanbul'a geleceğini söylediğinde, haliyle heyecanlandık. O gün sokaklardaki Liverpool taraftarları arasında gözlerimiz onu aradı. Beyoğlu kaldırımlarına kurulup, şerefe kutu biralar tokuşturaraktan, hep bir ağızdan "You'll Never Walk Alone"u söylesek fena mı olurdu, sonra da "Uzun İnce Bir Yoldayım"ı?.. *Derya Bengi*

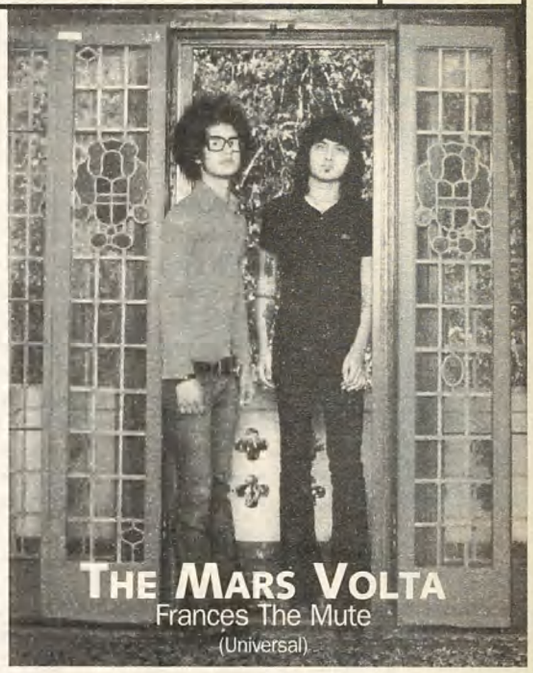

THE MARS VOLTA
Frances The Mute
(Universal)

Queens Of The Stone Age/Nirvana kırması harika bir gruptu At-The Drive-In, 2001'de en az kendisi kadar güzel iki parçaya ayrıldı: Sparta ile Mars Volta. İnternet sitelerinde okuduğumuza göre, Mars Volta kanadını oluşturan Cedric Bixler ve Omar Rodriguez-Lopez'in amacı, hiçbir kalıba bağlı kalmadan müzik yapmakmış. İlk albümleri "De-Loused In The Comatorium" kesinlikle sıradan değildi, "Frances The Mute"sa motto'larının vücuda gelmiş hali.

77 dakikalık bir dev bu albüm. Masallardaki dev kadar da tuhaf. Onun nasıl bir dudağı yerde, bir dudağı gökteyse, "Frances The Mute"un da bir dudağı progressive metalde, bir dudağı Latin cazda; ağzında iki adet dili var, bir İspanyolca konuşuyor, bir İngilizce. Ve her iki dilde de tedirgin edici hikâyeler anlatıyor. 2003'te kaybettikleri keyboard'cuları Jeremy Ward'un anısına kaydedilmiş "Frances The Mute". Albümün konsepti, onun yıllar önce araba satıcılığı yaparken bir otomobilin arka koltuğunda bulduğu günlükten yola çıkarak oluşturulmuş. Evlat edinilmiş günlük sahibinin gerçek anne-babasını aramasına dair el yazılarından hem Ward'un hem de kendilerinin çok etkilendiğini söylüyor ikili. Kimi müzik yazarlarının Burroughs'la karşılaştırdıkları sözle,r "Frances The Mute"da kâh John Zorn/Mike Patton'ın, kâh Santana/Lionel Richie'nin ağzından dökülüyor. '70'lerin en can alıcı gitar soloları, en funky disko sound'ları, envai çeşit enstrümandan fışkırıp kulaklara doluşuyor. Albüm zevkten kendinden geçmiş stadyum şarkıcılarından intiharın eşiğindeki avangart bestecilere bir dizi kılık kıyafet değiştirip duruyor. Bu arada, şarkı adlarından da bahsetmeden olmaz. Beş parçanın üçünü altbaşlıklara ayırmış grup. Örneğin ilk şarkı "Cygnus... Vismund Cygnus", "Sarcophagi", "Umbilical Syllables", "Facilis Descenus Averni", "Con Safo" gibi, müzikal olarak birbirinden bağımsız dört alt bölümden oluşuyor –ve adama bu sözcükler acaba neyin nesi dedirtip sözlük, ansiklopedi falan karıştırtıyor!

Tüm uyarılarımıza rağmen "Frances The Mute", içine zor girilen bir albüm değil. Genellikle sonlarını kaplayarak şarkıları ucu açık bırakan homurtuları, envai çeşit efektleri, muhabbetleri –ve hatta kurbağa vraklamalarını– çıkaracak olursak, baştan aşağıya "hit" parçalardan oluşan bir ya da daha fazla albüm elde edebilirsiniz kendinize rahatlıkla. Üstelik Red Hot Chili Peppers'dan Flea ve John Frusciante'nin de suç ortaklığı ettiği bir albüm bu. Her ne kadar biz daha başından sonuna bir kerede dinlemeyi başaramasak da, eğer siz kendinizi hazır hissediyorsanız, tavsiye etmek boynumuzun borcu. *İlker Aksoy*

İYİ EDEBİYAT İTHAKİ'DE

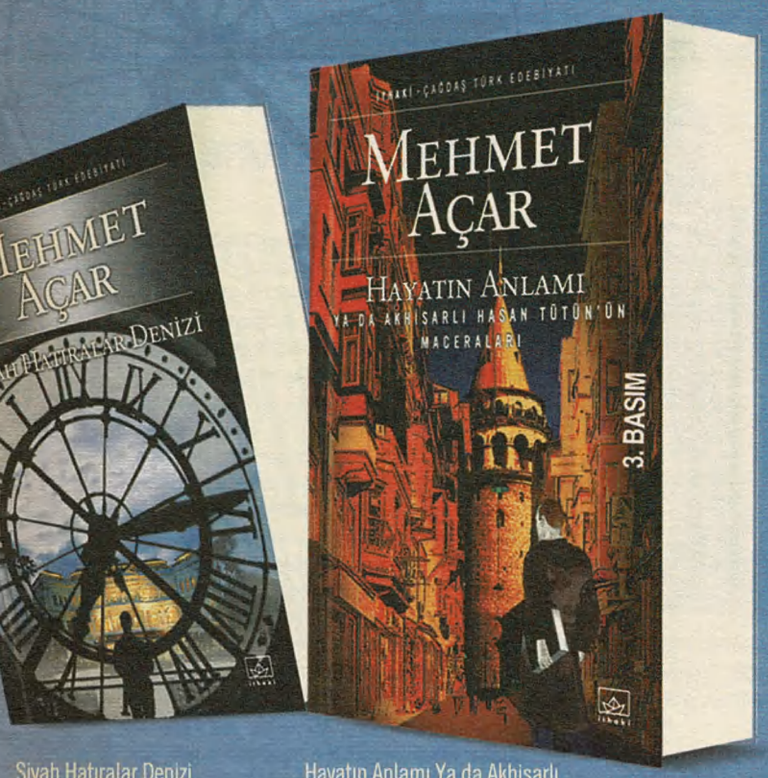

Siyah Hatıralar Denizi
Mehmet Açar

Hayatın Anlamı Ya da Akhisarlı
Hasan Tütün'ün Maceraları
Mehmet Açar

Medyumlar, cadılar, uzaylılar, tılsım ve büyü... Çok katmanlı yapısı, zengin ve eğlenceli göndermeleri, incelikle resmedilmiş karakterleri, güçlü ironisi, çarpıcı atmosferi ve kusursuz gerçeklik duygusuyla *Hayatın Anlamı Ya Da Akhisarlı Hasan Tütün'ün Maceraları* bir solukta okuyacağınız bir kitap...

ithaki

www.ithaki.com.tr

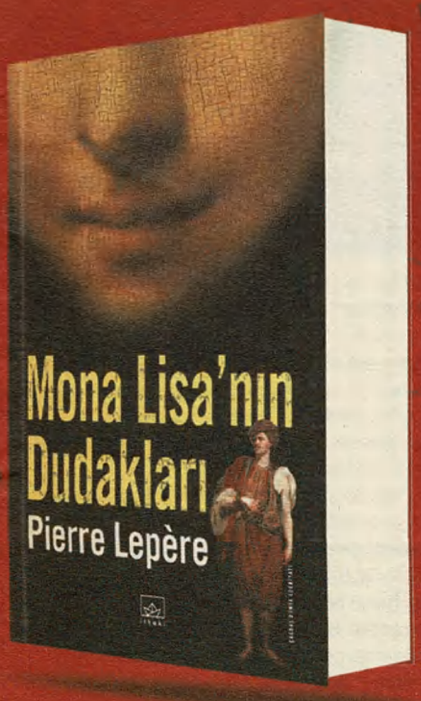

Mona Lisa'nın gülümsemesinin ardında kim saklanıyor? Leonardo da Vinci'nin annesi Caterina mı? Floransa'nın kibar beyefendisi Francesco del Giocondo'nun eşi Mona Lisa mı? Cevaplar, Vinci'nin inanılmaz benzerlikte kopyalar yapmaya muktedir bir genç adam olan çırağı Salay'da saklıdır.

Kahramanı bütün zamanların en çok ele geçirilmek istenen tablosu olan *Mona Lisa'nın Dudakları* akıl almaz saray oyunları ve cinayetle örülü bir tarihi roman.

MONA LISA'NIN DUDAKLARI
Pierre Lepère
İthaki > Çağdaş Dünya Edebiyatı
264 sayfa

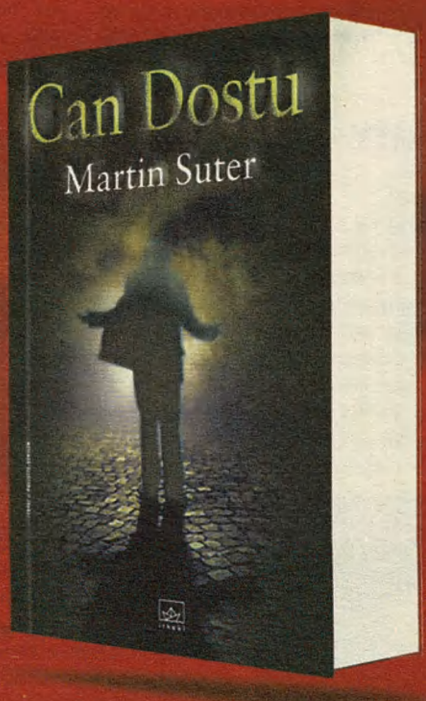

Can Dostu, yaşamı durma noktasına gelen bir insan hakkında etkileyici bir roman, iki erkeğin dostluğu üzerine kurulu psikolojik bir gerilim, tüm dünyayı ilgilendiren bir konuyu işleyen sürükleyici bir polisiye.

"Martin Suter, psikolojik gerilim ile polisiye roman arasındaki dengeyi tutturmayı çok iyi başarıyor."
Der Spiegel

CAN DOSTU
Martin Suter
İthaki > Polisiye-Gerilim
304 sayfa

Günde 10-15 dakikalık kahkahalar, yılda iki kilo kaybetmemizi sağlamakta. Tabii bu, yapmacık gülümseyişler için geçerli değil, diyor bilim adamları. *(Hürriyet Bilim Teknik ekinden)*

Bir entelektüel, basit bir şeyi zor yolla anlatan insandır. Bir sanatçı, zor şeyi basit yolla anlatan insandır. **CHARLES BUKOWSKI**

Ormana yakın Yürüyüşe çıkıyor Dalgın ortanca **PELİN ÖZER**

Güzel günlerin çok kırılgan olduğunu kendi kendine yinelemek gerek. Bu onları bizim için daha da değerli kılıyor. **HUBERT REEVES**, Boşluk

Biri doğacak, dedi Watt, biri doğdu bizden, hiçbir şeye sahip olmadığı için sahip olduğu hiçbir şeyin kendisine bırakılması dışında hiçbir şey arzulamayacak olan biri. **SAMUEL BECKETT**, Mercier İle Camier

NEW ORDER

Waiting For The Sirens' Call

(WEA)

Çeyrek asır önce hem tarih hem efsane olmuş bir grubun içinden dipdiri bir yenisini çıkaran New Order'cılar, bir gün gelip tökezlerlerse, "eski, bildik yeni düzen" diye en çiğ suçlamalara hedef olacaklarını hesaba katmamış olabilirler mi? Hoş, şimdiye kadar iniş çıkışları veya uzun süre gözden kayboldukları zamanlar olsa da, o noktaya gelmişlikleri yok. '90'ların boşluğunda, Electronic, Revenge, Monaco, The Other Two gibi yandan projeler hariç, New Order'ın incelip kopacağı bir anı gören olmadığı gibi...

"Waiting For The Sirens' Call", ekibin sekizinci stüdyo albümü. Kendi isimlerinin riski bir yana, bu yeni albümleri de aynı kaderi paylaşmaya yakın, "sirenler kimin için çalıyor" gibisinden. Ama ne tuhaf ve ne iyi ki, New Order yine bildik, eski New Order. Biraz saçları kırlaşıp kilo almış, alıştığı suların konforunda yaşlanmış, ama yine cennetlik bir popun peşinde. Peter Hook'un gruba hüviyetini veren bas riff'leri, Bernard Sumner'ın kremalı sesi, Stephen Morris'in "up-tempo" otomatiğe bağladığı davulu ve yeni eleman eski Marion'cu Phil Cunningham'in kapalı devre gitarı, New Order'ın eski paftasıyla birebir uyum içinde.

Albümün muhteviyatına gelince, "Rocks" zamanlarının Primal Scream'iyle akraba "Working Overtime" veya Sumner'ın Jamaika tatillerinden hatıra synth-reggae "I Told You So" dışında, bütün şarkılar geçmişte veya yıllar sonra yolumuza çıkabilecek cinsten. Açılıştaki "Who's Joe" ve "Hey Know What You Doing", yine iman tazeleyen, buruk buruk eden klasik New Order numaraları. İlk single "Krafty", adı gibi enerjik, elişi kağıtlarından pop; biraz da Kraftwerk'e temkinli bir selam. Vokali Scissor Sisters'ın kraliçesi Ana Mantronic'le paylaştıkları turbo-pop "Jetstream", Joy Division semalarından düşen "Turn" ve en rock vuruşlu "Morning Night And Day", albümün öbür "kraft"ları.

Bildiğimiz kadarıyla en iyi New Order albümü konusunda hâlâ bir "konsensus" yok, hemen hepsi eş-birinciliğe aday. "Waiting For The Sirens' Call"un yeriyse, eğer sıralama olacaksa, muhtemelen ilk yedide değil, ama hepsi bu. Onları baştacı edip damarlarında dolaştıran bir dolu taze isim bugün ekibe çaktırmadan fark atsa bile, her yeni New Order albümü kendi derinliğinde bir su. "...Sirens' Call" da istisna değil. Onlara dair hiç kaybolmayan, eksilmeyen "True Faith"imizin karşılığı.

Gökhan Pamuk

THE DEPARTURE

Dirty Words

(EMI)

Bu yazın çiçeği burnunda Brit ekiplerinden The Departure. Ada içlerinden, Northampton'dan geliyorlar. Gayet zengin, beş kişilik bir kadroya sahipler. Bas-davul-vokal dışında iki de gitaristleri var. İlk single'ları geçen seneki "All Mapped Out" ve "Be My Enemy". Bu yaz başında çıkan "Dirty Words" ilk albümleri. "En çok kimlerden etkilendiniz" sorusuna yanıtları aşağı yukarı hep aynı: Üç klasik albüm; Smiths'den "Meat Is Murder", Depeche Mode'dan "Violator" ve U2'dan "War". Sonuncusu en baskın olanı. Geleceklerini bu "üç köşe teşkil"in üzerine kurduklarını söylüyorlar.

"Dirty Words", daha açılıştaki "Just Like TV"den itibaren renklerini belli ediyor, "War" albümünün tellerine konuyor; sanki The Edge hafızasını kaybedip onların kasabasına gelmiş de, tek hatırladığı gitar çalmak olduğu için onlara katılmış. İş "War"la kalmıyor, Big Country'nin, Simple Minds'ın, kısası bütün U2 virüsü almış grupların gölgesi albümün muhtelif köşelerinde geziniyor, albüm boyunca zamanın yarısı çağrıştırdıklarını adreslemekle geçiyor. Biraz Muse, bolca Gang Of Four, ucundan Psychedelic Furs, Suede... Peki onların kattığı ne derseniz, işte The Departure'ı dinlemeye değer hale getiren şey burada açığa çıkıyor; bu kadar çok şeye benzerken kendi funky aşure tınılarını yaratıyorlar. Kolaj değil, kes-yapıştır değil, daha çok gazetelerden üçer kelimelik bloklar kesip sonra bunlardan hikâye yaratır gibi...

"Dirty Words", dur durak bilmeyen, gazı köklemiş 11 şarkıdan ibaret. Ekibin temposu hiç düşmüyor, cayır cayır gitarlarla bir saniye bile susmadan yine milyon tane gitar üstadına geçit yaptırıyorlar. Eskiden neyi seviyorlarsa hepsini toplamışlar, elleriyle bir daha yoğuruyorlar. U2 gibi sonunda gezegeni fethetmeleri uzak ihtimal, ama aşktan meşkten bahsettikleri kadar ("All Mapped Out", "Dirty Words") TV'lerden, manşetlerden taşan ucubelikleri de ("Lump In My Throat", "Talkshow") deşmeden geçmiyorlar. En azından "gidiş" yolu üzerinden puanları şimdilik ceplerinde sayabilirler.

Gökhan Pamuk

BLOC PARTY

Silent Alarm

(Wichita Records)

Yeni gruplar eskisi kadar yeni olamıyorlar artık, ve bu hiç iyi bir şey değil. Her yeni ismin başka bir grupla ilişkilendirmeye çalışılması ve kimilerinin yeni Beatles, kimilerinin yeni Smiths, kimilerininse yeni U2 olarak adlandırılması, acaba işbu "yeni" gruplara yapılan bir övgü mü, yoksa içten içe onların yaratıcılıklarını körelten bir karalama mı, bilemiyoruz.

Çiçeği burnunda İngiliz grup Bloc Party'nin yaptığı, iyi bestelenmiş ve iyi çalınmış rock şarkılarını, birkaç ufak elektronik ses efektiyle süslemekten fazlası değil. Grubun ilk albümü "Silent Alarm", bir başyapıt olmasa da, çok iyi bir başlangıç. Referansları gayet sağlam: Hızlı şarkılarda Gang Of Four'dan The Dismemberment Plan'e, XTC'ye ve hatta Stooges'a kadar varan etkilenimlerinin yanısıra, albümün zirvesi "So Here We Are" ve "Compliments" gibi dingin parçalarda Talk Talk veya Mogwai gibi tehlikeli sularda dolanan isimleri akla getiriyorlar ve böylece Franz Ferdinand veya The Music gibi isimlerden ayrılıyorlar. "Silent Alarm" bir yarı-parti albümü, aynı The Rapture'un "Echoes"u gibi; bu yüzden de, coşkulu bir şarkının hemen ardından yavaş bir bestenin gelmesi sürpriz olmamalı. "So Here We Are", 2005'in en başarılı single'larından biri ve sakin ritminin ardında, gösterebildiğinden çok daha derin anlamlar taşıyor sanki, Pink Floyd'un "If"i misali... Ama "Like Eating Glass" ve "Helicopter" gibi şarkılarla Bloc Party'nin asıl gücü rock'n'roll'dan geliyor.

Güzel bir şeyin illâ da yeni olması gerekmiyor. Eğer böyle olsaydı, Rolling Stones'un son 25 yıllık kariyerini elimizin tersiyle itmemiz gerekecekti... Belki de 2005'in en iyi kazancı olacak Bloc Party. Bu albümün güzelliğiyle yetinmiyorsanız ve illâ daha farklı bir şeyler duymak istiyorsanız, o zaman "Silent Alarm"ın Japonya baskısını edinmeye çalışın. Grubun Four Tet, Mogwai ve M83 tarafından remikslenmiş üç şarkısını barındırıyor bu baskı. *Kıvanç Bilgin*

ÖZÜR

1. "Geçen ayki ajans sayfaları belli ki aceleye gelmiş." Geçen ayki özrümüze bu cümleyle başlamıştık, gene öyle başlıyoruz maalesef. Turin Brakes haberini iki kere verdiğimiz için özür dilediğimiz geçen sayıda, bu sefer de Wilco haberini iki kere vermişiz. Amma komedi! Güleriz ağlanacak halimize. **2.** Spoon'un yeni albümünün adı, geçen ay ısrarla yazdığımız gibi "Gimmie Fiction" değil, "Gimme Fiction".

Bitkisel bir bilgeliğe doğru: Bir ağacın gülümsemesine karşılık, bütün korkularımdan yüz çevirirdim. **CIORAN**, Burukluk

"İnsanların buraya gelme nedeninin bitkilerle bir ilgisi yok" dedim, önce kabul etmiş göründü, ama sonra söylediğim şeyi tersine çevirip "bitkilerin her şeyle ilgisi vardır" dedi bana. **LATİFE TEKİN**, Unutma Bahçesi

Ben müzisyen değilim, ama bütün şarkıları tanırım, neşe verici olanlar gibi, deride ürpertilerin doğduğu yere dokundukları için ağlatanları da. **YVES SIMON**, Okyanuslar

Melek düşüşü
Gibi ağır iniyor
Yaz dolunayı
PELİN ÖZER

System Of A Down
Mezmerize
(Sony BMG)

System Of A Down'ı anlatmak için bulabildiğimiz en güzel laf "kelebek gibi uçuyor, arı gibi sokuyorlar" hâlâ. Muhammed Ali'nin rakibinin etrafında dans etmesi gibi, onlar da "sistem"in etrafında dans ediyor, önce nanik çekip ardından yumruğu yapıştırıveriyorlar –yeni albümlerinde özellikle emperyalizmin gözüne gözüne iniyor o yumruk.

"Mezmerize", eski kayıtlarının toplandığı "Steal This Album"ü saymazsak, 2001 tarihli "Toxicity"den sonra topluluğun ilk çalışması. Arada geçen yıllar formlarında düşüşe yol açmamış, bilâkis "Mezmerize"ın nefesi belki "Toxicity"den daha açık, gardı daha sağlam, "sol"u daha güçlü. İntro "Soldier Side" sessiz sedasız başlatıyor albümü –kısacık bir melodi. Zaten anlatacak fazla bir şey kalmamış: "Hoşgeldiniz askerlerin tarafına, benden başka kimse yok burada. Herkes büyüdü ölecek kadar. Benden başka kimse kalmadı burada..." Elbette bu yalnızca fırtınadan önceki sessizlik; şimşek ilk single da olan "B.Y.O.B." ile çakıyor: "Herkes partiye katılıyor / İyi vakit geçirin / Dans edin çölde..." Ve bu dizelerden sonra kısaltmanın açılımı da ortaya çıkıyor: "Bring Your Own Bombs" –herkes kendi bombasını getirsin yanında. Gökgürültüsü gibi bir nakaratı da var şarkının: "Neden hep yoksulları gönderirler savaşmaya / Neden başkanlar kendileri savaşmazlar?" Ve ardından fırtına "Revenga", "Cigaro", "This Cocaine Makes Me Feel Like I'm On This Song" ile kopuyor. Her biri birer tayfun, birer tufan bu parçaların. "Medya" hakkındaki iki şarkı "Radio/Video" ile "Violent Pornography" bir ekip oluşturuyor gibi. (Aynı ortaklık "Old School Hollywood" ve "Lost In Hollywood" için de kurulabilir.) "Old School..." beyzbol efsanelerine, "Lost In..." Hollywood bulvarlarındaki kayıp hayatlara birer ağıt. Biri Rammstein'vari bir grunge parçasıyken, kapanışı yapan diğeri fırtınadan sonraki gökyüzü kadar hüzünlü ve yumuşak. Gelmiş geçmiş en iyi heavy metal grubuplarından biri SOAD –itiraf edelim, bir zamanlar bu derece "groove"u olan bir heavy metal grubu olacağına rüyamızda görsek inanmazdık. "Mezmerize" da onlara yakışır mükemmellikte bir albüm. Üstelik eylülde doğacak bir de kardeşi var, adı "Hypnotize". Heyecanla bekliyoruz. Bakalım, kulağımıza çalınan fısıltılar gerçek olacak ve boynuz kulağı geçebilecek mi? *İlker Aksoy*

Hood
Outside Closer
(Domino)

Eğer rock müzik içerisinde indie-rock diye bir alt tür varsa, Hood bu türün en önemli gruplarından biri. Başını Chris ve Richard Adams kardeşlerin çektiği, 1991'den beri aktif şekilde müzik yapan Leeds'li topluluğun son stüdyo albümü "Cold House" 2001 yılında çıkmıştı. Aynı sene çıkardıkları EP'leri "Home Is Where It Hurts"de olduğu gibi, "Cold House"da da deneysel bir elektronik müzik altyapısı vardı. Grubun meşhur müzisyenlerle uzun süren işbirlikleri bu çalışmalara yansımıştı; Third Eye Foundation adıyla deneysel bir drum'n'bass yapan Matt Elliott, Sonic Boom'la beraber Spectrum'u yürüten Richard Formby, cLOUDDEAD'den Dose ve Why? gibi müzisyenler, Hood'un melankolik denebilecek bas, bateri, gitar ve teyplerden oluşan müziğine ciddi bir elektronik düzenleme ve hiphop vokaller eklemişti. 2004'ün sonlarında yayınlanan "The Lost You" EP'sinde bu müzikal tavrın çeşitli eklemlenmelerle devam ettiğini gördük. Bu senenin hemen başında yayınladıkları yeni stüdyo albümleri "Outside Closer" ise, Hood'un müzikal evriminin devamı niteliğinde; yeni bir anlayışla kaydedilmiş çok başarılı bir albüm.

Farklılık yaylı sazlarda: Çoğu şarkının içine usturuplu bir şekilde yerleştirilmiş yaylılar, Hood'un hüzünlü şarkı sözlerinin etkisini bir nebze daha artırıyor. Grup elemanları elektronik efektlerden kaçınmaya çalıştıklarını, "indie-tronik" bir müzik yapmak istemediklerini söylüyor. Yaylıların varlığıyla da bunu başarmaya yakın duruyorlar, fakat elektronik altyapı, EP'den albüme taşıdıkları "The Lost You" gibi bazı şarkılarda yine kendini ön plana çıkarabiliyor.

Söyledikleri bir başka şey, bu albümün bir fon müziği olmasını istemedikleri. Bunu kesinlikle başarıyorlar; çoğu şarkı alışılagelmiş Hood şarkılarınınkilerden daha yüksek ses veriyor, melodi daha akılda kalıcı, nakaratlar daha belirgin. Çok başarılı bir prodüksiyonla, müzikleri artık daha kolay yenilir yutulur gibi gözüküyor. Ama başından beri sahip oldukları hissiyatta hiçbir değişiklik yok; kısmen sakin, zaman zaman oldukça gürültülü, kendine has bir hava yakalayan bir müzik icra etmeye devam ediyorlar. Bu müziğin en önemli unsuru ise, özenle hazırlanmış albüm kapaklarına da yansıttıkları hüzün. Bu bulanık pastoral görüntüler, Hood'un ruh halini çok iyi anlatıyor: Ağaçların arkasına gizlenmiş gün batışı, sonbahar yaprakları, meyva ağaçları, kırlar, uzakta kaybolan

evler, bilinmez bir ufka varan yollar... Albümlerin isimleri, fotoğrafların altyazısı gibi...

Her ne kadar günümüzün müziğini icra etseler de, modern dünyadan, trend'lerden tamamen uzak duran bir havası var Hood'un. "The Negatives" şarkısında "Evden en uzak yere git. Orada bir süre dur. Kırgın olduğundan emin ol. Ve kuşların etrafta uçuşmasını izle" diyorlar. Sevgililerinin gitmemesi için şehrin tren hatlarını sabote etmeyi planladıkları "End Of One Train Working"de ise "Nerede eve giden tren? Nerede sahip olduğumuz aşk?" sözleri kalbe işliyor. Hood'un müziği her albümde biraz daha değişiyor, çeşitleniyor, ama başından beri onları oluşturan esas hissiyat aynı kalıyor. Bir sonraki albümlerini beklerken ağaçları, gün batışını, kuşları izlememize sebep oluyorlar... *Tolga Yağlı*

7"10"12" PLAK.CD.VCD.VHS.DVD.DEMO.POSTER.T-SHIRT.STICKER.ROZET.MAGNET
punk.new wave.hardcore.post-punk.ambient.IDM.electro-pop.experimental.noise.garage
FANZİN.DERGİ.KİTAP.ARABA/UÇAK/GEMİ MAKETLERİ.HOBİ OYUNCAKLARI.İKİNCİ EL

room recordings

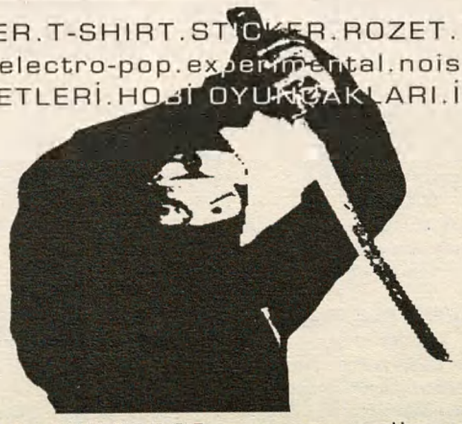

sıraselviler cad. sıraselviler pasajı no:74/18 taksim 02122490306 roomrecordings@mail.com

ON ŞARKI

Ani DiFranco As Is
Bora Ayanoğlu Kırık Aynalar
Bulutsuzluk Özlemi Bağdat Kafe
The Devil Makes Three Old no.7
Gabriel Rios Ghostboy
Mark Eitzel Proclaim Your Joy
Paolo Conte Via con Me
Robert Plant Mighty Rearranger
Stereo Total I Love You Ono
Tiktak Dost

ROLL DİSKO OTUZ

YİRMİ ALBÜM

Alasdair Roberts No Earthly Man
Arcade Fire Funeral
Bruce Springsteen Devils & Dust
Cheb Balowski Plou Plom
Coldplay X&Y
Donovan Beat Cafe
Gorillaz Demon Days
Hal Hal
Kardeş Türküler Bahar
Kâzım Koyuncu Viya
Mickey 3D Matador
Özlem Tekin 109876543210
Ry Cooder Chávez Ravine
Serge Gainsbourg Vu de l'extérieur
Shivaree Who's Got Trouble
South San Gabriel The Carlton Chronicles
Tom McRae All Maps Welcome
Van Morrison Magic Time
Vic Chesnutt Ghetto Bells
White Stripes Get Behind Me Satan

YEMELİ İÇMELİ ŞARKILAR

Bed & Breakfast - **Madness** • Bir Bağlam Roka - **Replikas** • Breakfast in America - **Supertramp** • Breakfast in Bed - **Sly & Robbie** • Breakfast Time - **Lightnin' Hopkins** • Chinese Restaurant - **Baltimora** • Cook In The Kitchen - **The Dubliners** • Dinner Table - **The Luddites** • Dinner Music - **Talking Heads** • Eat Fruit - **Song** • Eat Rice - **Frank Delima** • Eat Vegetables - **The Thunderlords** • Eat Your Damn Spaghetti - **Housewives on Prozac** • Eating Food - **Michael Gwynne** • Egg Cream - **Lou Reed** • Egg Sandwich - **Robert LaPrante** • English Beefcake - **James** • Fish and Chips - **Steve Newman** • Fruit Salad - **Commodore 64** • Full-Meal Dinner - **Wendy O. Williams** • Hamburger Song - **Bobby Moore** • Hot Dog - **Limp Bizkit** • Hot Dog and A Shake - **David Lee Roth** • Hot Dog and The Hamburger - **Barry Melton** • I Eat With Gusto, Damn You Bet! - **Jonathan Richman** • İki Tas Çorba - **Mustafa Sandal** • Kek - **Nil Karaibrahimgil** • Kuru Fasulye - **Ersen** • Lahburger - **Barış Manço** • Let's Eat - **Jimmy Dewrance** • Kokoreç - **Mirkelam** • Mayonnaise Salad - **Beck** • Mexican Dinner - **Mike Moroff** • Meyhanede - **Erkin Koray** • Milke Shake & Potato Chips - **Bob Marley** • Mushroom Soup - **Dave Tohir** • Niyazi Köfteler - **Cem Karaca** • Nobody Cook Rice Like You - **Jessie Primer, Jr.** • Pırasa - **Baba Zula** • Restaurant Italien - **Dalida** • Rice Salad - **Desansis** • Roast Beef - **John Kirkpatrick** • Soup For One - **Chic** • Spaghetti - **Tanya Donelly** • Solid Potato Salad - **Nat King Cole** • Soon As We Cook Sweet Potatoes - **Pete Seeger** • Soup or Salad - **Major Force** • Soup Song - **Robert Plant** • Steak & Chips - **Smudge** • Steak'n'Eggs - **The Cruel Sea** • Şakşuka - **Tank Mengüç** • Tıka Basa Pastırma - **Ahmet Kaya** • Vegetable Omelete - **Maggie Estep** • Vegetable Soup - **Kaos UK** • Yoğurt Koydum Dolaba - **Müslüm Gürses**

İNGİLTERE ALBÜMLER

1. **Coldplay** X & Y
2. **James Blunt** Back To Bedlam
3. **Jamiroquai** Dynamite
4. **Foo Fighters** In Your Honour
5. **Faithless** Forever Faithless
6. **Jem** Finally Woken
7. **Oasis** Don't Believe The Truth
8. **Basement Jaxx** The Singles
9. **Mariah Carey** The Emancipation Of Mimi
10. **Magic Numbers** Magic Numbers

İNGİLTERE SINGLE'LAR

1. **2Pac ft. Elton John** Ghetto Gospel
2. **Crazy Frog** Axel F
3. **James Blunt** You're Beautiful
4. **Bobby Valentino** Slow Down
5. **MVP** Roc Ya Body
6. **Audio Bullys ft. Nancy Sinatra** Shot You Down
7. **Missy Elliott** Lose Control
8. **Gorillaz** Feel Good Inc.
9. **Hard-Fi** Hard To Beat
10. **50 Cent** Just A Lil Bit

AMERİKA ALBÜMLER

1. **Coldplay** X & Y
2. **Foo Fighters** In Your Honour
3. **Backstreet Boys** Never Gone
4. **Mariah Carey** The Emancipation Of Mimi
5. **Black Eyed Peas** Monkey Business
6. **Fat Joe** All Or Nothing
7. **Toby Keith** Honkytonk University
8. **Shakira** Fijacion Oral Vol. 1
9. **Gwen Stefani** Love Angel Music Baby
10. **System Of A Down** Mezmerize

=16 *Dört kere dört onaltı: Plakçılarda hangi albümler satıyor, kulüplerde hangi parçalar çalıyor?*

ROOM RECORDINGS / Taksim
1. **Khan** 1-900-Get-Khan CD
2. **The Radio Dept.** Lesser Matters LP/CD
3. **Stereolab** Oscillons From The Anti-Sun CD Boxset
4. **Billy Mackenzie** Beyond The Sun CD

DEFORM / Atlas Pasajı
1. **Björk** Medulla LP
2. **Pizzicato Five** Playboy & Playgirl LP
3. **Sigur Ros** Von CD
4. **Cat Power** Covers Record CD

LOCUS SOLUS / Ankara
1. **CCCP** Socialismo e Barbarie
2. **Alexander Robotnick** Les Grands Voyages de L'amour
3. **Moder Jords Massiva** Propaganda
4. **Secret Service** A Flash In The Night

KARGA / Kadıköy
1. **Nine Inch Nails** Only
2. **Mick Karn** Wishy-Washy Wishing
3. **Frank Zappa** Filthy Habits
4. **Prince** 1+1+1 is 3

KARGA / Atlas Pasajı
1. **Moby** Hotel
2. **Chemical Brothers** Push The Button
3. **Fischerspooner** Odyssey
4. **Bebo and Cigala** Lágrimas Negras

ZİHNİ / Akmar Pasajı
1. **Dream Theater** Octavarium
2. **Arcade Fire** Funeral
3. **Bloc Party** Silent Alarm
4. **Beck** Guero

ARAF / Beyoğlu
1. **Ray Barretto** Past Time Paradise
2. **United Future Organization** Dans ce desert
3. **Gabin** The Other Way Round
4. **Ladysmith Black Mambazo** Ain't No Sunshine

TRIP / Kadıköy
1. **Bloc Party** Banquet
2. **LCD Soundsystem** This Is The Excuse
3. **The Killers** Smile Like You Mean It
4. **VHS or Beta** Night On Fire

ELVIS COSTELLO

8 Temmuz Cuma. Bu seneki Jazz Festivali'nin en ağır topu. Ağır topu ne kelime, güllesi, güllesi!.. Bir şarkıyazarından öte, bir okul Costello. Geçmişten geleceğe, şarkı okulunun hem ordinaryüs profesörü hem çömezi. Punk ve new wave yıllarında sarsak adımlarla işe koyuldu, her gelenekle barışık kendi özgün rock'unu yarattı. Hayatın her veçhesi, insan ruhunun derinlikleri su gibi akıp geçti şarkılarından. Rock gazetecisi Nick Kent, çizdiği portrede, Costello'nun hayatından iki dönemi mercek altına almış. Önce yola çıkış, 1977, sonra da olgunluk çağı, 90'ların başları...

BURUN FARKI

Her şeyden önce, ortada bir kavga olduğunda Elvis Costello'nun hiç de kolay lokma olmadığını bilin. Düşünsenize, Milliyetçi Cephe bile iğrenç liderleri Oswald Mosley'i alenen anıştırıyor diye ilk single'ı "Less Than Zero" yüzünden onun tekerine alçakça çomak sokmaya kalkmadı mı! Sevgili Elvis'imiz o şarkıda lafı Mosley'in gamalı haç şeklindeki dövmesine getiriyor ve ustaca dolambaçlı, ama kasıp kavuran dizelerle Britanyalıların içlerine işlemiş ikiyüzlülüğü ve her yola gelen ahlâklarını ortaya seriyordu: En iyi new-wave grupları medya kapılarında sürünürken, Mosley gibi alenen antisemit, beyni sulanmış bir bunağın BBC'de üç çeyrek saat boyunca iğrenç anılarını kusmasına izin veriliyor. O dönemde İngiltere raydan çıkmışmış, ama bugün her şey yolundaymış, geçmişi silelimmiş...

Neyse, her şey yolunda olabilir ama, Twickenham yakınlarında, Whitton'da yaşayan, evli, bir çocuk babası ve beyni televizyonun radyasyonlarından hasar görmemiş küçük bir bilgisayar memuru buna dahil değil. Bu kararlı genç adam, faşist ve yapışkan iğrenç moruğun evinin salonuna sızması karşısında kendini saldırıya uğramış hissediyor. Ama oturup milletvekillerine bir protesto mektubu döşeneceğine, üzüntüsünü ve rahatsızlığını dışavurmak için küçük, kurnaz bir şarkı yazmayı tercih ediyor.

Bu "kral olmak isteyen" adamla, Elvis'le, Island Records binasının altındaki bir barda buluşuyorum ve "Less Than Zero" hakkında konuşuyoruz. Çenesi düşük menejeri Jake Riviera söze karışıyor: Amerikalılar, şarkıdaki Oswald'ın Kennedy'nin katili Lee Harvey Oswald olduğunu sanıyorlarmış. "Neden olmasın" diyor Costello: "Aslında, o şarkının sözlerini Amerikalılar için yeniden yazacağım. Şöyle bir adamın hikâyesi olacak: Televizyon seyrederken, birden, tam Jack Ruby'nin onu indirdiği anda, Lee Harvey Oswald'ın arkasında sevgilisini gören bir adam..."

Küçük numarasının keyfini sürerek tatmin olmuş bir gülümsemeyle sandalyesinde kaykılıyor. Zevkten dört köşe. Kendinden öylesine memnun ki, bu fikri biraz daha ileri götürüp bu akşam trenle Whitton'a dönerken yeni bir şarkıya dönüştürebilir.

İlk başlardaki imajım gayet seksi bulunuyordu. Düşününce, çok saçma geliyor. Ama sonuçta işe yaradı. Sanıyorum burun yüzünden.

Zaten çoğunlukla böyle yazıyor, gündelik hayattaki küçük olaylardan yola çıkarak, metroda ya da bara giderken yolda gördüklerinden esinleniyor. Sonra da bütün parçalar harmanlanıyor: Öfke, melodi, yabanî coşku... Elvis Costello'nun bir şarkısında kendimi buluvermem de aynen böyle oldu. Bir akşam, Osterley'e doğru giderken beni metroda görmüş: "Kafan çok kıyaktı herhalde, vagondaki bütün yolcuların sana baktığının farkında bile değildin. Tek bir kişinin bunca dikkati üzerine çekebilmesi beni çok şaşırtmıştı. İşte onun üzerine 'Waiting For The End Of The World'ü yazdım. İlk dizedeki herif sensin."

Kendimi pohpohlanmış hissettim: Costello'nun yanından ayırmadığı, düşmanlarının ismiyle dolu meşhur kara kaplı defterinde yer almaktansa, bir şarkısında yer almak çok daha iyidir tabii. Düşmanları: Yoluna çıkanlar, o büyük kaderin ilerleyişine engel olanlar... Belki de kendisiyle sözleşme imzalamak istemeyen plak şirketi sahipleri (Stiff'le anlaşmasından evvel) ya da ona alelacele, yeni bir Van Morrison kopyası etiketi yapıştıranlar... Her neyse, suçları ne olursa olsun, bütün bu insanlar, isimleri ve işleriyle birlikte, Elvis Costello'nun defterine kaydedilmiştir.

"Beni şarkı yazmaya iten iki şey var" diye ifşa ediyor: "İntikam ve suçluluk duygusu. Hakikaten hissettiğim duygular sadece bu ikisi. Aşk? Ne olduğunu bilmiyorum, şarkılarımda yer almıyor. Island'ın temsilcilerine 'Lipservice'i sunarken ne dedim biliyor musun? 'Bu şarkının adı 'Lipservice' *(sahte bağlılık)*, benden alabileceğinizin hepsi

→57

1977, Amsterdam'da bir otel odası... Anton Corbijn, bu kareyi çekebilmek için gardırobun tepesine tünemiş.

bu.' Tamamen içimden öyle geldiği için söyledim. Geçen sene, elimde demo kasetim, Island'a gittiğimde kimse yüz vermemişti. Halbuki şimdi..."
Şimdi, Elvis Costello'dan geçilmiyor. Yıllarca, Flip City adlı bir bluegrass grubuyla birlikte, D.P. Costello adıyla country'yle karışık bir pub-rock yaptıktan sonra, şimdi iki harika single ve büyük övgüler alan albümüyle ismi gürültü koparıyor.
"O zamanlar kimse adımı bile telaffuz etmek istemiyordu, diyorum sana" diye sert bir tonla sürdürüyor, "tek bir rock eleştirmeni bile! Sen de dahilsin onlara! Dr. Feelgood'un ön grubu olarak çıktığımızda Marquee'ye geldiğin günü çok iyi hatırlıyorum; bütün vaktini soyunma odasında Wilco Johnson'la sohbet ederek geçirmiştin. Bize şöyle bir göz atma zahmetine bile katlanmamıştın! Sana hakikaten öfkelenmiştim, biliyorsun, en azından bir süre. Az daha listeme girecektin..." Costello sürekli dönüp dolaşıp lafı bu marazî takıntıya, sözde suçlulardan öcünü alma hikâyesine getiriyor. O meşhur demo kaset zamanında istisnasız bütün plak şirketlerinin kendisini nasıl geri çevirdiğini büyük bir zevkle tekrarlayıp duruyor...
Bir an için, Elvis Costello'nun geçmişi etrafında örülen efsaneye dönelim. Kendisinin ileri sürdüğü olgular şunlar: Londra civarında doğuyor, yeryüzünde hâlâ sevgi beslediği tek yer olan Liverpool'da büyüyor. Babası big-band tarzı profesyonel bir caz şarkıcısı, annesiyse Liverpool Filarmoni Orkestrası'nda yer gösterici. Katolik bir eğitim alıyor ("pekâlâ Yahudi de olabilirdim, öyle değil mi?") ve daha yirmi yaşına gelmeden evleniyor. Karısı Mary ve oğulları Matthew tabu konular. Yüzümü süzüyor, kurnazca: "Evliliğe yaklaşımım çok 'country'dir."
Costello'nun müzik kariyeri tam olarak 1976'da başlıyor; yeni plak şirketi Stiff için genç sanatçılar arayan Jake Riviera'nın gazeteye verdiği ilana cevap olarak bir kaset yolluyor. Devamını Riviera anlatıyor: "Aslında, Stiff'e gelen ilk kaset Elvis'in-kiydi. Birkaç kere dinledim ve 'vay canına, hakikaten iyi' diye düşündüm. Ama bir yandan da tereddüt ediyordum, başkalarının fikirlerini almak için biraz zamana ihtiyacım vardı. Elvis'i aradım ve 'bak, kasetini dinledim, ilgileniyorum, ama bana bir hafta ver, seni tekrar ararım, tamam mı?' dedim. Elvis de 'pekâlâ' dedi. Bir hafta bekledim, postadan sadece beş para etmez demolar çıkıyordu, sonra tekrar telefon ettim."
O kaset hakkında Costello'nun kendi anlatımı o kadar övgü dolu değil: "Tek yaptığım o fırsatı değerlendirmekti, bazı bölümler tamamen emprovizeydi, bir saatte 15 şarkı yaptım."
Bir parça tutuk ve sıradan bir şekilde ilerlese de, bir grup Island çalışanı içeri girene kadar sohbet dostane denebilecek bir şekilde barın bahçesinde devam ediyor. Önümüzden geçerlerken, Costello onlara ters bakışlar atıyor ve konuşmaya dönüyor. Şanssızlık işte, o ekipten bir kız gelip masamıza kuruluyor. İlk başta, lafa girmiyor. Costello'yla sıkıntılı sıkıntılı birbirimize bakıyoruz. Ve kızın çenesi düşüyor. Ben ölü taklidi yapıyorum. Ama Elvis laf yetiştirme yarışında; zaten onun için ideal hedef: Kendini dünyanın merkezi sanan, "sözde-glamour" bir burjuva kızı. Costello'nun birçok şarkısında, örneğin şimdiden klasikleşen "I Don't Want To Go To Chelsea"deki "Elsie'ye benzeyen Natasha" gibi. Ya da "Lipstick Vogue"da dalgasını geçtiği aşırı kibirli hatun gibi fena halde aşağıladığı klişe tiplerin bir benzeri.
Hanımefendinin bize söylemek istediği bir şey var sanki. Elvis'le ilgileniyor. "Onu koşturanın ne olduğunu" öğrenmek istiyormuş.

Beni şarkı yazmaya iten iki şey var: İntikam ve suçluluk duygusu. Hakikaten hissettiğim duygular sadece bu ikisi. Aşk? Ne olduğunu bilmiyorum, şarkılarımda yer almıyor.

"Aşağılık herifin tekiyim" diye karşılık veriyor Costello, yüzünü tuhaf bir şekilde buruşturarak. Sonra da başarının kendisi için bir şey ifade etmediğini, Amerika'ya gitmek kadar bile ("Liverpool'a dönmeyi tercih ederim") ilgisini çekmediğini söylüyor; kısacası, hiçbir şeyin onun için en ufak bir önemi yokmuş.
"Hepiniz aynısınız hakikaten" diye karşı saldırıya geçiyor kız, düş kırıklığından öfkeye geçerek, "çok sıkıcısınız!"
"Evet ya, kesinlikle öyle. Aşağılık ve sıkıcı bir adamım. Çok haklısınız."
Tartışmanın yerinde saydığını gören kız kalkıyor, duyduğu tiksintiyi iyice gösterebilmek için ağzıyla osuruk sesi çıkarıp gürültücü arkadaşlarının yanına gidiyor. Costello'nunsa yüzü tehditkâr bir bakışla aydınlanıyor. Fazlasıyla kafayı bulmuş sayılır. (Belirtmekte yarar var, üç şişe Pernod devirdi.) Bana doğru eğiliyor ve sır verir gibi fısıldıyor: "Şu maço herifini alıp geri gelmesini çok isterdim o kızın. Şahane bir karşılaşma olurdu! Kadehimi masaya vurup kırardım mesela, onu şöyle bir yakasından tutardım, ya da..."
Kemik çerçevenin arkasından gözleri soğuk bakışlar saçıyor ve elini ceketinin dört cebinden birine atıp kocaman, bükülmüş bir çivi çıkarıyor. Kendini savunmak için seçtiği silah buymuş demek ki. Çivi, boş bardaklarımızı parıldatıyor.
Bu küçük tatsız olay bize nihayet söyleşilerin alışıldık donukluğundan ve gerginliğinden uzaklaşarak samimiyeti yakaladığımız bir ittifak zemini yaratıyor. Costello'nun kafası zaten kıyak, ben de ondan geri kalmamak için kadehleri yuvarlamaya başlıyorum. Halimiz birbirine hikmetler yumurtlayan iki ihtiyar kadim dostu andırıyor. Soğukkanlı bir adamın mükemmelen hesaplanmış ifşaatlarının yerini öfkesi ve coşkusu alıyor. Nihayet, gerçek Costello açığa çıkmaya hazır görünüyor.
"Gram Parsons her şeyi çözmüştü. Kazık çakma-

LIZ PHAIR'İN GÖZÜNDEN ELVIS COSTELLO

PUNK YÜREKLİ ŞAİR

Rolling Stone dergisinin, "müziğin 100 kahramanı" listesinde Costello 80 numarada yer aldı ve onun müziğini anlatmayı Liz Phair üstlendi. 1 numaranın sahibi Beatles'a dair yazıyı ise (arka kapağımızda aktardığımız gibi) Costello kaleme aldı.

Elvis Costello üç dakika içinde romanlar yazıyor. Kafanızın içine giriyor ve bir daha çıkmıyor. Onun hocalık yaptığı bir derse girmek için servet vermeye hazırım. Eğer Elvis Costello'yu seviyorsanız, düşündüklerini sevdiğiniz içindir. Dikkatinin derinliği ve soluğu büyüleyicidir... Bazen Londra'da nehir kıyısında durup, gelip geçen insanları seyrederek onlara dair hikâyeler uydurduğunu düşünürüm. ("Falanca kişi bara gidiyor ve tiroid problemi var... Koşu yapıyorlar, çünkü daha yeni ayrılmışlar.")

Gençliğimde arkadaşlarımın çoğu, Elvis Costello tarafından kendilerine şarkı yazılması için can atardı. Kadınlar ve kızlarla ilgili şarkıları kalbe giren oklar gibidir. Bir kadının hayatını, arzularını ve biçareliğini ondan daha iyi anlatan çok az erkek sanatçı vardır. Kadınlarla ilgili çoğu rock şarkısı dışardan bakar olaya: "Oh, bebek, çok ateşlisin, gel yat benimle." Elvis'in şarkısı ise şöyle der: "Görüyorum seni ve biliyorum ne mal olduğunu." Bizim tüm numaralarımızı bilir. Hayran olmamızın sebebi de budur zaten.
Punk yürekli bir şairdir o. Şarkılarında Jerry Lee Lewis tadı vardır biraz: Ham bir enerji ve gerçek bir fiziksellik. Sadece bir piyanoyla olduğunda bile güçlüdür. Onu ilk gördüğümde, doğru notalara basmadan o kelimeleri söyleyebilmesine ve hiç utanmamasına hayran olmuştum. Elbette müziğinde The Attractions'ın da önemli payı vardır. Eğer bir şarkıya koca bir kitap sığdıracaksanız, müziğin sapasağlam olması gerekir. Kimsenin tınısı onun gibi değildir. İnsanlar Stevie Wonder'ı ya da başkalarını taklit etmeye çalışır, ama Elvis Costello'yu taklit etmeye kalkan kim var? Pek yok. Melodileri her yanda bir nakış gibi işlenir.
Son olarak, Elvis bir kariyer sanatçısı tarifinin ta kendisidir. Her seferinde bambaşka bir sound'la çıkagelir, kendine meydan okur. Müziği her şeyi anlatıyor: Benimle kısa bir süreliğine takılabilirsiniz, ama ben asla burada durmayacağım. ***Liz Phair***

dı, verebileceğinin en iyisini verdi ve öldü. Ben de öyle yapmak istiyorum. '60'ların bütün o eski tüfekleri gibi, sonunda vasat şeyler yumurtlama durumuna düşmek istemiyorum. Kafama bir kurşun sıkarım daha iyi. Şaka yapmıyorum, Parsons harika bir final yaptı."

Yani, mesela dört yıl sonra, çölün ortasında boktan bir otelde groupie'nin teki çükünü okşarken morfini dayayıp overdose'dan gideceksin, ha?

Bir süre bu pek de iç açıcı olmayan öneriyi kafasında tartıyor. "Pekâlâ, tam olarak öyle değil, tamam. Benim gözümün önüne gelen, bir otobüsün altında kalıp gebermişim... Şaka yapıyorum sanıyorsun, değil mi? Çok ciddiyim. Düşüşümü görmeyeceğim."

Zaten görünüşe bakılırsa, yarın öbür gün olmayacak bu. Bana yedekte en az 400 şarkın olduğunu söylemiştin...

"Evet, ama 400 derken, hepsi bitmiş şarkılar değil tabii. Çoğu dağınık dağınık bir takım fikirler, bir araya getirilmeyi bekleyen dizeler. Bir mânâsı yok yani bu sayının. Ama soruna cevap verecek olursam, hayır, kötü günler için bir kenarda şarkı biriktirenlerden değilim. Robbie Robertson değilim anlayacağın."

Tamam, ama şu Gram Parsons saplantısı ("G.P." Elvis'in favori albümü)... O tam bir uyuşturucu şampiyonuydu, senin o taraklarda bezin yok gibi.

"Doğru, uyuşturucu kullanmıyorum. Kokain çekenlerle aynı odada kalmaya bile tahammül edemiyorum. Benim kafam onlarınkinden üç kat daha kıyak oluyor. *(susuyor)* Ama benim de tamamen raydan çıktığım vaki. Alkolle, mesela. Çok fazla içtiğim bir dönemim oldu, aşırı derecede hatta. Tamam, ama, yine de, şey diyemezsin... Bütün gün allahın belası bilgisayarlar üzerinde çalışıp iş çıkışında gizli gizli içen zavallı bedbaht küçük adam hikâyesi yazmak çok kolaycılık olur. *(gülüyor)* Hayır, faka basmayacağım."

Aslında, Costello'nun bilgisayarların arasına gömüldüğü ruh karartıcı adsız sansız yılları hakkında pek konuşkan olduğu söylenemez. Ancak birkaç hafta sonra, başka bir kaynaktan işinin mahiyetini tam olarak öğrenebiliyorum: "Güzellik uzmanı" Elizabeth Arden'in şirketinde bilgisayar operatörüymüş. (Bu nedenle, ilk albümündeki "I'm Not Angry" şarkısında "Vanity Factory"den söz ettiği bölümün otobiyografik olduğunu düşünüyorum). Üç ay kadar önce işini ve o lanet binayı kesin olarak terk ettiği için hakikaten çok mutlu görünüyor.

"Habire bana yapılan şu 'mazoşistlik' suçlaması var ya, sadece iki ya da bilemedin üç şarkı için geçerli. 'I'm Not Angry', evet, kesinlikle, ve 'Miracle Man'. Aynı zamanda, naçizane fikrim o ki, rock'ta ilk defa bir herif her cephede (seksüel açıdan da dahil) bozguna uğradığını kabul ediyor, üstelik James Taylor'vari ağlaklığa düşmeden ya da intikam peşinde koşan maço havalarına girmeden..."

Hoop, o kadar da değil. John Lennon'ın "Jealous Guy"ını ne yapacaksın?

"Ama o şarkıda Lennon ağlattığı için kızdan özür diliyor ('I'm sorry that I made you cry'). Anahtar cümle bu, çünkü anlıyoruz ki kız ona dönmüş. Herif kazanmış yani. 'Acizim', 'güçsüzüm', 'kötüyüm' tonundaki bütün itiraflar 'güçlü' konumda yapılmıştır. Bense, komple 'loser' durumundan bahsediyorum. Doğası gereği ham ve sapına kadar maço olan rock'ta yepyeni bir şey bu. Bu türden acizlik itiraflarına sadece country'de rastlarsın."

"Rock Dreams"in *(Nick Cohn'un metinleriyle birlikte Guy Pellaert'in rock'un büyük figürlerini resmettiği ünlü kitabı)* ikinci cildi olsaydı, içinde mutlaka Elvis Costello da olurdu. Üzerinde noter kâtibi kılığı ve koyu gözlükleri, yüzünün yarısı manşetten Elvis Presley'in ölüm haberini veren, yanında da bir Milliyetçi Cephe yürüyüşü ya da punk'larla Teddy Boys kavgası haberi olan "Evening Standard"ın arkasına gizlenmiş bir kemirgen ya da tuhaf bir böcek şeklinde bir metro vagonunda oturuyor olurdu. Gazeteyi sıkan elleri ön planda görülürdü, soğuk mavi damarlı ellerinin sırtında kan kırmızı dövmeler: Solda "intikam" sağda ise "suçluluk". Sürmanşette ise şöyle bir yazı: "Kurulu bir canlı bomba: Kral olmak isteyen adam." Yakın takibe alın.

Rock'ta ilk defa bir herif her cephede bozguna uğradığını kabul ediyor, üstelik James Taylor'vari ağlaklığa düşmeden ya da intikam peşindeki maço havalarına girmeden.

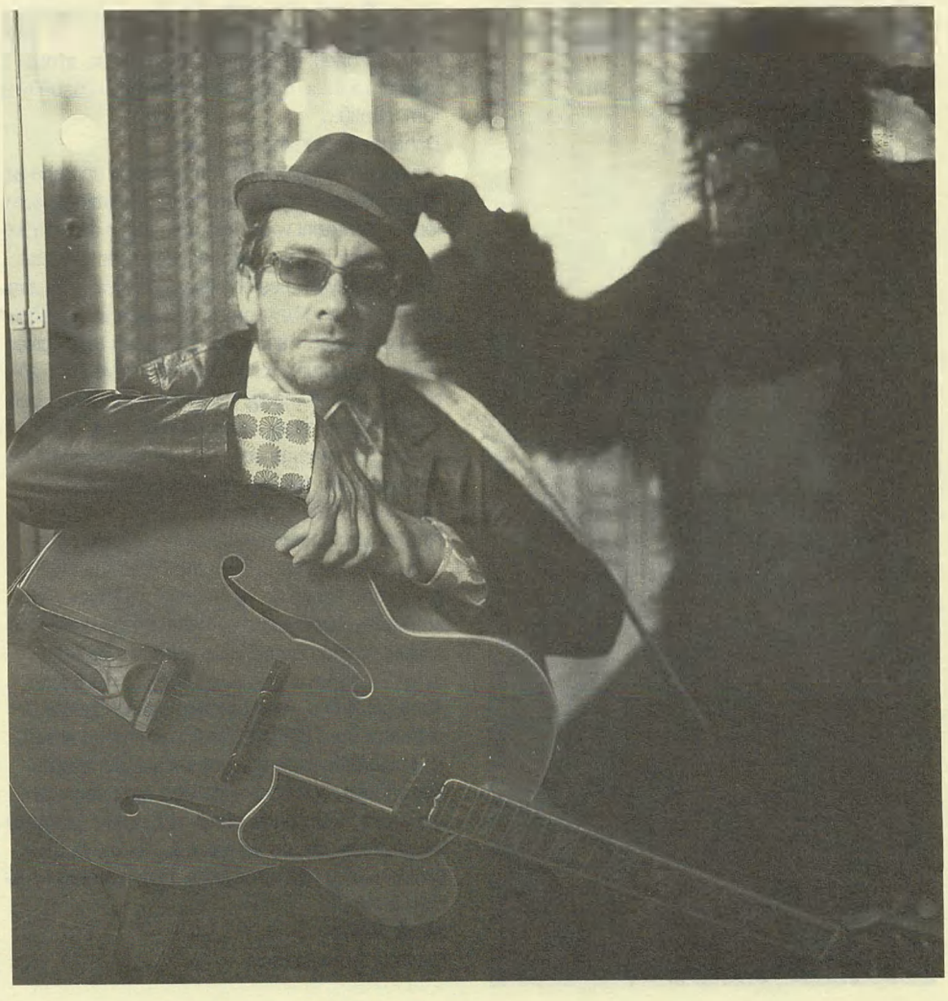

»15 yıl sonra

"Hatırlıyor musun, Island'ın altındaki barda buluşmuştuk, Pernod'ları yuvarlayıp kafayı bulmuştum, sana bir sürü zırvalık anlatmıştım, sen de hepsini şişire şişire bir güzel yazmıştın..."

O günden 15 yıl sonra Elvis Costello hafızamı tazeliyor. "Aslında beni gayet iyi tanıtmış oldun. Senin yazından çıkan imgeler, benim ilk iki albümümü süsleyen resimler, hepsi iyi bir 'patlama' yapmak içindi. İyi bir vuruş, gözde bir imaj. James Dean tarzı. Ama üç-dört yıl sonra, o imaj artık bir prangaya dönüşüyor, muhayyileden yoksun insanlar aynı imajın sonsuza kadar kendini yeniden üretmesini bekliyor..."

Peki seni esinlendirenin sadece intikam ve suçluluk duyguları olduğunu söylerken, buna hakikaten inanıyor muydun?

"Elbette, inanıyordum ki söyledim. Abartıyordum tabii ki. Ama sanıldığından daha kurnazdım: Yakalanması gereken fırsatı hissediyordum. Eğer o sırada büyük bir vuruş yapamazsam, daha sonra başka bir şey yapma şansını tamamen yitirirdim. Senin de pekâlâ bildiğin gibi, daha o zamandan bambaşka bir müzik yapabilirdim. Ama, rüzgarı da arkama alarak kendime has bir stil yarattım, çünkü bu hareketin silindir gibi her şeyi ezip geçeceğini biliyordum...

İlk albümde bana eşlik eden tipleri görmen yeterdi *(Clover, San Francisco kökenli bir country-rock grubu)*. Çok yetenekli müzisyenlerdi, içlerinden biri zaten uluslararası şöhretli bir pop star oldu *(Huey Lewis)*. Maalesef 1976'nın Londra'sında yola çıkmak gibi bir talihsizliğe toslamışlardı! Neyse, boşver! Punk döneminde, onların nitelikleri kusur gibi görülüyordu, daha kötü bir zamanlama olamaz! Bunun farkındaydım. Belki naiftim, ama salak değildim. Bütün bunları yakalamıştım. Onun için de benden bahsedilmesi için her şeyi yaptım, havalanabilmek için pisti temizledim. Fazlasıyla agresif bir grup *(The Attractions)* ve onlardan da beter bir menejer seçerek... Bütün maksat insanları mümkün olduğunca kızdırmak, hatta korkutmaktı.

Mesela, Amerika'daki ilk plak şirketim Columbia'yla olan bütün problemlerim... On yıl kaldım Amerika'da, iki buçuk yılı iyi geçti. Sonrası, berbattı. Son zamanlarda, bütün yaptıkları albümlerimi çıkarmak ve aynen gömmekti. Ayrıca, onlara bir milyon dolar borçluydum. Columbia'da yetenekli insanlara asla şans tanınmıyor. Bazı kodları ihlâl ettiğin anda, seni görünmez kılıyorlar... O haddini bilmez, can sıkıcı tiplerden bir kere kurtu-

1978, BBC Top Of The Pops programında.

lunca, 'tamam, artık yolum açık, özgürüm, şimdi ne yapıyorum?' diye düşünüyorsun. Ve daha açık, daha yumuşak, daha az sert oluyorsun. Kolaycı bir imaja kıstırılmama hikâyesi."

Bu nedenle herhalde, Elvis Costello her albümde kendini yeniden yaratmaya gayret etti. Dinleyicilerinin payına, ilkin, biraz yadırgatıcı stil egzersizleri düştü ("Get Happy!"nin soul şamatası, "Almost Blue"da Nashville'e selam ve "Imperial Bedroom"la "Sergent Pepper"ın '80'lerdeki muadili). Derken, '80'li yılların ortalarında, kimlik değiştirmeye başladı. 1989'da, "Spike"ta "Beloved Entertainer" olmuştu. Kısa bir süre önce, 1986'da ise "Blood and Chocolate"ın kaygılı alter egosu Napoleon Dynamite'ti. Sanki her şeyi daha da karmaşıklaştırmak ister gibi, aynı yılın başında, "King of America"da hakiki mirasına, Declan McManus'a dönüyor. Nihayet '90'lı yıllar karşımıza yetişkin, saçlı sakallı, dönemin pop müziğine burun kıvırıp klasiğe yönelen ve Neil Young ve Van Morrison (birlikte konserler verdi), Paul McCartney ve Tom Waits (beraber şarkılar yazdı) gibi rock'un 40'lı yaşlardaki kahramanlarıyla, hatta Roy Orbison ve Johnny Cash (onlar için beste yaptı) gibi eski tüfeklerle boy ölçüşen bir Costello çıkarıyor.

Maalesef, son iki albümü "Spike" ve "Mighty As A Rose" espri, incelik ve derinlikle yoğrulmuş olsa da, akılda kalır melodilerden ve yoğunluktan yoksun. Belki de duygusal açıdan istikrarın bir kefaretidir –en azından kendisi altı yıldır ikinci karısıyla (Pogues'un eski basçısı Cait O'Riordan) beraber bunu yakaladığını iddia ediyor. Her şey bir yana, sahte bir utanma duygusuna girmeden, bir keresinde bana içini açtığında söylediğine göre, şu sıralar Elvis Costello şarkılarının sözlerinin katılımcısından ziyade gözlemcisi konumunda. 1994'te, Attractions'la yeniden bir araya gelmekle çok iyi yaptı, bu yüzakı çalışmaya lâyık bir albüm "Brutal Youth". Zaman zaman kendini biraz fazla dağıtsa da yeteneğini gözardı etmemek gerektiğinin kanıtı.

Son konuştuğumuzda, iki yeni proje tamamlamıştı: Paul McCartney ile yeni şarkılar ve klasik alanda bir ilk deneme olarak Brodsky Quartet eşliğinde bir albüm ve konserler.

"Klasik müzikte bir başlangıç yapmak için bile akıl durdurucu bir hazırlık gerekiyor. Klasikte spontanlığın eksik olduğundan şikayet ederler, aptallık bu. Beethoven, Robert Johnson kadar güzel olamazmış! Saçmalık. Doğru, Johnson tamamen spontane, tam içinden, hatta bağrından geldiği gibi, ama Beethoven de öyle, başka bir müzikal güçlük düzeyinde sadece; ama bu onun hem primitif hem de muhteşem olmasına engel değil ki. Bazı klasik eserlerde esrar var, tıpkı Hank Williams'da olduğu gibi. Mühim olan, bütün bunların bir gerçekliğe bağlanması.

Happy Mondays'in yeni albümüyle kafa çekeceğime, Brahms'ın 'Goethe'sini dinlemeyi tercih ederim. En azından hakikaten bir şey hissedebilmek için küçük bir şansım olur. Bunları anlatırken, klasik müziğin diğer her türden üstün olduğunu kastetmiyorum. Her şey yoruma bağlı... Ama Manchester'ın müzik dünyasının merkezi olduğunu görünce, durumun vahim olduğunu, hakikaten boka sardığını anladım. İşte o zaman şöyle geçirdim içimden: 'Tamam, popun işi bitik.' Bak sen şu işe! 'Çok sıkı uyuşturucu takılıyorum ve ne kadar kıyağım...' N'apalım yani! Siktir git ve iyi bir şarkıyla dön!..

Paul McCartney'yle çalışmaktan müthiş zevk aldım. Çok tuhaf bir yandan da: Çevrende bir anket yap, hiçbir eleştirmenin ondan hazzetmediğini fark edeceksin, halbuki müzik tutkunları onu harika buluyor. Onun hakkında atıp tutanlar hiçbir şey anlamadı! O istediğini yapıyor, kafasına göre takılıyor. McCartney dünyanın en ünlü adamlarından biri olarak (bunun hâlâ bir mânâsı olduğu dönemde) ayakta kaldı. Bugünlerde sersemin teki bir uydu kanala çıksın, dünyanın en boktan şarkısını da söylese anında meşhur olabilir. Tabii ki Madonna sürtüğü meşhur olur, baksana, 15 dakikada bir televizyonda gözüküyor!.."

Beethoven, Robert Johnson kadar güzel olamazmış! Saçmalık. Johnson tamamen spontane, tam içinden, hatta bağrından geldiği gibi, ama Beethoven da öyle.

Biraz fazla dağılarak ya da dinleyicilerin gözünde kendini karanlık kılarak yolundan saptığını düşünmüyor musun?

"Evet, aslında, zaman zaman bu karanlık, fazla kendi içine kapalı yanı abartmış olabilirim. Ama bir yandan da her şey ne yapmayı arzu ettiğine bağlı. Samimiyetle müziğe dair duygularımın izinden gideceksem, 'Almost Blue' gibi bir albüm yapmakta haklıyım. Ama niyetim meşhur ve uzun ömürlü olmak olsaydı, tamamen yanlış yolda olduğum aşikâr. Mesele şu, içinde çalıştığım, geliştiğim müzik tarzının sınırlarına çok çabuk çarpıyorum. Ancak, iyisiyle, kötüsüyle bütün kaydettiklerimi, hepsini tamamen kalpten yaptım. Albümlerimin hepsini sahipleniyorum, bugün hiçbir kıymeti olmadığını düşündüklerimi dahi. Kötü albümler yaptım, ama hepsini samimiyetle, dürüstlükle yaptım.

'Goodbye Cruel World' kesin en berbat olanı. Tam mânâsıyla ıska. Düzenlemeler gelişigüzel oldu, önce prodüktör seçiminde hata yaptım, ardından onlardan imkânsızı istedim... Evliliğim sarpa sarmıştı. Kendimi acındırmak istemiyorum, ama varlığımın kesin en kara günleriydi. Hatta o albümdeki bir şarkıyı, 'The Comedians'ı Roy Orbison için yeniden yazmak durumunda kaldım, çünkü hikâye anlatan şarkıları seviyor o. İlk versiyon öylesine karanlık, öylesine kasvetliydi ki, neden bahsettiğini unuttum bile."

Eski şarkılarınla böyle bir durum sık sık başına gelir mi?

"Bazen, evet... Tamamen dürüst olmak gerekirse, hem şarkıyazarı hem de sadakatsiz olmak büyük sorun, öyle olunca her şeyi kodlarla, üstü kapalı yazmaya mecbur oluyorsun. Onun için, ilk zamanlarda otel odalarında geçen bir şarkı yazmamaya yemin etmiştim. Gel gör ki, nispeten renkli bütün maceralarım hep otel odalarında geçti. *(gülüyor)* Ben de, sonuçta, bu da işin parçası diye düşünmeye başladım. Ama dikkat, bunu matah bir şeymiş gibi söylemiyorum, kesinlikle kendime paye çıkarmıyorum. Ayrıca, eski karıma acı çektirmekten zevk almam büyük haksızlık olur... Ama bu kaçınılmaz bir olgu. Hayat böyle. Şimdi kızların peşinde koşacak değilim artık. Huzuru, sükûneti, dengeyi tercih ediyorum, ayrıca yazmam için de daha yararlı olduğunu düşünüyorum, çünkü..."

Daha mı fazla zamanın oluyor?

"Hah işte. *(gülüyor)* Telefon faturaları da daha az geliyor. Ayrıca bugün şahsî tecrübelerimle gözlemlerimin sentezini yapabiliyorum. Doğru dürüst tanımadığım bir insana duygularımı yansıtmaktansa ya da bir hayalin peşinde koşmaktansa... Şu sıralar, başkalarına bakıyorum; yanılgılarının bedelini nasıl ödüyorlar. Bana gelince, hayatın tadını çıkarmaya çalışıyorum. Kırkıma geliyorum ve genç gözükmek için yapmadığı kalmayan yıldızcıklara benzemek istemiyorum. Genç kalmak, genç gözükmek hiç umurumda değil. Kimse hiçbir zaman benim plaklarımı yakışıklı olduğum için almadı..."

Evet, Van Morrison'ı da öyle...

"İhtiyar Van'la aynı antik ozan edalarında olduğumu sanmıyorum... Ama, ne demek istediğini anlıyorum. İkimiz de kariyerimizi fiziğimiz üzerine kurmadık. Ama benim açımdan sorun daha karmaşık, çünkü ben bir klişe yarattım: Bir kere isim 'Elvis', koca gözlükler, hepsi... Gözlükten vazgeçebilirdim, lens takardım, görünüşüme biraz daha özen gösterebilirdim... Ama bu arada, ilk başlardaki imajım gayet seksi bulunuyordu. Düşününce, çok saçma geliyor. Ama sonuçta işe yaradı. Sanıyorum burun yüzünden. *(gülüyor)* Ne gözlükler, ne de sarsak eda. Sakal ve uzun saçların lafını bile etmeyelim. Farkı yaratan kocaman burun."

Nick Kent

Çeviren: Siren İdemen

babylon

www.babylon.com.tr

TEMMUZ *JULY*

BABYLON TURNS ISTANBUL ON

Şehbender Sokak No: 3 Asmalımescit, Tünel/Beyoğlu T: (212) 292 73 68

Babylon bir Pozitif Titreşim'dir.
www.pozitif.info

12. Uluslararası İstanbul Caz Festivali

İSTANBUL KÜLTÜR SANAT VAKFI

(Paris)

PARIS COMBO

15.07 Cu*Fri*

23:00

(Barselona)

BRAZZAVILLE

08.07 Cu*Fri* 23:00 | 09.07 Ct*Sat* 23:00

(New York)

SOULIVE

12.07 Sa*Tue* 23:00 | 13.07 Ça*Wed* 23:00

(Viyana)

CAFE DRECHSLER

06.07 Ça*Wed*

23:00

(New York)

THE BAD PLUS

14.07 Pe*Thu*

23:00

(Ljubljana)

FAKE ORCHESTRA

10.07 Pz*Sun*

21:00

(Stockholm-İstanbul)

MUVAFFAK "MAFFY" FALAY QUINTET

07.07 Pe*Thu*

23:00

(İstanbul)

ELVAN ARACI QUARTET

Konuk Sanatçı:
Muaffak "MAFFY" Falay

11.07 Pt*Mon*

23:00

(İstanbul)

TAMBURADA-LAVA

Kapanış Partisi

16.07 Ct*Sat*

23:00

Biletler Babylon ve Biletix gişelerinde. biletix

PARS/MCCANN ERICKSON

Radikal

inji

RADI OXI-GEN FM 95.9 İSTANBUL

"Açık Radyo." 94.9

Wall

Doritos

Ekolay.net

ansiklopedi

a→

AKÇAAĞAÇ YAPRAĞI

Akçaağaç, ılıman bölgelerde yetişen bir orman ağacıdır. Kışın dökülen, bazen bazı türlerinde bir süre kalıcı yapraklara sahiptir. Yüzün üzerinde türü vardır. Sonbaharda kızaran yaprakları çok güzeldir, çevre düzenlemelerinde de kullanılır. Akçaağaç yaprağını Kanada bayrağından da gayet iyi tanıyoruz. Ortasında kırmızı bir akçaağaç yaprağı bulunan kırmızı ve beyaz renkli Kanada bayrağının kabul tarihi 1965. Parlamentoda uzun süren tartışmalar sonucu kabul edilen akçaağaç yaprağından önce, ırkların ve dinlerin çeşitliliğini göstermek için bir gökkuşağı simge olarak teklif edilmiş... Ağacın şekerli özsuyundan şurup da yapılır, bu şurubun yüzde 85'i Québec'te elde edilir ve Kanada mutfağında özel bir yer tutar.

b→

BRAZZAVILLE

Kongo nehri çevresine kurulmuş, 600 binlik nüfusuyla Kongo'nun en büyük şehri ve başkenti. İsimlerinde Kongo geçen diğer iki Afrika ülkesinden ayırmak maksadıyla Kongo Cumhuriyeti Kongo-Brazzaville olarak da anılıyor. Tarihte ilk defa Pigme ve Bantu kabilelerinin yerleşimine rastlanan şehre Avrupalı ayak izleri 15. yüzyılda çevredeki krallıklarla köle ticareti vesilesiyle değmiş. Şehrin adı, 1880'li yıllarda İtalyan asıllı Pierre Savorgnon de Brazza'nın petrol rezervleriyle dolu bölgeyi Fransızlar adına "keşfetmesiyle" başlayan dönemden kalma. 1908'de Fransa'nın tüm Afrika kolonilerini French Equatorial Africa (AEF) adıya birleştirmesinden sonra, Brazzaville federal başkent ilan edilmiş...
Köleliğin lağvını ve sömürgelere daha fazla demokratik hakların verilmesini öngören 1944 Brazzaville Konferansı'nın Kongo ve Afrika tarihinde önemi çok büyük. 15 Ağustos 1960'ta Kongo'nun tam bağımsızlığını sağlayan bu reform sürecini kabile çatışmaları ve askerî darbe izlemiş. Askerî yönetimi deviren sivil darbenin ardından Kongo'da 1969'dan 1992'ye kadar sürecek Marksist-Leninist iktidar, SSCB'nin çöküşüyle birlikte, üç ayrı iç savaşa sahne olmuş. Kongo hâlâ toparlanmaya çalışıyor. Kolonyal mimarisi ve doğal güzellikleriyle Brazzaville, Avrupalı turistlerin, petrol potansiyeliyle çokuluslu şirketlerin yeni çekim merkezlerinden.
Fathers Direct adlı, İngiltere merkezli bir bilgi bankasının 156 farklı kültürde yaptığı antropolojik araştırmaya göre, "dünyanın en iyi babaları" Brazzaville'in az dışındaki ormanlarda yaşayan Aka pigmeleri. Kurumun kriterleri arasında, babaların fiziken çocuklarıyla birlikte geçirdiği zaman dilimi, anneyle yapılan işbölümü modeli ve Aka babalarının ağlayan bebeklere oyalanmaları için kendi meme uçlarını sunmaları sayılıyor.

d→

DUVALIER, FRANÇOIS

Karayipler'de Dominik Cumhuriyeti'yle paylaşılan bir ada olan Haiti, 1915'te ABD tarafından işgal edilmişti. ABD, Roosevelt döneminde, yerini kukla yönetimlere bırakarak işgale son verdi. Sonrası, iki yılda bir devrilen ya da öldürülen devlet başkanları ve sürekli bir iç karışıklık dönemi. 1957'de başlayan, 1986'da sona ere,n önce baba, sonra oğul Duvalier iktidarı ise, ABD'nin arzuladığı türden bir "istikrar"ı getirdi...
Haiti'nin başkenti Port-au Prince'de tıp eğitimi gören François Duvalier (14 Nisan 1907 - 21 Nisan 1971) tifüs ve diğer salgın hastalıklara karşı açılan seferberlikte kazandığı itibarı siyasal kariyerine sermaye yaptı, "ben köylülerin 'baba doktor'uyum" diyerek kendisine "Baba Doc" ünvanını verdi, 1946'da hem sağlık, hem çalışma bakanı oldu. 1957'de, "siyah elit"e karşı yürüttüğü mücadele ve ordunun desteği sayesinde cumhurbaşkanı seçildi. Popüleritesini tifüsle mücadeledeki mütevazı rolünü abartarak elde ettiği üne ve Haiti'nin yerel inancı vudu üzerine yaptığı etnolojik çalışmalarla ünlü Haitili yazar Dr. Jean Price Mars'ın fikir babalığını yaptığı "black pride" (siyah onur) hareketini ideolojik silah olarak kullanmasına borçluydu.
ABD'nin desteğini almak için Haiti'nin bir "antikomünist kale" olacağı sözünü verdi ve acımasız bir baskı rejimi kurdu. 1959'da, İtalyan faşistlerinin "kara gömlekliler"ini örnek alarak Güvenlik Gönüllüleri Milisi adında bir milis güç oluşturdu. Milisler "resmî görevlerini" ifa ederken işledikleri suçlardan muaf sayılıyordu; resmen maaşları yoktu, gelir kaynakları çeşitli yasadışı faaliyetlerdi. Sürekli insan hakları ihlâlleri nedeniyle, Kennedy döneminde Haiti ABD yaptırımlarıyla karşı karşıya kaldı. Ancak Kennedy'nin ölümünden sonra Küba'ya karşı antikomünist bir denge unsuru olarak görülen Haiti yeniden ABD'nin gözdesi oldu.
Duvalier, 1964'te kendisini ömür boyu başkan ilan etti. 1971'deki ölümünden sonra, yerine 19 yaşındaki oğlu "Bebe Doc" geçti. 1986'da,

Duvalier, Rockefeller'la (en sağda) birlikte halkı selamlıyor.

üç ay süren halk ayaklanması sonucu devrilerek Fransa'ya sığınana kadar ülkeyi Jean-Claude Duvalier yönetti.
1957'den 1986'ya, muhalefet, işkence ve ölümle susturulmuştu. O dönemde öldürülen Haitililerin sayısı 60 bin civarında. Bugün yaklaşık yedi milyon olan Haitili nüfusun bir buçuk milyonu ülkelerinin dışında yaşamak zorunda kalmış durumda. Haksız yere cezaevlerine atılan, işkence gören, kaybedilip izine rastlanmayanların sayısı ise tam olarak bilinemiyor.

g→

GRIMM KARDEŞLER

Alman filolojisinin kurucusu olmalarının yanında, derledikleri folk şarkılarıyla, mesellerle de meşhur olan Grimm Kardeşler'i elbette en çok derledikleri devasa masal külliyatından, mesela "Hansel ve Gretel"den tanıyoruz. Bu çaba, bütün Avrupa'da masallara verilen önemi artırdı, derlemeler çoğaldı... Jacob Grimm (Hanau 1785 - Berlin 1863), Marburg ve Paris'te hukuk eğitimi gördü, 1829'da Göttingen'de profesörlüğe atandı. 1837'de Hannover kralının giriştiği darbeyi kınadığı için görevinden alındı. Berlin'e yerleşen Jacob Grimm, kardeşi Wilhelm Grimm'le (Hanau 1876 - Berlin 1859) Hıristiyanlık öncesi eski Germen kaynaklarından pek çok eseri bir araya getirmeye başladı. "Eski Alman Saz Ozanları" daha 1811'de yayınlanmıştı. Masalları derlemeye 1812'de başladılar. Buna "Alman efsaneleri" eklendi. 1848'de yayınlanan "Alman Dilinin Tarihi", halen temel kaynak özelliğini koruyor. Hazırladığı 40 ciltlik Almanca sözlüğün tümünün yayınlanması ancak 1961 tarihinde gerçekleştirilebildi.

←h

HOLLY, BUDDY

m→

MARCLAY, CHRISTIAN

Turntable sihirbazı, kavramsal sanatın DJ'i, fotoğrafçı, videocu, heykeltraş, enstalasyoncu, kolajcı... 1955'te California'da doğdu. 1979'dan beri pikap başında "buluntu sesler tiyatrosu"nu inşa ediyor. Hiphop alemi dışında pikap kullanan ilk sanatçılardan biri oldu; çok çeşitli türlerden bir araya getirdiği, genellikle ucuz, kırık dökük, ikinci el plakların müzikal yapısını zedeledi, döngülü, tekrarlı bir müzik yarattı. Doğaçlamaya hep yatkın oldu. John Ca-

"Doorsiana", 1991

"Üç Kafa", Carl Hofer, 1955

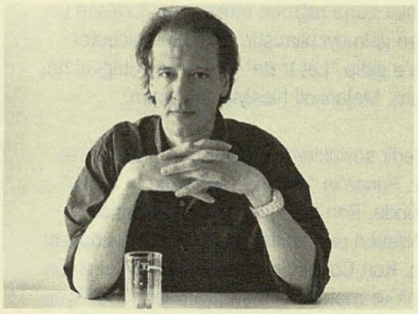

ge'den ve Dadaist estetikten etkilendi. John Zorn'dan Christian Wolff'a, Butch Morris'den Sonic Youth'a, Kronos Quartet'ten Fred Firth'e, pek çok isimle çalıştı, plaklar doldurdu. Müziğin sosyal işlevlerini tartışmak için albüm kapaklarından kolajlar yaptı, filmlerdeki telefon konuşmalarından sanat eserleri yarattı, sergilerinde manyetik teypler kullandı, çalınması imkânsız devasa müzik aletleri yaratarak bunları sergiledi. "Guitar Drag" videosunda ampliye bağlanmış bir Fender gitar, bir kamyonet tarafından sürükleniyordu (ortaya çıkan gürültü ve kakofonik görüntüler Sonic Youth konserlerinin finallerini andırıyordu). New York'ta yaşayan Marclay, icrayı sanata devam ediyor.

MARKS, HOWARD

Galli karşı kültür kahramanı, namlı torbacı, uluslararası esrar kaçakçısı. 1945 doğumlu, Oxford mezunu. 1988'de ABD'nin "Drug Enforcement Agency" adlı "narkotik FBI"ına yakayı kaptırdığında 43 takma kod adı, 89 telefon hattı, 25 şirketi vardı, dünyanın dört bir yanına marijuana pazarlıyordu. 25 yıla mahkûm oldu, ABD'nin en zalim hapishanelerinden biri olan Terre Haute'da yedi yıl yattıktan sonra, 1995'te serbest bırakıldı. 1996'da Super Furry Animals'ın "Fuzzy Logic" albümünün kapağında boy gösterdiği gibi, "Hangin' With Howard Marks" adlı şarkıda vokal yaptı, "Mr. Nice" adlı "best-seller" otobiyografisini yazdı. 1997'de marijuananın yasallaşması için siyasal mücadele yürüten Legalize Cannabis Party'nin bağımsız adayı olarak seçimlere girdi. Çeşitli makalelere ve kitaplara konu olan Howard Marks, Loaded adlı aylık dergide köşe yazarlığı yapıyor, okuma günlerine ve TV tartışmalarına katılıyor, keyif verici maddelerin serbest bırakılması için mücadele ediyor. Radical Sound adlı internet sitesine verdiği mülâkatını özetleyerek sunuyoruz...

Super Furry Animals, "Fuzzy Logic"

Vicdan azabı duyuyor musunuz?

Howard Marks: Vicdan azabı mı! Tek pişmanlığım kanunlar –özellikle ABD kanunları– konusundaki cehaletim. Kanunların ne dediğini bulamazsınız, ama kendinizi savunurken "bilmiyordum" diyemezsiniz. Ha, ha!

Yasallaşmasın dediğiniz bir madde var mı?

Hayır, hepsi yasallaşmalı. Dünyanın en zehirli maddesini bile yasallaştırırdım, çünkü insanlar onun ne olduğunu bilirlerse kullanmazlar. Maddeler de elektrik gibi yasal olmalı. Elektrik tehlikeli değil mi? Arabalar da öyle. Alkol de. Amerika'da silah bile serbest.

Madde tedarik ettiğiniz müzisyenleri söylemenizde bir sakınca var mı?

Yok. Yetkililerin bildiği şeyleri niye saklayayım?

Pink Floyd'un adı geçiyordu...

Evet, Pink Floyd, Emerson Lake and Palmer, Eric Clapton ve Genesis. Hepsi bu.

Müzisyenler maddelere daha mı düşkün?

Müzisyenlerin maddelerden hoşlanmadığı hiçbir ülke görmedim.

Maddeler müzisyenleri esinlendiriyor mu?

Bilmem. Ama dinleyici olarak aldığım zevki artırıyor. Zaten esrar içmemin sebebi de bu: Zevk. Başka şeylerden aldığım zevki de artırıyor, ama en çok müzikten aldığım zevki...

Maddeler niye yasa dışı?

Bu konunun parlamentoda tartışılması gündeme geldiğinde –nüfusun en az yarısı maddelere ilişkin kanunlarda düzenlemeler yapılmasını istiyor– hemen hasıraltı ediliyor. Çünkü tek bir tutarlı argümanları yok. 1919'da, ABD'de içki yasaklandı, 1932'de tekrar serbest bırakıldı. Yasaklarken maksat neydi? İnsanların içmesini önlemekti herhalde. Sonuç ne oldu? Politikacılar ve gangsterler büyük vurgunlar yaptı...

MOSLEY, OSWALD

Hitler ve Mussolini'nin İngiltere'deki muadili... 1896'da Londra'da doğdu. I. Dünya Savaşı'nda hava kuvvetlerindeydi, 1916'daki bir uçak kazasının ardından terhis edildi. 1918 seçimlerinde Muhafazakâr Parti'den aday olarak 21 yaşında Avam Kamarası'ndaki en genç vekil oldu. Muhafazakârlarla anlaşamayınca, 1922'de bağımsız aday oldu. İki sene sonra İşçi Partisi'ne kaydoldu, daha sonra Bağımsız İşçi Partisi'ni kurdu. 1932'de İtalya'da Benito Mussolini'yle tanıştı. O kadar etkilendi ki, hemen partisini feshedip İngiliz Faşistleri Birliği'ni kurdu ve İtalya'daki Kara Gömlekliler gibi örgütlenmeye koyuldu. 1934'te Yahudi karşıtı söylemlerini artırdı; üniformalı taraftarlarının sokak gösterileri çok zaman arbedeye dönüşmeye başladı...

1936'da, Redesdale baronunun kızı Diana'yla Nazi propaganda bakanı Joseph Goebbels'in evinde gizlice nikâhlandıklarında, altı davetliden biri Adolf Hitler'di...

İngiliz hükümeti, 1940'ta, güvenliği tehdit eden kimselerin yargılanmadan tutuklanması kararını aldı. Ertesi gün Mosley tutuklandı, örgütü kapatıldı. Eşiyle beraber hapsedilen Mosley, küçük bir bahçesi de olan bir evde yaşamaya mahkûm edildi; başka mahkûmları hizmetkâr olarak kullanmaya bile hakları vardı. 1943'te bir milletvekilinin Mosley'lerin salıverilmesi önerisi kitlesel protestolarla karşılandı.

1949'da İngiltere'yi terk eden çift Fransa'ya yerleşti. 1959 ve '66'da Avam Kamarası'na girme girişimleri başarısız olan ve 1968'de hatıralarını yayınlayan Mosley, 1980'de öldü.

y→

YIKANMAK İSTEMEYEN ÇOCUK

"Bir zamanlar bir çocuk vardı / Hiç yıkanmak istemeyen / Ve yıkadıkları zaman onu / Yüzünü küllerle kirleten // Kaiser çıkıp geldi, seslendi / Yukarı, taa yedinci kata / Bir havlu aradı anası / Temizlensin diye bir güzel kerata // Hiç paçavra yoktu etrafta / Tüm ziyaret güme gitti / Kaiser kalmadı daha fazla / Çocuk ne beklesindi?" *(Bertolt Brecht)*

Şair yıkanmak istemeyen çocuğun tarafını tutar. Çocuğun yıkanmamış oluşu yüzünden gerçek bir zarar görmesinin ancak en çılgınca koşulların bir araya gelmesiyle mümkün olabileceğini düşünür. Yedi kat merdiven tırmanma zahmetine katlanmanın Kaiser için olağan bir şey olması yetmezmiş gibi, kendini sergileyeceği yer olarak bir paçavranın bile bulunmadığı bir evi seçmek zorunda kalmıştır. Şiirin parçalı ifadesi, aksiliklerin böyle üst üste gelişinde neredeyse düşsel bir şey olduğunu ima eder.

Yıkanmayan çocukların bir başka partizanını ya da savunucusunu hatırlamamız gerekir belki de: "Phalanstére"leri yalnızca sosyalist anlamda değil, pedagojik anlamda da ütopya olan Fourier'i. Fourier, "phalanstére"deki çocukları iki büyük gruba ayırır: "Petites bandes" ve "petites hordes". "Petites bandes" bahçecilikle ve diğer eğlenceli işlerle uğraşır. "Petites hordes" ise en pis işleri yapmak zorundadır. Bütün çocuklar iki gruptan birini seçmekte özgürdür. En fazla onurlandırılanlar "petites hordes"u seçenlerdir. "Phalanstére"de hiçbir iş onların fikirleri alınmadan yapılmaz, hayvanlara eziyet etmek onların yetkilerine bırakılmıştır, "phalanstére" içinde koşturdukları midillileri vardır ve bir iş yapacaklarında kulak paralayıcı borular, buhar düdükleri, kilise çanları ve davullarla işaret verilir. Fourier "petites hordes"daki çocuklarda dört büyük tutkunun etkili olduğunu görmüştür: Gurur, utanmazlık, boyun eğmezlik... Ama en önemlisi dördüncüsüdür: "Le goût de la saleté" (pislik zevki)...

Okur, yıkanmak istemeyen çocuğu tekrar düşünür ve sorar: Yüzünü küle bulamasının nedeni, kire olan tutkusunu, toplumun iyi ve yararlı bir amaca yönlendirememesi olmasın sakın? Çarpılacak bir taş gibi toplumun yolunda durmasının nedeni (Alman tekerlemesindeki dirlik düzenlik içindeki her evin huzurunu kaçıran küçük kambur gibi) toplum düzenine gizemli bir uyarıda bulunmak mıdır? Fourier haklıysa çocuk Kaiser ile karşılaşmamakla bir şey kaybetmiş sayılmaz. Yalnızca temiz çocuklar görmek isteyen bir Kaiser ziyaret ettiği kuş beyinli uyruklarından daha fazla bir şey ifade etmez.

Walter Benjamin, "Brecht'i Anlamak"

The Beatles

Beatles'ı ilk defa 9 yaşındayken dinledim. Tatillerimin büyük bölümünü Merseyside'da geçiriyordum ve oralı bir kız bana arkalarına isimleri yazılı kötü çekilmiş bir fotoğraflarını hediye etmişti. Yıl 1962 ya da 63'tü, daha Amerika'ya gitmemişlerdi. Fotoğrafın ışığı kötüydü ve henüz ünlü görünümlerine kavuşmamışlardı. Ringo'nun saçları geriye doğru taralıydı, daha Beatles saçlarını icat etmemişlerdi. Umrumda değildi, benim grubum onlardı. İşin komik tarafı Liverpool'daki tüm ebeveynler ve arkadaşları da bu yerli grupla gurur duyuyordu. Daha önceleri İngiltere'nin kuzeyinden sadece komedyen çıkıyordu. Üstelik Beatles da bir komedi plak şirketi olan Parlophone'la anlaşmalıydı.

Onlara vurulmak için doğru yaştaydım. Benim onlarla ilgili tecrübem –tüm fotoğraflarını takip etmek, 45'likleri için para biriktirmek, çıktıkları her haber programını kovalamak– tüm dünyada tekrarlanıp duruyordu. Daha önce hiç bu boyutta bir şey olmamıştı. Mesele rakamlar değildi. Michael Jackson plakları sonsuza kadar satılsa da, insanlar için hiçbir zaman Beatles kadar anlamı olamaz.

Yayınlanan her plak bir şok yaratıyordu. Rolling Stones gibi kuduz R&B evanjelistleriyle kıyaslandığında Beatles'ın sound'u bambaşkaydı. Buddy Holly, Everly Brothers ve Chuck Berry'yi yalayıp yutmuşlardı ama kendi şarkılarını yazıyorlardı. Özgün şarkılar yazmayı istisnai olmaktan çıkarıp olağan hale getirmişlerdi.

John Lennon ve Paul McCartney sıradışı şarkı yazarlarıydı. McCartney gerçek bir virtüözdü, ki hâlâ öyle. George Harrison vahşi ve beklenmedik sololar atan bir gitarist değildi, ama tüm melodilerini ezbere bilirdiniz. Daha önemlisi şarkının düzenlemesine her zaman cuk otururdu. Ringo Starr kimsenin taklit edemeyeceği kadar özgün bir hissiyatla çalardı davulunu. Birçok davulcu onu taklit etmeyi denedi ama beceremedi. Ve en önemlisi John'la Paul muhteşem şarkıcılardı.

Lennon, McCartney ve Harrison şarkı yazarı olarak yüksek standartlara sahipti. "Ask Me Why", "Things We Said" gibi şarkıları 45'liklerin B yüzüne koyacak kaç şarkı yazarı vardır? "Rain" albümü sırasında "Paperback Writer", "Strawberry Fields Forever" sırasında "Penny Lane" gibi şarkılar yapıp sadece single olarak yayınladılar. Bunlar, albüm habercisi olmanın ötesinde, başlı başına birer hadiseydi.

Sonra büyümeye başladılar. Basit aşk şarkılarından, aşkın acı yanından bahseden "Norwegian Wood" gibi şarkılara, basit pop sözlerinden daha büyük fikirlere doğru ilerlediler.

Plak kayıtlarının aura boyutlarıyla bu kadar uğraşan ilk gruptu onlar. Geoff Emerick gibi Abbey Road'daki dahi teknisyenler bugün sıradan gördüğümüz teknikleri geliştirmekle uğraşıyorlardı. Beatles'tan önce, 50'lerde, beyaz önlüklü, ses deneyleri yapan adamlar vardı, ama "Starwberry Fields Forever"daki gibi yüksek sesli bir müziğe kısık sesli bir vokal döşeyerek bile isteye kayıt tekniklerini altüst eden rock'çılar yoktu. Motown'dan Jimi Hendrix'e kadar herkesi etkileyen deneylerdi bunlar.

Favori albümlerim "Rubber Soul" ve "Revolver"dır. Her iki albüm de R&B, Dylan, pyschedelia'ya referanslarla doludur. Ama bunlar bariz göndermeler değildir. "Revolver"ı elinize aldığınızda farklı olduğunu hissediyordunuz. Arka kapaktaki fotoğraf iç mekanda çekilmiş olmasına rağmen güneş gözlükleri vardı ve kameraya bakmıyorlardı bile... Müzik ilginç ve bir o kadar canlıydı... Bu albümlerden bir şarkı seçmek zorunda kalsam "And Your Bird Can Sing"i seçerdim, yok hayır, "Girl"ü, yok, yok "For No One"ı seçerdim vesaire vesaire...

Dağılmadan önceki son albümleri "Let It Be" aynı anda hem ihtişamlı hem de karmaşık şarkılar içerir. Tutku ve kırılganlık her grubun içine sızar, ama onlar buna rağmen mükemmel icraların üstesinden gelmeyi bilmiştir. 1970'te Leicester Square'e gidip "Let It Be" filmini seyrettiğimi hatırlıyorum. Melankoli hissiyle çıkmıştım.

Bir süredir sözlüklerde Beatlesque diye bir kelime var. Prince'in "Around The World in a Day" albümünde, Ron Sexsmith'in melodilerinde, Harry Nilsson'un şarkılarında bu kelimeyi duyabiliyorum. Kurt Cobain'in Beatles dinlediğini ve onları punk ve metalle birleştirdiğini fark edebiliyorsunuz. Eğer Beatles "White Album"ü bir double albüm olarak tasarlamasaydı muhtemelen son Outkast albümünü dinleyemeyecektik.

Paul McCartney ile birlikte şarkı yazdım ve iki kere aynı sahneyi paylaştım. 1999'da Linda McCartney'nin ölümünden kısa bir süre sonra Chrissie Hynde'ın organize ettiği Concert for Linda konserinde. Prova sırasında Ricky Nelson'un bir şarkısına eşlik ediyordum ve Paul bir sonraki şarkının ne olacağını söyledi: "All My Loving". Ben de dedim ki, "İkinci turda da eşlik etmemi ister misin?" Dedi ki, "Dene bakalım!" 35 senedir bu bölümü öğrenmeye çalışıyordum. Ne yazık ki olan bitene bir tek teknisyenler ve diğer sanatçılar şahit oldu!

Konser sırasında performans çok farklıydı. Açılış dizelerini söylediği an –"Close your eyes, and I'll kiss you"– kalabalık öylesine büyük bir tepkiyle çığlık atmaya başladı ki... Hem tüyler ürpertici hem de dikkat dağıtıcıydı. Şarkı kalabalığın sesi arasında boğulup gitti. Belki de Beatles sahne performansından bu yüzden vazgeçmişti. Şarkılar artık onların değil, herkesin malıydı.

Elvis Costello